
3 1761 04569301 7

RHODE ISLAND
HISTORICAL
SOCIETY.

Oldnordiske Sagaer

udgivne

i

Oversættelse

af det

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Urdes Ord
Kan ingen modsige.
Fjølsvinsmaal.

Første Bind.

Kong Olaf Tryggvesons Saga.

Første Deel.

Kjøbenhavn.
Trykt i det Poppske Bogtrykkerie.
1826.

Kong
Olaf Tryggvesøns Saga,

udgiven

af det

Nordiske Oldskrift-Selskab,

oversat

af

Carl Christian Rafn.

Første Deel.

Kjöbenhavn.

Trykt i det Poppske Bogtrykkerie,

1826.

Danekongen

Frederik den Sjette

og

Danedronningen

Maria Sophia Frederika

helliges

ved

Danmarks

tusindaarige Jubelfest

til Minde om

Kristendommens Indførelse

i Fædrelandet

dette Værk,

som

eet af de vigtigste Kildeskrifter

til

Beretningerne

om

Kristendommens Indførelse

her i

Norden

allerunderdanigst

af

Carl Christian Rafn.

Til Læseren.

Det nordiske Oldskrift-Selskab har foresat sig, som Hoved-formaalet for dets Bestræbelser, at besørge en Udgave af det gamle Nordens historiske Sagaer i en fortløbende Række af Bind under Benævnelsen Fornmanna Sögur, saaledes at Begyndelsen gjøres med Norges Konge-Sagaer, med Undtagelse af Snorres Værk Heimskríngla, dernæst følge Sagaer og Fortællinger om Tildragelser i Danmark og Sverrig, og tilsidst de Sagaer, som afhandle Begivenheder, der ere foregaaede paa Island og de øvrige Øer i Nordhavet. Selskabet har forrige Aar gjort Begyndelse til denne Plans Udførelse ved at udgive den første Deel af Kong Olaf Tryggvesøns Saga i Grundskrift, udarbejdet efter fem gamle Skindbøger i de herværende offentlige Haandskriftsamlinger. Den danske Oversættelse af disse Sagaer har jeg paataget mig indtil videre at besørge, og forelægger herved Almeenheden det første Bind af dette mit Arbejde, med Forventning om samme overbærende Modtagelse, som er bleven skjenket mit tidligere begyndte Værk Nordiske Kæmpe-Historier, der indbefatter det gamle Nordens mythiske og romantiske Sagaer. Jeg har i denne Oversættelse, ligesom i hine, stræbt at gjengive Grundskriftens jævne og fattelige Sprog, og at holde Middelvejen imellem et altfor forældet og et med Fortællingens Aand upassende ganske Nutids Sprog. De i Sagaen indstrøede, tildeels meget dunkle og vanskelige Viser, har jeg stræbt at gjengive i forstaaelig Dansk uden at afvige mere fra Formen, end en

passende Trohed i Oversættelse kunde tillade; den ved Fodmaalet bestemte Verseart er saaledes næsten altid, Bogstavrimene ofte, men Linierimene meget sjælden vedligeholdte. Enkelte Steder, hvor jeg har troet at burde beholde Grundskriftens for Læseren uvante Metaphorer, har jeg forklaret dem i Anmærkninger underneden. Den prosaiske Deel af nærværende Oversættelse, som jeg efter Udarbejdelsen har jævnført med Oversættelserne af Hejmskringla paa de Steder, hvor Sagaens Fortælling stemmer med dette Værk, er derefter bleven gjennemseet i Sammenhold med Grundskriften af det nordiske Oldskrift-Selskabs Formand Professor Rask, hvorved den har vundet i Trohed og Rigtighed paa ikke faa Steder. Da Viserne for en stor Deel ere de samme som i Hejmskringla, saa har jeg jævnført og tildeels benyttet Behandlingen af Viserne i dette Værk i det trykte og nu om føje Tid udkommende 6te Bind af de norske Kongesagaers Foliantudgave, hvis Laan jeg har Prof. Magnusens Beredvillighed at takke for. Adskillige Oplysninger til disse Visers Behandling har jeg erholdt fra Dr. Brynjulfsson. Størst Nytte har jeg imidlertid haft af den af Adjunkt Egilsson forfattede latinske Oversættelse med kritiske Anmærkninger af samtlige Viser, der er bestemt til den af det nordiske Oldskrift-Selskab lovede latinske Oversættelse af Sagaerne, *Historiæ antiqvæ borealium*, hvis første Bind væntes færdig i næste Aars Begyndelse; til hvilket Værk jeg for øvrigt henviser den Lærde, der vil benytte Sagaerne til videnskabelige Undersøgelser.

Her begynder
Kong Olaf Tryggvesøns Saga:

Harald hin Haarfagre var Konge over hele Norge en lang Række af Aar. Før hans Tid vare der mange Konger, af hvilke nogle kun havde eet Fylke at raade over, andre dog noget mere; men alle disse berøvede Kong Harald deres Riger; nogle faldt, andre flygtede ud af Landet, og andre opgave Kongedømmet, saa at ingen nu bar Kongenavn uden han ene; i hvert Fylke satte han en Jarl til at styre Landet og holde over Loven. Kong Harald var en Søn af Oplændingernes Konge Halfdan Svarte; Halfdan Svartes Fader var Gudrød Jagtkonning, en Søn af den Kong Halfdan, der førte Tilnavnet hin Milde og hin Madilde, fordi han gav sine Mænd i Sold ligesaa mange Guldpenge som andre Konger Sølvpenge, men han gav dem ikke tilstrækkelig Mad. Halfdan Svartes Moder var Asa, en Datter af Harald Rødskæg, Konge paa Agde. Harald Haarfagers Moder var Ragnhild, en Datter af Sigurd Hjort; hans Moder igjen var Aslaug, en Datter af Sigurd Orm i Øje, Ragnar Lodbroks Søn; Sigurd Orm i Øjes Moder var Aslaug, en Datter af Sigurd Fofnersbane. Sigurd Hjort havde tilægte Thyrne, en Datter af Klak-

Harald i Jylland og en Søster til Thyre Danmarks Bod, som var gift med de Danskes Konge Gorm hin Gamle. Thyrne var Moder til Ragnhild, Harald Haarfagers Moder. Harald var ti Vintre gammel, da han kom til Regjeringen efter sin Fader. Han var den største og stærkeste af Mænd, og derhos smuk, viis og driftig. Hans Morbroder Guttorm, Sigurd Hjorts Søn, var Befalingsmand over Huustroppen, forestod hele Rigets Styrelse, og var tillige Hertug eller Anfører for Hæren. I Begyndelsen vandt Kong Harald Oplandene, og tog alle de Høvdinge af Live, som vilde sætte sig i Besiddelse af dette Rige. Dernæst sendte han Bud efter en Mø, som hed Gyda, eu Datter af Kong Erik paa Hørdeland; hende vilde han tage til sin Frille, eftersom hun var en dejlig og stormodig Kvinde. Hun blev opfostret hos en mægtig Mand paa Valders. Da nu Kongens Udsendinge kom did, og fremførte deres Ærende for Møen, svarede hun saalunde: „Ej vil jeg bryde min Jomfrustand for, var det endogsaa, at ægte saadan en Konning, som ikke har mere end nogle Fylker at raade over, og det tykkes mig underligt, at der ikke her findes en Konning, som saaledes vil underlægge sig Norrig og være Enevoldskonning derover, som Konning Gorm i Danmark eller Erik i Upsal." Sendemændene syntes, at hun svarede temmelig stolt, og spurgte hende, hvor hun vilde hen med saadant et Svar; Kong Harald, meente de, var dog altid saa mægtig en Konge, at det for hende vilde være et anseeligt Giftermaal. Men skjønt hendes Svar paa deres Ærende ikke stemmede overeens med deres Ønske, saae de dog den Gang ingen Udvej til at føre hende bort imod hendes Villie, og

lavede sig derfor til Hjemrejsen. Da de nu vare rejsefærdige, og man fulgte dem ud, talte Gyda saalunde til dem: „Bærer dette mit Svar til Konning Harald, at jeg allene under den Betingelse vil love at blive hans Ægtekone, om han forud vil gjøre det for min Skyld, at underlægge sig hele Norrig, og raade over dette Rige saa frit og frelst, som Konning Erik over Sverrige, eller Gorm hin Gamle over Danmark, thi da tykkes mig, at han med Rette kan kaldes en Folkekonning." Sendemændene droge derpaa tilbage til Harald, og fortalte ham Møens Svar Ord til andet, og lagde til, at hun var overmaade dumdristig og uforstandig, og at hun havde vel fortjent, at Kongen sendte Mandskab efter hende, saa hun, til sin egen Vanære, maatte nødes til at følge med. „Nej," svarede Kong Harald, „ej har denne Mø talt ilde, heller ikke gjort noget, som fortjener at hævnes; derimod bør jeg meget takke hende for hendes Ord, thi hun har mindet mig om en Ting, som det nu tykkes mig underligt, at jeg ikke før har betænkt; nu gjør jeg det Løfte, og det sværger jeg ved den Gud, som mig skabte og Alting raader, at aldrig skal jeg lade mit Haar klippe eller kæmme, førend jeg har underlagt mig al Norrig med Skat og Skyld og fuldkomment Vælde, og i modsat Fald vil jeg døe." For dette Løfte takkede Hertug Guttorm ham, og lagde til, at det var kongeligt, at fuldkomme vel sine Ord. Fra den Tid af vandt Kong Harald og underlagde sig hele Norge, som det fortælles i hans Saga. Og da han nu var bleven Enevoldskonge over hele Landet, kom ham i Hu de Ord, som den stormodige Mø tilforn havde

talt, og han sendte nu sine Mænd efter hende, lod hende komme til sig og ligge ved sin Side.

Om Kong Haralds Sønner.

2. Kong Harald havde mange Koner og mange Børn; han havde tyve Sønner eller flere, og de vare alle drabelige Mænd. De havde anseelige Mødre, og mange af dem opfødtes hos deres mødrene Frænder. Kong Harald fik en Kone, som hed Ragnhild, en Datter af Kong Erik i Jylland; hun kaldtes Ragnhild hin Mægtige; deres Søn var Erik Blodøxe, han opfødtes i Fjordene hos Hersen Thorer Roaldssøn: Guttorm, Rørik, Gunrød, som nogle kalde Gudrød; deres Moder var Gyda, en Datter af Kong Erik paa Hørdeland, som nylig er omtalt; de bleve opfødte der i deres Barndom: Halfdan Svarte og Halfdan Hvide vare Tvillingbørn af Asa, en Datter af Hakon Grjotgardssøn Hlade-Jarl, hendes tredie Søn hed Sigrød; de opfødtes alle i Throndhjem [1]); Halfdan Svarte var den fortrinligste af disse Brødre: Olaf, Bjørn, Sigtryg, som nogle kalde Tryggve, Frode, Thorgils; deres Moder var Hilde eller Svanhild, en Datter af Eystejn Jarl af Hedemarken; Kong Harald satte Eystejn til Jarl over Vestfold, og overgav ham sine Sønner til Opfostring: Sigrød Rise, Halfdan Højlæg eller Højbeen, Gudrød Ljome eller Straale, Rognvald Rettilbeen; de vare Sønner af Snefrid hin Finske: Dag, Ring, Ragnar Rykkil; deres Moder hed Alfhild, en Datter af Ring Dagssøn af Ringerige; de opdroges paa Oplandene; Ingegerd og Aløf Aarbod hed Haralds Døttre: en anden Kong Haralds Datter hed Ingeborg, som Half-

[1]) Landskabet, hvori Nidaros siden anlagdes.

dan Jarl havde tilægte, deres Datter var Gunhild, som var gift med Find hin Skjalge eller Skjæve; deres Børn vare Eyvind Skaldespilder, Njal, Sigurd, Thora; Njals Datter var Astrid, Moder til de Svenskes Konge Stenkel: Kong Harald havde endnu flere Døttre; Aløf var gift med Jarlen Thorer hin Tiende, deres Datter var Bergljot, Hakon hin Mægtiges Moder; Kong Harald bortgiftede saaledes sine Døttre indenlands til sine Jarler. Ved sine Hærjetoge og Træfninger indtog Kong Harald hele Landet uden Undtagelse, og bemægtigede sig al Odel, baade Bøjgder og Sæter, Øer og alle Skove og ubeboede Steder, saa at alle Bønder vare hans Lejlændinger eller Fæstere. Harald Haarfager kom, som før blev sagt, til Regjeringen, da han var ti Vintre gammel, og raadede over Landet i tre og halvfjersindstyve Vintre. Da han var tresindstyve Aar gammel, vare mange af hans Sønner fuldvoxne, og nogle døde; mange af dem øvede da Voldsomheder i Landet, og vare selv indbyrdes uenige; de berøvede Kongens Jarler deres Ejendomme, og dræbte endogsaa nogle af dem. Utilfreds med disse Uroligheder i Landet, stævnede Kongen til et Hovedthing østerpaa, og bød Oplændingerne at møde; paa dette Thing gav han en Lov, hvorved han tildeelte alle sine Sønner Kongenavn, og bestemte, at hans Ætmænd skulde tage Kongedømme, enhver efter sin Fader, men Jarldømme skulde den have, som paa Kvindesiden stammede fra hans Æt. Kongen deelte derpaa Landet saaledes med sine Sønner: Vingulmark, Rommerige, Vestfold, Thellemarken gav han Olaf, Bjørn, Sigtryg, Frode, Thorgils; Hedemarken og Gudbrandsdalene gav han Dag og Ring og Ragnar; Snefrids Sønner gav han Ringerige, Hade-

land, Thotn og hvad der laa til; sin Søn Guttorm satte han til Landværnsmand østerpaa ved Grændsen, og gav ham Herredømme over Ranrige fra Elven til Svinesund. Kong Harald var selv som oftest midt i Landet; Rørik og Gudrød vare for det meste i Huustroppen hos Kongen, og havde store frie Lehn omkring i Sogn og Hørdeland. Erik var mest hos sin Fader; ham elskede Kongen højest, og agtede ham fremfor alle sine Sønner paa Grund af, at han var den fornemste i Henseende til mødrene Æt, da han, som før blev sagt, var en Søn af Dronning Ragnhild fra Danmark. Man fortæller, at Kong Harald forskød ni af sine Koner, da han fik Ragnhild hin Mægtige; dette omtaler Thorbjørn Hornklove:

De Holmrygers Piger
Og Hørders Møer,
Hver fra Hedemarken
Og af Hølges Æt [1])
Forlod højbaarne Konning,
Da han tog Kone fra Danmark.

Dronning Ragnhild hin Mægtige levede kun tre Vintre, efterat hun kom til Norge. Kong Harald gav sin Søn Erik Halogeland, Nordmøre og Romsdal. Oppe i Throndhjem gav han Halfdan Svarte, Halfdan Hvide og Sigrød Herredømme. Kongen deelte Indtægterne af alle disse Fylker med sine Sønner, og bestemte derhos, at de skulde sidde i Højsædet et Trin lavere end selve Kongen, men et Trin højere end Jarlerne. Det øverste Sæde efter hans Død tiltænkte enhver af hans Sønner sig selv; men Kongen tiltænkte Erik det, Thrønderne tiltænkte Halfdan Svarte det, og Vikverjerne og Oplændingerne

[1]) Dem fra Halogeland.

undte dem helst Overherredømmet, som vare opdragne i deres Lande; herover opkom atter stor Uenighed mellem Brødrene. Men da de troede at have for lidet Rige at styre, droge de ud paa Krigstoge, saasom Sagaerne berette, at Guttorm faldt for Sølveklove i Elvarkvisler; da tog Kong Olaf det Rige, som han havde haft; Halfdan Hvide faldt i Estland og Halfdan Højlæg paa Ørkenøerne. Kong Harald gav Thorgils og Frode Krigsskibe, med hvilke de fore i Vesterviking, og hærjede paa Skotland, Bretland og Irland; de vare de første Nordmænd, der bemægtigede sig Dublin i Irland. Man fortæller, at Frode blev forgivet; Thorgils derimod var længe Konge over Dublin, men Irerne svege ham omsider, og dræbte ham.

Erik fik Gunhild.

3. Erik agtede at være Overkonge over alle sine Brødre, og det havde ogsaa hans Fader, Kong Harald, bestemt. Han blev tidlig en stor Kriger, hvorfor han ogsaa fik Tilnavnet Blodøxe. Da han var tolv Vintre gammel, gav Kong Harald ham fem Krigsskibe, med hvilke han foer paa Krigstoge, først i Østerleden og derfra sønderpaa til Kysterne af Danmark, Frisland og Saxland; denne Færd varede fire Vintre. Dernæst foer han vesterpaa, og hærjede paa Skotland, Bretland, Irland og Valland, og dermed forløb andre fire Vintre. Siden foer han nordpaa op til Finmarken og lige til Bjarmeland, og holdt der en Træfning, hvori han sejrede. Da han kom tilbage til Finmarken, fandt hans Mænd i en Finne-Gamme eller Hytte en Kvinde saa dejlig, at de aldrig tilforn havde seet hendes Lige i Skjønhed. Da de spurgte hende om Navn, svarede hun: „Jeg hedder

Gunhild, og min Fader boer i Halogeland; han hedder Ødsur Tote; jeg har været her for at lære Tryllekunst hos tvende Finner, som ere de klogeste her i hele Finmarken. De ere nu ude paa Jagt; de ere saa vise, at de forfølge Spor som Hunde baade paa optøet og frossen Jord; paa Skier løbe de saa godt, at hverken Mennesker eller Dyr kunne undflye dem, og alt hvad de skyde til, ere de sikre paa at træffe; og saaledes have de ombragt hvert Menneske, som er kommet her i denne Egn. Blive de vrede, da vender Jorden sig om for deres Aasyn, og kommer der da noget Levende for deres Øjne, styrter det strax dødt til Jorden; derfor maae I for Alting ikke komme for deres Øjne; men jeg vil see til at skjule eder her i min Gamme, og saa ville vi forsøge paa at faae dem dræbte." De bifaldt hendes Forslag, og saasnart hun nu havde skjult dem, tog hun en Lærredspose, hvori det forekom dem, at der var Aske, og strøede deraf baade uden omkring Gammen og inden i den. Kort efter kom Finnerne hjem, og spurgde, hvo der var kommen; hun svarede, at der var ingen kommen. Dette syntes Finnerne underligt, thi de havde forfulgt Sporene lige til Gammen, men fandt dog intet. Nu gjorde de Ild paa og lavede Mad, og da de havde spiist, redte Gunhild sin Sæng. Da de begge vare forelskede i hende, havde de i de tre foregaaende Nætter, medens hun laa og sov, af Skinsyge vaaget for at holde Øje med hinanden; og da nu Gunhild sagde til dem: „Kommer hid, og lægger eder paa hver sin Side af mig, toge de med Glæde imod hendes Tilbud. Saasnart de havde lagt sig, faldt de strax i Søvn, og det varede ikke længe, før de sov saa haardt, at hun næppe kunde vække dem; hun forsøgte

gjentagne Gange derpaa, men den tredie Gang var det hende paa ingen Maade muligt; hun rejste dem endog saa op, men de sov lige trygt. Hun tog da to store Sælskindssække, og trak dem over deres Hoveder, og bandt dem fast til neden for Armene, og endnu sov de. Derpaa gav hun Kongens Mænd et Vink, og disse løb da strax til, anfaldt og dræbte Finnerne, og trak dem siden ud af Gammen. Det tordnede den Nat saa stærkt, at de ikke vovede at rejse; men saasnart det blev Dag, droge de til Skibene, og havde Gunhild med sig, og førte hende til Erik, som dernæst rejste videre. Da han kom til Halogeland, stævnede han Ødsur Tote til sig, og sagde, at han vilde have hans Datter tilægte. Dertil sagde Ødsur ja, og Erik ægtede nu Gunhild, og førte hende med sig ned i Landet.

Erik Blodøxe indebrænder Røgnvald Rettilbeen.

4. Røgnvald Rettilbeen raadede over Hadeland; han lod sig undervise i Trolddomskunster, og blev en Sejdmand. Kong Harald kunde ikke lide det Slags Folk, og da han fik Nys om, at der paa Hørdeland, var en Sejdmand, som hed Vitgejr, sendte han Bud til ham, og bød ham at holde op med sin Trolddom; men han kvad til Svar:

Det er liden Vaande,
At vi sejde 1),
Staaderes Børn
Og Kærlingers,
Da Trolddom Røgnvald
Rettilbeen øver,

---

1) bedrive Trolddom.

Haralds hæderlige Søn
Paa Hadeland.

Da Kong Harald hørte dette, gav han sit Minde til, at Erik Blodøxe drog med en Hær til Oplandene, og indebrændte paa Hadeland Rognvald tilligemed firsindstyve Sejdmænd, og blev denne Daad meget berømmet. Gudrød Ljome druknede ud for Jæderen.

Bjørn Kjøbmands Fald.

5. Kong Haralds Søn Bjørn raadede over Vestfold, havde som oftest sit Sæde i Tønsberg, og befattede sig ikke meget med Kampfærd. Til Tønsberg søgte dengang mange Kjøbmænd, baade der fra Vigen og norden fra Landet og sønden fra Danmark og fra Saxland. Kong Bjørn havde ogsaa selv Skibe paa Handelsrejser til forskjellige Lande, og forhvervede sig paa den Maade saavel Kostbarheder som ogsaa alt andet, hvad han troede at behøve; derfor kaldte hans Brødre ham Kjøbmand eller Farmand. Bjørn var en viis og sindig Mand og særdeles vel skikket til Høvding. Han var godt gift, og havde en Søn, ved Navn Gudrød. Nu hændtes det, at Erik Blodøxe kom fra Østerleden med Krigsskibe og talrigt Mandskab; han forlangte da af sin Broder Bjørn, at han skulde afhænde til ham den Skat og Skyld, som Kong Harald skulde have af Vestfold, isteden for at Bjørn ellers plejede enten selv at bringe Kongen Skatten, eller at sende sine egne Mænd med den; dette vilde han ogsaa nu, og vilde ikke afhænde den, uagtet Erik troede at behøve Kost, Drikkevarer og Skibstelte; Brødrene trættedes da derom med Heftighed, men Erik fik alligevel intet, og maatte drage bort fra Byen med uforrettet Sag. Bjørn red ogsaa om Aftenen ud af Byen, og op til Sæhejm. Om

Natten vendte Erik tilbage, og drog op til Sæhejm efter Bjørn. Da han kom der, sad Bjørn endnu med sine Mænd ved Drikkebordet. Erik omringede Gaarden, og da Bjørn mærkede Uraad, gik han ud for at see at slaae sig igjennem, men han faldt i Striden tilligemed mange af sine Mænd; Erik gjorde der et anseeligt Bytte, hvormed han siden drog nordefter op i Landet. Denne Gjerning harmede Vigverjerne sig inderlig over; Erik blev der meget forhadt, og Ordet gik, at Kong Olaf agtede at hævne sin Broder, naar Lejlighed gaves. Kong Bjørn ligger begravet i Farmandshøj ved Sæhejm. Vinteren efter drog Erik til Nordmøre til Gjæst paa Sølve indenfor Agdenæs. Da Halfdan Svarte spurgte dette, rykkede han med en stor Hær did, og omringede Huset, hvori de vare. Erik laa i en Udbygning, og undkom selv sjette til Skoven, men Halfdan brændte Gaarden og alle de Folk, der vare inde. Da Erik kom til Kong Harald med denne Tidende, blev Kongen meget vred derover, samlede strax en Hær, og drog op imod Thrønderne. Men da Halfdan Svarte spurgte det, udbød ogsaa han Leding og Skibe, og fik meget Mandskab. Han lagde ud til Stad indenfor Thorsbjerg. Kong Harald laa med sin Flaade ude ved Rejnsslette. Der droge nu Mænd imellem dem for at mægle Forlig. Der var da en anseelig og højbyrdig Mand, ved Navn Guttorm Sindre, som nu fulgte Halfdan Svarte, men forhen havde været hos Kong Harald, og var en fortrolig Ven af dem begge. Denne Guttorm var en ypperlig Skjald, og havde gjort et Kvad baade om Faderen og Sønnen, og de havde budet ham Løn derfor, men han havde undslaaet sig for at modtage den, men i det

Sted forlangt, at de ved Lejlighed skulde opfylde ham en Bøn, og det havde de lovet. Han drog da til Kong Harald, og mæglede Forlig imellem Kongerne, og bad dem begge at opfylde ham den Bøn, at de skulde forliges; og saa højt agtede Kongerne ham, at for hans Bøns Skyld forligtes de. Ogsaa mange andre anseelige Mænd stode Guttorm bi i dette Andragende, og Forliget blev nu sluttet paa de Vilkaar, at Kong Halfdan skulde beholde hele sit Rige, men han skulde lade sin Broder Erik i Fred. Efter denne Fortælling gjorde Jorun Skjaldmø følgende Vise:

Haarfagre Konning Harald
Halfdans Krigsfærd spurgte,
Denne Gjerning tykkes
Drotten sort at være.

Hakon Jarls Endeligt.

6. Hakon Grjotgardssøn Hlade-Jarl havde hele Herredømmet i Throndhjem, medens Kong Harald var andensteds i Landet, og af alle Mænd i Throndelaugen var han den, som Kongen gjorde mest af. Efter ham fik hans Søn Sigurd Jarldømmet i Throndhjem, og boede paa Hlade ligesom hans Fader. Hos ham vare nu Kong Haralds Sønner Halfdan Svarte og Sigrød, som vare blevne opdragne hos hans Fader; de vare næsten jævnaldrende med ham. Sigurd Jarl var en meget viis Mand. Han ægtede Bergljot, en Datter af Thorer Jarl hin Tiende. Bergljots Moder var Aløf Aarbod, Kong Harald Haarfagers Datter.

Hakon Adelsteensfostres Fødsel.

7. Da Kong Harald begyndte at blive gammel, opholdt han sig som oftest paa de store Gaarde, som han

ejede i Hørdeland, saasom paa Alreksstad, Sæhejm eller Fidje, stundum ogsaa i Rogeland paa Utstejn eller paa Øgvaldsnæs paa Øen Kørmt. Da han var henved halvfjersindstyve Aar gammel, avlede han en Søn med en Kvinde, som kaldtes Thora Mosterstang, eftersom hun var fra Moster paa Sydhørdeland. Denne Kvinde var baade smuk, høj af Væxt og af god Slægt, og kunde udlede sin Herkomst fra Hørde-Kaare. Midlertid kaldtes hun dog Kongens Trælinde, thi paa den Tid vare mange Kongen undergivne, baade Karle og Kvinder, skjønt de vare af høj Herkomst. Det var i de Dage Skik med fornemme Mænds Børn, at vælge de fortrinligste Mænd til at øse Vand paa dem, og give dem Navn, og da nu Tiden kom, da Thora væntede sin Nedkomst, vilde hun drage fra Moster op til Kong Harald, som den Gang opholdt sig paa Sæhejm, og hun sejlede da nordefter paa Sigurd Jarls Skib. Men da de om Natten laae ved Land, gjorde Thora Barsel oppe paa Hellestenen ved Enden af Broen, og fødte et Drengebarn. Sigurd Jarl øste Vand paa Drengen, og kaldte ham Hakon efter sin egen Fader Hakon Hlade-Jarl. Denne Hakon blev snart en stor og skjøn Dreng, og lignede sin Fader meget. Kongen lod ham i hans første Barndom følge med Moderen omkring paa Kongens Gaarde. Kong Haralds andre Sønner gjorde Nar af Hakon, og kaldte ham Mosterstangs Søn.

Hauk Habrok førte Hakon til Kong Adelsteen.

8. Paa den Tid havde Kong Adelsteen, med Tilnavnet hin Sejersælle og hin Trofaste, faaet Kongedømmet i England. Han sendte Bud til Norge med saadant Ærende, at Sendemanden gik ind for Kong Harald,

og førte ham et Sværd med forgyldt Hjalte og Haandfang, og hvis hele Balg og Tilbehør var smykket med Guld og Sølv og besat med kostbare Ædelstene. Sendemanden vendte Sværdets Hjalte mod Kongen, og tiltalte ham saaledes: „Her er et Sværd, som Konning Adelsteen sagde at du skulde modtage." Kongen tog om Haandfanget, og strax sagde Sendemanden: „Nu tog du saalunde ved dette Sværd, som vor Konning vilde; skal du nu være hans Thegn og Undermand, da du tog ved hans Sværd om Hjaltet." Kong Harald mærkede da, at dette var gjort for at spotte ham, thi han vilde ikke være nogens Undermand; men dog glemte han ikke at iagttage, hvad der var hans Sædvane, naar Hastighed eller Vrede kom over ham, at tvinge sig til Vreden var gaaet over, og siden overlægge Sagen med koldt Blod. Ogsaa denne Gang gjorde han saaledes, og raadførte sig om Sagen med sine Venner, som alle vare enige i, at man burde sætte Raad imod Raad, og Kongen lod da Kong Adelsteens Udsendinge rejse bort uskadte og med bedste Orlov. Hos Kong Harald var en Mand ved Navn Hauk Habrok, hvis Virksomhed og Held i vanskelige Ærender ofte var prøvet, og som tillige var Kongens kjæreste Ven. Sommeren efter dette, som nu er fortalt, overgav Kong Harald sin Søn Hakon til Hauk, og sendte ham over til England til Kong Adelsteen. Hauk traf Kongen i London, hvor der netop den Tid holdtes et anseeligt Gilde. Med tredive Mænd gik nu Hauk til Kongehallen, og underviste forud sit Følge, hvorledes de skulde forholde sig deroppe: „Vi skulle passe paa," sagde han, „at vi alle komme til at staae i en lige Række foran Kongens Bord, og skal da den, som sidst gaaer ind, gaae

først ud; enhver skal have Sværd ved venstre Side, og fæste Kappen saa, at Sværdet ikke kommer til Syne." Hauk tog nu Drengen Hakon paa Armen, og dernæst gik de ind. Hauk hilste paa Kongen; denne bød ham velkommen; og nu satte Hauk Drengen paa Kong Adelsteens Knæ. Kongen saae paa Drengen, og spurgte, hvi han gjorde saa. Hauk svarede: Harald, Norrigs Konning, beder dig at opfostre ham dette Frillebarn." Kong Adelsteen blev meget vred, og greb til et Sværd, som stod ved Siden af ham, og trak det ud, som om han vilde dræbe Drengen. „Knæsat har du nu Drengen, Konning!" sagde da Hauk, „og kan du nu myrde ham, om du vil, men ej vil du dermed forøde alle Konning Haralds Sønner." Dernæst gik Hauk og alle hans Mænd ud af Hallen, droge ned til deres Skibe, og lagde ud, saasnart de vare færdige, og kom hjem til Norge til Kong Harald, som var vel tilfreds med Udførelsen af deres Ærende; thi det er et gammelt Ord, at den er mindre anseelig, som fostrer den andens Barn. Af saadanne Kongernes Handeler saaes det, at enhver vilde være den andens Overmand; men dog gav dette ingen Anledning til Forskjel paa deres Værdighed, thi enhver af dem vedblev at være Overkonge i sit Rige lige til sin Dødsdag.

Om Hakon.

9. Kong Adelsteen lod Hakon døbe, og lod ham lære den sande Tro, gode Sæder og alskens Hofværk. Kongen elskede Hakon højere end enhver anden beslægtet eller ubeslægtet, og ikke mindre var han afholdt af alle andre, som kjendte ham. Han fik siden Tilnavnet Adelsteensfostre. Saavel i Størrelse og Styrke som i Skjøn-

hed overgik Hakon alle andre, og han udmærkede sig meget i Legemsfærdigheder; han var viis, ordsnild og en god Kristen. Kong Adelsteen gav Hakon et Sværd, hvis Hjalte og Haandfang vare af Guld, men Klingen var dog bedre; thi med dette Sværd kløvede Hakon en Kværnsteen lige ind til Øjet, hvorfor det siden blev kaldt Kværnbider. Det var det bedste Sværd, som nogensinde er kommet til Norge.

Erik Blodøxe erholder Kongedømmet.

10. Efter Bjørn Kjøbmands Fald tog hans Broder Olaf Herredømmet over Vestfold, og tog Bjørns Søn Gudrød til sig at opfostre. Olaf havde selv en Søn, ved Navn Tryggve; han og Gudrød vare Fostbrødre og næsten lige gamle, meget haabefulde og udmærkede i Legemsøvelser. Især overgik Tryggve de fleste i Størrelse og Styrke. Da Kong Harald var firsindstyve Aar gammel, blev han tung til at færdes, saa det faldt ham svært at reise omkring i Landet og tage sig af Rigets Styrelse. Han førte da sin Søn Erik i sit Højsæde, og gav ham Vælde over hele Landet. Men da Kong Haralds andre Sønner spurgte dette, satte ogsaa Halfdan Svarte sig paa Kongesædet, og tog med alle Thrønders Samtykke hele Throndhjem under sit Herredømme. Og da Vikverjerne spurgte det, da toge de ligeledes Olaf til Overkonge over hele Vigen. Dette var Erik meget ilde tilfreds med. Halfdan Svarte døde pludselig to Vintre derefter, da han var til Gjæst inde i Throndhjem; og Ordet gik, at Gunhild Kongemoder havde kjøbt en Hex til at give ham Banedrik. Derefter toge Thronderne Sigrød til Konge.

Kong Haralds Endeligt.

11. Kong Harald levede tre Vintre, efterat han havde givet Erik Enevælde over sit Rige; han opholdt sig i den Tid paa sine store Gaarde i Hørdeland eller Rogeland. Kong Erik avlede en Søn med Gunhild, som Kong Harald selv øste Vand paa og gav sit eget Navn, og bestemte derhos, at han skulde være Konge efter sin Fader Erik. Kong Harald døde af Sygdom paa Rogeland een Vinter efter Halfdan Svartes før omtalte pludselige Død. Harald blev højlagt paa Haug ved Karmsund.

Træfning mellem Kong Erik og hans Brødre.

12. Næste Vinter efter Kong Haralds Endeligt, tog Kong Erik alle kongelige Indtægter og Landskyld i den midterste Deel af Landet, men Kong Olaf oppebar dem øster i Vigen, og deres Broder Sigrød ligeledes i hele Thrøndelaugen. Dette kunde Erik ikke finde sig i, og han lod sig forlyde med, at han vilde ved Magt formaae sine Brødre til at lade ham nyde den Enevoldsmagt over hele Riget, som hans Fader havde givet ham. Men da Kong Olaf og Sigrød spurgde dette, sendte de Bud imellem sig, og berammede en Sammenkomst; hvorefter Kong Sigrød om Vaaren drog landvejs over til Vigen, og traf sammen med Kong Olaf i Tønsberg, hvor de forbleve en Tid. Samme Vaar udbød Erik en stor Flaade, med hvilken han styrede øster paa til Vigen; han havde saa god og staaende Bør, at han kunde sejle uden Ophold Dag og Nat, saa at intet spurgdes til hans Færd. Da han kom til Tønsberg, gik Olaf og Sigrød ud, og skikkede deres Folk i Orden paa Højden østen for Byen, men Erik, som havde en langt større Hær, erholdt Sejer,

Olaf og Sigrød faldt begge i Kampen, og paa de samme Steder, hvor de faldt, sees endnu deres Høje. Erik drog dernæst omkring i hele Vigen, og underlagde sig Landet, og blev der det meste af Sommeren. Tryggve og Gudrød flyede til Oplandene. Erik var stor af Væxt, skjøn af Udseende, stærk af Kræfter, en mandig og sejersæl Kriger, men heftig i Sind, grum, haardhjærtet og faatalende. Hans Kone Gunhild var en dejlig Kvinde, og derhos viis, tryllekyndig og munter, men tillige underfundig og saare grusom. Eriks og Gunhilds Børn vare følgende: Gamle, som var den ældste, Guttorm, Harald, Ragnfrød, Ragnhild, Erling, Sigurd Slefa, Gudrød; alle Eriks Børn vare smukke og haabefulde.

Hakon Adelsteensfostres Regjerings Begyndelse.

13. Hakon Adelsteensfostre var ovre i England, da han spurgde sin Fader Kong Haralds Død. Han lavede sig strax til Bortrejse, og blev af Kong Adelsteen udstyret paa det anseeligste med Mandskab og gode Skibe, og hvad han behøvede til saadan en Færd. Ved sin Ankomst til Norge om Høsten spurgde han sine Brødres Fald, og tillige at Kong Erik opholdt sig i Vigen; han sejlede derfor op til Throndhjem, og begav sig til Sigurd Hlade-Jarl, som var den viseste Mand i Norge. Der blev Hakon vel modtagen, indgik Forbund med Jarlen, og lovede at forøge hans Magt og Anseelse, hvis han blev Konge. De lode da stævne til et Hovedthing, paa hvilket Jarlen talte Hakons Sag, og tilskyndede Bønderne at tage ham til Konge. Derefter stod Hakon selv op og talte, og saasnart Bønderne saae ham, hvidskede den ene til den anden, at det var Harald Haarfager, som var staaet op igjen og bleven ung anden Gang.

Hakon begyndte sin Tale med, at han bad Bønderne, at de skulde give ham Kongenavn, og tillige yde ham Hjælp og Styrke til at forsvare Kongedømmen; men derimod tilbød han dem, at gjøre alle Bønder til Odelsmænd, og give dem Odel paa den Jord, som de beboede. Denne Tale blev optagen med lydeligt Bifald, saa at hele Bondehoben raabte og skreg, at de vilde tage ham til deres Konge, og saa skede, at Thrønderne toge Hakon til Konge over hele Throndhjem. Hakon, som den Gang kun var femten Vintre gammel, udvalgte sig nu strax Hofsinder, og drog omkring i Landet paa Gjæsteri. Denne Tidende spurgdes til Oplandene, at Thrønderne havde taget sig en Konge, som i alle Henseender lignede Harald Haarfager, blot med den Forskjel, at Harald havde underkuet alt Folk i Landet og gjort dem til Trælle, denne Hakon derimod vilde hver Mand vel, og tilbød at tilbagegive Bønderne deres Odel, som Kong Harald havde frataget dem. Alle bleve glade ved denne Tidende, og den ene fortalte den til den anden, og den løb fra Mund til Mund som Ild i vissent Græs mod Østen lige til Landets yderste Grændser. Der droge da mange Mænd fra Oplandene til Kong Hakon; nogle skikkede Sendebud til ham, andre sendte deres Ord og Forsikringstegn, men Alles Ærende gik ud paa, at de vilde blive hans Mænd. Han tog derimod med Takke.

Hakon tages til Konge.

14. Kong Hakon drog tidlig om Vinteren til Oplandene; der stævnede han til Thinge, og alle de, som mægtede at komme, strømmede til ham; han blev da

tagen til Konge paa alle Thing. Derefter drog han imod Østen over til Vigen, hvor hans Brodresønner Tryggve og Gudrød og mange andre kom til ham, og beklagede sig for ham over al den Uret, der var tilføjet dem af hans Broder Erik. Erik blev alt mere og mere forhadt, jo mere alle fattede Yndest for Hakon, og uden Frygt torde sige deres Mening frit ud. Hakon gav Tryggve og Gudrød Kongenavn og det samme Rige, som Kong Harald havde givet deres Fædre; Tryggve gav han nemlig Ranrige og Vingulmark, men Gudrød Vestfold; men da de vare unge og endnu Børn, satte han anseelige og forstandige Mænd til at styre Landet med dem. Han gav dem Landene paa de samme Vilkaar, som før havde været, at de skulde have Hælften af Skyld og Skat med ham.

Kong Erik Blodøxe flyer af Landet.

15. Tidlig den følgende Vaar drog Kong Hakon den øvre Vej gjennem Oplandene op til Throndhjem, og udbød en stor Hær over hele Trondhjem, og udrustede Skibe. Vikverjerne havde ogsaa en stor Hær ude, og agtede at forene sig med Kong Hakon. Erik udbød Folk midtvejs i Landet, men han fik kun faa, thi mange af Landets Stormænd svigtede ham, og gik over til Hakon; og da han ikke saae sig stærk nok til at modstaae Hakons Magt, sejlede han vester over Havet med det Mandskab, som vilde følge ham; han foer først til Ørkenøerne, hvor han fik betydeligt Mandskab; dernæst sejlede han ned til England, og begyndte at hærje. Men da Kong Adelsteen fik Efterretning derom, sendte han Bud til Erik, tilbød ham et Land i Lehn, og lod tilføje, at han ved sin Mægling vilde virke til Forlig mellem ham og Hakon. Kong

Erik modtog Tilbudet, og der gik nu Sendebud imellem Kongerne, saalænge til de med uryggelige Løfter paa begge Sider bleve enige om, at Erik skulde have Nordhumberland til Lehn af Kong Adelsteen med den Forpligtelse, at værge Landet mod de Danske og andre Vikinger. Derhos skulde Erik med samt Kone og Børn og hele sit Følge lade sig døbe. Erik blev da døbt, og antog den sande Tro, og blev nu Herre over Nordhumberland, som man regner for den femte Deel af hele England. Han opslog sit Herresæde i Jorvik, hvor Ragnar Lodbroks Sønner efter Sagnet før havde boet. Nordhumberland var meest bebygget af Nordmænd, thi efterat Lodbroks Sønner, som havde indtaget Landet, igjen havde tabt det, hærjede de Danske og Nordmændene der ofte, og der findes endnu mange Steder der i Landet, som bære Navne, der ere tagne af det nordiske Tungemaal, saasom Grimsskjær og Hauksfljot og mangfoldige andre. Eftersom Kong Erik kun besad lidet Land, men havde ført en stor Mængde Nordmænd med sig, og der siden kom mange af hans Venner fra Norge, saa vilde Indtægterne ikke strække til, og han foer derfor idelig paa Krigstoge om Sommeren; han hærjede paa Skotland og Sydersøerne, Irland og Bretland, og samlede sig saaledes Gods.

16. Da Kong Adelsteen var død af Sygdom, efterat han havde været Konge over England i fjorten Aar otte Uger og tre Dage, fulgde hans Broder Edmund ham i Regjeringen; han var ingen Ven af de Norske; Kong Erik var ikke yndet af ham, og han lod sig endogsaa forlyde med, at han vilde sætte en anden Høvding over Nordhumberland. Da Kong Erik spurgde

det, foer han i Vestervíking; han kom først til Orkenøerne, hvor Torf-Ejnars Sønner Arnkel og Erland stødte til ham; derfra foer han til Sydersøerne, hvor mange Vikinger og Søkonger gave sig i Ledtog med ham. Med hele denne Flode styrede han først til Irland, og tog der med sig det Folk, som vilde følge ham; siden foer han til Bretland, og hærjede der, som paa andre Steder, men hvorsomhelst han foer frem, tog alle Flugten; og eftersom Erik var en dristig Krigsmand, og stolede sikkert paa det meget Mandskab, han havde, gik han langt op i Landet og hærjede. Kong Edmund havde sat en Statholder der, ved Navn Kong Olaf; denne samlede en utallig Hob Folk, og rykkede imod Kong Erik. Da de mødtes, kom det til en haard Træfning, og i Begyndelsen faldt mange af de Engelske; men naar een faldt, kom der bestandig tre isteden oppe fra Landet, og hen paa Eftermiddagen vendte Mandfaldet sig paa Nordmændenes Side, og tilsidst faldt selve Kong Erik og fem Konger med ham; ogsaa Torf-Ejnar Jarls Sønner Arnkel og Erland faldt i denne Træfning, og Mandfaldet paa Nordmændenes Side var meget betydeligt; men de, som undkom, droge til Nordhumberland, og fortalte Gunhild og hendes Sønner denne Tidende. Da de hørte, at Kong Erik var falden, efterat at have hærjet paa Kong Edmunds Land, væntede de sig ikke længere Fred der i Landet. De lavede sig da strax til at drage bort fra Nordhumberland, førte med sig alle de Skibe, som Kong Erik havde ejet, og saa meget Folk, som vilde følge dem, og en betydelig Deel rørligt Gods og Penge, som de havde samlet deels i Skat der i England, deels i Bytte paa Krigstoge. De begave sig først til

Ørkenøerne, hvorover Torf=Einars Søn Thorfin Hjær=nekløver var Jarl. Disse Øer tilligemed Hjaltland lagde nu Eriks Sønner under sig. Der opholdt de sig om Vinteren, og oppebare Skat af Landene, men om Sommeren fore de i Vesterviking, og hærjede paa Skotland og Irland; derom taler Glum Gejreson i Graafelds Drape:

Skibes kyndige Styrer
Lykken havde med sig
Da til Skaane beden
Meget ung han rejste;
Kæmped den tapre Kampens
Konning djærvt i Skotland,
Hær med Sværdet slagen
Sendte han til Odin.

Sværdet Heltes Yndling
Svang til Ulves Gammen,
Mangen Flok af Irer
Flugten maatte søge,
Og den vældige Høvding
Vaaben blodige farved,
Sejer da blev vunden,
Sværdet Kæmper fældte.

Om Hakon.

17. Da Kong Erik var flygtet bort fra Norge, underlagde Hakon Adelsteensfostre sig hele Landet. Den første Vinter opholdt han sig oppe i Throndhjem. Men fordi han ikke torde troe Freden, eftersom Kong Erik, naar han var ude paa Vikingsfærd, let kunde faae i Sinde at gjæste Norge, opholdt han sig for det meste midt i Landet, i Fjordefylke, Sogn, Hørdeland eller Ro=

geland. Han satte Sigurd Hlade-Jarl over hele Thrøndelaugen med samme Rettighed, som han og hans Fader forhen havde haft dette Land af Harald Haarfager. Men da nu Kong Hakon spurgde sin Broder Kong Eriks Fald, og at hans Sønner ikke havde sikkert Tilhold i England, syntes han, at der ikke længer var noget at frygte for, og efterdi de Danske i den Tid hærjede meget paa Vigen, og anrettede der store Ødelæggelser, drog han Sommeren efter med en Hær derover. Da de Danske fik Nys om, at Hakon nærmede sig, toge de Flugten, somme ned til Halland, men de, som vare Faren nærmest, ud i rum Sø over ad Jylland til. Saasnart Kong Hakon mærkede det, satte han med hele sin Flaade efter de Flygtende, og da han naaede Jylland, begyndte han at hærje. Da Indbyggerne mærkede det, trak de en Hær sammen, for at forsvare deres Land, og rykkede frem til Strid mod den norske Konge. Det kom til en haard Træfning, hvori Kong Hakon udviste saadant et Heltemod, at han uden Hjælm og Brynje gik frem foran sit Banner. Han vandt Sejer, og forfulgde de Flygtende langt op i Landet. Herom taler Guttorm Sindre saaledes i Hakons Drape:

Aaren skummed, da Helten
Højen Bølge pløjed,
Og i Valmøens Uvejr [1])
Vældig Mænd han fældte;
Han, som Høge glæded,
Hurtig Fjenden fulgde,

---

[1]) Valens Mø, Valkyrien; hendes Uvejr, Kampen.

Og med Vundevinen [1])
Vædede Ravnes Svælge.

18. Efter denne Færd styrede Kong Hakon sønden fra til Sjælland, for at lede efter Vikingerne. Med tvende Snekker roede han frem i Øresund, og traf der paa elleve Vikingesnekker. Han lagde strax til Strid imod dem, og det endte med, at han vandt Sejer, og gjorde klart Dæk paa alle Vikingernes Skibe; derom siger Guttorm Sindre:

Siden med tvende Havets
Heste foer hin tapre
Kæmpers Hovding ad Skibes
Grønne Slette fra Sønden;
Elleve danske Skuder
Daadfulde Konning rydded,
Blev den vældige Kæmper
Vide navnkundig siden.

Hakon hærjede derefter vidt omkring paa Sjælland, plyndrede, hvor han kom frem, dræbte somme, tog andre til Fange, og inddrev svære Paalæg af Landet, og han fandt ingensteds Modstand. Dernæst lagde han over under Skaane, og hærjede vidt og bredt, tog Skat af Landet, og dræbte alle de Vikinger, som han traf paa, saavel danske som vendiske. Saa siger Guttorm:

Siden den mandige Kriger
Sjælland sig underlagde,
Tog de Venders Skibe
Under Skaanes Kyster.

Han foer lige til den østlige Kyst af Gotland, hvor han

[1]) Saarenes Viin, Blodet,

ogsaa hærjede og inddrev svære Skatter. Herom taler Guttorm fremdeles:

Brynjeklædte Høvding
Goterne Skat paalagde,
Gjæveste Gulduddeler
Gjorde Vaabenuvejr.

Om Høsten drog Hakon tilbage med sin Flaade til Vigen, og førte en umaadelig Mængde Bytte med sig. I Vigen forblev han den Vinter, for at være ved Haanden imod de Danskes eller Goternes Indfald. Samme Høst kom Tryggve Olafsson fra Vestervi=king, efterat have hærjet paa Irland og Skotland, og da nu Kong Hakon den følgende Vaar drog nord op i Landet, satte han sin Broder, Kong Tryggve, over Vigen, at han skulde værge Landet mod Ufred, og see til at be=holde saa meget som muligt af de Lande, Kong Ha=kon forrige Sommer havde gjort skatskyldige; saa siger Guttorm Sindre:

Han, som Sværde rødned,
Satte over Norges
Østre Fylker Folkets
Frække Modopvækker,
Som ad Søfugles Veje
Var fra Irer kommen,
Dem hin djærve Høvding
Havde i Kampfærd gjæstet.

Gunhild drog til Danmark.

19. Over Danmark regjerede paa den Tid Kong Harald Gormssøn, som var meget ilde tilfreds med, at Kong Hakon havde hærjet paa hans Land og Rige, og Ordet gik, at de Danskes Konge vilde hævne sig, men

det skede dog ikke saa snart. Da den Tidende spurgdes til Orkenøerne, at der var Ufred imellem Danmark og Norge, lavede Gunhild og hendes Sønner sig strax til Afrejse. Før de droge bort, indsatte de Thorfin Hjærnekløver igjen til Jarl over Orkenøerne, og gav hans Søn Arnfin Eriks og Gunhilds Datter Ragnhild tilægte. Gamle Erikssøn var noget ældre end sine Brødre, dog var han den Gang endnu ikke fuldvoxen. Da Gunhild kom med sine Sønner til Danmark, droge de strax til Kong Harald, som modtog dem vel, og gav dem saa store Forleninger i sit Rige, at de deraf godt kunde holde baade sig selv og deres Folk. Kong Harald tog Harald Erikssøn til Opfostring, knæsatte ham, og lod ham opføde ved sit Hof. Eriks Sønner vare alle smukke Mænd, og gik i Styrke og Færdigheder forud for deres Alder. Saasnart de voxte til, droge de ud paa Krigstoge, fornemmelig i Østerleden, for at forhverve sig Bytte. Dette omtaler Glum Gejresøn i Graafelds Drape:

Vide i Østervegen [1])
Vældig Konningen fejded,
Held i Kampen havde
Han, som Skjalde beriged;
Sværde lod han svinge,
Svævede frem i Kampen,
Fældte ned for Fode,
Folk hin gjæve Høvding.

Efterat Eriks Sønner havde hærjet en Tid i Østerleden, vendte de sig med deres Flaade mod Vigen, og hærjede der. Men Tryggve havde Folk tilrede, og drog imod dem; de holdt mange Træfninger, og havde vexelviis Sejer;

[1]) Østersøens østlige Kystlande.

snart hærjede Eriks Sønner paa Vigen, snart igjen Kong Tryggve paa Halland og Sjælland.

Hakon Jarls Fødsel.

20. Medens Hakon var Konge i Norge, var der god Fred imellem Bønder og Kjøbmænd, saa at ingen skadede hinanden eller den andens Gods. Den Tid vare der og gode Aaringer baade paa Sø og Land. Kong Hakon var en meget munter, veltalende og nedladen Mand. Han besad derhos stor Viisdom, og lagde megen Hu paa at give Landet Love; han gav saaledes Gulethingsloven efter Thorlejf den Vises Raad, og ligeledes Frostethings Loven efter Sigurd Jarls og andre de viseste Thrønders Raad; men Hejdsævis Lov havde Halfdan Svarte først givet. Medens Kong Hakon var tilstede ved et Julegilde i Throndhjem, som Sigurd Jarl havde beredt for ham paa Hlade, skede det første Julenat, at Jarlens Kone Bergljot fødte et Drengebarn, som Kongen selv Dagen efter øste Vand paa, og gav sit eget Navn. Denne Dreng voxte op, blev en mægtig og anseelig Mand, og fik Rige og Jarldømme efter sin Fader. Sigurd Jarl var Kong Hakons kjæreste Ven.

Om Kong Hakons Sæder.

21. Kong Hakon var en god Kristen, da han kom til Norge. Men efterdi hele Landet var hedensk og meget hengivet til Afgudsdyrkelse, og der vare mange Stormænd i Riget, hvis Hjælp og Venskab, ligesaa vel som Almuens, han troede at behøve, besluttede han for det første at holde Kristendommen hemmelig hos sig selv; han helligholdt da Søndagen, og fastede om Fredagen, og holdt de store Højtider i helligt Minde. Han indførte

i Loven, at man skulde begynde Julehøjtid paa samme Tid som de Kristne, og skulde da enhver under Straf af Bøder have tyve Kander Øl, og holde helligt, saalænge Julen varede; forhen begyndte Julen Høkenat, det er Midvinters Nat, og den Gang varede den i tre Dage. Det var imidlertid Kongens Forsæt, at naar han var bleven fast i Sædet, og havde faaet hele Riget under sit frie Herredømme, vilde han indføre Kristendommen, og han gjorde en Begyndelse dertil, ved efterhaanden at overtale sine kjæreste Venner til at antage den kristne Tro; og da han var saa afholdt, bevægede han mange til at lade sig døbe, somme til at holde op med Ofringer. Kong Hakon opholdt sig som oftest i Throndhjem, hvor Landets meste Styrke var. Da han troede at kunne regne paa Bistand af adskillige mægtige Mænd til at forkynde Kristendommen, sendte han Bud til England efter en Biskop og andre Lærere, og da de kom til Norge, kundgjorde Kongen, at han vilde indføre Kristendommen i hele sit Rige, og begyndte med at lade bygge nogle Kirker paa Møre, hvor Præsterne holdt Gudstjeneste; men Mørerne og Romsdølerne henskøde denne Sag til Thrønderne. Hakon rejste derpaa op til Throndhjem, stævnede Bønderne til et Thing, og bød dem at antage den kristne Tro. Hertil svarede de, at de henskøde Sagen til Frostething, og naar Folk der vare samlede fra alle Fylker i Thrøndelaugen, vilde de svare paa denne vanskelige Sag.

Kong Hakons og Bøndernes Forhandling.

22. Kong Hakon kom til Frostething, hvor han traf en stor Mængde Bønder forsamlede. Da nu Thinget var sat, begyndte Kongen saalunde sin Tale: „Det er mit Bud og min Bøn til alle eder

Bønder og bosiddende Mænd, høje og lave, og derhos til hele Almuen, unge og gamle, rige og fattige, Mænd og Kvinder, at I alle skulle lade eder kristne, og troe paa een Gud, Krist Marias Søn, og forsage alle Ofringer og hedenske Guder, helligholde hver syvende Dag med Afhold fra alt Arbejde, saa og faste hver syvende Dag." Saasnart Kongen havde forkyndt dette for Almuen, blev der strax en stor Knurren blandt Bønderne, over at Kongen vilde tage dem Tiden fra deres Arbejde, og de sagde, at paa den Maade kunde Landet aldrig bestaae; men Arbejdsfolk og Trælle knurrede over, at de kunde ikke arbejde, naar de ingen Mad fik; de lagde og til, at det var en Arvesyge i Slægten, at Kong Hakon ligesom hans Fader Harald og deres Frænder og Forfædre vare karrige paa Mad, uagtet de vare gavmilde paa Guld.

Kongens og Sigurd Jarls Samtale.

23. Asbjørn af Medalhus i Guledal rejste sig derpaa op, og svarede paa Kongens Forslag saalunde: „Det troede vi Bønder, Konning Hakon! da du første Gang havde holdt Thing her i Throndhjem, og vi havde taget dig til Konning, og faaet vor Odel af dig, at vi havde faaet Himlen selv i vor Magt; men nu vide vi ikke længer, hvordan det staaer sig med os, om du vil unde os Friheden, eller du paa ny vil gjøre os til Trælle, og det paa en underlig Maade, i det du byder os at forsage den Tro, som vore Fædre og Forfædrene før dem fra Slægt til Slægt have holdt, først i Brændalderen og nu i Højalderen, og uagtet de vare meget fortrinligere end vi, har dog denne Tro hjulpet os herlig. Saa højt elskede vi dig, o Konning! at vi

lode dig raade med os al Lov og Ret i Landet, og endnu ere vi Bønder enige om at antage og holde den Lov, som du gav her paa Frostething, og som vi have antaget; vi ville ogsaa alle følge dig og forsvare din Kongedom, saalænge der er Liv og Blod i nogen af os Bønder, som her ere samlede paa Thinget, naar kun du, o Konning! vil holde Maade, og allene forlange det af os, som vi kunne tilstaae dig, og som ikke er os umuligt. Men om du vil handle med Haardhed, og med Vold og Magt sætte denne Sag igjennem, da have vi Bønder taget den Beslutning, at forlade dig alle, og tage os en anden Høvding, under hvilken vi kunne have Frihed til at beholde den Tro, som vi ville; skal du nu, o Konning! vælge et af disse to Vilkaar, før Thinget sluttes." Med megen Støj gave Bønderne tilkjende, at de bifaldt denne Tale, og de raabte med høj Røst, at de vilde lade det være, saasom Asbjørn havde talt. Da man igjen fik Lyd, tog Sigurd Jarl saaledes til Orde: „Det er Konning Hakons Villie, at samtykke alt med eder, Bønder! og aldrig at miste eders Venskab." Bønderne sagde, at de vilde, at Kongen skulde ofre for dem til godt Aar og Fred, ligesom hans Fader havde gjort, og dermed stilledes Knurret, og Thinget blev opløst. Siden talte Sigurd Jarl med Kongen, og bad ham ikke aldeles at nægte at gjøre efter Bøndernes Villie; „thi der hjælper ikke andet," sagde han, „og er dette, som I selv kan høre, Konning! Høvdingernes saavelsom hele Folkets ivrige Begjering; siden finde vi vel nok paa et godt Raad." Kongen gav efter, og de bleve enige herom. Næste Efteraar ved Vinterens Begyndelse var der et stort Offergilde paa Hlade, hvor Kongen indfandt sig. Naar han havde været tilstede,

hvor der holdtes Ofringer, havde han bestandig plejet at spise i et afsides Huus med faa Mænd; men Bønderne ankede nu paa, at han ikke sad i sit Højsæde, naar der var den talrigste Forsamling og den største Glædskab, og Jarlen sagde, at han skulde ikke gjøre saa denne Gang, og Kongen lod sig ogsaa bevæge til at sætte sig i sit Højsæde. Da der nu var skjenket i det første Bæger, tog Sigurd Jarl Hornet, indviede det til Odin, og drak Kongen til. Kongen tog imod det, og gjorde Kors over det; da sagde Kaare af Gryting: „Hvi gjør Kongen nu saa; vil han endnu ikke ofre?" Sigurd Jarl tog Ordet: „Kongen gjør," svarede han, „som alle andre, der troe paa deres egen Magt og Styrke, at hellige sit Bæger til Thor; han gjorde jo Hammertegnet over Hornet, før han drak." Dermed lode Bønderne sig berolige for den Aften. Men da man næste Dag gik til Bords, stimlede Bønderne sammen om Kongen, og sagde, at han skulde spise Hestekjød. Det vilde Kongen paa ingen Maade gjøre. De bade ham da kun at drikke Saadet, men det nægtede han ogsaa ganske. Da bade de ham at spise Fedtet, men da han ikke heller vilde det, lavede Bønderne sig til at anfalde ham. Sigurd Jarl gik da til, og vilde mægle Forlig; han bad Bønderne være stille, og sagde, at Kongen vilde gabe over Kjedelgrebet, som var blevet fedtet af Angen, der slog op af Hestekjødet. Kongen gik til, slog et Linklæde over Grebet, og gabede derover, hvorpaa han atter gik til sit Højsæde, uden at man dog var tilfreds paa nogen af Siderne. Den næstfølgende Vinter anrettede man et Julegilde for Kongen inde paa Møre. Men da det led imod Juul, holdt de otte Høvdinger, som stode for Ofringerne i hele Thrøndelaugen, en Forsamling; disse

vare fire Udthrønder, nemlig: Kaare af Gryting, Asbjørn af Medalhuus, Thorberg af Varnæs, Orm af Ljoxa, men disse Indthrønder: Botholf af Ølvishoug, Narfe af Staf i Veradal, Thrand Hage af Egge, Thorer Skæg af Huseby paa Inderøen. Disse otte Mand forbandt sig saaledes, at de fire Udthrønder skulde forøde Kristendommen i Norge, men de fire Indthrønder skulde nøde Kongen til at ofre. Udthrønderne fore da med fire Skibe ned til Møre, hvor de dræbte tre Præster og brændte tre Kirker, og droge derefter tilbage. Da Kong Hakon og Sigurd Jarl kom ind paa Møre med deres Huustroppe, vare Bønderne meget talrige forsamlede den første Gildesdag. De stormede nu ind paa Kongen, og sagde, at han skulde ofre, og truede med at overfalde ham, hvis han ikke vilde. Sigurd Jarl søgte at forlige dem, og bragde det saavidt, at Kongen aad nogle Mundfuld Hesteleveer, og drak alle de Bægere, som Bønderne skjenkede for ham, uden at gjøre Kors over dem. Saasnart Gildet var til Ende, drog Kongen og Jarlen strax ud paa Hlade. Kongen var meget utilfreds, og gjorde sig strax rede med hele sin Hær at drage bort fra Throndhjem, og sagde, at han agtede at komme der mandstærkere en anden Gang, og betale Thrønderne den Fjendskab, de havde udøvet imod ham. Sigurd Jarl bad Kongen ikke at regne Thrønderne det til onde, og sagde, at det var ikke raadeligt at vise sig fjendtlig eller stride mod Folk i Landet, og det allermindst, hvor Landets meste Styrke var, som Tilfældet var i Throndhjem; men Kongen var saa forbitret, at ingen kunde faae et Ord indført hos ham. Han drog da ud af Fjorden og ned til Møre, hvor han

blev om Vinteren og Vaaren; men ved Sommerens Begyndelse trak han en Hær sammen, og lod sig forlyde med, at han nu vilde besøge Thrønderne.

Kong Hakons og Gunhilds Sønners Kamp.

24. Da Kong Hakon var kommen om Bord paa sine Skibe med en stor og veludrustet Hær, fik han den Tidende sønden fra Landet, at Kong Eriks Sønner vare komne fra Danmark til Vigen, havde fordrevet Kong Tryggve Olafssøn fra sine Skibe østerpaa til Sotanæs, og havde dernæst hærjet vidt og bredt i Vigen, hvor mange havde underkastet sig dem. Da Kong Hakon hørte det, syntes han, at han kunde behøve Hjælp, og han sendte da Bud til Sigurd Jarl og andre Høvdinger, af hvem han kunde vænte sig Hjælp. Sigurd Jarl kom til Kong Hakon med temmelig meget Mandskab, og med ham fulgde alle de Thrønder, som om Vinteren havde gaaet Kongen stærkest paa Livet for at nøde ham til at ofre, og paa Sigurd Jarls Forbøn bleve de nu alle forligte med Kongen. Nu sejlede Kong Hakon sønder med Landet forbi Stat, og spurgde der, at Eriks Sønner vare komne til Nørreagder; begge Flaaderne droge nu imod hinanden, og mødtes ved Kørmt, hvor Hærene gik i Land, og sloges paa Øgvaldsnæs. De havde meget Folk paa begge Sider, saa det blev en haard Træfning. Kong Hakon gik vældig frem imod Kong Guttorm og hans Trop, og selve Kongerne skiftede Hug; der faldt Kong Guttorm, og hans Banner blev nedhugget, og meget Folk faldt omkring ham. Derefter flyede Eriks Sønners Hær til Skibene, og roede bort efterat have mistet meget Folk; dette omtaler Guttorm Sindre i Hakons Drape:

Lod hin frækne Kampens
Fører over de dræbte
Høvdingers Kroppe Skjolde
Skingrende sammenstøde;
Højen Kampgnys Vækker
Voldte Konningen Bane,
Sejrende ved det brede
Sund han gik fra Valen.

Kong Hakon drog til sine Skibe, og styrede mod Østen efter Gunhilds Sønner. De sejlede paa begge Sider saa stærkt de formaaede, men da de naaede Østeragder, sejlede Eriks Sønner ud i rum Sø ned ad Jylland til; saa siger Guttorm Sindre:

Krigerfyrstens Brødres
Folk, det grandt jeg mindes,
Tit da Overmagten
Maatte af Helten prøve;
Havets djærve Kriger
Holdt med Skuden i Søen,
Alle sin Broder Eriks
Sønner drev paa Flugten.

Da foer Kong Hakon igjen op til Norge, men Eriks Sønner forbleve endnu lang Tid i Danmark.

Slaget med Gamle.

25. Da Hakon havde i tyve Aar været Konge over Norge, opholdt han sig engang paa Søndmøre, paa sin Gaard Birkestrand paa Øen Frejda. Han havde ikke større Hær med sig end sin Huustrop og de Bønder, som han havde indbudet. Da bragde Spejderne det Budskab, at Gunhilds Sønner vare komne norden forbi

Stat med en mægtig Flaade. Kong Hakon drog dem strax i Møde med det Folk, han i en Hast kunde faae samlet. Han havde ni Skibe, men Eriks Sønner over tyve. De mødtes i Frækø-Sund ved Frejderbjerg, og begge Hærene gik da i Land, og sloges paa Rasterkalv. Der faldt Kong Gamle Eriksson, men Hakon vandt Sejer. I dette Slag viste Kong Hakon saadant et Heltemod, at han, uden at dække sig, gik frem, hvor Striden var haardest, og hug ned for Fode baade til Højre og Venstre; saasom Guttorm Sindre siger:

Fjendens Hære flyed,
Frygtende Kongens Vaaben,
Thi hin vise Høvding
Trængte sig frem for Banret,
Ej den Konning plejed,
Han som Guld i Mængde
Vandt, og gavmild deelte,
Sig i Kamp at skaane.

Med den Deel af Hæren, som undkom af Slaget, flyede Gunhilds Sønner nu igjen ned til Danmark.

Brødrenes Færd mod Kong Hakon.

26. Da Hakon Adelsteensfostre, efter sin Broder Eriks Flugt fra Landet, havde været Konge over Norge i sex og tyve Vintre, hændte det sig, at han engang var paa Hørdeland til Gjæst paa Gaarden Fidje paa Øen Stord. Han havde sin Huustrop hos sig og desuden mange indbudne Bønder; ogsaa hans Frænde Eyvind, med Tilnavn Skaldespilder, en Søn af Find Skjalge, var tilstede. Da Hakon sad ved Davrebordet, saae Vagtmændene, som vare ude paa Post, en stor Deel Skibe komme sejlende søndenfra og nærme sig Øen.

Den ene sagde da til den anden, at det var rettest at underrette Kongen om, at der efter al Rimelighed vare Krigsskibe i Farvandet. Men ingen af dem fandt det raadeligt for sig, at forkynde Kongen Krigstidende, thi han havde sat en stor Straf for den, som gjorde det uden at være sikker i sin Sag. Paa den anden Side syntes det dem dog farligt, at Kongen ikke underrettedes derom, og een af dem gik da ind i Stuen, og sagde til Eyvind Findssøn: „Kom i en Hast ud, thi det er højst nødvendigt." Eyvind gik ud, og saasnart han fik Øje paa Skibene, saae han, at det var Krigsskibe. Han skyndte sig da tilbage til Stuen, gik for Kongen og sagde: „Liden er den løbende Stund, men lang er Maaltids Stunden." Kongen saae paa ham, og sagde: „Hvad er der?" Da kvad Eyvind:

Haarde Blodøxes Sønner
Bede om Sværdes Møde,
Nu er stakket Tiden
Til at sidde rolig;
Krigstidende Kongen
Vanskelig er at bringe,
Men jeg vil din Hæder,
Hurtig da griber til Vaaben!

„Saa god en Mand est du, Eyvind!" svarede Kongen, at ikke vil du forkynde Krigstidende, uden den er sand. Da bekræftede mange Tidenden; og Kongen lod nu strax tage af Bordet, gik ud og betragtede Skibene, og da han saae, at det var Krigsskibe, sagde han til sine Mænd: „Hvad Raad skulle vi nu tage, skulle vi slaaes med det Folk, vi have, eller skulle vi gaae om Bord og undsejle nord efter; aabenbart er det, at ville vi slaaes denne

Gang, da have vi at stride mod langt større Overmagt end nogensinde før, og dog har det ofte syntes os, naar vi strede mod Gunhilds Sønner, at Forskjellen paa Mandskab har været temmelig stor." Da ingen i en Hast vidste at svare herpaa, tog Eyvind Ordet:

Nej! imod Nord at sejle,
Nu da Fjenden vi øjne,
Sejlende fra Sønden,
Sømmer sig ikke den Tapre;
Kriglystne Harald kommer,
Kjende vi grandt dit Ønske,
Op da! lad os gribe de gode
Gamle Vaaben, o Konning!

„Det er mandelig talt, Eyvind!" svarede Kongen, „og nærmest efter mit Sind; men dog vil jeg høre flere Mænds Tanker i denne Sag." Men da det var let at see, hvad Kongen vilde, da sagde mange, at heller vilde de falde med Manddom, end flye for de Danske, uden at forsøge Strid; de sagde ogsaa, at de havde ofte sejret, naar de havde stredet med mindre Mandskab, end de nu havde. For disse Ord takkede Kongen dem meget, og han bød dem nu at væbne sig, og saa gjorde de. Kongen iførte sig ogsaa sine Vaaben, han havde en Ringebrynje, Sværdet Kværnbider ved sin Lænd, en forgyldt Hjælm paa Hovedet, et kort Spyd i Haanden og et Skjold ved Siden. Han fylkede derpaa sin Huustrop og Bønderne, og rejste sit Banner.

27. Efter Gamles Fald var Harald Eriksson Høvding for Brødrenes Hær. De havde betydeligt Mandskab, og i deres Hær vare ogsaa deres tvende Morbrødre, Eyvind Skreya og Alf Askmand, Ildgjer-

ningsmænd af sjælden Styrke. Eriks Sønner styrede med deres Skibe til Øen, gik i Land og fylkede; og saa stor skal Forskjellen paa Mandskab have været, at sex af deres Mænd vare imod een af Hakons.

Slaget paa Stord.

28. Kong Hakon havde nu fylket sin Hær, og man siger, at han kastede Brynjen af sig, før Kampen begyndte. Kong Hakon udsøgte sig med Flid de stærkeste og tapreste Mænd til sin Huustrop, ligesom hans Fader Kong Harald havde gjort; saaledes gik den Gang Thoralf Skalmssøn hin Stærke ved Kongens ene Side; han havde Hjælm og Skjold, Spyd og et Sværd, som kaldtes Fodbred; han skal omtrent have været ligesaa stærk som Kongen; Derom taler Thord Sjarekssøn i den Drape, som han gjorde om Thoralf:

Der hvor haarde Sømænd
Sloges paa Stord ved Fidje
Ginge de frejdige Helte
Fyrig til Sværdelegen;
Og i Vaabengnyet
Vældige Sværdslags Kæmpe
Frem til Strid gik nærmest
Nordmænds bolde Konning.

Da Fylkingerne mødtes, skøde de først med Spyd, dernæst trak de Sværdene, og det blev en blodig og haardnakket Kamp. Kong Hakon og Thoralf gik frem foran Bannerne, og hug ned for Fode til begge Sider. Kong Hakon var let at kjende fremfor andre Mænd, og det lyste desuden stærkt fra hans Hjælm, naar Solen skinnede paa den, hvorfor mange vendte deres Vaaben imod Kongen. Eyvind Findssøn tog da og satte en

Hat paa Kongens Hjælm. Da raabte Eyvind Skreyá højt: „Skjuler sig nu Nordmændenes Konning, eller er han flyet, thi forsvunden er nu Guldhjælmen?" og Eyvind og hans Broder Alf gik da saa haardt frem, som om de vare gale og rasende, og hug til begge Sider. „Hold du kun lige frem, som du stiler," raabte da Hakon til Eyvind, „om du vilt finde Nordmændenes Konning"; og det varede da ikke længe, inden Eyvind var der, hævede Sværdet i Vejret, og hug til Kongen, men Thoralf skød sit Skjold saa haardt imod ham, at han ravede derved. Kongen fattede da Sværdet Kværnbider i begge Hænder, og hug til Eyvind, og kløvede Hjælmen og Hovedet ned i Skuldrene. I det samme dræbte Thoralf Alf Askmand; saa siger Eyvind Skaldespilder:

Veed jeg, at Vunders skarpe
Vaand [1]) i Konningens baade
Hænder bed paa den lidet
Hulde Skibsbeboer;
Uforfærdet Daners
Uheldbringer kløved
Med guldfæsted Kaarde
Mangen Kæmpes Isse.

Efter disse Brødres Fald, gik Kong Hakon saa haardt frem, at alt veg for ham. Der kom saadan en Frygt over Eriks Sønners Hær, at den begyndte at flye, men Kong Hakon, som selv var fremmerst i sin Fylking, satte haardt efter de Flygtende, og hug ned for Fode. Da kom en Piil flyvende, af det Slags, som kaldes Fleen, og traf Kong Hakon i Armen oppe i Muskelen neden for Skul-

[1]) Hakons Sværd Kværnbider.

deren, og er det mange Mænds Sagn, at Gunhilds Skosvend, ved Navn Kisping, løb frem i Tummelen, og raabte: „Giver Rum for Kongens Banemand," og skød saa Flenen mod Kongen; men somme paastaae derimod, at ingen vidste, hvo der skød Pilen, og det er ogsaa meget rimeligt, thi Pile og Spyd og andre Skudvaaben fløj saa tykt som Snefog. Eriks Sønner mistede der meget Folk, dog undkom alle Kongerne til Skibene, og roede strax bort, men Hakons Mænd satte efter dem; saa siger Thord Sjareksson:

Vide Drabsmænds Straffer
Værgede Fylkingens Spidse,
Saa bør Kamp at holdes,
Alder man Drotten ønsked;
Kampen voxte, da Gunhilds
Fejge Arving fra Sønden
Flyed, den Gang Fyrsten
Falden var i Striden.

Mandig Daad sig viste,
Den Gang saarede Bønder
Sig ved det haarde Norbræt
Satte, mange døde;
Manddom det viser, at Helten,
Han som Ulve gav Føde,
Nærmest gik sin Konning
Kjæk i den hidsige Træfning.

Hakon Adelsteensfostres Død.

29. Kong Hakon gik om Bord paa sit Skib, og lod da forbinde sit Saar, men Blodet vilde ikke stilles, og blev ved at løbe saa voldsomt, at Kongen mod Afte-

nen blev meget mat. Han sagde, at han vilde sejle op til Alreksstad til sin Gaard der; men da de naaede til Hakons Helle, lagde de der i Land, da de saae, at Kongen var nær ved Døden. Han kaldte da sine Venner til sig, og sagde dem sin sidste Villie om Riget. Han havde en Datter ved Navn Thora, som var hans eneste Barn, men ingen Søn. Han bad dem da sende Bud til Eriks Sønner, at de skulde være Konger over Norge, og bad om deres Skaansel for sine Venner og Frænder, „thi om et længere Liv skulde beskjæres mig," sagde han, „da vil jeg rejse til kristne Folk, og bøde for det, hvormed jeg har fortørnet Gud; men om jeg døer her i Hedenskabet, da lader mig faae saadan Begravelse, som eder bedst synes." Kort efter døde Kong Hakon der paa Hellen, paa det samme Sted, hvor han var født. Kong Hakon var saa begrædt, at baade hans Venner og Uvenner sørgede over hans Død, og sagde, at aldrig vilde saa god en Konge mere komme i Norge. Hans Venner førte hans Lig op til Sæhejm i Nordhørdeland. Der gjorde de en stor Høj, hvori de lagde Kongen, iført sine bedste Klæder, og sin fulde Rustning, men ikke andre Kostbarheder, og talte over Graven efter hedensk Viis.

Gunhilds Sønner komme til Regjeringen.

30. Eriks Sønner fik da Regjeringen over Norge efter Hakons Død. Af dem var Harald i højest Anseelse, han var ogsaa den ældste af de Brødre, som da vare i Live. Deres Moder Gunhild, som blev kaldt Kongemoder, tog megen Deel med dem i Landets Styrelse. Imidlertid vare der den Tid flere Høvdinger i Norge: Kong Tryggve Olafssøn herskede i Vigen, Kong Gudrød Bjørns-

søn paa Vestfold, Sigurd Hlade-Jarl oppe i Throndhjem, saa at Gunhilds Sønner den første Vinter ikke havde uden Midtlandet. Ved Ordsendinger mellem Gunhilds Sønner og Tryggve og Olaf blev det saaledes afgjort, at disse skulde beholde en ligesaa stor Deel af Riget til Lehn af Gunhilds Sønner, som de før havde haft af Kong Hakon. Glum Gejresøn var Kong Harald Gunhildssøns Skjald; han gjorde denne Vise efter Kong Hakons Fald, hvori han tillagde Kong Harald den Berømmelse at have hævnet sin Broder Gamle:

Haver Harald Gamle
Hævnet vel, men Livet
Misted de saarede Kæmper;
Konningen Stordaad øved,
Da paa hin Side Havet
Høge med Gudefjendens [1])
Røde Vunders Vædske
Vædede tørstige Halse.

Denne Vise var meget yndet blandt Kong Haralds Hofmænd; men da Eyvind Findssøn spurgde det, kvad han en anden Vise lige imod:

Fyrsten, som aldrig flyed,
Farvede Sværdet i Gamles
Blod, de bolde Kæmpers
Barm af Kjækhed svulmed,
Da hin frække Kriger
Alle Eriks Sønner
Ud paa Havet jaged;
Herskerens Fald mig bedrøver.

Denne Vise kom ogsaa snart i Folkemunde. Da Kong

[1]) den kristne Hakons.

Harald fik den at høre, gav han Eyvind Dødssag derfor, men begges Venner fik dog Forlig bragt i Stand paa det Vilkaar, at Eyvind skulde blive Kong Haralds Skjald, ligesom han før havde været Kong Hakons. Der var ogsaa nært Slægtskab imellem dem, thi Eyvind var, som før blev berettet, en Søn af Gunhild, Halfdan Jarls Datter, men Gunhilds Moder var Ingeborg, Harald Haarfagers Datter. Eyvind gjorde da følgende Vise om Kong Harald:

Den Gang Hørders Pile
Heftig stødte paa Brynjer,
Landevogter! man sagde,
Lod du ej Hjærtet bæve;
Da din dragne Kaarde
Dødende klang i Striden,
Og med skarpe Sværde
Skaffed du Ulve Føde.

Forlig mellem Gunhilds Sønner og Sigurd Jarl.

31. Gunhilds Sønner holdt sig for det meste midtlands, thi de fandt det ikke raadeligt at gjæste Throndерne eller Vigverjerne, som havde været Hakons bedste Venner, især da der vare saa mange Stormænd paa begge disse Steder. Der droge dog nu Mænd for at forsøge Forlig mellem Sigurd Jarl og Gunhilds Sønner, som endnu ingen Skat havde faaet af Throndhjem, og det kom endelig saa vidt, at der blev bragt Forlig i Stand mellem dem, som blev befæstet med Eder paa begge Sider: Sigurd Jarl skulde beholde det samme Rige til Lehn af dem, som han tilforn havde haft af Kong Hakon. Saaledes hed det nu, at de vare forligte. Gunhilds Sønner vare alle karrige Mænd, og Folk sagde, at de

skjulte deres Penge i Jorden; derom taler ogsaa Eyvind Skaldespilder.

Blanke gyldne Ringe
Bare vi, o Kriger!
Medens hin gjæve Konning,
Gode Hakon, leved;
Melet, som Frodes Møer
Malede glædefulde,
Guldet, gjemmes i Jorden
Gavmildhed er nu svunden.

Skjønt paa Skjaldenes Hænder
Skinnede Fullas Smykke [1]),
Medens hin gjæve Konning,
Gode Hakon, leved;
Gjemt er nu det gode
Guld i Jættefjendens
Moders Krop [2]), og Magtens
Mænd nu Haardhed øve.

Da disse Viser kom Kong Harald for Øren, sendte han Bud til Eyvind, at han skulde komme til ham. Og da han kom, sagde Kongen: „Du vil være min Uven, Eyvind! og sømmer det dig ilde, at vise mig Utroskab, da du jo er traadt i min Tjeneste." Da kvad Eyvind:

Een Drot har jeg ejet,
Inden dig jeg hylded,
Stærkt jeg ældes, o Fyrste!
Ønsker jeg ej den tredje;
Tro jeg var min Konning,
Kjendte jeg Falskhed aldrig,

[1]) Guldet. [2]) Thors Moders Krop, d. e. Jorden.

Fylder jeg blot dit Følge,
Falder paa mig Aldren.

Kong Harald nødte Eyvind til at voldgive ham denne Sag. Eyvind havde en stor og god Guldring, som kaldtes Folde, og som for lang Tid siden var bleven funden i Jorden. Paa ingen anden Maade, sagde Kongen, skulde den Sag afgjøres, end at Eyvind skulde overgive ham denne Ring. Da kvad Hakon:

Skulde jeg naae din Yndest,
Skibes tapre Fører!
Naar jeg giver den gode
Guldring i dit Eje;
Men kun nødig jeg mister
(Magt du har at tage!)
Ormelejet [1]), min Fader
Fordum længe aatte.

Derpaa drog Eyvind hjem, og det er ikke omtalt, at han oftere besøgte Kong Harald.

Om Gunhilds Sønner, da de kom til Norge.

32. Gunhilds Sønner havde antaget Kristendommen i England; men da de kom til Regjeringen i Norge, havde de ingen Fremgang med at kristne Landsfolket; hvor de kunde komme afsted dermed, nedbrøde de dog Afgudshusene, og forhindrede Ofringerne, hvorved de paadroge sig Almuens Uvenskab. De gode Aaringer i Landet hørte nu ogsaa op; og da Kongerne vare mange, og enhver af dem havde sit eget Hofhold, behøvede de meget til deres Udgifter, og gjerrige vare de derhos alle, og holdt ikke meget over den Lov, som Kong Hakon havde givet. De vare for Resten smukke, store og stærke Mænd, og

[1]) Lejet, hvorover Ormen Fofner rugede, d. e: Guldet.

meget øvede i alskens Hofværk; saa siger Glum Gejresøn om Kong Harald:

Kunde fremfor andre
Konninger tolv Idrætter
Helten, som frem i Striden
Heftig foer med Sværdet.

Ofte fulgdes Brødrene ad, men stundum droge de hver sin Vej. De vare tapre, men grusomme, vældige Krigere og meget sejersælle. Gunhild Kongemoder holdt ofte Sammenkomster med sine Sønner, hvor de raadsloge om Landets Styrelse. Engang spurgde Gunhild dem, hvad deres Bestemmelse var om Riget i Throndhjem: „I bære Konningenavn," føjede hun til, „ligesom eders Fædre Tid efter anden have baaret, men I have kun lidet Rige, og ere dog mange til at dele det. Vigen besidde Tryggve og Gudrød, og de have da nogen Adkomst dertil formedelst deres Slægt; men Sigurd Jarl raader over hele Thrøndelaugen, og det kan jeg ikke indsee, hvad Forpligtelse der hviler paa eder, til at lade en Jarl raade ene over saa stort et Rige og besidde eders retmæssige Ejendom. Tykkes det mig ogsaa underligt, at I fare paa Vikingstoge, at hærje paa fremmede Lande, men lade en Jarl her indenlands berøve eder eders Fædrenearv. Ej vilde din Farfader Harald, efter hvem du er opkaldt, have taget det i Betænkning, at skille en Jarl ved Riget og Livet, da han underlagde sig hele Norrig og raadede derover lige til sin Alderdom." „Det er ikke saa let en Sag," svarede Harald, „at tage Sigurd Jarl af Live, som at dræbe et Kid eller en Kalv; Sigurd Jarl er af en stor Slægt og har mange Frænder, han er derhos vennesæl og viis;

og jeg er vis paa, at mærke Thrønderne, at han har Ufred at vænte af os, da ville de alle være beredte til at vove det Yderste for ham, og da kunne vi være sikre paa et slet Udfald af vort Forehavende; desuden holder vist heller ikke nogen af os Brødre det for raadeligt, at boe blandt Thrønderne." „Ja!" svarede Gunhild, „i den Sag ville vi bære os ganske anderledes ad; nu ville jeg, Kong Harald og Erland i Vinter opholde os paa Nordmøre, og see til, hvad vi kunne gjøre." Hendes Raad fandt Bifald og blev fulgt.

Sigurd Jarl indebrændes.

33. Sigurd Jarl havde en Broder, ved Navn Grjotgard, der var meget yngre end Jarlen og mindre anseet, da han ikke beklædte nogen Værdighed; dog holdt han en Trop Folk og drog om Sommeren ud paa Vikingstog. Kong Harald sendte Mænd ind i Throndhjem til Sigurd Jarl med Gaver og Venskabshilsener; Harald lod sige, at han vilde træde i samme venskabelige Forbindelse med Jarlen, hvori Hakon havde staaet, og bad derfor, at han skulde besøge ham, for at de kunde stadfæste deres Venskab. Sigurd Jarl tog vel imod Kongens Udsendinge og Venskabshilsener, men sagde, at han kunde ikke komme for sine mange Forretningers Skyld; imidlertid sendte han igjen Kongen Vennegaver og venskabelig Hilsen. Kongens Udsendinge droge dermed bort, og kom siden til Grjotgard, for hvem de fremførte det samme Ærende, Tilbud om Venskab og Indbydelse at besøge Kongen, som ledsagedes af kostbare Foræringer. Grjotgard lovede at komme, og med dette Budskab droge Sendemændene hjem. Paa den bestemte Dag kom ogsaa Grjotgard til Kong Harald og Gunhild, der med Ven-

lighed toge imod ham. De viste ham al Kjærlighed, og lode ham være med i deres hemmelige Raadslagninger, og de forestillede ham nu, hvorledes Jarlen længe havde sat ham tilside og ladet ham være i ringe Anseelse; men dersom han vilde være dem behjælpelig imod Sigurd, føjede Kongen til, da skulde han blive hans Jarl, og erholde hele det Rige, som Sigurd tilforn havde haft. Det kom da saavidt, at de gjorde den hemmelige Aftale, at Grjotgard skulde have Spejdere ude, og sende Kongen Bud, naar der gaves bedst Lejlighed til at overfalde Jarlen. Dernæst drog Grjotgard hjem, efterat have faaet gode Foræringer af Kongen.

34. Sigurd Jarl drog om Høsten paa Gjæsteri, først ind i Stjøredal og siden ud til Øgla. Jarlen plejede stedse at have mange Folk om sig, da han ikke troede Kongerne godt; men den Venskabsforbindelse, som var kommen i Stand imellem ham og Kong Harald, havde nu gjort ham tryggere, saa at han ikke havde meget Mandskab om sig. Grjotgard gav da Kong Harald Efterretning om, at nu var der den bedste Lejlighed, man kunde vænte at faae, til at anfalde Jarlen; og strax samme Nat sejlede Kongerne Harald og Erland, da det var stjernelyst, med fire vel bemandede Skibe op ad Throndhjemsfjorden; der kom Grjotgard dem i Møde, og henimod Morgenen naaede de ind til Øgla, hvor de satte Ild paa Gaarden, og indebrændte Sigurd Jarl med hele hans Følge. Strax i Dagningen sejlede de tilbage ud af Fjorden igjen og ned til Møre, hvor de opholdt sig en Stund. Dette skede efter Præsten Are Thorgils-

søn hin Lærdes Beretning to Aar efter Kong Hakon Adelsteensfostres Fald.

Hakon Jarls og Gunhilds Sønners Forlig.

35. Sigurd Jarls Søn Hakon var inde i Throndhjem, da han spurgde, at hans Fader var indebrændt. Hakon var ikke blot af stor Slægt, og havde mange Frænder, men var ogsaa, ligesom hans Fader, vennesæl og elsket af hele Folket. Hakon havde let ved at samle sig Folk, thi alle Thronderne flokkede sig om ham, og der skede strax en stor Opstand over hele Throndhjem, saa at hvert Skib, som var tjenligt til Krigsfærd, blev skudt paa Vandet. Og da Hæren var samlet, toge de den ikke fuldt tyve Vintre gamle Hakon Sigurdssøn til Jarl og Høvding over sig, og han styrede nu med Flaaden ud efter Fjorden. Da Gunhilds Sønner fik Nys herom, droge de ned til Romsdal og Søndmøre, og de havde nu Spejdere ude paa begge Sider. Med sine Venners Bistand besad saaledes Hakon Jarl Throndhjem i tre Vintre, saa at Gunhilds Sønner i al den Tid ingen Indkomster fik af dette Land, og ingen af dem vovede at komme indenfor Mundingen af Throndhjems Fjord. Hakon Jarl holdt mange Træfninger med Gunhilds Sønner, og der faldt mange Folk paa begge Sider. Derom taler Ejnar Skaaleglam i Vell-ekla, som han gjorde om Hakon Jarl:

Og den ordholdne Kriger
Ude havde en Flaade,
Glad i Gønduls Uvejr [1]),
Græmmende sig ved Ophold,

[1]) Valkyriens Uvejr d. e. Kampen.

Hejste han højt i Masten
Hedins vældige Stridsejl [1]),
Og til Kamp mod Konger
Kjækt den Høvding ilte.

Og fremdeles kvad han:

Ej til Piles Uvejr
Egge man turde Helten,
Mødte Rovfugles Mætter
Munter og fro til Kampen;
Brat af Hlakas Sejl [1]) han
Buehaglen rysted,
Føde den frækne Kriger
Fuldelig gav til Ulve.

Førtes mange Kampe,
Før efter Guders Villje
Orlogsmanden indtog
Østerlandenes Rige.

Fremdeles omtaler Ejnar, hvorledes Hakon Jarl tog Hævn for sin Fader:

Helten, som hævned sin Fader,
Hædersminde jeg kvæder,
Mægtige Valens Vogter
Vældig Krigere fældte.

Helten paa Hersers Kroppe
Hagl af Odde lod regne,
Modig i Strid, og mange
Mænd til Valhal sendte.

[1]) De røde, Kamp bebudende, Skjolde.

Han, som de stærke Havets
Heste ejed, lod Sværde,
Dødende, ofte i Odins
Uvejr paa Skjolde hamre.

Efter de tre Aars Forløb lagde fælleds Venner sig derimellem og forsøgte at forlige Eriks Sønner og Hakon Jarl. Ved anseelige Mænds Overtalelser kom det nu endelig saavidt, at der blev bragt Forlig i Stand paa Vilkaar, at Hakon skulde beholde Throndhjem paa samme Maade, som hans Fader Sigurd Jarl havde besiddet Landet, men Kongerne vilde nøjes med den Magt, som Kong Hakon havde haft før dem; dette Forlig blev stadfæstet med fuldkommen Troskabsforsikring, og der blev nu stor Kjærlighed mellem Hakon Jarl og Gunhild, men stundum pønsede de dog paa Svig imod hinanden; saaledes forløb andre tre Vintre, i hvilke Jarlen sad i Fred i sit Rige.

Erik Hakonssons Fødsel.

36. Hakon Jarl rejste en Vinter til Oplandene, og ved et Gilde der hændtes det, at han laa hos en Kvinde af ringe Stand. Men da Tiden løb frem, var denne Kvinde frugtsommelig, og hun fødte et Drengebarn, der fik Navnet Erik. Moderen førte Drengen til Hakon, og sagde, at han var Fader. Jarlen lod da Drengen opdrage hos en Mand, ved Navn Thorlejf hin Vise, der boede i Medaldal, og var en mægtig og rig Mand og tillige Jarlens gode Ven. Erik tegnede snart til at blive en anseelig Mand, og blev tidlig stor og stærk og smuk af Udseende, men Jarlen brød sig ikke meget om ham. Selve Hakon Jarl var en særdeles smuk Mand, ikke høj, men stærk bygget, fortrinlig i Hofværk,

viis af Forstand og en stor Krigsmand. En Høst drog Jarlen ned til Oplandene, og han havde da paa Hedemarken en Sammenkomst med Kongerne Tryggve Olafssøn og Gudrød Bjornssøn, hvor ogsaa Dale-Gudbrand var tilstede. De havde en lang Samtale i Eenrum, hvoraf der dog ikke kom andet ud blandt Folk, end at de havde sluttet Venskab med hinanden. Derned skiltes de, og enhver drog hjem til sit Rige. Kong Tryggve Olafssøn var en mægtig og anseelig Mand, og ham ansaae Vigverjerne bedst skikket til, som Konge at raade over hele Landet. Kong Gudrød Bjørnssøn var Kong Tryggves fortroligste Ven. Rygtet om den hemmelige Samtale mellem disse Høvdinger kom imidlertid Gunhild og hendes Sønner for Øren, som strax fattede Mistanke om, at de havde opspundet Landsforræderi imod Kongerne, og de raadsloge derfor ofte indbyrdes om denne Sag. Saasnart Vaaren nærmede sig, gjorde Kong Harald og hans Broder Gudrød vitterligt, at de agtede sig at fare paa Vikingstog om Sommeren enten vesterpaa eller i Østerleden, som de plejede. De trak nu en Hær sammen, skøde Skibene paa Vandet og gjorde sig færdige. Men da de holdt deres Afskedsgilde, blev der drukket stærkt, og ved Drikkebordet talt mangehaande; blandt andet begyndte man at anstille Sammenligninger imellem hinanden indbyrdes, og endelig faldt Talen ogsaa paa Kongerne selv. En Mand sagde da, at Harald var i alle Henseender den fortrinligste af Brødrene; dette tog Kong Gudrød meget ilde op, og sagde, at han i alle Henseender holdt sig for ligesaa god som sin Broder, og tilføjede, at han var beredt til at prøve det; saavidt kom det omsider, at de begge syntes meget

forbitrede, og trættedes om den Sag med saa megen Hidsighed, at de bøde hinanden ud til Kamp, og grebe til Vaaben. Men de Mænd, som vare mindre drukne og mere ved deres Samling, gik imellem, og skilte dem ad. Hver gik nu til sine Skibe, og det saae da ikke ud til, eftersom Folk syntes, at de kunde følges ad. Men i Tingen selv var dette ikke andet end disse Brødres List og deres Moder Gunhilds underfundige Anslag, som siden viste sig, for at de, naar de syntes indbyrdes uenige, desto mindre kunde vorde mistænkte for den Svig, de, som man siden fik at see, havde opspundet. Kong Gudrød sejlede østerpaa langs Kysten, men Harald satte Kaasen ud i rum Sø, og sagde, at han agtede sig til Vesterleden, men saasnart han var kommen udenfor Øerne, sejlede han mod Østen, men holdt sig bestandig i rum Sø. Kong Gudrød derimod sejlede den almindelige Vej østerom til Vigen og saa øster over Folden. Han sendte da Bud til Kong Tryggve med det Ærende, at han skulde komme og gjøre Aftale med ham, saa vilde de følges ad paa Vikingstog i Østerleden den Sommer. Det fandt Kong Tryggve meget godt og rimeligt, og da han spurgde, at Gudrød kun havde lidet Mandskab, drog han til ham med een Skude. De mødte hinanden ved Væggene vesten for Sotenæs; men da de gik sammen for at tale med hinanden, løb Gudrøds Mænd til, og dræbte Kong Tryggve og tolv Mænd med ham, og ligger han begravet der som nu kaldes Tryggvedys.

Gudrød dræbes af Kong Harald.

37. Kong Harald, som havde sejlet langt ude i rum Sø, styrede ligeledes ind til Vigen, og kom ved

Nattetider til Tønsberg, og da han spurgde, at Gudrød Bjørnsson var til Gildes oppe i Landet kort derfra, drog han strax samme Nat derop med sin Hær, og omringede Huset. Kong Gudrød gik ud, men faldt efter en kort Modstand med mange af sine Mænd, hvorpaa Kong Harald drog sin Broder Gudrød i Møde, og de underlagde sig nu hele Vigen.

Om Harald Grænske.

38. Kong Gudrød Bjørnssøn havde gjort et godt og passende Giftermaal. Med sin Kone havde han en Søn, ved Navn Harald, som var bleven sendt op til Lehnsmanden Roe hin Hvide paa Grønland for at opfostres. Roe havde en Søn, ved Navn Rane hin Vidtfarne. Rane og Harald vare næsten lige gamle og Fosterbrødre. Efter Faderens, Kong Gudrød Bjørnssøns Fald, flyede Sønnen Harald, som bar Tilnavnet hin Grænske, ledsaget af sin Fosterbroder Rane og nogle faa andre Mænd, først til Oplandene, hvor de opholdt sig en Tid hos deres Frænder. Da imidlertid Eriks Sønner meget efterstræbte de Mænd, med hvem de havde noget at udstaae, og især dem, hvem de i Tiden kunde vænte Modstand af; raadede Haralds Frænder og Venner ham, at han skulde drage bort af Landet. Han drog da ind i Sverrig, og vilde see til at komme i Ledtog med nogen, der foer i Viking, for at samle sig Gods. Der var da en Mand i Sverrig, ved Navn Toste, som der i Landet var een af de mægtigste og anseeligste blandt dem, der ikke bare Værdighedsnavn; han var en vældig Kriger, havde længe været i Vikingsfærd, og bar derfor Navnet Skøglar-Toste [1]). Ha-

[1]) af Valkyrien Skøgul.

rald Grænske kom der i Følgeskab med Skøglar-Toste, og med ham drog han nu om Sommeren paa Vikingstog, og gjorde sig yndet og agtet af alle. Om Vinteren var han ogsaa hos Toste. Harald havde været to Vintre paa Oplandene, og nu var han fem Vintre hos Toste. Toste havde en Datter, ved Navn Sigrid, ung og smuk, men derhos stolt og myndig. Til hende bejlede Harald Grænske, men hun indebrændte ham og ligeledes flere Konger, der havde bejlet til hende, hvorfor hun blev kaldt Sigrid hin Storraade. Hun blev siden gift med den svenske Konge Erik hin Sejersælle; deres Søn var Olaf Svenske, der siden blev Konge i Sverrig. Erik døde af Sygdom i Upsal ti Vintre, efterat Styrbjørn faldt.

Om Hakon Jarl.

39. Gunhilds Sønner udbøde en stor Hær af Vigen, og som de sejlede nordefter langs Landet, droge de Folk og Skibe til sig af alle Fylker, og gjorde nu vitterligt, at de med denne Hær agtede sig op til Throndhjem mod Hakon Jarl. Denne Tidende kom snart Hakon Jarl for Øren, og han var ikke seen med at samle Folk og forsyne sig med Skibe. Men da han fik at vide, hvor stor en Hær Gunhilds Sønner havde, styrede han med sin Flaade ned til Møre, og hærjede, hvor han kom frem, og dræbte for Fode baade Høje og Lave. Bondehæren lod han derpaa vende tilbage til Throndhjem, men selv foer han med Hærskjold over begge Mørerne og Romsdal. Han havde Spejdere ude om Gunhilds Sønner, og da han spurgde, at de vare komne i Fjordene, og væntede efter Bør for at sejle nord om Stat, da sejlede han sønder om Stat, saa langt ude i rum Sø, at

man ikke kunde see hans Sejl fra Landet, og dernæst fulgde han Kysterne østerom, til han naaede Danmark. Han sejlede siden til Østerleden, hvor han hærjede om Sommeren. Gunhilds Sønner sejlede da med deres Flaade op til Throndhjem, hvor de forbleve til langt ud paa Sommeren, og toge Skat og Skyld af Bønderne. Om Efteraaret bleve Sigurd Slefa og Kong Gudrød der tilbage, men Harald og de andre Brødre droge igjen til Østerlandet med den Ledingshær, som havde fulgt dem om Sommeren.

Kong Sigurd Slefas Drab.

40. Hakon Jarl sejlede om Høsten til Helsingeland, og trak der sine Skibe i Land; hvorpaa han drog landvejs gjennem Helsingeland og Jæmteland vester over Kjølen ned i Throndhjem, hvor Folk strømmede til ham i Mængde, og han begyndte at samle sig en Flaade; men da Gunhilds Sønner spurgde dette, gik de om Bord paa deres Skibe, og styrede ud af Fjorden. Hakon Jarl drog da ud paa Hlade, og opholdt sig der om Vinteren. Gunhilds Sønner opholdt sig paa Møre, og naar de saae Lejlighed, overfaldt og dræbte de Hakons Folk, og han skaanede heller ikke deres. Hakon Jarl beholdt da endnu fremdeles Herredømmet i Throndhjem, og var der for det meste om Vinteren, men om Sommeren drog han paa Krigstoge i Østerleden; stundum blev han dog ogsaa hjemme i Throndhjem om Sommeren, og havde en Flaade i Søen, og da kunde Gunhilds Sønner aldrig holde sig norden for Stat. Harald Graafeld foer en Sommer med sin Hær til Bjarmeland og hærjede der, og holdt en stor Træfning mod Bjarmerne paa Vinas Bred. Der vandt Harald Sejer og dræbte mange Folk, og

han hærjede nu vidt omkring i Landet, og fik umaadeligt Bytte. Derom taler Glum Gejreson saaledes:

Frejdig i Østen Fyrsters
Frækne Bane rødned
Sværdet, de bjarmiske Svende
Svandt, og Byen brændte;
Kamp holdt den unge Konning
Kjækt paa Vinas Bredder,
Landefreds Hævder herlig
Hæder vandt paa Toget.

Paa Hørdeland boede en mægtig og velbyrdig Herse ved Navn Klyp; han var Thords Søn og Hørde-Kaares Sønnesøn. Hans Kone hed Oløf, og var en Datter af Asbjørn, og Søster til Jærnskægge paa Yrje. Asbjørns Broder var Rejdar, som var Fader til Styrkar, hvis Søn Ejndrid var Ejnar Tambeskjælvers Fader. Kong Sigurd Slefa kom til Klyp Herses Gaard, og traf ikke Manden selv hjemme; men hans Kone Oløf tog vel imod Kongen, og anrettede et prægtigt Gilde for ham, hvor der hverken manglede paa Mad eller Drikkevarer. Kong Sigurd gik om Natten til Oløfs Seng, og laa hos hende imod hendes Villie. Siden drog Kongen bort igjen. Den følgende Høst droge Kongerne Harald og Sigurd op til Vors, og stævnede der Bønderne til Things. Paa dette Thing anfaldt Bønderne Kongerne, og vilde have slaaet dem ihjel. De slap dog derfra ved en hurtig Flugt, og Kong Harald drog op til Hardanger og Sigurd til Alreksstad, hvor de forbleve. Men da Klyp Herse spurgde det, samlede han sine Frænder og Venner, for at anfalde Kong Sigurd. Med Vemund Valebryder i Spidsen droge de derpaa

afsted, og da de naaede Gaarden, overfaldt de Kongen, hvem Klyp selv gjennemborede med et Spyd, som blev hans Bane, men Klyp blev ogsaa selv strax dræbt.

Hakon Jarls Kamp.

41. Kong Harald Graafeld og hans Broder Gudrød droge en stor Flaade sammen, med hvilken de styrede nordefter ad Throndhjem til. Da Hakon Jarl spurgde det, samlede han sig ogsaa en Flaade, og sejlede ned til Møre, og begyndte at hærje. Der var hans Farbroder Grjotgard den Gang sat til Landeværn af Gunhilds Sønner, og var i Følge Kongernes Ordsending, just i Færd med at ruste sig. Hakon Jarl drog imod ham, og da de mødtes, kom det til en Træfning, hvori Grjotgard faldt, og med ham to Jarlesønner, foruden mange andre Mænd. Derom taler Ejnar Skaaleglam:

Fældte sine Fjender
Fyrsten hjælmbedækket,
Voxte Mængden af Valhals
Venner derved meget;
Faldt i denne Træfning
Trende Jarlesønner,
Derved den herlige Høvding
Hæder sig erhverved.

Siden sejlede Hakon Jarl uden om Øerne og dernæst i rüm Sø sønder om Landet ned til Danmark. Der fandt han venlig Modtagelse hos Danekongen Harald Gormssøn, hvor han forblev om Vinteren. Hos Danekongen opholdt sig paa den Tid ogsaa en Mand, ved Navn Harald, der var en Søn af Knud Gormssøn, og altsaa Kong Haralds Brodersøn. Denne Harald havde længe hærjet, og var nu kommen fra Vikingsfærd med betyde-

lige Rigdomme, hvorfor han blev kaldt Guldharald. Han syntes at have Adkomst til at være Konge over Danmark.

Om Gunhilds Sønners Regjering.

42. Da nu Hakon var borte, sejlede Kong Harald Graafeld og hans Brødre med en Flaade op til Throndhjem, og fandt nu ingen Modstand, men toge Skat og Skyld og alle kongelige Indtægter, og lode desuden Bønderne svare store Bøder, fordi Thrønderne ikke havde ydet dem Skat af deres Land al den Tid, Hakon Jarl havde opholdt sig i Throndhjem, og haft Ufred med Kongerne. Om Høsten drog Kong Harald sønder ned i Landet med den største Deel af Hæren, som havde hjemme der, men Kong Erland blev tilbage med sine Folk, og han krævede paa ny store Skatter af Bønderne, og behandlede dem med Haardhed. Men Bønderne knurrede, og lagde Raad op imod ham, og ud paa Vinteren samlede de sig, og med en betydelig Hær droge de imod Kong Erland, som var etsteds til Gildes, og holdt en Træfning mod ham, hvori Kong Erland faldt og en stor Hob Folk med ham.

Olaf Tryggvesøns Fødsel.

43. Kong Tryggve Olafssøns Kone hed Astrid; hun var en Datter af Erik Bjodeskalle, en mægtig Mand, som boede paa Ofrestad. Efter Kong Tryggves Fald flyede Astrid bort, og drog ad afsides Veje med det Løsøre, hun kunde føre med sig. Hendes Fosterfader Thorolf Luseskæg fulgde hende, og forlod hende aldrig; men hendes andre fortrolige Mænd vare ude omkring at holde Øje med hendes Fjender, hvor de færdedes, og hvad de toge sig for. Astrid gik den Gang frugtsommelig med

Kong Tryggves Barn; hun lod sig føre ud paa en Holm i Randsøen, hvor hun skjulte sig med faa Folk. Der fødte hun et Drengebarn, som Thorolf øste Vand paa, og kaldte Olaf efter sin Farfader. Det skede i det 1079de Aar efter vor Herres Fødsel, og i det 42de Aar af hin store Kejser Ottos Regjering, og i det første Aar af den engelske Konge Edvards Regjering. Astrid holdt sig skjult paa Holmen om Sommeren. Men da det blev koldt i Vejret, og man fik korte Dage og mørke Nætter, rejste hun videre, ledsaget af Thorolf og nogle faa andre. De droge ikke over Bøjgderne uden om Nattetider, naar de kunde være skjulte, og kom ikke til Folk, førend de en Aften naaede til Ofrestad til Astrids Fader Erik. De holdt sig skjulte, og Astrid sendte Bud til Gaarden, for at underrette Erik om sin Ankomst. Erik lod dem da føre ind i en Udbygning, og beværtede dem paa det bedste. Astrid lod kort derefter sit Følge drage bort, men forblev selv paa Ofrestad Vinteren over, tilligemed sin Søn Olaf, to Tjenestekvinder og desuden Thorolf Luseskæg og hans Søn Thorgils, som da var sex Vintre gammel.

Om Gunhilds Anslag mod Astrid og Olaf.

44. Efter Kong Tryggve Olafssøns Fald havde Harald Graafeld og hans Broder Gudrød strax begivet sig omkring til hans Gaarde. Astrid var da allerede borte derfra, og det var dem ikke muligt at faae at vide, hvor hun var bleven af; dog ymtede man om, at hun gik frugtsommelig med Kong Tryggves Barn. Om Høsten droge de nord op i Landet, som ovenfor er fortalt; og da de kom til deres Moder, gave de hende Efterretning om alt, hvad der havde tildraget sig paa deres Færd. Hun spurgde dem nøje ud om Astrid,

og de fortalte hende da det Rygte, der var kommen dem for Øren. „Ja! sandt maa det være," svarede Gunhild, „at hun vil opføde os en Søn af Tryggve, om man ikke finder paa noget Raad." Dog eftersom Gunhilds Sønner det Efteraar, og ligeledes den følgende Vinter, som før blev omtalt, havde Ufred med Hakon Jarl, blev der ikke søgt efter Astrid og hendes Søn den Vinter. Men Vaaren derpaa sendte Gunhild Mænd til Oplandene og lige ind i Vigen, for at faae Oplysning om, hvor Astrid var bleven af. Spejderne kom tilbage til hende med den Efterretning, at Astrid ganske sikkert var hos sin Fader paa Ofrestad, og at det var meget troligt, at hun der opfødte Kong Tryggves Søn; imidlertid havde de ikke seet nogen af dem. Der var paa den Tid hos Gunhild en mægtig Mand, og tillige een af hendes kjæreste Venner, ved Navn Hakon; ham bød hun at drage til Ofrestad til Erik, og hente hende Tryggves Søn. Hun gav ham tredive Mand i Følge, alle vel udrustede med Vaaben og Heste. De droge afsted den nærmeste Vej, indtil de kom nær til Ofrestad. Da fik Eriks Venner Nys om deres Færd og Ærende, og underrettede ham om, at han snart kunde vænte et Besøg af Gunhilds Udsendinge. Det var silde paa Dagen, Erik fik dette Budskab, men strax samme Nat gjorde han Anstalter til sin Datters Bortrejse, og gav hende gode Ledsagere med. Der var endnu meget tilbage af Natten, da de droge bort. Erik fulgde dem ud af Gaarden, og sagde da til Astrid: „Jeg kan ikke beholde eder her længer, og der er ikke andet for, end at I maa skynde eder bort det hurtigste I kunne, thi Gunhild søger efter din Søn, og vil tage ham af Live; men jeg vil sende eder øster ind

i Sverrig til een af mine bedste Venner, Hakon, som nu bærer Tilnavnet hin Gamle. Denne Hakon og jeg droge længe sammen i Vikingsfærd, og vare de kjæreste Stalbrødre, og havde begge een Pung tilfælleds, og den Gang prøvede jeg ofte hans Troskab og Hengivenhed. Nu har han stort Herredømme og Magt i Sverrig, uagtet han ikke bærer noget Værdighedsnavn; og jeg vænter, at han for min Skyld vil tage sig fortrinlig af eder." De droge nu afsted, og Erik gik tilbage til sin Gaard. Om Aftenen naaede de til Skøns Herred; der saae de en stor Gaard, hvor de gik ind, og bade om Natteherberge; de gave sig ikke tilkjende, og havde ogsaa, for at være skjulte, iført sig slette Klæder. Bonden, som boede i Gaarden, hed Bjørn Ejtrkveisa, var en formuende Mand, men ond at komme til; han drev dem strax bort. De maatte da gaae videre, og naaede samme Aften et andet Torp, som kaldtes Vitslar; der boede en Bonde, ved Navn Thorstejn, som gav dem Herberge om Natten, og gjorde dem alt det Gode, han kunde. Gunhilds Udsending Hakon kom med sit Følge til Ofrestad tidlig samme Morgen, som hine vare dragne bort om Natten; han spurgde efter Astrid og hendes Søn. Erik sagde, at hun var der ikke, men Hakon troede ikke hans Ord, og randsagede Gaarden paa det nøjeste baade ude og inde, og biede der saa længe om Dagen, indtil de endelig fik opsporet, hvad Vej Astrid havde taget. De rede da bort til samme Side, og naaede om Aftenen til Bjørn Ejtrkvejsa i Skøn, hos hvem de toge Herberge. Hakon spurgde Bjørn, om han kunde give ham nogen Oplysning om Astrid. „Her kom i Dag," svarede han, „nogle Mennesker i usle Klæder, som jeg antog for Fattigfolk, og bade mig om

Nattely, men jeg jog dem bort, thi jeg kan slet ikke lide Staadere, men nu falder det mig ind, at der i deres Flok var en Kone, som var særdeles smuk, uagtet hun var fattig klædt, hun havde et dejligt Drengebarn paa Armen, og desuden var der en aldrende Mand og en nogle Vintre gammel Dreng; de maa sikkert ligge i eet af Torpene her i Nabolauget." Samme Aften hændte det sig, at Thorstejns Tjenestekarl kom fra Skoven, og da hans Vej just faldt forbi Bjørns Gaard, gik han indenfor, og mærkede da, at der vare mange Gjæster, og hvad deres Ærende var. Dette fortalte han sin Husbond, da han kom hjem. Og da den tredie Deel af Natten var tilbage, vakte Thorstejn sine Gjæster op, og talte haardt og uvenlig til dem, og bød dem at drage bort i Øjeblikket. Men da de kom af Gaarden ud paa Vejen, hilste Thorstejn Astrid mildt, og sagde derpaa: „Ej har jeg af Haardhed eller i nogen ond Mening jaget eder saa pludselig og haardt ud af min Gaard, men Aarsagen hertil er, at Gunhild Kongemoders Udsendinge ere komne til Bjørn Ejtrkvejsa i det Ærende, at bemægtige sig din og Kong Tryggves Søn og føre ham til hende. Men nu skulle I efter min Anvisning gaae frem i Skoven, indtil I komme til en Sø, hvori der er en Holm, tæt bevoxet med Rør; der kan man godt vade ud; skjuler eder der i Rørene, og bier der saalænge, indtil jeg kommer til eder! men jeg maa nu ufortøvet gaae hjem igjen, thi det aner mig, at Gunhilds Udsendinge ville snart komme her at lede efter eder, og naar jeg da gaaer med dem, kan jeg bedre sørge for, at de ikke finde eder." Thorstejn gik da tilbage til sin Gaard, men de gik frem i Skoven til

Søen, og skjulte sig paa Holmen, eftersom han havde anviist dem. Tidlig om Morgenen red Hakon fra Bjørn, og hvor han kom frem i Bøjgden, spurgde han efter Astrid. Og da han kom til Thorstejn, spurgde han ligeledes, om de ikke havde været der. „Her vare nogle Folk i Nat;" svarede Thorstejn, „men de gik bort mod Dag østerpaa i Skoven. „Vil du gaae med os at lede efter dem," sagde Hakon, „da du kjender alle Veje og Skjul i Skoven?" Thorstejn sagde ja, og gjorde sig strax færdig. Men da de kom ind i Skoven, sagde han: „Nu ville vi fordele os omkring, thi her er en vid Strækning at søge paa, passer nu kun vel paa, om I mærke noget Usædvanligt; thi det er at formode, at naar de høre Menneskestemmer, eller troe at staae i Fare, skjule de Barnet og undflye selv; derfor maa I nøje randsage alle de Smuthuller, som jeg viser eder til;" men han viste dem bestandig bort fra den Side, hvor hine vare. Han selv gik allene, og da de ikke kunde see ham, løb han ind i Torpet, hvor han tog en Trælkvindes Barn, bar det hen, hvor Skoven var tykkest, og skjulte det der i en Busk. Kort efter begyndte Barnet at græde, og da de af de Søgende, som vare der nærmest ved, hørte det, løb de alle til, og Thorstejn sidst. Men da de betragtede Barnet, sagde Thorstejn: „Ej er det et Kongebarn, men den, som har baaret det herhid, har ført os bag Lyset og holdt os for Nar, thi det er klart, at han har villet lede os paa gale Veje. „De bleve da ved at lede omkring i Skoven hele Dagen uden at finde Astrid, hvorefter de igjen droge tilbage til Gunhild, og fortalte hende deres Ærendes Udfald. Astrid og

hendes Følge laa ude paa Holmen hele Dagen, medens de ledte efter hende i Skoven. Men Natten derefter kom Thorstejn, ligesom han havde lovet, ud til dem, gav dem Fødevarer og andre Fornødenheder og en Mand med, som nøje kjendte hele Vejen øster ind i Sverrig. Thorstejn og Astrid skiltes med Venskab, og Astrid drog uafbrudt afsted med sit Følge, indtil hun naaede til Hakon Gamle, hos hvem hun og hendes Søn i lang Tid nød god Behandling og Pleje.

Hakon hin Norske drager til Sverrig for at hente Olaf.

45. Gunhild Kongemoder søgte fremdeles at indhente Efterretning om Astrid og hendes Søn. Men da hun spurgde, at de vare i Sverrig, affendte hun igjen den samme Mand, sin Ven Hakon, til den svenske Konge Erik med Venskabshilsener og Foræringer. Den svenske Konge tog vel imod Gunhilds Udsendinge, og viste dem alt Godt. Hakon havde ikke været der længe, før han kom frem med sit Ærende til Kong Erik, nemlig, at Gunhild vilde bede Kongen at hjælpe Hakon til at faae Drengen Olaf Tryggveson hjem med sig til hende. „Ja," svarede Kong Erik, „det kan jeg vel gjøre, at give dig saa meget Mandskab, som du troer at behøve, men det kan du være vis paa, at hos Hakon Gamle faaer du ikke nogen Sag sat igjennem, som er ham imod." Hakon Gamle havde en Søn, ved Navn Røgnvald, som den Gang var hos Kong Erik, og nød Kongens fulde Yndest. Denne Røgnvald var tilstede ved Kongens og Hakon den Norskes Samtale, og han gjorde sig nu i en Hast færdig, og red med nogle Mænd hjem til sin Fader, for at fortælle ham, at Gunhild Kongemoders Udsendinge snart vilde besøge ham med

et talrigt Mandskab, og hvad deres Ærende var. Kort efterat Røgnvald var kommen hjem, kom ogsaa Hakon hin Norske med en stor Trop Folk, som Erik havde givet ham med. Hakon Gamle modtog dem med Venlighed; derpaa gave Navnerne sig i Tale, og Hakon hin Norske fremførte nu sit Ærende saalunde: „Gunhild Kongemoder sendte mig hid i det Ærende, at hun af god Villie tilbyder Konning Tryggves Søn Olaf en hæderlig Opfostring; tykkes hun bedst at kunne give Drengen og hans Frænder Erstatning for hendes Sønners ubetænksomme Anslag med at dræbe deres Frænde Konning Tryggve, derved at hun nu opdrager Drengen i Hæder og Anseelse, og, naar han har Alder dertil, lader ham faae det Rige, hvortil han er født." „Djærvt har du fremført dit Ærende," svarede Hakon Gamle, „og det lader sig jo godt høre; men eftersom Gunhild er noksom bekjendt for at være fuld af Falskhed, Svig og Underfundighed, da troer Drengens Moder ikke hendes glatte og favre Ord, og derfor vil jeg strax paa Stand lade dig vide, at du faaer ikke Olaf med dig imod Astrids Villie, og aldrig kommer han i Gunhilds Vold, saalænge de ville opholde sig her under min Beskyttelse." Dermed skiltes de, og Gunhilds Udsendinge droge bort, og kom igjen til Kong Erik, hvem Hakon nu maatte omstændelig fortælle, hvorledes det var gaaet ham hos hans Navne. „Ja! det væntede jeg," svarede Kong Erik, „thi ej har Hakon givet efter for langt mægtigere Mænd her i Sverrig end du er." Gunhilds Udsendinge gjorde sig dernæst færdige til at rejse hjem til Norge igjen, og bade Kongen at give dem en saadan Magt med, at de kunde føre Drengen

bort med sig, hvad enten saa Hakon Gamle vilde eller ikke." Kongen opfyldte deres Bøn, og gav dem endnu mere Mandskab med end første Gang; og da de nu kom til Hakon Gamle, krævede de, at Drengen skulde fare med dem. Herpaa vilde Hakon ikke indlade sig: „Sagde jeg dig ikke, min Navne!" svarede han, „da du før var her, hvorledes det skal gaae, at Astrid skal raade for, hvorhen baade hun og hendes Søn Olaf vil rejse, og da hun er kommen i min Vold, skal hun i ingen Henseende være tvungen til at følge din Villie." Ved disse hans Ord blev Hakon hin Norske meget opbragt, og begyndte nu at skjelde, og truede at ville bruge Vold, om han ikke fik Ærendet opfyldt efter sin Villie. „Ej behøver du at bruge saa store Ord," svarede Hakon Gamle: „thi jeg mangler ikke Magt til at holde Stand, og forsvare min retfærdige Sag, endogsaa imod mægtigere Mænd end du er, om du end nu har en stor Styrke med dig." Hakon hin Gamle havde en Træl, ved Navn Buste; han var baade stor og stærk og derhos af et hidsigt Sind. Da nu begge Navnerne begyndte med denne Ordstrid, løb Buste frem med en stor Møggreb, som var meget skiden, mod Hakon, og sagde til ham meget opbragt: „Hvo est du, der er saa dumdristig og indbildsk, som ingen før, at du tør true vor Høvding? nu skal du vælge eet af to, og ere dog begge Vilkaarene altfor gode for dig, at du skal drage bort strax paa Stand med alle dine Mænd, og vil du ikke det, saa gjør jeg dig en evig Skam med denne samme Greb." Gunhilds Udsendinge saae da ikke andet for sig, end at skynde sig bort saa hurtig som muligt, men det var kun med Nød de undkom, uden at blive slagne af Trællene. De droge da først endnu engang til Kong Erik, og der-

paa hjem til Norge igjen, og fortalte nu Gunhild, hvor uheldig deres Rejse var løben af, samt tillige, at de havde seet Olaf Tryggvesøn. Gunhild var ilde tilfreds med deres Færd.

Gardekongens Moders Spaadom.

46. Ved den Tid, da Gunhilds Sønner kom til Herredømmet i Norge, herskede over Garderige en Konge, som hed Valdemar; hans Kone hed Allogia; hun var viis og velgjørende, dog var hun den Gang endnu hedensk. Kong Valdemar havde en Moder, som var meget gammel og udlevet, saa at hun bestandig laae til Sengs, men dog var hun fremsynet af Spaadomsaand, ligesom mange af de Hedninger, der sagdes at forudsige tilkommende og uvisse Ting. Der var bestandig den Skik, at naar Folk første Juleaften vare komne til Sæde i Kongens Hal, blev Kongens Moder indbaaren for hans Højsæde; hun sagde da, om nogen farlig Ufred truede Kongen eller hans Mænd, og ligeledes andre Ting, hvorom man spurgde hende. Det hændte sig nu en Vinter, at den gamle Kone, som sædvanlig, var ført ind i Hallen, og Kongen spurgde hende, om hun saae, at nogen udenlandsk Høvding eller Kriger vilde tragte efter hans Rige. „Ej veed jeg, min Søn!" svarede hun, „at der forestaaer dig eller dit Rige nogen uheldig Krig eller anden Ulykke, men dog seer jeg et stort og meget mærkeligt Syn: Nord i Norrig er for kort Tid siden født en Kongesøn, som skal opfødes her i Garderige, indtil han vorder en berømmelig Høvding; ej vil han tilføje dit Rige nogen Skade, derimod vil han det frede og frelse, og paa mange Maader forøge din Anseelse; han vil omsider komme tilbage til sit Fødeland, naar han er i sin

blomstrende Alder, og erholde det Rige, hvortil han er født; han vil skinne med megen Glands og Anseelse, og vorde mange Folks Hjælper her i Verdens nordre Deel; men dog vil han kun en føje Tid beholde Riget i Norrig. Bærer mig nu bort!" sagde hun, „og har jeg nu talt altfor mange Sandheds Ord om denne Mand." Man bar hende derpaa bort.

Mange unge Mænd og mægtige Mænds Sønner rømte bort fra Norge for Gunhilds Sønners Voldsomheds Skyld. Somme droge paa Krigstoge til forskjellige Lande, somme søgte sig Hæder hos udenlandske Høvdinger, ligesom forhen berettedes, at Harald Grænske var i Sverrig hos Skøglar-Toste. Erik paa Ofrestad havde en Søn, ved Navn Sigurd; han opholdt sig da ovre i Garderige hos Kong Valdemar, og havde der stor Anseelse og Magt. Denne sin Broder fik Astrid Lyst at besøge; hun havde den Gang været to Vintre i Sverrig hos Hakon Gamle, og hendes Søn Olaf var da tre Vintre gammel. Hakon Gamle udstyrede saavel hende som hendes Folk paa det bedste med Alt, hvad de behøvede, og fik hende i Følge med nogle Kjøbmænd. Men da de kom østerpaa ud i Havet, bleve de overfaldte af nogle Vikinger fra Estland, som bemægtigede sig baade Gods og Folk, af hvilke de dræbte nogle og deelte de øvrige som Trælle imellem sig. Der skiltes Olaf fra sin Moder. Olaf og hans Fosterfader Thorolf og dennes Søn Thorgils tilfaldt en Mand, ved Navn Klerkon; denne Mand fandt, at Thorolf var for gammel til at gjøre Trælle-Arbejde, og holdt ham heller ikke duelig til at være Opsynsmand; han dræbte ham derfor, men førte Drengene med sig til Estland, og solgte dem til en Mand,

ved Navn Klerk, og fik en god Gedebuk for dem. Af denne kjøbte igjen en tredie Mand Olaf, og gav en god Kjole eller Kappe for ham; denne Mand hed Reas, og hans Kone hed Rekon og hans Søn Rekni. Hos dem var Olaf en lang Tid, og havde det godt, thi Reas elskede ham ligesaa meget som sin egen Søn. Olaf var sex Vintre i denne Udlændighed i Estland. Reas Bonde havde ogsaa kjøbt Thorolf Luseskægs Søn Thorgils, men han blev tvungen til Arbejde ligesom andre Trælle. Nu hændte det sig, at Sigurd Eriksson, Olafs Morbroder, kom engang til Estland, udsendt af Kong Valdemar i Holmgaard, for at kræve den Skat, Kongen tilkom der i Landet. Sigurd drog frem som en mægtig Mand med stort Følge. Og som han nu en Dag kom ridende med sit Følge hen til Reas's Gaard, traf det sig just saa, at Olaf gik udenfor og legede med nogle andre Drenge, thi Reas gjorde saa meget af ham, at han ikke vilde tvinge ham til Trælle-Arbejde, men i det Sted vænne ham til Hofværk og Færdigheder, og holdt ham baade i Klæder og andre Ting ligesaa vel som sin egen Søn. Da Olaf saae Fremmede ride ind i Gaarden, gik ham imod dem, og hilste Høvdingen og dem alle med Anstand. Sigurd hilste ham igjen venlig, og talte til ham: „Det seer jeg, min Dreng!" sagde han, „at du er en Udlænding, thi i dit Maal og Udseende ligner du ikke dette Lands Folk. Sig mig dit Navn og Slægt, og i hvad Land du er født?" „Jeg hedder Olaf," svarede han, „i Norrig har jeg min Slægt, og der er jeg født, Fader min var Tryggve Olafsson, og Astrid, Moder min, er en Dotter af Erik paa Ofrestad, en fornem Mand." Da kjendtes Sigurd ved hans Slægt, at det

var hans Søstersøn. „Hvorledes kom du her?" spurgde Sigurd videre, „og hvorledes forholder det sig nu med dig?" Olaf fortalte ham da alt om Rejsen, og hvad han havde gaaet igjennem. „Vil du udløses af Reas's Magt," spurgde Sigurd, „og drage bort herfra med mig." „Her har jeg det nu langt bedre, end jeg før har haft det," svarede Drengen, „thi min Fosterfader Reas gjør mig alt det Gode, som jeg kan ønske, men dog vilde jeg gjerne drage bort herfra, om min Fosterbroder Thorgils blev udfriet fra Trældom og maatte drage med mig!" Sigurd bad ham følge sig til Reas, og saa gjorde han. Reas tog vel imod Sigurd og alle hans Mænd, og da de begyndte at tale med hinanden, sagde Sigurd: „De to udenlandske Drenge, som du ejer, har jeg i Sinde at kjøbe." „Ja," svarede Reas, „den ældste af Drengene vil jeg sælge dig for en saadan Priis, som vi kunne komme overeens om; men den yngste er langt smukkere og forstandigere end hin, saa jeg tænker, at det vil tykkes dig for dyrt at kjøbe ham, og derhos vil jeg reent ud sige dig, at saa højt elsker jeg denne Dreng, at han paa ingen Maade skal sælges bort i Trældom; men eftersom du er bekjendt for en brav Mand, saa skal det tilstædes dig at udløse ham, men jeg holder ham dyr, og kun under den udtrykkelige Betingelse vil jeg overlade dig ham, at du lover paa din Tro, at du ikke vil sælge ham igjen, men i enhver Henseende behandle ham ligesaa vel, som han er behandlet af mig." „Gjør ham saa dyr, som du vil," svarede Sigurd, „jeg skal kjøbe ham under de Betingelser, som du fremsætter; og jeg har heller ikke i Sinde at sælge ham igjen, efterat han er kommen i min Magt, thi han er min Slægtning."

Men hvad enten de nu talte længere eller kortere om denne Sag, saa faldt det dog saa ud, at Sigurd kjøbte Thorgils for een Mark Guld og Olaf for ni Mark Guld, og førte begge Drengene med sig til Holmgaard. Han underrettede ingen om Olafs Herkomst, men holdt ham i alle Henseender paa det bedste. Da var Olaf ni Vintre gammel.

Olaf Tryggvesøn dræber Klerkon.

47. En Dag hændte det sig, at Olaf Tryggvesøn var ude paa Torvet, hvor der vare mange Mennesker forsamlede; han fik da Øje paa Klerkon, som havde dræbt hans Fosterfader Thorolf Luseskæg. Olaf havde just en lille Øxe i Haanden, og han løb hen, og hug Klerkon i Hovedet, saa at Øxen gik ned i Hjærnen, hvorpaa han løb hjem, og fortalte sin Frænde Sigurd, hvad der var skeet. Sigurd fik ham strax ind i Dronning Allogias Gaard, fortalte hende, hvordan det var gaaet, og bad hende endelig hjælpe Drengen. Hun betragtede Drengen, og sagde: „Saa dejlig en Dreng anstaaer det ikke at slaae ihjel;" og hun bød da alle sine Mænd at møde strax i fuld Rustning. I Holmgaard holdtes der saa strængt over den almindelige Sikkerhed, at enhver, som ihjelslog anden Mand uden Lov og Dom, skulde igjen miste Livet. Alt Folket stormede derfor til efter deres Skik og Love at opsøge Olaf, hvor han var bleven af, for at dræbe ham, som Loven bød. Man hørte nu, at han var i Dronningens Gaard, og at der var en Trop bevæbnede Folk beredte til at forsvare ham. Dette kom snart Kongen for Øren, og han ilte til med sin Huustrop, og vilde forhindre, at det skulde komme til Strid. Der blev da sluttet Stilstand og Forlig. Kongen dømte

Olaf til Bøder for Drabet, og Dronningen betalte dem for ham. Efter den Tid forblev Olaf hos Dronningen, og var meget elsket af hende, ligesom han ogsaa var afholdt af hele Folket. Det var Lov i Garderige, at ingen Kongesøn maatte opholde sig der uden med Kongens Tilladelse. Sigurd fortalte derfor Dronningen, hvad Slægt Olaf var af, og af hvad Aarsag han var kommen der, at han nemlig ikke kunde være i sit Fædreland for sine Fjenders Ufred og Efterstræbelser; dette bad Sigurd hende forestille Kongen. Det gjorde hun ogsaa, og bad Kongen hjælpe denne Kongesøn, som havde fristet saa haard en Skjæbne. Ved sin Forbøn udvirkede hun nu, at Kongen tog Olaf i sin Beskyttelse, og holdt ham i Hæder og Anseelse, som en Kongesøn egner og anstaaer. Olaf forblev ni Vintre i Garderige hos Kong Valdemar. Han tiltog Dag fra Dag i Skjønhed saavelsom i Størrelse og Styrke, og overgik i Krigs- og Legems-Øvelser alle Nordmænd, om hvem Sagaerne vide at fortælle.

Kong Erlands Drab.

48. Hakon Sigurdssøn Jarl var hos Kong Harald Gormssøn i Danmark Vinteren efterat han var flyet fra sit Rige i Norge for Gunhilds Sønner. Hakon gjorde ikke andet den Vinter end grublede, lagde sig til Sengs, og havde mange vaagne Nætter, og hverken spiste eller drak mere, end at han kunde opholde Livet. Høsten derefter sendte han hemmelig Mænd op til Throndhjem til sine Venner, og foreslog dem, at de skulde dræbe Kong Erland, om Lejlighed gaves, saa vilde han komme tilbage til sit Rige ved Sommerens Begyndelse; og samme Vinter dræbte Thronderne Kong Erland, som før blev

fortalt. Mellem Hakon og Guldharald var der godt Venskab, saa at Harald aabenbarede Hakon sine Raad og Anslag, at han nu vilde holde op at fare i Vikingsfærd og slaae sig til Rolighed. Han spurgde derfor Hakon, hvad han troede, om Kong Harald vilde skifte sit Rige med ham, naar han forlangte det. „Ja," svarede Hakon, „min Mening herom er denne, at Danekongen ikke vil forholde dig din lovlige Ret, men dog faaer du det bedre at vide, naar du taler med Kongen selv derom; vist er det, at Rige faaer du ikke, om du ikke kræver det."

Guldharald kræver Hælften af Danmark.

49. Kort efter talte Guldharald med sin Frænde Kong Harald i Nærværelse af mange anseelige Mænd og fælleds Venner. Guldharald krævede af Kongen, at han skulde dele Riget med ham i Betragtning af hans Fødsel og Herkomst der i Danmark. Ved denne Fordring blev Kong Harald meget opbragt, og svarede saaledes: „Ingen Mand dristede sig til at kræve det af min Fader Konning Gorm, at han skulde være Halvkonning over Danmarks Rige, ej heller af hans Fader Haardeknud eller af Sigurd Orm i Øje eller af Ragnar Lodbrok." Og han blev nu saa forbitret og rasende, at det ikke var muligt at faae et Ord indført hos ham. Guldharald var nu meget værre tilfreds end tilforn, eftersom han ikke havde faaet mere Rige end før, men derimod Kongens Vrede; han kom da til sin Ven Hakon, og klagede sin Nød, og bad ham give et godt Raad, om han vidste noget, at han kunde faae Riget, men lagde til, at han var helst til Sinds, at vinde Riget med Magt og Vaaben." „Saadanne Ord maa du ikke lade noget

Menneske høre," svarede Hakon, „thi kommer det for Kongens Øren, vil det koste dit Liv; men overtænk først vel hos dig selv, hvad du formaaer, thi til saa stort et Anslag er det nødvendigt, at man maa være dristig og urokkelig, og hverken spare Ondt eller Godt, for at drive det igjennem, som man har begyndt; men det duer ikke, at begynde paa store Planer og opgive dem med Vanære." „Denne min Beslutning er saa fast og urokkelig," svarede Guldharald, „at ej skal jeg spare mine egne Hænder, til at dræbe Kongen selv, om han vil nægte mig det Rige, som jeg er berettiget til." Hermed endte de deres Samtale. Kort efter kom ogsaa Kong Harald til Hakon, og han fortalte nu denne, hvilket Krav Guldharald var kommen med til ham, og hvad Svar han havde givet. „Jeg vil paa ingen Maade formindske mit Rige," lagde han til, „og om Guldharald ikke vil opgive denne Fordring, da bryder jeg mig kun lidt om, at lade ham dræbe, thi vil han ikke afstaae derfra, troer jeg ham ikke godt." „Det troer jeg," svarede Jarlen, „at Guldharald har med saa alvorligt Forsæt begyndt denne Sag, at han ingenlunde vil opgive den; og det frygter jeg for, at, begynder han Ufred her i Landet, da ville mange Folk strømme til ham, og mest fordi hans Fader var saa almindelig elsket; men at dræbe eders Frænde, det vil vorde anseet for den største Ugjerning, thi alle ville holde ham for uskyldig, eftersom Sagerne staae. Dog er det derfor heller ikke mit Raad, at du gjør dig selv til ringere Konning end din Fader Konning Gorm, thi han forøgede sit Rige meget, men formindskede det i ingen Maade." „Hvad er da dit Raad, Hakon!" spurgde Kongen, „naar du ikke vil, at jeg skal dele Riget,

men dog vil, at jeg skal blive befriet fra min Frygt." „Kom om nogle Dage," svarede Jarlen, „saa vil jeg imidlertid overtænke denne vanskelige Sag, og finder vel da nok paa at give noget Raad." Kongen gik da bort med sine Mænd.

Hakon Jarls Raadslagning.

50. Hakon Jarl havde nu igjen nok at gruble og beraadslaae over, og han lod kun faa være i Huset hos sig. Nogle Dage efter kom Kong Harald til ham, og han spurgde ham, om han nu havde overlagt det, de talte om forleden Dag. „Ja," svarede Jarlen, „for at tænke derpaa har jeg ikke haft Søvn i mine Øjne enten Nat eller Dag siden, og jeg vil nu helst raade til, at du beholder ubeskaaret hele det Rige, som din Fader ejede, og du arvede efter ham, men giver din Frænde Harald et andet Kongerige, saa at han kan naae den Værdighed, han attraaer." „Hvad er det for et Rige," spurgde Kongen videre, „som jeg kan sikre Harald Besiddelsen af, naar jeg beholder Danmark ubeskaaret?" „Det er Norrig, Herre!" svarede Jarlen, „de Konninger, som der ere, ere forhadte af alle Landsens Folk, og enhver vil dem ondt, som de vel have forskyldt." „Norrig er et stort Land," svarede Kongen igjen, „og det er et haardt Folk, der ikke ere godt at hjemsøge med fremmed Hær; det fik vi at fornemme, da Hakon Adelsteensfostre værgede Landet imod os; da mistede vi meget Folk, men vandt dog ingen Sejer; Harald Erikssøn er desuden min Fostersøn og Knæsætning." „Ja," vedblev Jarlen, „det har jeg længe vidst, at I har ofte ydet Gunhilds Sønner eders Bistand, men de have ikke lønnet eder det uden med Ondt. Men nu skulle vi komme langt lettere

til Norrig end at slaae os det til med hele den danske Hær. Send du blot Bud op til din Fostersøn Harald, og indbyd ham til at komme herned, at tage det Land i Lehn, som Brødrene havde før her i Danmark; sæt ham saa Stævne at komme til dig; da vil Guldharald i føje Stund kunne faae Riget i Norge fra Harald Graafeld." „Det vil man kalde et Nidingsværk af mig," sagde Kongen, „at svige min Fostersøn." „Da ville dog de Danske vist sige," svarede Hakon, „at det var bedre gjort, at dræbe en norsk Viking end sin danske Brodersøn." Herom talte de en lang Tid, og kom endelig overeens derom.

Harald Gormssøns Sendebud til Norge.

51. Guldharald kom atter for at tale med Hakon Jarl. Jarlen sagde, at han nu saaledes havde talt og fremmet hans Sag, at der var god Forhaabning om, at han kunde blive Konge i Norge; „vi ville da," føjede han til, holde vort Venskab vedlige, og jeg kan være dig til stor Hjælp i Norrig; lad dig nu for det første nøje med det Rige. Din Frænde Konning Harald er gammel, og har kun een Søn, som dog hverken er arveberettiget eller elsket af selve Kongen." Saalænge talte Hakon for Guldharald herom, at han endelig fandt sig vel i Tingen; og derefter havde de alle tre, Kongen, Jarlen og Guldharald, flere Sammenkomster desangaaende. Det varede nu ikke længe, inden Danekongen skikkede sine Mænd op til Norge til Harald Graafeld. Denne Sendefærd var udstyret paa det anseeligste, og Harald Graafeld tog vel imod Kongens Udsendinge. De fortalte ham nu først, at Hakon Jarl var i Danmark, men laa dødsyg, og havde ganske tabt sin Samling; dernæst

fremkom de med deres egentlige Ærende, at Danekongen Harald indbød sin Fosterson Harald Graafeld til sig, at modtage de Forleninger, som han og hans Brødre forhen havde haft i Danmark; han bad ham at komme til sig i Jylland. Harald Graafeld raadførte sig om denne Sag med Gunhild og sine andre Venner, men de vare af meget forskjellige Meninger; og nogle troede, at det var en farlig Rejse, naar man saae hen til, hvo der var i Danmark; men der vare dog flere, som tilskyndte Harald til Rejsen, thi der var da stor Hungersnød i Norge, saa at Kongerne næppe kunde føde deres Folk, hvoraf ogsaa den Fjord, hvor Kongerne mest opholdt sig, fik Navn af Hardanger. I Danmark vare derimod ganske gode Tider, og naar Harald Graafeld fik Lehn og Herredømme dernede, væntede man at faae nogen Hjælp derfra. Rejsen blev altsaa besluttet, og de danske Udsendinge droge tilbage med den Besked, at Harald vilde besøge deres Konge i Danmark næste Sommer, og tage imod det Tilbud, som Kongen gjorde ham.

Hakon Jarl bereder sig til Strid.

52. Harald Graafeld drog om Sommeren til Danmark med sex Langskibe, af hvilke Arinbjørn Herse fra Fjordene førte det ene. Kong Harald sejlede ud fra Vigen over til Limfjorden, hvor han lagde til ved Hals. Der sagde man, at den danske Konge snart var i Vænte. Da nu Guldharald spurgde Harald Graafelds Ankomst, styrede han did med ni Skibe, hvilke han forud havde udrustet, for, som det hed, at drage i Vikingsfærd. Ogsaa Hakon Jarl laa færdig, som til Vikingstog, med tolv store Skibe. Men da nu Guldharald var sejlet bort, kom Hakon Jarl til Kong Harald, og talte saa:

ledes til ham: „Nu frygter jeg for, at vi selv komme til at bøde for det Gode, vi have gjort Guldharald; nu vil han dræbe Harald Graafeld, dernæst vil han bemægtige sig Kongedømmet i Norrig; troer du, at han da er at stole paa, naar du lader ham faae saa stor en Magt, da han i Vinter sagde til mig, at han vilde slaae dig ihjel, om han kunde komme afsted dermed? Nu vil jeg vinde Norrig under dig, ved at dræbe Guldharald, om du vil love mig, at jeg ikke skal have Vanskelighed ved at blive forsonet med dig for den Gjerning; og naar jeg dernæst med din Hjælp har lagt Norrig under dit Herredømme, da vil jeg blive din Jarl, sværge dig Huldskab og Troskab, styre Landet paa dine Vegne og betale dig Skat. Da bliver du en større Konning end din Fader, naar du raader over to Riger og Folkefærd. Herom bleve Kongen og Jarlen enige, og Hakon begav sig strax paa Vejen med sin Flaade at opsøge Guldharald.

Guldharalds Drab.

53. Saasnart Guldharald kom til Hals i Limfjorden, udbød han strax Harald Graafeld til Kamp. Uagtet denne havde færre Folk end Guldharald, vilde han dog ikke undslaae sig, men gik strax i Land, gjorde sig færdig til Strid og fylkede sin Hær. Før Fylkingerne mødte hinanden, opmuntrede Harald Graafeld sine Folk, og bød dem strax gribe til Sværdet og gaae mandelig frem. Selv stillede han sig i Spidsen, og hug ned for Fode til begge Sider. Herom taler Glum Gejresøn i Graafelds Drape:

Fremmerst i Fylkingen ilte
Frækne Helt, som Skjolde

Maled med Blod, og mælte
Mandige Ord til Folket;
Mægtige Konning Harald
(Mindes det Ord skal længe!)
Bød de Svende at svinge
Sværde djærvt i Striden.

Der faldt Harald Graafeld; saa siger Glum:

Flaadens tapre Høvding,
Han som Skibe elsked,
Falde maatte paa Lima-
Fjordens vide Strandbred;
Laa ved Hals i Sandet
Landedrotten hin gjæve;
Voldte det Mord den meget
Maalsnilde Konge-Yndling.

I denne Strid faldt ogsaa Arinbjørn Herse og største Delen af Haralds Hær. Dette skede ifølge Præsten Are Thorgilssøns Beretning femten Vintre efter Hakon Adelsteensfostres Fald, og tretten Vintre efter Sigurd Hlade-Jarls Fald; den Gang var Olaf Tryggvesøn syv Vintre gammel, og havde da været i Udlændighed i Estland fire Vintre og to i Sverrig hos Hakon Gamle. Det er Are Præsts Beretning, at Hakon Sigurdssøn var i tretten Vintre Jarl over sit Fædrenerige i Throndhjem, før Harald Graafeld faldt; men de sex sidste Aar af Harald Graafelds Levetid, siger Are, at Hakon Jarl og Gunhilds Sønner strede om Norge, saa at snart de dreve ham, snart han igjen dem ud af Landet.

Om Norges Deling.

54. Hakon Jarl og Guldharald mødtes kort efter at Harald Graafeld var falden. Hakon lagde da strax til Kamp, og vandt Sejer, men Guldharald blev fangen og hængt i en Galge efter Hakons Befaling. Derefter drog Hakon til Kong Harald, og forsonedes uden Vanskelighed med ham for hans Frænde Guldharalds Drab. Siden udbød Kong Harald en Hær af hele sit Rige, og havde i Følge med sig baade Hakon Jarl og Harald Grænske, en Søn af Kong Gudrød Bjørnsson, foruden mange andre mægtige Mænd, som havde rømt fra deres Odel i Norge for Gunhilds Sønner. Med en Flaade paa syv hundrede Skibe styrede den danske Konge først til Vigen, hvor alle Indbyggerne gik ham til Haande, og da han kom til Tønsberg, strømmede Folk til ham allevegne fra. Over hele den Hær, som var kommen til i Norge, satte han Hakon til Høvding, og gav ham Herredømmet over Rogeland, Hørdeland, Sogn, Fjordefylke, Søndmøre, Romsdal og Nordmøre. Over disse syv Fylker gav Kong Harald Hakon Herredømme med de selvsamme Rettigheder, som Kong Harald Haarfager gav sine Sønner, med den Forskjel, at Hakon skulde i disse Fylker, saavelsom i Throndhjem, have Raadighed over alle Kongens Gaarde, og oppebære hele Landskylden, og have Rettighed til, naar Fjenden anfaldt Landet, at bruge af Kongens Gods, saameget han behøvede. Kong Harald gav Harald Grænske, som den Gang var atten Vintre gammel, Vingulmark, Vestfold og Agder til Lindesnæs, tilligemed Kongenavn, paa samme Vilkaar, som hans Frænder før havde haft,

og Harald Haarfager gav sine Sønner. Harald Gormsøn drog dernæst hjem igjen til Danmark med sin Hær.

Gunhild og hendes Sønner flygte bort fra Landet.

55. Hakon Jarl drog nu med sine Folk nordpaa langs med Landet, men da Gunhild og hendes Sønner spurgde det, vilde de samle en Hær, men kun faa fulgde deres Udbud. De fattede da den samme Beslutning som før, og sejlede vesterpaa over Havet med de Folk, som vilde følge dem. De droge først til Ørkenøerne, hvor Thorfin Hjærnekløvers Sønner Lødver, Arnfin, Ljot og Skule den Gang vare Jarler; der forbleve de en lang Tid. Hakon Jarl underlagde sig nu hele Landet, og opholdt sig om Vinteren i Throndhjem; derom taler Ejnar Skaaleglam i Vellækla:

Fylker syv hin fromme
Frække Guldets Vogter,
Vandt fra Kvinden, og Riget
Vendte sig da fra hende.

Da Hakon Jarl om Sommeren drog nordop langs Norges Kyst, og Landsfolket underkastede sig ham, gav han den Befaling over hele sit Rige, at man skulde holde Afgudshusene og Ofringerne vedlige; og det blev efterfulgt; saaledes taler Ejnar Skaaleglam herom:

Alle de ødelagte
Offerhuse hin kloge
Fyrste lod rejse atter
For Lorridas [1]) Dyrker;
Thi den mægtige Guddom
Gav til Ravne de Jætters [2])

[1]) Thors. [2]) Gunhilds Sønners.

Kroppe paa hele Havet,
Held gav' Guder i Striden.

Under Jarlen nu ligger
Alt norden for Vigen,
Vældige Hakons Rige
Vide sig udbreder.

Den første Vinter Hakon igjen raadede over Landet, gik Silden op paa alle Kanter af Landet, og Høsten tilforn var der voxet Korn alle Steder, hvor der var saaet, og om Vaaren skaffede Folk sig Sædekorn, saa at de fleste Bønder saaede deres Marker, og saaledes kom der snart igjen gode Tider i Landet, hvortil Freden der indenlands ikke bidrog lidet. Af Gunhilds og Kong Eriks Sønner vare der nu kun to tilbage, nemlig Ragnfred og Gudrød; saa siger Glum Gejresøn i Graafelds Drape:

Hælften af min Lykkes
Haab jeg tabte, da Kongens
Liv paa Valen endtes,
Haralds Død mig ej baaded;
Men jeg veed, at hans Brødre
Begge have mig lovet
Godt, fra dem og Velstand
Vænter Folkets Mængde.

Kun een Vinter opholdt Kong Ragnfred Gunhildssøn sig paa Ørkenøerne; thi næste Vaar sejlede han igjen over til Norge, og havde en anseelig Mængde Krigsfolk og store Skibe. Da han kom til Norge, spurgde han, at Hakon Jarl var oppe i Throndhjem; han styrede da nordpaa Stat forbi, og hærjede paa Søndmøre,

hvor nogle gik ham til Haande, saa som det oftest skeer, naar Krigsfolk komme i et Land, at de, hvem Faren nærmest truer, søge Redning, hvor det synes dem rimeligst. Saasnart Hakon Jarl spurgde, at der var Ufred nede paa Møre, lod han strax Budstikken løbe, skyndte sig det hurtigste muligt at faae Skibe i Søen, og styrede dernæst ud af Fjorden med en anseelig Flaade. Han mødte Ragnfred ved den nordlige Kyst af Søndmøre, og lagde strax til Strid. Det kom der til et haardt Slag, Hakon havde vel talrigere Mandskab, men hans Skibe vare ikke saa store som Ragnfreds, og, da man, som den Tid var Brug, stred fra Stavnene, var Fordelen paa Ragnfreds Side. Da der tillige gik en stærk Strøm i Sundet, som slog alle Skibene ind paa Land, lod Hakon Jarl sine roe baglænds i Land paa det Sted, som syntes ham bedst til Landing, og saasnart Skibene naaede Grund, gik han med hele sin Hær i Land, og trak Skibene op, saa at Fjenderne ikke kunde trække dem ud igjen. Dernæst stillede Jarlen sine Folk i Slagorden paa Sletten, og udbød Ragnfred til at komme i Land. Ragnfred lagde tæt ind under Land, og de skøde nu paa hinanden en lang Tid, men i Land vilde Ragnfred ikke gaae. Dermed adskiltes de, og Ragnfred sejlede med sin Flaade sydpaa Stat forbi, da han frygtede for, at Landsfolket fra alle Kanter skulde strømme til Hakon. Af Frygt for Ragnfreds høje Stavne lagde Hakon Jarl heller ikke oftere til Strid mod ham den Sommer, og om Høsten foer han igjen op til Throndhjem, hvor han opholdt sig Vinteren over. Ragnfred havde nu alt Landet sønden for Stat, nemlig Fjordefylke, Sogn, Hørdeland, Rogeland, og sad der mandstærk om Vinteren.

Og om Vaaren udbød han Leding, og fik en betydelig Hær samlet, med hvilken han drog igjennem alle forævnte Fylker for at samle Tropper og Skibe, og hvad han ellers behøvede.

Hakon Jarls Strid og Sejer.

56. Da Vaaren nærmede sig, udbød Hakon Jarl ogsaa en Hær af det nordlige Norge; han fik betydeligt Mandskab af Halogeland og Nummedalen og af alle Sølandene ligefra Byrda til Stat, foruden den Hær, som han havde af hele Trøndelaugen og Romsdalen. Han havde Folk af fire Hovedlande, og syv Jarler fulgde ham, enhver med en utallig Hær; saa siger Ejnar:

Det var meer at berømme,
Da den kamplystne Høvding
Lod fra Norden stævne
Ned til Sogn sin Flaade;
Fyrsten af fire Lande
Førte Mænd til Kampen,
Derfor værned hin Tapre
Vældig hele Folket.

Og fremdeles kvad han:

Og med Rovdyrs Mætter
Paa de hurtige Skibe
Vovede frem at drage
Droster syv til Kampen;
Gjenlyd hele Norrig
Gav, da Rækkerne mødtes,
Døde Kroppe i Mængde
Foran Næssene svømmed.

Med denne Flaade sejlede Hakon Jarl Stat forbi; da spurgde han, at Kong Ragnfred var dragen med sin

Hær ind i Sogn, og derhen styrede nu Jarlen, og traf rigtig Kong Ragnfred; Jarlen gjorde Landgang, og hasslede, det vil sige, afstak, en Valplads for Ragnfred, og tog selv Kampplads; derom taler Ejnar Skaaleglam saaledes:

Morderes mægtige Straffer
Mødte siden Kongen,
Stort var Mandefaldet
I den anden Drabning;
Skibes Helt at vende
Skjoldene bød til Kysten,
Og paa det modvendte Fylke
Flaaden til Land at varpe.

Det blev et meget haardt Slag; men Hakon var langt mandstærkere, og vandt en afgjørende Sejer; dette Slag stod paa Thingenæs, der hvor Sogn og Hørdeland mødes. Med et Tab af tre hundrede Mand flyede Kong Ragnfred til sine Skibe, som Ejnar beretter i Vell=ekla.

Heftig var Kampen, før Helte
Havde under Gribbens
Skarpe Kløer tvunget
Tre Gange hundrede Kæmper;
Deden kunde den djærve
Daadfulde Fyrste gange,
Glad ved Byttet, til Flaaden,
Gavn det var for Kæmper.

Efter dette Slag flyede Kong Ragnfred bort fra Norge, og Hakon Jarl havde igjen Fred i Landet; han lod derpaa den store Hær, som havde fulgt ham, drage tilbage, men forblev selv søndenfjelds om Høsten og den

følgende Vinter. Den Sommer, medens disse her fortalte Begivenheder foregik i Norge, var det, at Olaf Tryggvesøn, den Gang ni Vintre gammel, kom til Garderige.

Spaadomme i Garderige om Olaf Tryggvesøn.

57. I den Tid, da Olaf kom til Garderige, vare der i Holmgaard mange Mennesker, som forudsagde tilkommende Ting. Deres Viisdom indskød dem alle det Udsagn, at der i Landet vare komne en udenlands ung Mands Fylgjer [1]), der vare saa lykkelige, at de aldrig før havde seet saa herlige Fylgjer, men de vidste ikke, hvo eller hvorfra denne Mand var, men dog bekræftede de med mange Ord, at det klare Lys, som skinnede over ham, udbredte sig over hele Garderige og vidt og bredt omkring over Verdens østre Deel. Men eftersom Dronning Allogia var en meget viis Kvinde, indsaae hun af Olafs Udseende, strax da hun saae ham første Gang, at denne Dreng maatte være bestemt til den høje Lykke, som Spaadommene tilkjendegave, og at han vilde udbrede Garderiges Anseelse. Derfor blev han saa godt behandlet af Kongen og Dronningen og højagtet af vise og brave Mænd i Landet. Olaf voxte nu op i Garderige, og gik i Viisdom, Styrke og Mandighed langt forud for sin Alder. Kong Valdemar elskede Olaf, som han kunde være hans egen Søn, og lod ham lære Vaabenfærd, Ridderskab og alskens Idrætter og Hofværk, som kunde anstaae en Høvding, og han havde et udmærket Nemme fremfor andre til at fatte alt, hvad han lærte. Een Henseende var der dog, hvori Kongen ikke var fornøjet med ham, det var nemlig, at

[1]) Skytsgudinder.

han aldrig vilde dyrke de hedenske Gudebilleder, og var meget imod alle Ofringer. Vel drog han ofte med Kongen til Gudehuset, men han gik aldrig ind, og, medens Kongen forrettede Ofringerne, blev han staaende ude ved Døren til Huset. Kongen formanede ham ofte, at han endelig ikke maatte handle saaledes, for ikke at udsætte sig for Gudernes Vrede, og derved forspilde sin Ungdoms Blomster. „Jeg beder dig," sagde Kongen, „at du for al Ting ærer Guderne, og søger at formilde dem, ved at ydmyge dig for dem, thi ellers frygter jeg for, at de lade dig føle deres skrækkelige og grusomme Vredes Rædsel; og du maae vel betænke, hvormeget du har i Vove." „Aldrig frygter jeg for de Guder, som du dyrker," svarede Olaf, „thi de kunne ikke tale, og have hverken Syn eller Hørelse, heller ikke Forstand paa nogen Ting; og hvad Natur de ere af, tykkes jeg bedst at kunne skjønne ved det, at din kongelige Hæder og Højhed, min Fosterfader! stedse forekommer mig af mild og skinnende Udseende, uden netop naar du gaaer i Gudehuset og ofrer til Guderne, da forekommer du mig at være af mørkt og uheldbringende Udseende; og deraf veed jeg, at de Guder, som du tjener, maa have Mørket at styre, og derfor skal jeg aldrig ære dem, men for ikke at gjøre dig imod, viser jeg dem dog ingen Forhaanelse."

Kong Olafs første Krigstog.

58. Da Olaf Tryggveson var tolv Vintre gammel, fortæller man, bad han sin Fosterfader om Krigsskibe og Mandskab. Dertil var Kongen strax beredvillig, og Olaf udrustede nu sine Skibe og Tropper. Før han drog bort, spurgde han Kongen, om der ingen Borge

eller Herreder vare, som før havde været Gardernes Konge undergivne, men nu havde unddraget sig hans Herredømme. Kongen sagde, at der vare mange og store Riger, som længe havde ligget under Holmgaard, men som nu andre Høvdinger og Krigsmænd med væbnet Magt havde sat sig i Besiddelse af. Efterat Kongen havde givet ham nøjagtig Underretning herom, holdt Olaf for første Gang bort fra Garderige med sine Skibe, og havde et skjønt Mandskab, dog ikke betydelig talrigt. Det var i de Tider Skik blandt Vikinger, at, naar Kongesønner styrede en Krigsflaade, bleve de kaldte Konger, uagtet de ikke havde noget Land at raade over; saaledes gave nu ogsaa Olafs Folk ham Kongenavn, og det viiste sig snart, hvor gode Egenskaber han havde til at styre en Krigshær, skjønt han endnu var ung; thi af de Høvdinger, som med Uretfærdighed og Vold havde sat sig i Besiddelse af Kong Valdemars Skattelande, dræbte han somme, og andre fordrev han; han holdt mange Træfninger mod dem, og sejrede i dem alle, og tilbagevandt den første Sommer alle de Riger og Skattelande, som Kong Valdemar havde tabt. Om Høsten kom han til Holmgaard, og havde da mange og sjældne Kostbarheder i Guld og Ædelstene og prægtige Klæder at bringe Kongen og Dronningen, og saavel af disse, som af hele Folket, blev han modtagen med inderlig Glæde. Saa gik det nu en Tid, at Olaf var paa Krigstoge om Sommeren, og værnede om Garderige med Tapperhed og Haardførhed imod de Vikinger, som anfaldt Landet, og lagde mange Borge og Herreder i Østerleden under Kong Valdemar; om Vinteren derimod opholdt han sig som oftest i Holmgaard, og var hædret af

Kongen og elsket af Dronningen; han holdt da selv en stor Trop Krigsfolk paa egen Bekostning med det, som Kongen tilstod ham. Olaf var gavmild mod sine Mænd, og var derfor elsket af dem. Men det skede her, som det saa ofte gaaer, naar Udlændinger ophøjes til Magt og Anseelse fremfor Indfødte, at mange misundte Olaf den Kjærlighed, han stod i hos Kongen og ikke mindre hos Dronningen. Der vare da de, som talte for Kongen, at det ikke var raadeligt at ophøje Olaf for meget; „thi saadan en Mand," føjede de til, „som saaledes udmærker sig fremfor alle andre ved sine Færdigheder og Bedrifter, og som er saa almindelig elsket, er allerfarligst, om han skulde faae i Sinde at gjøre dig eller dit Rige noget Afbræk; vi vide heller ikke, hvad han og Dronningen altid kunne have saa meget at tale om." Det var den Tid Skik hos mægtige Konger, at Dronningen skulde have Hælften af Huustroppen, og holde den paa sin egen Bekostning, hvortil hun da havde den fornødne Skat og Skyld. Saaledes var det ogsaa hos Kong Valdemar, at Dronningen havde ligesaa stor en Huustrop som Kongen, og de kappedes om at faae de ypperligste Mænd i deres Tjeneste, thi dem vilde de begge have." Kongen fæstede nu virkelig Tro til de Folks Ord, som bagtalte Olaf; og han blev noget tavs og tilbageholden imod ham. Da Olaf mærkede det, underrettede han strax Dronningen derom, og sagde, at han længtes nu efter at drage til Norden, hvor hans Frænder før havde haft Kongedømme, og hvor han maaskee snart kunde gjøre sin Lykke. Dronningen bød ham Farvel, og lagde til, at han vilde ansees for en ypperlig Mand, hvor han saa var. Dette, at Olaf opfødtes

i Garderige, omtales i Rekstefja, som er digtet om ham:

Store Landes stolte
Styrer opdroges blandt Garder [1]),
Fyrstedaad han udførte,
Fremmerst af alle Helte;
Og den vældige Kriger
Vide om Lande hærjed,
Raaded en mægtig Flaade
Mandige Konning Olaf.

Saasnart Olaf nu havde udrustet sine Skibe og Folk, gik han om Bord, og styrede bort fra Garderige ud i Østersøen. Hans Skibe vare beklædte med Skjolde for begge Bord, og vare hurtige Sejlere. Da Olaf kom østenfra, laae Bornholm paa hans Vej, og han gjorde der Landgang og hærjede. Indbyggerne samlede sig, kom ned til Stranden og holdt et Slag mod ham, men han sejrede og vandt meget Bytte. Saa siger Halfred Vanraadeskjald i den Drape, som han gjorde om Kong Olaf:

Øster mellem Garder
Og ved Borgundeholmen
Haarde Vaaben han væded,
Hvi skal hans Roes man dølge?

Da Kong Olaf efter dette Slag laae med sin Flaade under Bornholm, fik de saa stærk en Storm og svær Søgang, at de ikke kunde blive liggende der; de sejlede da ned under Vindland [2]); der fandt de en god Havn, hvor de bleve liggende en Tid, uden at tilføje Landet

[1]) Indbyggerne af Garderige, Rusland. [2]) Vendernes Land.

Ufred. Burislaf hed den daværende Konge i Vindland; han havde tre Døttre, den ene hed Gejra, den anden Gunhild, den tredie Astrid. Gejra var en dejlig og mandig Kvinde; hun havde været gift, men havde mistet sin Mand, og herskede efter ham under Navn af Dronning over det Land, som Olaf var kommen til. Hun havde en Raadgiver, ved Navn Dixin, der var en stor, viis og vennesæl Høvding. Den Hovedborg, hvori Gejra meest opholdt sig, laae ikke langt oppe i Landet fra det Sted, hvor Olafs Skibe havde taget Havn.

Kong Olafs Ophold hos Gejra om Vinteren.

59. Raadgiveren Dixin kom en Dag ind til Dronningen, og da hun spurgde om Tidender, svarede han: „Ej veed jeg nogen Tidender at fortælle dig, uden dem, som du selv har spurgt, at fremmede Mænd ere komne her til Landet med mange Skibe; deres Høvding er en berømmelig Mand, højbyrdig og anseelig; han kalder sig Ole hin Gerdske, og giver sig ud for at være Kjøbmand; men efter hvad jeg kan skjønne, er han en mandig Søkonning; og saa dejlig en Mand af Aasyn og Udseende har jeg aldrig seet, han har favre og skarpe Øjne, han er stor af Væxt, og hele hans Legeme er saa skjønt og naturlig bygget, som nogen Mand af høj Værdighed kan ønske sig." Dronningen optog vel alt, hvad Dixin sagde, og sendte ham siden til Skibene i sit Ærende. Da Dixin traf Kong Olaf, tiltalte han ham saaledes: „Det er kundbart, at her over det Rige, hvor I ere landede, hersker en ypperlig Dronning, som hedder Gejra, en Datter af Konning Burislaf; eftersom I nu fare frem med Fred, som hun har spurgt, og ikke tilføje hendes Rige nogen Ufred eller Skade, da er det

hendes Ordsending, at hun indbyder dig med hele din Hær til at opholde eder Vinteren over i den Hovedborg i dette Rige, hvori hun selv sidder med sine Høvdinger og Huustropper, thi nu er Sommeren næsten forløben, og Vejrliget er haardt og stormfuldt." Kong Olaf tog med Glæde imod denne Indbydelse; de trak deres Skibe i Land og forvarede dem vel, men Takkelasjen og andre Skibsredskaber overgave de i Dixins Forvaring, og droge derpaa til Borgen. Dronningen modtog dem med Mildhed og Venlighed, og de opholdt sig der om Vinteren, og nøde megen Hæder og Anseelse. Kong Olaf og Dronningen talte ofte sammen, og syntes godt om hinanden, og samme Vinter bejlede Kong Olaf til Dronning Gejra. Hun fremførte Sagen for sin Raadgiver Dixin og andre sine Frænder og Venner, og alle vare enige i, at det var et anseeligt Giftermaal for hende. Dixin sagde, som sandt var, at det vilde være den største Styrke for hendes Rige og Herredømme, om en saa ypperlig Høvding som Olaf vilde tage fast Sæde og slaae sig til Ro der; det blev da besluttet, at Kong Olaf ægtede Dronning Gejra, og der blev holdt et anseeligt Bryllup. Da Olaf nu havde faaet Deel i Rigets Styrelse, og fik Underretning om, at der vare mange Borge og Herreder der i Vindland, som havde ligget under Dronning Gejras Rige, men nu havde unddraget sig hendes Herredømme, og ikke betalte hende den hende tilkommende Skat, saa drog han om Vinteren med en Hær omkring til disse Steder. Han lagde sig om en mægtig og folkerig Borg, og bød Indbyggerne Fred, om de redelig vilde betale den Skat, de vare skyldige. De raabte, at de vilde aldrig overgive sig til ham eller betale ham Skat. Han bestor-

mede da Borgen, og ved Anvendelse af mange snilde Krigspuds fik han den omsider indtagen, og det gik Borgerne saa, at de allene beholdt Livet, som med Ydmyghed bade om Fred, men Olaf vandt meget Bytte. Dernæst lagde Olaf sig om en anden meget stærk og folkerig Borg. Borgerne gik ud paa Murene, og talte saaledes til ham: „Vi have spurgt, hvor megen Styrke du har, og hvor jammerlig det er gaaet dem, der af Overmod og Trods have villet byde eder Spidsen; derfor ville vi tage et andet Raad, som synes os baade rettere og forstandigere, at overgive os frivilligen i eders Vold og Miskundhed, istedenfor af Uforstand at stride mod eders høje Lykke, som hjælper og bestyrker eder allevegne; thi det kunne vi nu see, at skjønt Lykken ifølge Naturens Bud længe har været os gunstig, saa kan man dog paa ingen Maade stole paa dens omløbende Hjul, thi det kan ofte dreje sig bort, naar man mindst vænter det; og for nu ret at vise vort gode Sindelag, overgive vi vor Stad, lukke vore Porte op, og tilstaae eder fri Indgang." Kong Olaf blev glad ved denne Tale, lovede at ville gjengjælde dem det storligen efter Fortjeneste, og var strax tilrede med sine Folk at rykke ind i Borgen. Men da han med faa Mænd var kommen ind, bleve der skudte store Jærndørre med stærke Slaaer for Porten, hvorefter Indbyggerne fra alle Kanter, baade fra Huse og Herberger, trængte fuldt bevæbnede ind paa dem, og opmuntrede hinanden til ikke at lade nogen af Kongens Mænd undslippe. Kongen og hans Mænd toge vel imod dem, og forsvarede sig med Mandighed. De stode allesammen et Sted ved Muren. Da nu Kongen saae, at de paa den Maade ikke vilde kunne holde sig, sagde han til sine Mænd: „Gjører

nu alle, ligesom I see mig gjøre!" og derpaa sprang han op paa Borgmuren, hvor han let kom op, da der var lavt indenfra, men derfra sprang han igjen ned udenfor, og det var et forfærdelig højt Spring, men han fik dog ingen Skade, da der var blødt underneden; siden sprang hans Mænd ned, den ene efter den anden, og han tog imod dem, saa at de alle kom uskadte til Jorden. Dernæst gjorde de med hele Hæren saa haardt et Anfald paa Borgen, at de i en føje Stund brøde store Aabninger i Borgmurene, og trængte ind; men Borgerne gjorde Modstand, og det blev en meget haard Strid, hvis Udfald dog blev, at hver Moders Sjæl, som var i Borgen, blev dræbt; alt, hvad der havde Penges Værd, toge de til Bytte, og brændte selve Borgen til Aske. Kongen holdt ikke op, inden han havde lagt alle de Borge og Herreder under sig, som havde unddraget sig fra Dronning Gejras Magt og Rige. Og da det var udført, drog han tilbage til sin Borg, og sad der den øvrige Deel af Vinteren. Om dette Kong Olafs Krigstog tales i Rekstefja, hvor det hedder saaledes:

Olaf, af alle Konger
Ilsomst, lod de Venders
Byer brænde i Vesten,
Blodig Krigsfærd han øved;
Fremmerst han foer i Striden
Fylkingen snildt han styred,
Derfor i Odins Uvejr
Altid raaded han Sejren.

Her siges, at Olaf holdt flere Kampe i Vindland, end nogen Konge før ham, og havde Sejer i dem alle.

Kongers og Kejseres Slægtregistere.

60. Det berettes, at der var en hellig Mand, ved Navn Arnulf, som først var Jarl i Saxland, men siden Erkebiskop i Metseborg; hans Søn var Angises, Hertug i Frankland, som havde Pippins Datter Bega tilægte; deres Søn hed Pippin, hans Søn Karl, Fader til Frankernes Konge Pippin, Fader til Kejser Karl den Store. Karl den Store var Konge over Frankland 44 Aar, og derpaa var han Rommernes Kejser i 12 Aar. I hans Dage vare der disse Stolkonger i Myklegaard: Mikael, Niceforus og Leo. Kong Karl den Stores Dronning var Hildegarde; deres Søn var Lodver, som fulgde sin Fader i Regjeringen, og var Kejser 27 Aar; han legte eller lo aldrig. I den Tid, da Karl den Store var Konge, herskede over Jylland en Konge, ved Navn Godefred, som dræbte Frisernes Høvding Rorek, og paalagde Friserne Skat. Siden drog Karl den Store med en stor Hær imod Godefred; da blev Godefred dræbt af sine egne Folk, og hans Brodersøn Heming tagen til Konge. Heming rykkede med Hæren Kong Karl den Store i Møde, og de mødtes ved den Aa, som hedder Eyderen; der forligtes de, men Heming døde Vinteren efter; og da bleve disse to Konger i Jylland, nemlig Sigfred, Godefreds Frænde, og Ring Anulo; de stredes om Riget, og trak begge en Hær sammen; omsider holdt de en stor Træfning, hvori de begge mistede Livet, og der i alt faldt 10940 Mand. Da kom en Mand, ved Navn Harald, til Regjeringen, og var fem Vintre Konge, inden han sloges med Rejnfred Godefredssøn; i dette Slag gjorde Harald det Løfte, at om

han vandt Sejer i Striden, da vilde han lade sig døbe med hele sit Huus. Han sejrede i Slaget, og drog nu strax derefter med sin Kone, sin Brodersøn Harek og en stor Hær af Daner til Besøg hos Karl den Stores Søn Lødver, som da var Kejser. Harald og hans Mænd bleve nu døbte i Megintseborg i Pave Paschalis's Dage, og han drog dernæst tilbage til Danmark, og med ham drog Biskop Ansgarius, som døbte mange Folk der [1]). Harald døde af Sygdom, og hans Frænde Harek fik Kongedømmet, og herskede over Jylland, indtil hans Brodersøn Guttorm stred imod ham. Da vare forløbne fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel 862 Aar. I det Slag, de holdt, faldt de begge, og hele Kongeslægten, som var med dem, undtagen en Dreng, ved Navn Harek, som siden blev Konge. Biskop Ansgarius drog da igjen til Danmark til Harek, og døbte ham. Harek lod bygge en Kirke i Ribe, men Harald havde forhen ladet bygge een i Hedeby. Biskop Ansgarius døde tre Vintre efter Slaget mellem Harek og Guttorm. Da skal Harek have forkastet Kristendommen, men døde kort efter. Derefter vare der igjen hedenske Konger, nemlig Sigfred og Halfdan. Næst efter Ansgarius var Rambert Biskop; i hans Bispedømmes tolvte Aar døde Kejser Lødver, Karl den Stores Søn; han havde fire Sønner, hvis Navne vare: Lotharius, Lødver, Karl, Pippin; de skiftede Riget saaledes mellem sig, at Lotharius fik Borgundien, Lotharingien og Rommerrige; men Lødver fik Frankland og Kejsernavn; Karl Valland; Pippin Aquitanien. Da Rimbert havde været Biskop i tolv Aar, hærjede de Danske og Nordmændene paa det Land, som

[1]) Dette skede i Aaret 826.

Nordmændene kalde Kærlingeland [1]); men imod dem rykkede Lødver den Unge, Lødvers Søn; han fældte 14000 Mand af deres Hær; men fem Vintre efter døde Lødver, og i det Aar søgte Danerne og Nordmændene at hævne sig. De fore med en stor Hær op ad Rin, og brændte alle Borge og Kirker, hvor de kom frem, og brugte Hovedkirken i Borgen Aqvisgranum til Hestestald. De brændte Køln og alle Borge langs op med Rin ligetil Meginza; da rykkede Lotharius's Broder Karl med en Hær imod dem; de mødtes ved den Aa Mosa. I de Danskes Hær vare disse Konger: Sigfred og Gudfred, og Ragnar Lodbroks Sønner; de forligte sig med Kejseren, og lode sig døbe; men kort efter brøde de aldeles Forliget, og hærjede vesterpaa Frankland lige til Paris, som de brændte. Arnald, som den Gang var Kejser, rykkede da imod dem med en Hær, og dræbte 900 Mand af dem, hvorefter de Danskes Hær standsede sin Fremgang; da vare forløbne fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel 900 Aar eller saa omtrent. Sytten Aar derefter blev Huno viet til Biskop i Bremen i Saxland. Det tolvte Aar derefter drog Henrik, som var den første Kejser af det Navn, til Danmark, og omvendte de Danske til Kristendommen baade med Overtalelser, Trudsler og Kampe, og holdt ikke op, før de lovede at antage den sande Tro. Derefter drog Biskop Huno til Kong Frode, som da herskede over Jylland, og døbte ham og hele hans Folk; da opbyggedes igjen de Kirker, som vare blevne ødelagte, i Hedeby og Ribe, og en ny blev bygget i Aarhuus. Derefter sendte Frode nogle Mænd til Romeborg,

[1]) Carolingeland.

og lod med Pave Agapitus's Samtykke vie tre Bisko-per i Jylland; Hered blev viet til Biskop i Hedeby, Live-dag til Biskop i Ribe, og Rembrond til Biskop i Aar-huus. Det skede Aar 948 efter vor Herres Fødsel, og i det tolvte Aar af Otto hin Stores Regjering. I Kongefortegnelsen kom vi for fra, at Sigfred og Half-dan herskede over Danmark. Efter dem herskede over de Danske en Konge, som hed Helge; han holdt et Slag med de Svenskes Konge Olaf, i hvilket han faldt, hvor-efter Olaf længe herskede over Danmark og Sverrig, og døde af Sygdom. Efter ham bleve Gyrd og Knud Konger i Danmark, og efter dem Siggejr.

Om Knud hin Fundne.

61. Da Sigurd Ring, Ragnar Lodbroks Fader, var bleven Konge over Sverrig og Danmark, og havde tilvejebragt Fred i begge Riger, og sat Skattekonger og Jarler over dem, tænkte han paa det Rige, som hans Frænde Harald Hildetand, og før ham Ivar Vidfadme, havde besiddet i England. Dette Rige stod nu under engelske Konger, og den, som da regjerede, hed Ingjald, og skal have været Broder til Saxernes Konge Peter; Ingjald var en mægtig Konge. Kong Ring udbød en stor Leding af sit Rige, og drog over til England, og da han kom til Nordhumberland, forlangte han, at de skulde tage ham til Konge; der vare da mange, som un-derkastede sig ham. Men da Ingjald spurgde det, sam-lede han en stor Hær, og drog imod Kong Ring, og de holdt nogle Træfninger mod hinanden, men Udfaldet af den sidste blev, at Kong Ingjald faldt, og med ham hans Søn Ubbe og en stor Deel af deres Hær. Da til-egnede Kong Ring sig Nordhumberland og hele det Rige,

som Kong Ingjald havde ejet. Før Kong Ring igjen drog med sin Hær bort fra England, satte han en Skattekonge over Nordhumberland; han hed Olaf, og var en Søn af den Kinrik, som skal have været en Brodersøn af Ivar Vidfadmes Moder Moald hin Digre eller Tykke. Derpaa drog Kong Ring igjen tilbage til sit Rige; Kong Olaf herskede længe over Nordhumberland, men da Kong Ubbes Søn Eava kom til Regjeringen, holdt han og Olaf mange Træfninger, og Udfaldet af den sidste blev, at Kong Olaf flyede, men Eava underlagde sig Riget. Kong Olaf drog da til Sverrig til Kong Ring, som satte ham til Høvding over Jylland, og der var Olaf længe efter Skattekonge, først under Kong Ring, siden under Ragnar Lodbrok, han blev kaldt Olaf hin Engelske; hans Søn var Grim hin Graa, som tog Kongedømme og Rige efter sin Fader. Grim var Fader til Andulf hin Stærke, som var Ragnar Lodbroks Skattekonge i Jylland; Andulfs Søn hed Gorm, som fremdeles var Skattekonge i Jylland, han blev kaldt Gorm Heimske eller hin Tossede. Kong Gorm havde mange Trælle. Nu hændte det sig, at nogle af hans Trælle engang vare sendte til Holdseteland at kjøbe Viin, som de førte paa mange Heste. Da de droge søndenfra tilbage over den Skov, som kaldes Myrkvid, toge de Natteleje i Skoven. Det var ganske stille Vejr. Som nu Trællene om Natten vare vaagne, hørte de et Barn græde henne i Skoven, og da det blev lyst om Morgenen, gik de ind i Skoven at lede efter Barnet, men Skoven var baade trang og mørk; de nærmede sig dog efterhaanden Skriget, og fandt omsider Barnet. Det var svøbt i et linned Klæde, som var knyttet sammen

foran paa Brystet; da de løste Knuden op, vare deri tre Guldringe, og Barnet var indenfor svøbt i et Silkeklæde; det var den dejligste Dreng, man kunde see. De toge ham med sig, og da de kom til Kong Gorm, viste de ham Barnet i samme Klæder, som de havde fundet det. Kongen øste Vand paa Drengen, gav ham Navn, og kaldte ham Knud efter den Knude, som han førte paa sig. Denne Dreng blev nu opfødt ved Kong Gorms Hof, blev tidlig forstandig, og udmærkede sig i alskens Færdigheder fremfor de fleste, som vare der i Landet. Kong Gorm havde ingen Søn, og da han elskede sin Fostersøn Knud saa højt, tog han ham i Søns Sted, og ærede ham fremfor alle sine Frænder, saa at han bestemte, at Knud skulde være hans Eftermand i Regjeringen; han fik Navnet Knud hin Fundne. Kong Gorm raadede ikke længe over Landet, men døde af Sygdom, og før sin Død lod han Knud udraabe til Konge over hele det Rige, som han havde haft i Jylland. Kong Gorm blev da højlagt efter Oldtids Skik.

62. Kong Knud lod stævne til et Hovedthing, og paa dette Thing lyste han for Folket, at, om der fandtes noget Menneske, fremmed eller indfødt, der kunde give ham sikker Underretning om hans Slægt, da vilde han ophøje ham til Rigdom og Magt. Dette spurgdes vidt omkring. Og nu fortæller man, at en Aften kom to saxiske Mænd til Kong Knuds Hof, og da de fik Kongen i Tale, tog den fornemste af dem Ordet, og spurgde: „Er det sandt, Herre! at I har lovet den Mand stor Belønning, som kan underrette eder om eders Æt.“ Kongen sagde, at det var sandt, og svor paa, at han skulde ogsaa vel opfylde dette sit Løfte. „Skulle ligesaavel Trælle

som fri Mænd opnaae dette?" spurgde Gjæsten videre. „Ja derpaa skal ingen Forskjel gjøres," sagde Kongen. „Saa har jeg nu først at fortælle dig," sagde den Fremmede, „at jeg og denne min Ledsager ere Trælle hos en Jarl i Saxland, men vi kunne give dig sikker Underretning om din Æt: Arnfin Jarl herskede over Holdseteland, vi vare da hans Trælle, men dog tillige hans Fortrolige; det hændtes nu, at Jarlen avlede et Barn med sin Søster, og det blev holdt hemmelig, og da hun fødte Barnet, blev det svøbt i Silkeklæder, uden om hvilke der blev knyttet et linned Klæde, og deri bleve knyttede tre Guldringe; derpaa overgav man denne Dreng til os, at vi skulde ombringe ham. Vi droge da hen i Skoven Myrkvid, og bare Barnet langt ind i Skoven, og lagde det ned ved Rødderne af et Træ, og ginge siden bort." Og disse Mænd sagde nu nøjagtige Mærker om, hvor de havde baaret Barnet hen, saa at de Trælle, som havde fundet det, erkjendte, at det var paa samme Sted. Kong Knud gav da de saxiske Trælle Penge at udløse sig med af Trældommen, og bad dem dernæst komme til sig. De gjorde saa, og da de kom tilbage til Kong Knud, gav han ogsaa sine Trælle, som havde fundet ham, Frihed, og gav dernæst alle de Frigivne Jarldømme, og gjorde dem alle til mægtige Mænd, som han havde lovet. Deraf blev han kaldt Trælle-Knud. Han havde en Søn, som han lod kalde Gorm efter sin Fosterfader. Trælle-Knud raadede ikke længe over Riget, men blev dog en navnkundig Konge. Efter ham blev hans Søn Gorm tagen til Konge, og styrede Riget under Ragnar Lodbroks Sønner, og var mest i Gunst hos Sigurd Orm i Øje; han opfostrede den Søn, Sigurd havde med Kong Ellas

Datter Blæja; Gorm øste Vand paa denne Dreng, gav ham Navn og opkaldte ham efter sin Fader Knud; han blev siden kaldt Haardeknud efter det Sted Hørd i Jylland, hvor han blev født.

Gorm Danekonnings Riges Begyndelse.

63. Ragnar Lodbroks Sønner vare store Krigere, de hævnede deres Fader og dræbte Kong Ella i England. Da blev Ivar hin Beenløse Konge over den Deel af England, som hans Ætmænd og Slægtninge før havde ejet; han forøgede sit Rige paa mange Maader, og lod dræbe Kong Edmund hin Hellige, og underlagde sig hans Rige. Det fortælles, at Ragnar Lodbroks Sønner af alle Høvdinger i Oldtiden førte de fleste Krige; de hærjede paa alle disse Lande: England, Valland, Frankland, Saxland, og lige ud til Lombardiet; det længste de kom, var til den Borg, som hed Luna, hvilken de indtoge, og en Tid havde de ogsaa i Sinde at indtage Romeborg. Da de kom tilbage, skiftede de Riget imellem sig saaledes, at Bjørn Jærnside fik Upsalarige, hele Sverrig og begge Gotlande og alle de Lande, som der ligge til. Sigurd Orm i Øje fik Øgoteland og alle Øerne, Skaane og Halland; Hvitserk fik Rejdgoteland tilligemed Vindland. Sigurd Orm i Øje havde Kong Ellas Datter Blæja tilægte, deres Søn var Haardeknud, som før berettedes. Haardeknud var Konge i Danmark over Sjælland og Skaane efter sin Fader. Da Haardeknud var fuldvoxen, giftede han sig, og avlede med sin Kone en Søn, som han lod kalde Gorm efter sin Fosterfader, Kong Knud hin Fundnes Søn. Trælle-Knuds Søn Gorm havde været en meget mægtig Konge, thi han styrede hele Danmark paa Ragnars Sønners Vegne, medens de

droge i Krigsfærd. Da Haardeknuds Søn Gorm voxte op, var han den dejligste Mand, man kunde see for sine Øjne, han var derhos stor og stærk, og fortrinlig i alle Færdigheder; dog ansaaes han ikke for at besidde den Viisdom, som hans Frænder før ham vare i Orde for. Da Gorm var voxen, fik han en Kone, ved Navn Thyre, en Datter af den Harald Jarl i Jylland, som kaldtes Klakharald. Thyre var en dejlig og forstandig Kvinde, og hun skal efter Beretningerne have været den mægtigste af alle Kvinder her i de nordiske Lande; hun blev kaldt Thyre Danmarksbod. Klakharald ansaaes for den viseste af alle Mænd i Danmark paa de Tider, og da nu Gorm fik Kongedom og Rige efter sin Fader Haardeknud, fulgde han meget sin Svigerfader Harald Jarls og sin Kone Thyres Raad. Kong Gorm drog med sin Hær over til det Rige i Danmark, som den Gang kaldtes Rejdgoteland, men nu kaldes Jylland, imod en Konge, ved Navn Gnupa, som da herskede over dette Land; de holdt mange Træfninger med hinanden, men Udfaldet af Krigen blev, at Gorm fældte denne Konge og bemægtigede sig hele hans Rige. Dernæst drog Gorm imod en Konge, som hed Silfraskalle, paaførte ham Krig, og holdt Træfninger imod ham; Sejren fulgde Gorm bestandig, og ogsaa denne Konge blev nedlagt. Derefter rykkede han op i Jylland, og foer frem med Hærskjold, og dræbte eller affatte alle Konger lige sønder til Sles, og indtog ogsaa en stor Deel af Vindland. Gorm holdt mange Træfninger med Saxerne, og blev en meget mægtig Konge. Med sin Kone Thyre avlede han to Sønner, af hvilke den ældste hed Knud, den yngste Harald. Knud Gormssøn var den dejligste Mand, man nogensinde havde

seet; han var ogsaa allerede i sin Opvæxt saa elskværdig, at Kongen elskede ham fremfor alle andre, og derhos var han afholdt af alt Folket, saa at enhver elskede ham inderlig; han blev ogsaa kaldt Knud Danaast, det er: de Danskes Kjærlighed. Harald slægtede sine mødrene Frænder paa, og hans Moder Thyre elskede ham ligesaa højt som Knud.

Om Ivar Beenlos.

64. Ivar hin Beenløse var Konge i England en lang Tid; han havde ingen Born, thi til at gifte sig stod hverken hans Lyst eller Natur; men Forstand og Haardførhed havde han derimod ingen Mangel paa; han døde af Alderdom der i England, og blev der højlagt; da vare alle Lodbroks Sønner døde. Derefter fik Adelmund Edgersson, Edmund hin Helliges Brodersøn, Regjeringen i England, og han kristnede en stor Deel af England, og tog Skat af Nordhumberland, som var hedensk. Efter ham fulgde Adelbrikt; han var en god Konge, og blev gammel. I Slutningen af hans Dage kom der en Hær af Danske til England under Anførsel af Brødrene Knud og Harald, Gorm hin Gamles Sønner. De hærjede vidt omkring i Nordhumberland, og underlagde sig et stort Stykke af Landet, og paastode, at de vare arveberettigede til hele dette Land, som Lodbroks Sønner og mange andre af deres Forfædre havde besiddet. Kong Adelbrikt samlede en stor Hær, og drog imod dem, og mødte dem norden for Klifland, hvor han dræbte mange Danske. Kort efter gik Gorms Sønner op ved Skardeborg, og holdt Slag, og der sejrede de. Derefter fore de sønderpaa langs ned ved Kysten, og agtede sig til Jorvik; alt Folket underkastede sig dem, saa at de nu ingen

Fare længer befrygtede. Nu hændte det sig, at det en Dag var varmt og Solskin, og Folkene sprang ud imellem Skibene og svømmede; og da nu ogsaa Kongerne vare ude at svømme, løb der Folk ned fra Landet, og skøde paa dem. Knud blev da truffen af en Piil og dræbt; og hans Mænd toge Liget, og bare det op paa Skibet. Men da Landets Indbyggere spurgde det, samledes der strax en stor Hær; og da nu ogsaa Kong Adelbrikt kom, vendte sig alt det Folk, som før havde underkastet sig de Danske, til ham; og de Danske mægtede nu ikke at gjøre Landgang nogensteds, da Indbyggerne vare forsamlede, men droge tilbage hjem til Danmark. Kong Gorm opholdt sig den Gang i Jylland. Harald drog strax did, og fortalte sin Moder Tidenden. Kong Gorm havde gjort det Løfte, at han vilde døe, om han spurgde sin Søn Knuds Død, og ligesaa skulde den døe, som fortalte ham hans Død. Derfor lod Thyre Hallen indvendig betrække med graat Vadmel, og da Kongen kom til Bords, taug alle de Tilstedeværende. Da sagde Kongen: „Hvi tie alle; er der forefaldet noget?" „Ja, Herre!" svarede Dronningen, „I havde to Høge, den ene var hvid, den anden graa; den hvide Høg var fløjet langt ud i en Ørken, og da den sad i et Træ, kom der mange Krager til, og plukkede den saa, at alle Fjedrene ere af den, og Fuglen er nu til ingen Nytte; men den graa Høg er kommen tilbage, og vil den fremdeles dræbe Fugle til eders Bord." Da sagde Kongen: „Saa vist rinder nu Danmarks Taare, som min Søn Knud er død." „Sand er denne Tidende, som I siger, Herre," svarede Dronningen, og alle de, som vare inde, sandede den med hende. Samme Dag blev Kong Gorm syg, og døde Dagen efter

ved samme Tid, efterat have været Konge i hundrede Vintre. En stor Høj blev opkastet over Kong Gorm. Dernæst blev hans Søn Harald tagen til Konge over Danmark, og var Konge længe derefter.

Fortegnelse paa Kejsere i Tyskland.

65. Kejser Lødver Lødverssøn, Karl den Stores Sønnesøn, regjerede tilligemed sine Brødre i 6 Aar, som før blev omtalt. Derefter regjerede hans Søn Karl 11 Aar med sine to Brødre, af hvilke den ene hed Karloman, den anden Lødver. I den Tid blev Island bebygget; da regjerede Gorm hin Gamle over Danmark, og Harald hin Haarfagre over Norge. Efter Karl Lødverssøn regjerede Karlomans Søn Arnold 12 Aar, saa Arnolds Søn Lødver 12 Aar, saa Konrad Konradssøn 7 Aar; han var den første Kejser, som ikke nedstammede fra Karl den Store. Efter Konrad regjerede Henrik 18 Aar, saa Kejser Otto hin Store 38 Aar, saa hans Søn Otto hin Røde 9 Aar, saa Otto hin Rødes Søn Otto hin Unge 18 Aar. I hans Tid var Harald Gormssøn Konge i Danmark og Norge, og Hakon Hlade-Jarl regjerede Norge under ham, som før fortaltes, da var der endnu godt Venskab mellem dem. Hakon Jarl sendte Kong Harald i een Sommer tredsindstyve Høge, men betalte ingen Skat, fordi den danske Konge eftergav ham alle Skatterne til de fornødne Omkostninger med at værge Landet for Ufred.

Om Kejser Otto og Kong Harald.

66. Kejser Otto, med Tilnavnet hin Unge, gjorde det Løfte, at han, om det stod i hans Magt, vilde omvende de Danske til den sande Tro, men hvis han ikke fik det drevet igjennem, at faae Landet kristnet, da vilde

han med hele sin Magt og Styrke rykke ind i Landet, og hærje der tre Somre i Rad. Ifølge dette Løfte sendte han Bud til den danske Konge Harald Gormssøn, at han skulde lade sig døbe, og antage den sande Tro, tillige med hele det Folk, som han regjerede; hvis han ikke vilde det, lod Kejseren ham vide, at han vilde komme med en væbnet Magt imod ham. Da den danske Konge fik dette Budskab, lod han strax sit Landeværn udruste, lod Danevirke istandsætte, og rustede sine Krigsskibe. Og saa sendte han Bud op til Norge, at Hakon Jarl skulde komme til ham tidlig om Vaaren med saa stor en Hær, som han kunde faae samlet. Hakon Jarl udbød da om Vaaren en Hær af hele sit Rige, og sejlede med den til Danmark til Kong Harald. Kongen tog med Taknemmelighed imod ham. Der vare da ogsaa mange andre Høvdinger hos den danske Konge, som vare komne ham til Undsætning. Kongen gjorde da vitterligt, at han agtede at rykke med denne Hær imod Kejser Otto.

Kejser Ottos Krig mod de Danske.

67. Kejser Otto trak en Hær sammen om Vaaren i Saxland; han fik en stor og skjøn Hær, og med den styrede han mod Danmark. Han mødte Kong Harald til Søes, og de lagde strax til Strid, og sloges den hele Dag lige til Nat; der faldt mange Folk paa begge Sider, men dog flest af de Kejserlige. Da det blev Nat, fastsatte de en Vaabenhvile paa tre Nætter til Raadslagning og Tilberedelser, og da de tre Nætter vare forløbne, gik begge Parter i Land og beredte sig til Kamp. Fylkingerne mødte dernæst hinanden med et heftigt Anfald, men Kejseren havde ikke Lykken paa sin Side, og der faldt langt flere af hans Folk, og ud paa Eftermiddagen gave hans

Folk sig paa Flugten, og flyede til Skibene. Kejser Otto skal den Dag, efter Sagnet, have siddet til Hest, og stredet paa det tapreste, men da den største Deel af Hæren begyndte at flye, red han ogsaa bort og undkom til Skibene. Han førte et stort guldbeslaaet Spyd, der var blodigt lige op til Haanden; dette holdt han frem foran sig, og skød det ud i Søen med de Ord: „Det kræver jeg den almægtige Gud til Vidne paa, at, naar jeg kommer anden Gang til Danmark, skal jeg faae dette Land kristnet, eller lade mit Liv, og ligge her død i Danmark!" Kejseren gik dernæst om Bord paa sine Skibe med sin Hær, og foer hjem til Saxland, hvor han sad om Vinteren. Hakon Jarl derimod forblev hos den danske Konge, og de havde store Raadslagninger for, og lode paa ny Danevirke istandsætte.

Kongens og Hakon Jarls Forhandling.

68. Vaaren efter trak Kejser Otto en betydelig Hær sammen, baade af Saxland og Frankland, Frisland og Vindland; Kong Burislaf fulgde ham med en stor Hær, og han havde og en stor Hær af Holdseteland. Med hele denne Hær rykkede Kejseren ind i Danmark. Og da han spurgde, at Hakon Jarl var i Danmark, og agtede at stride imod ham med Kong Harald, sendte han to af sine Jarler Urgethrjot og Brimiskjar til Norge med 30 Fartøjer, med Mænd og Vaaben om Bord, for at kristne Landet, medens Hakon var borte.

Kejserens og Hakon Jarls Kamp.

69. Den Vinter var nu Hakon Jarl, som sagt, i Danmark hos Kong Harald, men da de spurgde, at Kejser Otto var kommen til Danmark med en stor Hær, sendte Kong Harald Hakon Jarl med hele den norske Hær,

som Jarlen havdeført med sig, ned til Danevirke at værge Landet, men Kongen trak selv sin Hær sammen i Jylland. Det, at Hakon Jarl drog med sin Hær til Danmark til den danske Konge, og at denne sendte ham ned at forsvare Danevirke, omtales i Vell-ekla med disse Ord:

Hændtes det og, at Havets
Heste løb fra Norden,
Førende frække Kriger,
Fore de sønder til Danmark;
Men den vældige Hørders
Herre de danske Fyrster,
Hjælmbedækket, paa Havets
Jætter [1]) da besøgte.

Og den gjæve Konning
Vilde i Kampen prøve
Skovlandets tapre Fyrste,
Som fra Norden ankom;
Thi bød Drotten den haarde
Høvding i Brynjeuvejr [2])
Værge sit Forsvarsværk [3]) mod
Vældige Fjenders Anfald.

Keiser Otto rykkede nu med sin Hær nord op til Danevirke. Danevirkes Beskaffenhed er følgende: der gaae to Fjorde ind, hver paa sin Side af Landet; imellem disse havde de Danske gjort en høj og stærk Borgmuur af Stene, Grønsvær og Træ, og gravet en dyb Grav udenfor; paa hvert hundrede Favne var der en Borgport, og derover et Kastel til Værkets Forsvar, thi der var en

[1]) Skibene. [2]) Kampen. [3]) Danevirke.

Bro over Graven ved hver Port. Kejser Otto angreb Danevirke med sin Hær søndenfra, men Hakon Jarl forsvarede Muren, og det blev en meget haard Kamp, som Ejnar Skaaleglam ogsaa mælder i Vell-ekla:

Let det var ej mod deres
Hær i Striden at gange,
Skjønt den store Høvding [1])
Styred det haarde Anfald.
Søens Hestes Fører
Fordrede Kamp, da fra Sønden
Krigeren foer med Frisers,
Frankers og Venders Hære.

Hakon Jarl opstillede Fylkinger over alle Borgporte, men en langt større Deel af sin Hær lod han dog rykke hen langs med Muren at forsvare den, hvor den blev heftigst stormet. Der faldt da mange af Kejserens Folk, men de fik ikke Fæstningen indtagen; Kejseren drog da bort for den Gang med sin Hær til sine Skibe; saa siger Ejnar:

Klirrede Kaarder, da Sværdlegs
Mænd stødte Skjolde sammen;
Han, som gav Ørnen Føde,
Fandtes stridbar i Kampen;
Søhestes tapre Kriger
Saxer vendte paa Flugten,
Saa mod væbnede Knægte
Værgede Fyrsten Gjerdet [2]).

Efter dette Slag drog Jarlen til sine Skibe, og havde i Sinde at sejle op til Norge, men laae længe oppe i Limfjorden for Modvind.

[1]) Otto. [2]) Danevirke.

Danevirke indtages efter Olafs Raad.

70. Kong Olaf Tryggvesøn var, som forhen er berettet, een Vinter i Vindland. Tidlig om Vaaren rustede han sine Skibe, og sejlede ud i Søen; han styrede op under Skaane; der gjorde han Landgang, men Indbyggerne samlede sig, og leverede ham et Slag, i hvilket Olaf sejrede og gjorde stort Bytte. Derpaa sejlede han øster til Gulland, hvor han erobrede et Kjøbmandsskib fra nogle Jæmter; Besætningen værgede sig vel tappert, men Udfaldet blev dog, at Olaf vandt Skibet, dræbte største Delen af Mandskabet, og tog alt Godset. En tredie Kamp holdt han paa selve Gulland; ogsaa i den sejrede han, og gjorde stort Bytte; saa siger Halfred Vanraadeskjald:

Jæmters og Venders Sønner
Siden Krigerdrotten
Fældte i Striden, han tidlig
Kampfærd var vant at øve;
Herfers frække Fyrste
Farlig for Goters Liv var,
Gjorde i Skaane Guldets
Giver Landsetummel.

Derpaa styrede Kong Olaf med sine Skibe sønder langs Danmark og lige til Slees, thi han spurgde, at Kejser Otto var der, og hos ham Olafs Svoger Vendernes Konge Burislaf, samt at de trængte til Hjælpetropper. Da nu Olaf kom til Kejseren, tilbød han at yde ham Bistand med hele sit Følge. Kejseren saae paa ham, og spurgde, hvo han var? Han svarede: „Usædvanligt er mit Navn, Herre! jeg hedder Ole." „Du er en stor

Mand," sagde Kejseren, „og seer ud til at have Lykken med dig, og alle dine Mænd synes mig tapre, og jeg tager med Takke mod eders Bistand." Kejseren holdt nu Huusthing med sine Raadsherrer og andre Høvdinger. Han talte saalunde: „Overvejer, I gode Høvdinger! og afgiver eders Betænkning, hvorlunde vi skulle bære os ad; thi vi ere stædte i en farlig Stilling, eftersom hele denne store Hær, som her er kommen sammen, fattes Fødevarer, og de Danske have ført deres Kvæg tilligemed alt deres andet Gods bort til saadanne Steder, hvor de troede det sikkert for at falde i vore Hænder; saa at man ikke kan vænte at faae noget af deres Eiendomme til Føde paa denne Side Danevirke. Vi have nu holdt adskillige Træfninger, og det falder os besværligt at vinde dette Land. Giver nu Raad, hvorlunde vi skulle bære os ad, og komme fra det med Ære!" Da Kejseren havde endt sin Tale, taug de fleste, men de, som svarede, sagde, at der vare to Ting at vælge imellem; den ene at vende om og drage hjem til deres Rige; den anden, at dræbe deres Heste til Føde for Folket. „Hvilket af disse Raad vi følge," svarede Kejseren, „forbryde vi os storligen mod Gud, thi det er den største Synd mod sin Kristendom for døbte Mennesker at æde Hestekjød, naar de paa anden Maade kunne opholde Livet; men opgive vi derimod nu denne Strid, og drage hjem til vort Rige, da indseer jeg, at aldrig mere faae vi saa stor og skjøn en Hær til at indtage Danmark; og mig selv er det derhos den største Vanære og Udaad at forhaane min Tro, thi jeg har lovet Gud paa min Tro, at jeg denne Gang enten skal faae Danmark kristnet eller i andet Fald døe her; derfor vil jeg ikke følge noget af disse tvende Raad, men høre vil jeg, hvad den

fremmede Høvding Ole raader os." „Det forener sig i min Beskaffenhed, Herre!" svarede Ole, „som ikke er det passeligste; jeg er en ringe Raadgiver, men jeg sætter dog saa stor Priis paa mine Raad, at jeg aldeles ikke vil give noget, uden at I, Herre! og alle eders Raadsherrer, love at følge og udføre det, som jeg giver." Kejseren og de alle lovede nu at følge det Raad, Ole vilde give. Da sagde Ole: „Det er mit første Raad, at vi søge først Hjælp derfra, hvor den er tilstrækkelig, at hele Hæren faster i tre Døgn, for at den Gud, som har skabt alle Ting, skal forunde os Sejer over Danerne, og lade eder fuldføre sit Ærende, som I have paataget eder; dernæst vil jeg, at hele Hæren skal drage hen i den Skov, som ligger nærmest ved Danevirke, og skal hver Mand hugge sig en Dragt Grene, og bære dem hen under Værket, og saa finde vi nok siden paa Raad." Alle istemmede Oles Tale, og hele Hæren berømte denne Plan. Om Morgenen tidlig gik de ind i Skoven, og silde om Aftenen bare de Veddet til Værket. Næste Dag derefter toge de efter Oles Raad alle de Vandkar, de kunde faae, og opfyldte dem med Spaaner og Tjære, derpaa byggede de Valslynger; og medens de vare i Færd med dette, lod Ole en Deel af Hæren bestorme Værket, hvor de kunde komme til, med Skud og Steenkast; men om Dagen skulde de ikke gjøre Angreb, fordi Hakon Jarl havde, før han drog bort, sat en svær Besætning i alle Kasteller, til at forsvare Befæstningen, om den skulde blive bestormet. Silde om Aftenen stak nu de Kejserlige, efter Oles Anvisning, Ild i Vandkarrene, og slyngede dem ind mod Værket, og Ilden fattede snart i de tjærede Spaaner, som

vare i Karrene; og da Luen slog ud af Karrene, fik de snart fat i Grenene, som de havde baaret hen under Værket. Vejret havde om Dagen været roligt og stille, me om Aftenen rejste der sig en hvas og tør Søndenvind, o om Natten begyndte det at storme. Da nu Veddet sto i lys Lue, og Vinden blæste ind mod Befæstningen, gi der snart Ild i Kastellerne, som vare byggede af Træ, o da Muren paa mange Steder ogsaa var af Træ, gre Ilden snart saa vidt om sig, at alt stod i een Lue, saa der den følgende Morgen ikke saaes noget af Dånevirke ude Stenene. Da rykkede Kejseren med hele sin Hær til Slee til sine Skibe, paa hvilke de satte over Fjorden til Jyl land. Da havde man ikke længere Mangel paa Levnets midler, thi der vare Kvæg i Mængde til Strandhug. D Kong Harald spurgde, at Danevirke var brændt, o Kejser Otto rykket ind i Jylland med en stor Hær, dro han imod ham med sin Hær; og da de mødtes, kom de til en haard og langvarig Træfning, hvis Udfald blev, a Kejseren sejrede, men Kong Harald flyede bort til Limfjor den, hvor han fik sig et Skib, og foer ud paa Mors; d droge der Mænd imellem ham og Kejseren, og der ble bestemt Vaabenhvile og en Sammenkomst. Selve Kej seren og den danske Konge kom dernæst sammen paa Øe Mors. Med Kejseren var en Biskop, ved Navn Poppo; han forkyndte Troen for Kong Harald, og fortalte ham mange af den almægtige Guds Mirakler. Efterat Bi skoppen saaledes længe og snildt havde talt Guds Sag, svarede Kong Harald saaledes: „Ej er jeg let til at for lade den Tro, som jeg og mine Frænder og Fædre i en lang Tid for mig have haft og holdt, saa at jeg ikke op giver den for eders Ord allene, om du end taler skjønt og

sagtmodig, uden at I derhos vise et aabenbart Tegn, saa at man ikke behøver at tvivle om, at eders Tro er bedre og rettere end vor." Biskop Poppo lod da lægge en gloende Jærnskinne i sin højre Haand, og bar den ni Fod, saa at alle saae derpaa; siden viste han Kong Harald sin Haand, at den ikke var forbrændt. Ved at see dette bevægedes Kongen saa meget, at han strax antog Troen, og blev døbt tilligemed hele hans Hær. Kong Harald havde, medens han opholdt sig paa Mors, før ovenmældte Sammenkomst med Kejseren, sendt Bud til Hakon Jarl, at han skulde komme ham til Undsætning. Jarlen var da kommen til Øen, just som Kongen havde ladet sig døbe; Kongen sendte ham nu Bud, at han skulde komme til ham; og da han kom, nødte Kongen ham til at lade sig døbe. Hakon Jarl blev da døbt tilligemed alle de Mænd, som da vare med ham. Kongen gav derpaa Hakon Jarl Præster og andre lærde Mænd, og sagde, at Jarlen skulde lade alt Folket i Norge døbe. Derpaa skiltes de, og Jarlen drog ud til Hals i Limfjorden, og væntede paa Bør. Der siges, at Kejser Otto stod Fadder til Kong Haralds Søn Svend, og gav ham sit Navn; og han blev døbt med Navnet Otto Svend. Kejseren fandt, at Oles Plan havde været dem til fortrinlig Nytte, og han spurgde ham igjen om, i hvilket Land han var født, og om hans Slægt. „Ej vil jeg nu længere holde mig skjult for eder, Herre!" svarede Ole, „jeg hedder Olaf, og er norsk af Æt, Konning Tryggve Olafssøn var Fader min." „Din Fader har jeg hørt omtale," svarede Kejseren, „men dog mere dig selv; nu vil jeg, at du drager med mig til Saxland, og skal jeg gjøre dig til en stor Høvding i mit Rige." „Haver Tak for eders Tilbud!"

svarede Olaf, „men jeg har et Rige i Vindland, o
det maa jeg passe; men gjerne vil jeg være eders Ven.
Kejseren sagde, at saa skulde være. Derefter drog Ott
tilbage til sit Rige i Saxland, og han og Kong Haral
skiltes som gode Venner. Kong Harald holdt vel si
Kristendom lige til sin Død. Kong Burislaf drog ti
Vindland, og med ham hans Svigersøn Olaf Tryggvesøn
Denne Strid, som de holdt i Danmark, omtaler Hal
fred i Olafs Drape:

Skibes hurtige Styrer,
Sønden for Hedeby i
Danmark, af Brynjebirke [1])
Barken ganske hugged.

Hakon Jarl forkaster den kristne Tro og affalder fra Kristendommen.

71. Vi kom før fra, at Hakon Jarl laae ved
Hals i Limfjorden, og væntede efter Bør, men da ha
fik saadan Vind, at han væntede at kunne naae ud
rum Sø, satte han alle de viede Mænd i Land, og sej
lede dernæst ud i Havet. Og da Vinden drejede sig om
til Sydvest og dernæst til Vest, sejlede Jarlen igjennem
Øresund, og hærjede paa begge Kyster; derpaa sejlede
han øster under Skaane, og hærjede, hvor han kom
frem. Men da han kom øster ind mellem Gøteskjær,
lagde han til Land, og anrettede et stort Offer; da kom
der to Ravne flyvende, og gole højt, hvoraf Jarlen tyk=
tes vide, at Odin havde fundet Behag i hans Offer, og
vilde skjenke ham Sejer i Kampen. Han stak da Ild i
sine Skibe, og brændte dem alle, gik dernæst op paa

[1]) Brynjeklædte Krigere.

Land med sine Folk, og foer frem med Hærskjold. Da kom Jarlen Ottar, som herskede over Gotland, imod ham med en stor Hær, men Hakon Jarl sejrede, og Ottar Jarl faldt med største Delen af sit Folk. Hakon Jarl drog gjennem begge Gotlande, og foer frem med Hærskjold, indtil han kom til Norge; dette omtaler Ejnar Skaaleglam:

Han, som de flyende Fjender
Fældte, gik paa Marken,
Guder om Skjæbnen at fritte,
Gaves ham Held til Striden;
Saae da Krigeres Høvding
Hidsige Aadselgribbe,
Goterne Offermanden [1])
Ødelægge vilde.

Sværdes Mode holdt Jarlen,
Der hvor forhen ingen
Under hvælvede Skjolde
Viste sig for at hærje;
Længere op fra Havet
Ingen bar gyldne Skjolde,
Gjennem hele Gotland
Gik i Kampfærd Fyrsten.

Jarlen kommer hjem til Norge.

72. Da Hakon Jarl drog med Hærskjold østenfra gjennem Gotland, spurgde Kejserens Jarler Urgethrjot og Brimisskjar til hans Færd og hele Fremgangsmaade. De vare i Vigen, og havde kristnet hele Vigen lige til Lindesnæs; de fandt det nu ikke raadeligt, at oppebie

[1]) Hakon.

Hakon Jarls Ankomst, da de frygtede for, at Indbyggerne skulde forene sig med ham imod dem. De flygtede derfor bort med alle de Skibe, som de havde haft med sig did, og desuden otte andre. Da Hakon Jarl kom til Vigen, erfarede han snart, hvad Jarlerne der havde foretaget sig, at de havde nedbrudt Gudehusene, og kristnet alt Folket, hvor de kunde komme afsted dermed. Hakon lod da igjen opbygge alle de Gudehuse, som vare nedbrudte, og sendte Bud over hele Vigen, at det skulde ikke være nogen til Baade, at holde den Tro, som Jarlerne havde paabudet. Siden drog han landvejs op til Throndhjem, hvor han først slog sig til Ro; da raadede han ene over hele Norge, og betalte aldrig siden Skat til den danske Konge, og han var efter den Tid i alle Henseender værre og mere hedensk, end før han blev døbt.

Olaf Tryggvesøns Hærfærd.

73. Det fortælles om Olaf Tryggvesøn, at han aldrig skal have ofret til Afguderne, og Troen paa dem var ham meget modbydelig, men alt det, han hørte sige om Himlens Gud og hans store Tegn, syntes han meget vel om, men dog gjorde de Guds Jærtegn, som han havde seet i Danmark, mest Indtryk paa ham. Vinteren efter at han skiltes fra Kejser Otto, opholdt han sig i sit Rige i Vindland, men om Vaaren rustede han sine Skibe, og drog paa Krigstoge; han hærjede først paa Frisland, dernæst paa Saxland og hele Flæmingeland [1]); saa siger Halfred:

Tryggves Søn til Slutning
Saxers hæslige Aadsler

[1]) Flandern.

Hugge til Bytte for Hexens
Barske Hest lod ofte;
Vennesælle Konning
Vide Frisers sorte
Blod gav Aftenryttres
Blakkede Heste [1]) at drikke.

Urostifteres Tvinger
Trak af Balgen Sværdet,
Hærens Fører uddeelte
Flæmingers Kjød til Ravne.

Olaf Tryggvesøn faaer et Skjold af Thangbrand.

74. I den Tid var Albert Biskop i Bremen i Saxland; hans Lærling var Thangbrand, en Søn af Grev Vilbald af Bremeborg. Han var voxen, da Biskop Hugbert af Kanterborg engang indbød Biskop Albert til sig, og gav ham og hele hans Følge kostbare Foræringer. Paa denne Gjæstefærd var Thangbrand med Biskoppen, og da Foræringerne bleve frembaarne, sagde Biskop Hugbert til Thangbrand: „Du fører dig op som en Ridder, skjønt du er Klerk, derfor giver jeg dig et Skjold, hvorpaa er mærket det hellige Kors med vor Herres Billede, det hentyder til din Lærdom." Thangbrand tog med Takke imod Gaven. Han drog siden med Albert bort fra Gildet, og kom igjen til Saxland, hvor Kong Olaf Tryggvesøn den Gang var tilstede. Thangbrand kom til at tale med ham, og bar da det Skjold, som Biskop Hugbert havde givet ham; men da Kong Olaf fik Øje paa Skjoldet, saae han nøje efter,

[1]) Aftenryttere, d. e. Hexe; deres Heste, Ulvene, hvorpaa de troedes at ride.

hvad det var, der stod mærket paa det, og beundrede det meget; han spurgde da Thangbrand: „Hvem er det, der er piint paa Korset, som I Kristne dyrke?" „Vor Herre Jesum Krist dyrke vi," svarede Thangbrand. „Hvad Ondt gjorde han da?" spurgde Kongen, „siden han blev saaledes piint?" Nu fortalte Thangbrand ham udførlig om Herrens Pinsler og Korsets Tegn. Da spurgde Kong Olaf, om han vilde afhænde dette Skjold, men Thangbrand gav ham det. Kongen sagde: „Denne Gave behager mig særdeles vel, og dersom det nogensinde skal hændes dig, at du tykkes at behøve Hjælp eller Understøttelse af nogen, kom da til mig, og skal jeg da lønne dig for Skjoldet, men dog vil jeg, at du nu skal modtage lidt Sølv af mig." Thangbrand takkede, og Kongen lod da betale ham Skjoldets Værdi, hvorpaa de skiltes med Venskab. Siden sejlede Kong Olaf om Høsten hjem til Vindland, og opholdt sig der den tredie Vinter.

Kong Olaf mærker sig med Korset.

75. Da Kong Olaf Tryggvesøn havde været tre Vintre i Vindland, hændtes en Begivenhed, som gjorde ham og mange andre der i Landet stor Sorg; det var nemlig, at hans Kone Dronning Gejra faldt i en Sygdom, og døde. Kong Olaf tog sig dette saa nær, at han ikke holdt mere af at blive i Vindland. Han rustede derfor sine Skibe, drog om Bord, og sejlede først til Danmark, hvorfra han agtede sig øster til Gardarige; og det kan ogsaa synes rimeligt, at han i sin Sorg først vilde søge did, hvor han havde været længst og fundet sig mest tilfreds. Men medens de laae ved Danmark og væntede efter Bør, gik Kong Olaf en Dag op

paa Land, og gjorde Strandhug efter Krigsfolks Skik. Da Indbyggerne bleve det vaer, samlede de sig, og rykkede imod dem med en talrig Hær. Kongen og hans Folk vidste af intet, før en stor Mængde Folk kom imod dem fra alle Kanter; de vilde da undflye, men kunde ikke i en Hast finde nogen Udvej til at undkomme, thi det var vel en tyk Kratskov, de vare i, men der vare dog ingen sikre Skjulesteder. Kong Olaf talte da til sine Mænd med megen Fortrøstning om Guds Miskundhed. „Jeg veed," sagde han, „at den Gud, som raader over Himlen, og har skabt alle Ting, er mægtig; jeg har ogsaa hørt, at han har et Sejersmærke, hvormed der følger en stor Kraft, det er det Kors, hvorpaa han blev piint; nu ville vi alle ydmygt bede til denne Himlens Gud, at han for sit Korses Skyld vil skjule os, og dernæst lægge os ned paa Jorden, og tage to Grene og lægge over os i Lignelse af Korset." De gjorde alle, som han bød. Nu kom Fjenderne ansættende med meget Gny og Vaabenbrag, og agtede strax at gribe dem, da de havde seet dem Øieblikket tilforn kort fra sig; men da de tabte dem af Syne, løb de nu hid og did omkring i Skoven, thi de bleve dem ikke vaer, skjønt de laae lige for deres Fødder; saaledes skjulte det hellige Kors dem med Guds Bistand. Indbyggerne opgave da at søge længere, og droge bort, men Kong Olaf og hans Følge stode op, og droge afsted til deres Skibe. Hine saae det, og satte haardt efter dem, men Kongen og hans Mænd reddede sig endnu ved blot at lægge sig ned paa Jorden, hvor de vare, stolende paa Guds Miskundhed. Og de Danske fandt dem ligesaa lidt nu, da de laae paa den frie Mark, som da de før laae inde i den tætte Skov.

Om Kong Olaf.

76. Efter denne Begivenhed styrede Kong Olaf med sine Skibe øster til Garderige, hvor han fandt god Modtagelse hos Kong Valdemar og Dronning Allogia, og opholdt sig med sine Mænd Vinteren over i Holmgaard. En Nat saae han i Søvne et stort og mærkværdigt Syn: det forekom ham som der stod en stor Steenstøtte, der hævede sig saa højt op i Luften, som han kunde see; denne Støtte saae udenpaa ud, som om der vare huggede Trin eller Affatser i den; det forekom ham, som han gik op ad den saa langt, til han var kommen op over Skyerne; da mødte ham saa sød en Vellugt, at han aldrig før havde fornummet dens Lige; han saae sig da omkring, og saae paa alle Sider af sig skjønne Steder, blomstrende af alskens Yndighed; der saae han skinnende Mænd, iførte hvide Klæder og prydede med alskens Glands og Herlighed, og fulde af jublende Fryd, saa at det var umuligt at beskrive det med Ord; dernæst hørte han en Røst oppe over sig tale saalunde til ham: „Hør du, Olaf, haabefulde Mand! mangfoldiggjøres skulle dine Værker til det Gode og bære de herligste Frugter, Gud til Priis og dig til Hæder, baade i den nærværende og i kommende Tider, thi du dyrkede aldrig de forbandede Afguder, og viste dem ingen hedensk Tjeneste; derfor skal ogsaa dit Navn vorde berømt vidt omkring i Verden; men dog fattes dig endnu meget i, at du er Guds fulde Tjener, thi du har endnu ikke fuldkommen Forstand eller Kundskab om de guddommelige Ting, og du er ikke renset i den hellige Daab." Da blev Olaf bange, og sagde med stor Bekymring: „Hvo est du, Herre! at jeg kan troe paa dig?" Røsten svarede ham: „Far du til Grækeland! der vil

Herren din Guds Navn vorde dig kundgjort, og om du troer paa ham retteligen, og opfylder hans Bud med Troskab, da vil du vejlede dig selv og mange andre fra den hedenske Troes mørke Vildstier ind paa den hellige Troes lyse Veje, thi Gud har udvalgt dig til at du skal vise mange Folk til hans Dyrkelse, og derfor vil du opnaae den evige Salighed, og langt større Herlighed, end du nu har seet her." Da han havde seet og hørt disse Ting, og agtede at stige ned af Støtten, saae han neden for sig mange skrækkelige Steder, fulde af luende Kvaler, og hørte de der pinte Sjæles Hylen, Fortvivlelse og ynkelige Graad; der syntes han kjende mange af sine Venner og mange Høvdinger, som havde troet paa de hedenske Guder, og der saae han en skrækkelig Kval beredt for Kong Valdemar og Dronning Allogia. Ved hele dette Syn kom der en heftig Rædsel over ham, som gjorde saadant Indtryk paa ham, at hans Øjne vare fulde af Taarer, da han vaagnede. Saasnart han om Morgenen havde faaet sine Klæder paa, bød han sit Mandskab strax at gjøre sig færdig til Afrejse, og han styrede nu uopholdelig med sine Skibe til Grækeland. Der fandt han mange herlige Lærere, som forkyndte ham den Herres Jesu Kristi Navn, og der siges, at Olaf da blev primsignet. Han bad dernæst en Biskop, ved Navn Povel, om at rejse med til Garderige og forkynde Guds Kristendom for de hedenske Folk. Biskop Povel var Gud meget hengiven, og lovede, at han vilde drage til Garderige, hvis Olaf vilde rejse forud, og tolke hans Ærende, saa at Høvdingerne ikke skulde sætte sig derimod, men han kunde der grundfæste Guds Kristendom. Kong Olaf drog da tilbage til Garderige, og forkyndte der den hellige Tro først for Kongen og Dron-

ningen allene. Kongen stod i Førstningen fast imod, men Dronningen var mere eftergivende, og ved hendes Tilskyndelse kom det omsider saa vidt, at Kongen lod stævne til et Hovedthing. Da nu mange Stormænd og en Mængde Folk vare sammenkomne, og Thinget var sat, stod Olaf Tryggvesøn op, og talte saalunde: „Jeg vænter, Herre Konning! at I ved eders Viisdom vil indsee, hvad jeg har andraget for eder, at det er eder og alle andre, høje og lave, i mange Henseender bedre: at troe paa een sand Gud, sin Skaber, ham, som gjorde Himlen og Jorden og alle Ting, synlige og usynlige, og som giver alle, som retteligen tro paa ham og retteligen tjene ham, den evige Salighed uden Ende: hellere end at vildes i saa stort et Mørke, og troe paa de falske Afguder, som saa meget mindre kunne skaffe andre nogen Hjælp, som de ikke engang kunne røre sig selv af Stedet, uden de blive baarne eller trukne af andre; saasom jeg for lang Tid siden sagde til eder, den Gang jeg endnu ikke kjendte til Gud, at det syntes mig i alle Henseender uforstandigt at tjene dem; derfor skal jeg anvende al min Flid og Stræben, og aldrig holde op med at byde eder Guds Navn, førend jeg har vejledet eder, Konning! og hele dette Folk fra den mørke Vildsti, I altfor længe have betraadt, ind paa den klare Forhaabningens Vej til den evige Salighed." Kong Valdemar svarede paa hans Tale med disse Ord: „Af de smaae Straaler, som af dine favre Overtalelser lyse til min Sjæl, troer jeg at kunne antage, at de Kristnes Religion er bedre end vor; men den gamle Troes lange Vane holder mig tilbage, saa at den fremmede Tro ikke kan røre mit Hjærte, og desuden siger min Følelse mig, at det næppe passer sig for min Vankundighed, at

forkaste den Tro, som mine Frænder og Forfædre have holdt bestandig alle deres Dage, den ene efter den anden; derfor vil jeg om denne vanskelige Sag høre andres Betænkning, først Dronningens, som er meget visere end jeg, siden alle andre Høvdingers og vore Raadsherrers!" Man roste nu lydelig Kongens Tale. Men da man igjen fik Lyd, tog Dronningen saalunde til Orde: „Denne Mand Olaf kom til dig, o Konning! da han endnu var et Barn, han var den Gang nylig kommen fra Udlændighed og Trældom, men du tog ham, skjønt Udlænding og ukjendt, i din Naade, saa at du opfødte og fostrede ham saa kjærlig som din egen Søn. Denne din Godhed gjengjældte han med Taknemmelighed ved at styrke og forøge dit Rige, saasnart hans Alder og Kræfter tillode ham det; derfor blev han elsket af alle gode Mennesker. Nu var han borte en Tid, og var en mild og god Raadgiver for Høvdinger, hvem han ikke skyldte saa meget Godt som dig; han synes og med stor Inderlighed og Alvor at andrage sit Ærende, som fortjener at høres, og som alle vise Mænd ville finde at være til Held; det er mig derfor nu klart, at det er denne Mand, som eders Moder, Konning! fordum forudsaae, og som mange andre af dette Riges Viismænd forudsagde, naar de ytrede, at en udenlandsk Mand skulde opfødes her, som ikke blot skulde pryde dette Rige med sin Forstands og Viisdoms skinnende Lys, men hvis Godhed ogsaa vilde faverlig blomstre vidt omkring paa andre Steder; det saae jeg stedse i hans Aasyn, og derfor syntes jeg strax og stedse siden mere om ham end om andre unge Mænd, og det er Sandheden, og ikke hvad onde Mennesker ymtede om, at Udyd boede under Kjærlighedens Maske." Dermed sluttede Dronningen sin Tale,

og alle roste hendes Veltalenhed og Viisdom; og Thinget sluttedes nu med, at alle ved Guds Miskundhed og Dronningens Tilskyndelse lovede at antage den sande Tro. Nu kom Biskop Povel fra Grækeland under Kong Olafs Beskyttelse, og døbte Kong Valdemar og Dronning Allogia, og alle deres Folk, og bestyrkede dem i den hellige Tro. Dette er den første Frugt, som den himmelske Konges tro Tjener bragde sin Herre af sit Arbejde, da han endnu ikke var døbt, efter den hellige Basilius's Exempel, der offentligen prædikede den hellige Tro, før han var døbt. Det er heller ikke underligt, at Gud indblæste sin Aand i denne Mand, som var primsignet under Bekjendelse af den hellige Tro, da han havde valgt ham til at prædike sit Ærende for hedenske Folk, eftersom det samme guddommelige Forsyn valgde Ambrosius, førend han endnu var døbt, til Erkebiskop for sin Menighed, og det aabenbarligen sendte sin Engel til at vise den hedenske Høvedsmand Cornelius Hjælpestien til den hellige Tro, for at han kunde derved nyde Godt for alle de gode Gjerninger, han saa længe havde øvet. Denne samme vor Herre Jesus Kristus aabenbarede sig for den hedenske Ridderhøvding Placidus, og kaldte ham til sin Miskundhed, eftersom han forhen ikke kjendte til det Guddommelige, skjønt han gjorde meget Godt. Hvad der her er berettet om Olaf Tryggvesøns Forkyndelse af Kristendommen i Garderige, er ikke utroligt, thi en berømt og troværdig Bog, som hedder *Imago mundi* fortæller tydelig, at de Folk, som hedde Russer, Polakker, Ungarer kristnedes i den Ottos Dage, som var den tredie Kejser med det Navn. Somme Bøger berette Sagen saaledes, at Kejser Otto

har, ledsaget af Olaf Tryggvesøn, draget med sin Hær til Østerleden og tvunget vidt og bredt disse Landes Indbyggere til at antage Kristendommen.

Om Kong Olaf Tryggvesøns Krigstoge.

77. Dernæst beredte Kong Olaf sine Skibe og Tropper, og drog bort fra Garderige; han sejlede først til Danmark og derfra vester over Havet; saa siger Hallarstejn:

Med den milde Fyrste
Mange Snekker, med Skjolde
Smykkede, siden løbe
Sammen bort fra Garder [1]);
Og den trofaste Olaf,
Tryggves Arving, hærjed
Vesterlandene, fældte
Folkenes Børn med Sværde.

Kong Olaf styrede først til England, og hærjede der vidt og bredt; saa siger Hallarstejn:

Blodige Kongefolkets
Brande [2]) lød i England,
Oddes Rødning [3]) skilte
Engelske Mænd ved Livet.

Han sejlede ogsaa nord op til Nordhumberland, og holdt der en Træfning, og blev dernæst ved at styre imod Norden, og kom til Skotland, hvor han hærjede vidt og bredt; derom taler Hallarstejn saaledes:

Hersteren ogsaa Skotland
Hærjed med blanke Sværde,
Skarpe Odde bed dødsens
Skotter til Føde for Ulve.

---

[1]) Garderiges Indbyggere. [2]) Blanke Sværde. [3]) Farvning.

Fra Skotland sejlede Kong Olaf til Syderøerne, og holdt der nogle Træfninger; siden styrede han igjen imod Sonden til Man, og holdt der et Slag; han plyndrede ogsaa paa Kysterne af Irland, og brændte der Bøjgderne vidt og bredt; saa siger Hallarstejn:

Voldsomt Irers Bøjgder
Vide brændte Stridens
Uforsagte Fører;
Frygtløs Daad han øved.

Derpaa styrede han til Bretland, og hærjede der vide om Land; dernæst sejlede han vester til Valland, og hærjede der. Om hele denne Olafs Krigsfærd kvæder Halfred Vanraadeskjald saalunde:

Heftig den unge Konning
Hærjed paa Anglers Lande,
Vaabenregns Opvækker
Voldte Nordimbrer Bane;
Ulves Mætter vide
Ødelagde Skotter,
Sværdleg paa Man opførte
Mægtige Guldudddeler.

End lod Krigeren Irers,
Øboers Hære falde,
Hæder søgte ved Kampfærd
Heltes tapre Fører;
Fyrsten slog de bretske
Folk, og hug de valske
Ned for Fode; Glentens
Graadighed da blev standset.

Om Kong Olafs Samtale med en Viismand.

78. Kong Olaf Tryggveson sejlede vesten fra Valland, og agtede sig til England; men Vinden var ham imod, og drev ham hen til de Øer, som kaldes Syllinger, der ligge ude i Havet vesten for England; der lagde han ind i en Havn, hvor han laa en Tid. Da vare der fire Vintre forløbne fra den Tid, han drog fra Vindland. Da Kong Olaf laa ved Syllingerne, spurgde han, at der paa Øerne var en Spaamand, som forudsagde tilkommende Ting, og mange havde fundet, at det gik efter hans Ord. Kongen blev meget nysgjerrig efter at forsøge denne Mands Spaadom; han sendte da den af sine Mænd, som var den største af Væxt og skjønneste af Udseende, iført prægtige Klæder, og bad ham gaae til Eremitten, og sige, at han var Kongen; thi Olaf var da bleven berømt over alle Lande af, at han var større og skjønnere end andre Mænd; men af sit Navn beholdt han, siden han første Gang drog bort fra Garderige, ikke mere, end at han kaldte sig Ole, og udgav sig for en gerdsk [1]) Mand. Sendemanden kom til Spaamanden, og sagde, at han var Kongen. „Ej est du Konning," svarede Spaamanden, „men det er mit Raad, at du er tro imod din Konning." Mere sagde han ikke til ham. Denne drog da tilbage til Kongen, og sagde, hvordan det var gaaet mellem ham og Spaamanden, og da troede Kong Olaf, at denne var en virkelig Spaamand, og længtes nu mere end før efter at besøge ham; han drog da til ham, og havde en Samtale med ham. Kongen spurgde, hvad Spaa-

[1]) fra Garderige.

mandens Mening var, om et Rige eller anden Lykke var ham beskaaret. Eremitten svarede med hellig Spaadomsaand: „Du skal blive en berømt Konning og udføre mange navnkundige Bedrifter, og du vil omvende mange Mennesker til den sande Tro og hellige Daab, og i det vil du baade hjælpe dig selv og mange andre; men for at du ikke skal drage mit Udsagn i Tvivl, da skal du have det til et Mærke derpaa, at, naar du kommer til dine Skibe, da skal du der møde Svig og Fjender, med hvilke du skal holde Kamp og miste nogle af dine Folk, og selv faae et stort Saar, saa at du af dette Saar skal være nær ved Døden og blive baaren paa Skjoldet til Skibet, men dog skal du blive helbredet af dette Saar inden syv Nætter, og derefter snart lade dig døbe. Derpaa drog Kong Olaf tilbage til sine Skibe, hvor han mødte Fjender, som vilde dræbe ham og hans Folk, og det gik alt af, ligesom Eremitten havde forudsagt ham, at Kongen blev baaren saaret ud paa Skibet, og at han blev helbredet inden syv Nætter. Da troede han at kunne være overbeviist om, at denne Mand havde sagt ham sande Ting, og at han var en sand Spaamand, hvorfra han end havde sin Spaadom, og Olaf drog da anden Gang til ham, og spurgde ham nøje ud, hvorfra han havde den Viisdom til at forudsige tilkommende Ting. Eremitten sagde, at selve de Kristnes Gud lod ham vide alt det, som han ønskede at vide. Han fortalte da Olaf om mange af Guds underlige Gjerninger, og efter hans Overtalelser lovede Olaf at lade sig døbe; hvorefter han igjen drog til sine Skibe.

Olaf Tryggveson døbes.

79. En berømt Abbed raadte for et anseeligt Kloster der paa Øerne; til dette Kloster styrede Olaf dernæst

med sine Skibe og hele sin Hær. Men den Guds Mand, som raadte derfor, vidste af sin Spaadomsaand forud Olafs Ankomst; han sammenkaldte derfor alle de Brødre, som stode under ham, og bad dem iføre sig deres kosteligste Dragt; „thi vi skulle," sagde han, „gaae i Procession til Stranden, og paa det hæderligste tage imod den Skibshær, som snart vil komme til os." Da nu Abbeden var færdig, og de alle vare klædte, gik han til Stranden med alle Brødrene og mange andre Klerke og den hellige Kirkes Tjenere, som stode under ham. Det var tidlig paa Dagen. Kong Olaf var nu kommen i Land med alle sine Mænd; de bleve da vaer langt foran sig saa stor en Glands, at de i Forstningen ikke ret vidste, hvad det kunde være, thi vidt og bredt gav det Gjenskin, da Morgensolen skinnede paa de kostelige Klæder, hvormed Abbeden og hans Klerkefolk vare prydede. Da de kom til dem, førte Abbeden ham til sit Kloster, og da de havde sunget, hilste de paa hinanden med megen Venlighed. Olaf knælede i al Ydmyghed for Abbeden; denne rejste ham op, kyste ham, og talte saaledes til ham: „For kort Tid siden blev mig viist og sagt, hvo du var, og hvo du skal vorde, thi den Herre Jesus Kristus sendte dig derfor hid til disse Øer, at vi skulle forkynde dig den hellige Lære, og yde dig og dit Folk Daabens hellige Embede, hvoraf du og alle de, der ville antage den sande Tro, skulle erholde evig Hjælp og Trøst." Saadanne og mange andre skjønne Ord talte Abbeden med megen Veltalenhed, og forestillede dem Sagen udførlig; og dernæst døbte han med Guds Tilladelse Kong Olaf og hele hans Følge. Der opholdt Olaf sig længe med sine Mænd, og blev underviist i den hellige Lære og gode Sæder af denne Guds Mand og hans

Klosterbrødre. Abbeden sagde til Olaf, at han skulde vorde Konge over Norge, og at han var udvalgt af Gud til at vise mange Sjæle den rette Vej til deres Skaber. Olaf var 25 Aar, da han blev døbt. Da vare forløbne fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel 993 Aar; det var i det 10de Aar af Kejser Otto hin Unges, og i det 21de Aar af Englændernes Konge Adelraads Regjering.

Kong Olaf bejler til Gyda.

80. Kong Olaf sejlede om Høsten fra Syllingerne til England, og førte med sig fra Øerne Præster og andre lærde Mænd. I England foer han da frem med Fred, thi Landet var kristent ligesom han selv. Som han nu laa der i en Havn, kom der et Thingbud, at alle Mænd skulde komme til Thinge. Da nu Thinget var sat, kom der en Dronning, ved Navn Gyda, en Søster til Olaf Kvaran, som var Konge i Dublin paa Irland. Hun havde været gift med en mægtig og højbyrdig Jarl i England, men han var død, og hun styrede nu Riget efter ham. I hendes Land var der en Mand, ved Navn Alfvine, en stor Kæmpe og Holmgangsmand; han havde bejlet til Dronning Gyda, men hun svarede ham saa, at hun vilde selv vælge, hvem hun vilde have af de Mænd, der vare i hendes Rige, og Grunden til at hun havde stævnet Thing var, at Gyda vilde kaare sig en Mand. Alfvine var nu kommen der, prydet med sine bedste Klæder, og alle Høvdinger og mægtige Mænd vare vel klædte. Olaf var ogsaa kommen til Thinget, men var iført sine Rejseklæder, og havde en lodden Kappe oven paa og en Rejsehat over Hovedet; han stod langt fra andre Folk med sin Trop. Gyda gik nu omkring, og betragtede enhver, der forekom hende at have noget mandigt Udseende. Da hun nu kom

hen, hvor Olaf stod, betragtede hun ham fra alle Sider; derpaa løftede hun hans Kappehætte, og saae ham op i Ansigtet, og sagde: „Hvo er denne Mand?" „Jeg heder Ole," svarede han, „og er her fremmed." „Hvis du vil have mig," sagde Gyda, „da kaarer jeg dig til min Mand." „Det vil jeg ikke afslaae," svarede han, „hvad er dit Navn, og af hvad Æt og Byrd er du?" „Jeg er en Kongedatter fra Irland," sagde hun; „jeg blev gift her til Landet med den Jarl, som styrede dette Landskab, som jeg nu har regjeret, siden han døde; adskillige have bejlet til mig, men jeg vilde ingen af dem have; men mit Navn er Gyda." Hun var en ung og meget smuk Kvinde. De talte nu derom, og afgjorde Sagen saaledes imellem sig, at han trolovede sig med Gyda. Dette blev Alfvine meget opbragt over, og da det i den Tid var Skik i England, at, naar to Mænd stredes om een Ting, saa skulde de gaae i Holmgang, og skulde den saa have Tingen, hvem Lykken fulgde i Kampen; saa udbød Alfvine Olaf til Holmgang om denne Sag; de bestemte Tid og Sted til Kampen og derhos, at de skulde være tolv paa hver Side. Da de nu rustede sig til Holmgangen, gav Olaf sine Mænd store Øxer, og bød dem, naar de kom imod Berſærkerne, at gjøre, hvad de saae ham gjøre; han havde og selv en stor Øxe. Da de nu kom sammen paa den bestemte Holmgangsplads, vilde Alfvine hugge til Olaf med sit Sværd, men Olaf slog ham Sværdet ud af Haanden med Øxen, og i det næste Hug slog han ham, saa han daanede, tog ham derpaa og bandt ham fast. Saa gik det alle Alfvines Mænd, at de bleve slagne og bundne og bragte til Olafs Herberge. Siden lod Olaf Alfvine drage bort fra England, og forbød ham no-

gensinde at komme tilbage, men han tilegnede sig alle hans Jorder og Eiendomme. Dernæst holdt han Bryllup og fik Gyda tilægte. De avlede en Søn sammen, som fik Navnet Tryggve, og var meget haabefuld.

Thangbrands Enekamp med een af Hoffinderne.

81. Før talte vi om, at Kong Olaf og Thangbrand skiltes med Venskab. For de Penge, Kong Olaf gav Thangbrand for Skjoldet, kjøbte han en dejlig irlandsk Mø; dernæst rejste han hjem til Bremeborg med Biskop Albert, og havde Møen med sig. Kort efter vilde een af Kejserens Gisler fratage Thangbrand den irlandske Mø, men Thangbrand stod imod, og vilde ikke lade sig hende fratage. Gislen var en stor Kæmpe og Holmgangsmand, og han bod nu Thangbrand ud til Enekamp; Thangbrand tog imod Udfordringen. De sloges, og Thangbrand fik Sejer, og fældte Gislen. Derfor blev han landsforviist fra Saxen, og han drog da til England til Kong Olaf, som tog vel imod ham, og lod ham vie til sin Hofpræst.

Kong Olaf faaer Hunden Vige.

82. Da Kong Olaf havde faaet Gyda hin Irlandske tilægte, opholdt han sig i England, stundum ogsaa i Irland. Medens han var i Irland, hændte det sig engang, at han gjorde et Hærjetog med en stor Flaade, og da de behøvede Strandhug, gik Folkene op paa Land, og dreve en Deel Kreaturer ned til Strandbreden. Der kom da en Bonde efter dem, og bad dem at give sig de af hans Køer, der vare i Hjorden, som de dreve bort: „Tag dine Køer bort, om du kjender dem!" svarede Olaf, „og om du kan faae dem skilte fra den hele Flok, saa at du ikke opholder vor Færd; men jeg troer, at hverken du eller nogen anden vil komme afsted dermed blandt de mange Hundre-

der, som vi drive." Bonden havde en stor Hyrdehund; den viiste han ind i den sammendrevne Kvægflok; den fraskilte snart og drev bort ligesaa mange Nød, som Bonden sagde, at han ejede der, og disse Nød vare ogsaa alle mærkede med eet og samme Mærke, hvoraf de kunde vide, at Hunden maatte have kjendt ret. „Meget klog er din Hund, Bonde!" sagde da Kongen, „vil du give mig Hunden?" „Gjerne vil jeg det," svarede han. Kongen gav ham strax en stor Guldring for den, og lovede ham sit Venskab; denne Hund hed Vige, og var den klogeste og bedste af Hunde, og Olaf havde denne Hund længe derefter.

Kong Harald Gormssons Krigstog.

83. Da Danekongen Harald Gormssøn spurgde, at Hakon Jarl havde forkastet Kristendommen, og hærjet vidt og bredt paa hans Land, som før blev berettet, udbød Kongen en Hær over al Danmark, og drog dermed til Norge, og da han naaede til det Rige, som Hakon Jarl styrede, begyndte han at hærje, og dræbte alle de Folk, han traf paa, brændte Bøjgderne, og ødelagde hele Landet, hvor han foer frem, saa der stode allene fem Gaarde tilbage i Læredal i Sogn, som ikke vare brændte; men alle Folk, som kunde komme afsted dermed, flyede til Skovene med alt det Løsøre, som de kunde føre med sig. Kong Harald kom med sin Hær til Solunder-Øerne, og laa der med hele sin Flaade, og man siger, at han havde fulde 1200 Skibe, og med hele den Flaade agtede han sig til Island, at hævne den Beskæmmelse, som alle Islænderne havde gjort ham, i det de udgave den Lov over Island, at der skulde gjøres en Nidvise om Kong Harald for hvert Hoved, der var paa Landet; Grun-

den hertil var, at et Skib, som Islænderne ejede, strandede i Danmark, men de Danske kaldte det Vrag og tog alt Godset. Kongens Foged, ved Navn Birger, anførte ved den Lejlighed de Danske, men da Kongen ikke, da Sagen blev kæret for ham, vilde rette, hvad forbrudt var, bleve Nidviserne stilede mod dem begge, baade Kongen og Birger. Kong Haralds Raadgivere og Høvdinger raadede ham fra at sejle til Island, og sagde, som sandt var, at Vejen var saa lang til Island, at man ikke kunde holde saa stor en Flaade samlet; de Danske kjendte heller ikke Havnene, men Folket der i Landet var haardt at komme i Kast med. Kongen opgav da denne Rejse, og sejlede igjen sønderpaa med Flaaden, og drog siden til Danmark; men Hakon Jarl herskede over Norge, og lod bygge alle de Bøjgder, som Kong Harald havde brændt og ødelagt, og gav fra den Tid Danekongen ingen Skat.

Jomsvikingernes Ophav.

84. Kong Haralds Søn Svend, som siden fik Tilnavnet Tveskæg, voxte i sin Ungdom op hos en mægtig Høvding, som hed Palnatoke, og herskede over Fyen. Da Svend var voxen, krævede han en Deel af Riget af sin Fader, men det skede den Gang som forhen, at Kong Harald ikke vilde dele Danmarks Rige, og Svend fik altsaa intet Rige af ham. Svend skaffede sig da Krigsskibe, og sagde, at han vilde drage paa Vikingstog; men da han havde faaet en Flaade samlet, styrede han med sine Skibe til Sjælland, og ind i Issefjord, hvor hans Fosterfader Palnatoke mødte ham med en stor Flaade. Kong Harald, Svends Fader, laa der forud i Fjorden med Mandskab og Skibe, og agtede at drage

i Ledingsfærd. Svend lagde til Strid imod sin Fader, og det blev en haard Træfning. Da strømmede der saa meget Folk til Kong Harald, at Svend maatte give efter for Overmagten og flye; men Kong Harald fik der ad-skillige Saar, som voldte hans Død, og Palnatoke skal efter Sagnet have givet ham disse Saar. Palnatoke var en Søn af Palner Tokesøn og Ingeborg, en Datter af Ottar Jarl i Gotland. Palnatokes Forfædre og Frænder havde i lang Tid raadt over Fyen, men da Palnatoke blev Landværnsmand for Kong Burislaf i Vindland og Høvding over Jomsvikingerne, da satte han en Jarl, ved Navn Aage, over Fyen; denne Aage var lige gammel med Kong Haralds Søn Svend, og de vare Fosterbrødre, medens de voxte begge op i Fyen hos Palnatoke. Aages Moder var Aaløf, en Datter af Stefner Jarl i Bretland. I den Tid herskede over Skaane i Danmark Harald Jarl, som blev kaldt Strutharald; hans Sønner vare: Sigvald, Heming og Thorkel hin Høje. Sigvald var høj af Væxt, langagtig af Ansigt, havde en krum Næse, en bleg Ansigtsfarve og smukke Øjne; Thorkel var den højeste af Mænd, skjøn af Udseende og stærk af Kræfter. Desuden havde Harald Jarl en Datter, ved Navn Tofa. Den Gang herskede over Bornholm en Høvding, som hed Vesete, hans Kone hed Hildegun, deres Sønner vare: Bue hin Digre og Sigurd med Tilnavnet Kappe; Vesetes Datter hed Thorgunna, hun var gift med Aage i Fyen, deres Søn hed Vagn; han var tidlig baade stor og stærk og skjøn af Udseende, men meget ond at komme til Rette med og heftig i Sindet, da han voxte til. Hans Morbroder Bue var ikke smuk, men haard i Sind, han var baade høj

og tyk og saa stærk, at man aldrig vidste Exempel paa, at noget var for stærkt for ham. Hans Broder Sigurd Kappe var en skjøn Mand, faatalende og meget beskeden, men af en fast Karakter; han var gift med Strutharald Jarls Datter Tofa. Alle disse unge Mænd, som nu ere opregnede, nemlig Strutharalds Sønner og Vesetes Sønner paa Bornholm og Vagn Aageson vare komne til Vindland til Jomsborg, inden Palnatoke døde, og havde underkastet sig de Love, som Palnatoke havde givet Jomsvikingerne. Palnatoke faldt ikke længe derefter i en Sygdom, hvoraf han døde; og nu blev Strutharalds Søn Sigvald sat til Høvding over Jomsvikingerne; men det varede nu ikke længe, inden man afveg meget fra de forrige Vedtægter; saaledes opholdt sig nu Kvinder i lang Tid i Borgen, og der forefaldt ogsaa ofte Slagsmaal og Drab inde i Borgen mellem selve Jomsvikingerne foruden mange andre Overtrædelser af Lovene. Sigvald Jarl rejste engang hjemme fra Jomsborg op i Vindland til Besøg hos Kong Burislaf. Kong Burislaf havde da to Døttre i Live, den ene hed Astrid, den anden Gunhild; hans tredie Datter Gejra, som havde været gift med Kong Olaf Tryggveson, var da død. Astrid var en dejlig og forstandig Kvinde. Sigvald havde ikke opholdt sig længe hos Kongen, inden han fremførte sit Ærende med disse Ord: „Det er eder bekjendt, Herre! at vi have opholdt os en Tid her i Landet for at beskytte eder og eders Rige, thi vi Jomsvikinger og vor Borg har i lang Tid været ligesom en Laas for eders Rige, men vi have forladt vort eget Rige og vore Ejendomme i Danmark. Nu vil jeg reent ud erklære eder, at ej vil jeg gjøre det længere uden Gjengjæld, og derfor sætter jeg

dig nu to Vilkaar, at du gifter mig din Datter Astrid, ellers ville alle vi Jomsvikinger drage bort af Borgen hjem til Danmark og passe vore egne Ejendomme der." „Det vilde være mig og mit Rige meget skadeligt," svarede Kongen, „at I forlade Jomsborg; men min Dotter er en viis og raadsnild Kvinde, derfor vil jeg i denne Henseende meest følge hendes Mening, men dog havde jeg tænkt at gifte hende til en Mand med højere Værdighed, end du besidder." Kongen talte da med Astrid, og fortalte hende sin og Sigvalds Samtale, og de to talte nu længe om den Sag. Hun sagde, at hun vilde ikke ægte Sigvald, hvad hun saa kunde vænte derfor, men formedelst den Forlegenhed, hendes Fader ellers vilde blive sat i, raadede hun til ikke ganske at afvise Sigvalds Begjering, men hellere tilstaae ham den paa de Vilkaar, som de overlagde, end at opgive Borgen og Landets Forsvar. Man lod da Sigvald kalde, og Kongen talte saaledes til ham: „Det er min Beslutning, at gifte dig min Datter Astrid, hvis du med alle Jomsvikingerne vil forblive her som før og værge Landet, og derhos skal du, før du faaer hende, befrie os for den evindelige Skat, som vi have at yde den danske Konning, eller i andet Fald skal du skaffe Konning Svend i vor Vold." Dette lovede Sigvald, og drog nu hjem igjen til Jomsborg.

Sigvalds og Kong Svend Haraldssøns Handeler.

85. Svend Haraldssøn blev tagen til Konge i Danmark efter sin Fader, og han drog da strax paa Gjæsteri omkring i sit Rige. Sigvald gjorde sig nu færdig med tre Skibe og halvandet hundrede Mand, og drog fra Jomsborg til Danmark, og lagde sine Skibe for Anker nær ved et Sted, hvor han spurgde, at Kong

Svend var til Gjæst med 600 Mand. Sigvald lod det ene Skib fastgjøre ved det andets Stavn; og lod fra det Skib, som laa nærmest Landet, skyde en Træbro paa Land, men kaste Anker for det yderste. Derpaa sendte han Mænd til Kongen med det Budskab: at Sigvald var saa syg, at han laa for Døden; „og I skulle sige," føjede han til, „at jeg beder ham at komme til mig, fordi det gjælder hans Rige og Liv, at vi tale sammen, før jeg døer." Sigvalds Udsendinge droge til Gaarden, og sagde til Kongen, hvad dem var budet; men imidlertid bød Sigvald de Mænd, som vare paa Skibene, hvorledes de skulde forholde sig, naar Kongen kom til dem, at, saasnart Kongen kom paa det Skib, som var nærmest Landet, med 30 Mænd, da skulde de trække Broen, som laa paa Land, ud, og naar han var kommen paa det midterste Skib med 20 Mand, da skulde de trække den Bro ind, som var imellem Skibene, „men jeg vil ligge her paa det yderste Skib," sagde han, „og den Bro skal indtrækkes, naar han er kommen her med ti Mænd, og siden skulle I forholde eder, som jeg nok skal give eder Befaling om." Saasnart Kong Svend spurgde, at Jarlen var saa heftig syg, og alt dette Budskab var ham berettet, gjorde han sig strax færdig, og drog til Stranden med hele sit Mandskab, og det gik alt, som Sigvald havde budet. Men da Kong Svend kom paa det yderste Skib, spurgde han, hvor Jarlen laa; man sagde ham, at han laa i Løftningen [1]). Der var tjældet over Løftningen, og Kongen gik da til og løftede Tjældingen op, og spurgde, om han kunde tale. Han svarede ganske sagte, at han vel kunde tale, men var meget afmægtig. „Hvad er det

[1]) Kahytten.

for Tidender," sagde Kongen, „hvorom du skikkede mig Bud, at det var mig af højeste Vigtighed at vide?" „Bøj dig ned til mig," svarede han, „at du kan forstaae, hvad jeg siger, thi jeg kan kun tale sagte." Kongen bøjede sig da lige ned til ham, men Jarlen greb ham fat med begge Hænder, og holdt ham fast, og da var han ikke saa ganske afmægtig. Derpaa raabte Sigvald til sine Mænd, og bød dem roe ud med alle Skibene saa hurtig muligt, og hans Befaling blev opfyldt. De roede bort med Kong Svend og hans tredive Mænd, som vare gaaede ud paa Skibene med ham, men hele hans øvrige Mandskab stod tilbage ved Stranden, thi ingen Skibe vare i Nærheden. Da sagde Kongen: „Hvad vil det sige, Sigvald! vil du forraade mig?" „Nej," svarede Sigvald, „jeg vil ikke forraade dig, dog maa du nu finde dig i at drage med mig til Jomsborg, men jeg skal vise dig og dine Mænd al den Agtelse, som jeg kan, og saa skal du faae at vide, hvad dette skal sige." „Jeg faaer nu at finde mig i," sagde Kongen, „at lade det for Tiden være, som du vil." Og de droge nu Vejen fort, til de naaede Jomsborg. Da sagde Sigvald til Kongen: „Nu skal du være velkommen, og tage imod det Gjæstebud, som jeg har ladet anrette for dig, og skal jeg og alle mine Mænd tjene dig med al Velvillie." „Det er det bedste," svarede Kongen, „eftersom Sagerne nu staae, at modtage, hvad der er gjort til Hæder for mig." „Nu skal jeg ogsaa sige dig," vedblev Sigvald, „af hvad Aarsag jeg har ført dig hid; jeg har nemlig af Venskab imod dig paataget mig paa dine Vegne at bejle til Konning Burislafs Datter Gunhild, som er den vænneste og i alle Henseender fortrinligste Mø, som jeg kjendte;

thi jeg vilde ikke, at du skulde gaae glip af det bedste Giftermaal; men til mig er hans anden Datter, ved Navn Astrid, fæstet; hun er ikke saa smuk, og staaer i alle Henseender tilbage for hende, som tilbørligt er;" og saaledes havde Sigvald maget det, at Jomsvikingerne bejaede disse hans Udsagn. „Herre!" vedblev Jarlen, „nu maa I derfor overveje Sagen, thi under den Betingelse vil I erholde denne Kone, om I vil eftergive Venderne den bestandige Skat, som de have at yde eder, men hvis du ikke vil det, da vil jeg overgive dig til Venderne." Nu indsaae Kong Svend hele Kong Burislafs og Sigvalds Plan, og vidste vel, at Venderne vilde pine ham til Døde, om han kom i deres Vold; han overdrog derfor til Sigvald allene at mægle Forlig mellem ham og Kong Burislaf. Paa de Vilkaar stiftedes da Forlig, at Svend ægtede Kong Burislafs Datter Gunhild, men han skulde give Kong Burislaf sin Søster Thyre Haraldsdotter; begge Kongerne skulde eje deres Riger frit og uden Skatter, og Fred skulde være imellem Landene. Da fik Sigvald Jarl Astrid. Kong Svend foer dernæst hjem til Danmark med sin Kone Gunhild; deres Sønner vare Harald og Knud hin Mægtige. I den Tid truede de Danske meget med at ville drage med en Hær til Norge imod Hakon Jarl.

Kongens og Jomsvikingernes Lofter.

86. Kong Svend gjorde et stort Gilde, og stævnede til sig alle de Høvdinger, som vare i hans Rige, han vilde nemlig gjøre Arveøl efter sin Fader Kong Harald. Strutharald Jarl i Skaane og Vesete paa Bornholm, Bue hin Digres og Sigurd Kappes Fader, vare ogsaa kort tilforn døde. Kongen sendte da Bud til Jomsvikingerne, at Sigvald Jarl og Bue og deres

Brødre skulde komme der, og drikke Arveøl efter deres Fædre paa det Gilde, som Kongen gjorde. Jomsvikingerne droge til Gildet med alle deres ypperste Folk. Det, at de fore til Danmark, omtaler Biskop Bjarne i Jomsvikinge-Drape; her siges saa:

Styred paa Skibe Landsers
Stærke Rødnere [1]) siden
Frem til Danmark, blandt Helte
Hæder og Magt de erhverved;
Drukke nu deres Fædres
Arveøl de Tapre,
Veed jeg, at dette Møde
Voldte dem mange Sorger.

Jomsvikingerne havde 40 Skibe med sig fra Vindland og 20 Skibe fra Skaane. Til dette Arveøl kom en stor Mængde Mennesker. Paa Gildets første Dag drak Kong Svend, før han steg op i Faderens Højsæde, sin Faders Minne [2]), og gjorde da det Løfte, at inden tre Vintre vare ledne, skulde han komme til England med sin Hær, og enten dræbe Kong Adelraad, eller drive ham ud af Landet. Dette Minne skulde alle de ved Gravøllet tilstedeværende drikke. Dernæst blev skjenket for Jomsvikingernes Høvdinger i de største Horn med den stærkeste Drik, der var for Haanden; men da det Minne var drukket, skulde alle drikke Kristi Minne, og dernæst som det tredie Michaels Minne, og det drak alle. For Jomsvikingerne frembares de fuldeste Horn og den stærkeste Drik. Der blev nu stor Munterhed i Hallen.

---

[1]) De, som rødnede Landser d. e. de tapre Krigere. [2]) Skaal til hans Hukommelse.

Da talte Kong Svend saaledes: „Nu maa I, Jomsvikinger!" sagde han, saa meget mere være eder om Berømmelse, som I ere navnkundige fremfor de fleste Mænd over hele Norden." De sagde, at det ikke anstod sig at lade den Munterhed, som Kongen havde tilvejebragt, saa snart ophøre; saa siger Biskop Bjarne:

Vilde da Folk, at Helte
Hæder søge skulde,
(Herligt Stof til Digte
Sligt et Møde giver);
Og nu raskt de begyndte
Store Løfter at gjøre,
Drikkegammen ej liden
Var der da i Hallen.

Sigvald Jarl drak da sin Faders Minne, og gjorde det Løfte, at inden tre Vintre vare ledne, skulde han have besøgt Norge, og enten have dræbt Hakon Jarl eller drevet ham af Landet. Dernæst gjorde Thorkel hin Hoje det Løfte, at han skulde følge sin Broder Sigvald til Norge, og ikke flye af Kampen, saalænge Sigvald vedblev at stride. Bue hin Digre gjorde dernæst det Løfte, at han skulde fare til Norge med dem, og ikke flye af Kampen for Hakon Jarl; saa siger Biskop Bjarne:

Let til Heftighed opbragt
Løfte Sigvald gjorde;
Bue var strax tilrede
Saadan Kamp at øge;
Hojt de loved at jage
Hakon fra sit Rige,
Eller ham Livet at røve,
Bittert Had de næred.

Siden gjorde Sigurd Kappe Løfte, at han vilde drage til Norge, og ikke flye af Kampen, saalænge den største Deel af Jomsvikingerne endnu strede. Dernæst gjorde Vagn Aagesøn det Løfte, at han skulde fare med dem til Norge, og ikke komme tilbage, førend han havde dræbt Thorkel Lejra, som var Lehnsmand øster i Vigen, og gaaet i Sæng hos hans Datter Ingeborg. Ogsaa mange andre Høvdinger gjorde Løfter paa forskjellig Maade. Man drak nu Arveøllet den Dag; men da Jomsvikingerne Morgenen efter havde sovet Rusen ud, syntes de, at de havde følt for store Ord. De talte da sammen indbyrdes, og overlagde Sagen, hvorledes de skulde forholde sig med Toget; og de bleve da enige om at gjøre sig færdige saa hurtig det var muligt. Strax efter Gildet rustede Jomsvikingerne ogsaa deres Skibe og Mandskab; saa siger Thorkel Gislasøn i Bues Drape:

Ud paa Viges Høge [1])
Vaabenrustning de bare,
Hørte jeg, disse Helte
Hurtighed meget ynded.

Det var nær Vinterens Begyndelse. Dette blev nu spurgt vidt omkring. Det skede to Vintre efter Kong Harald Gormssøns Fald, men fem Vintre efterat Kong Olaf Tryggvesøn foer bort fra Vindland. Den Gang var han i England, og havde faaet Gyda hin Engelske tilægte. Een Vinter før dette Arveøl blev drukket i Danmark, blev Kong Olaf døbt i Syllingerne, som før blev fortalt.

---

[1]) Fjordenes Høge, d. e. Skibene.

Jarlerne samle Mandskab.

87. Erik Hakonssøn Jarl opholdt sig just i Rommerige, da han spurgde Jomsvikingernes Løfte og Tilberedelser; han trak da strax en Hær sammen, og drog til Oplandene, og derpaa nord over Fjældet til Throndhjem til sin Fader Hakon Jarl; herom taler Thord Kolbejnssøn i Eriks Drape:

Vide fore fra Sønden
Sande Rygter om Kampfærd,
Væntede ej de bolde
Bønder saa hurtig Striden;
Havdyrs Ødelægger [1])
Hørte, at Daners Skuder
Trukne var af de slidte
Ruller hist i Sønden.

Hakon Jarl og Erik Jarl lode da Budstikken udgaae over hele Trøndelaugen; de sendte ogsaa Bud sønderpaa til begge Mørerne og til Romsdalen, ligesaa nordpaa til Nummedalen og Halogeland, og bøde hele Almuen at møde med Skibe og Folk; saa siges i Eriks Drape:

Krigeren ud paa Dybet
Dundre lod mange Snekker,
Skuder og Knørrer [2]) (nu stiger
Skjaldens Hædersdrape);
Svømmede foran Landet
Lindes [3]) Mængde, da Helten
Ved sit Fædrelands Kyster
Vældig Kampfærd øved.

Hakon Jarl holdt strax sønderpaa til Møre for at ind-

---

[1]) Skibes Ødelægger maa vel forstaaes om Erik Jarl.
[2]) Førselsfartøjer. [3]) Skibes.

hente Efterretninger og samle Folk, men Erik Jarl trak Hæren sammen, og førte den nordenfra.

Om Jomsvikingernes Krigstog.

88. Jomsvikingerne styrede med deres Hær til Limfjorden, og sejlede derfra ud i Havet. De havde en hvas Bør, og Skibene skøde en stærk Fart; herom siges:

Heftig i Sejl og Tovværk
Haarde Vindkast braged,
Højt løb paa Hummerens Fjælde [1])
Havets stolte Ganger;
Blaagraa Bølger toed
Bordene, styrted fra Sider
Iskold Vove, tumled
Oprørt Søgang Kjølen.

Og fremdeles:

Førte frejdige Mænd til
Fyrstens Lande Havets
Dyr [2]), og strax sig hæved
Heftig Skjoldetummel;
Modtog det mægtige Norrig
Mange Skudestavne,
Vaaben rased mod Skjolde,
Ravne fik herligt Bytte.

Jomsvikingerne nærmede sig først Agder, derfra styrede de nordefter til Rogeland; de begyndte strax at hærje, saasnart de kom i Hakon Jarls Rige. Man fortæller, at de løb op paa Jæderen Julenat. Der traf de paa en ung og højbyrdig Mand, ved Navn Gejrmund, med en Trop Folk. De sov oppe paa et Loftværelse. Jomsvikingerne angrebe Bygningen, og raabte Krigsraab.

[1]) Bølgerne. [2]) Skibene.

Gejrmund og hans Stalbrødre vaagnede ved Raabet og Vaabenbraget, og mærkede da, at der var Ufred for Haanden. Gejrmund klædte sig strax paa, og sprang ned fra Loftet, det var et meget højt Spring, men han kom dog staaende ned; nær derved stod Vagn Aagesøn, og hug til ham; Hugget traf ham i Armen, og tog den af ovenfor Haandledet; dermed slap han bort, thi det var bælmørkt; Gejrmund standsede dog, da han var kommen lidt fra Gaarden, thi han vilde vide, hvad det var for en Hær. Denne Togets Begyndelse omtales i Jomsvikinge-Drape:

Sige røde Skjoldes
Prøvere [1]), at med en Flaade
Julenat paa Jædren
Jomsvikinger landed;
Altfor hidsige vare
Heltene efter Striden,
De, som Odde rødned,
Overfulde Gejrmund.

Gejrmund samlede sig nu nogle Mænd, og fik et lille Jagtskib, hvormed han foer afsted, og kom nord paa til Møre, hvor han traf Hakon Jarl, og fortalte ham den Tidende, at en Krigshær var kommen fra Danmark der i Landet. Jarlen spurgde, om han havde noget Bevis derpaa; Gejrmund rakde den ene Arm i Vejret, af hvilken Haanden var afhugget, og sagde, at det var Jærtegnet paa, at en Krigshær var i Landet. Derpaa spurgde Jarlen ham nøje ud om denne Hær. Gejrmund sagde, at det var Jomsvikingerne, og at de havde dræbt mange brave Mænd, og plyndret vidt og bredt, „de fare dog,"

[1]) Krigerne.

sagde han, „hurtig og heftig frem, og jeg vænter, at det ikke vil vare længe, inden de komme hertil." „Hvoraf veed du?" spurgde Jarlen, „at det er Jomsvikingerne, og ikke ligesaa snart andre Mænd?" „At det var netop dem," svarede Gejrmund, „veed jeg deraf, at da Haanden var hugget af mig, sagde en Mand; „Der er noget fortjent for dig, Vagn Aagesøn!" thi paa den afhuggede Haand sad en Guldring, og desuden hørte jeg nævne Bue og flere Jomsvikinger, da jeg blev staaende lidt derfra." Derpaa roede Jarlen ind i alle Fjordene, indad med den ene Kyst, og udad med den anden, og var paa Færde baade Dag og Nat, og havde sine Spejdere baade ude ved Ejd og nede ved Fjordene, ligesom ogsaa nordpaa, hvorfra Erik skulde komme med Flaaden. Derom tales i Eriks Drape:

Satte Jarlen, som vilde
Sigvalds Angreb møde,
Heltemodig og kyndig
Høje Stavne paa Søen;
Mange Aareskafter
Skjalv; de Helte, som Søen
Kløved med Aareblade,
Dog ej Døden frygted.

89. Sigvald Jarl styrede med sin Flaade nordpaa omkring Stat, og lagde først til Herøerne, men skjønt de fandt Folk, kunde de dog aldrig faae sand Efterretning om, hvad Jarlerne toge sig for. Jomsvikingerne hærjede, hvor de kom frem i Bøjgderne; de lagde til ude ved Hød, gjorde der Landgang, og hærjede, førte baade Mad og Kvæg ned til Skibene, og dræbte alt Mandkjøn, som kunde føre Vaaben. Men da de

igjen droge ned til Skibene, kom der en gammel Bonde til dem; han kom just til Bues Mandskab. Bonden sagde: „I fare ikke frem paa Krigeres Viis, i det I drive Køer og Kalve til Stranden; det vilde være eder en større Fangst at tage Bjørnen, som nu er kommen i Bjørnebaasen." „Hvad siger du, Gubbe!" sagde de, „kan du sige os noget om Hakon Jarl?" „Hakon Jarl," svarede han, „roede igaar ind i Hjørungevaag, og havde eet eller to Skibe, flere end tre var der vist ikke, og han havde ikke spurgt noget til eder." Bue og hans Folk løb strax til Skibene, og gave slip paa alt Byttet. „Lad os nu benytte os af den Efterretning," raabte Bue, „thi nu ere vi Sejren nærmest." De roede strax ud, saasnart de naaede Skibene. Sigvald Jarl raabte til dem, og spurgde, hvad Efterretninger de bragde. De sagde, at Hakon Jarl var der inde i Fjorden. Sigvald Jarl løste da Skibene, og roede nord om Øen Hød, og dernæst ind i Fjorden.

Nordmændenes og Jomsvikingernes Fylkingeorden.

90. Hakon Jarl og hans Søn Erik Jarl laa i Halkelsvig; der var hele deres Flaade kommen sammen; de havde halvandet hundrede Skibe, og havde da spurgt, at Jomsvikingerne havde lagt til ude ved Hød. Jarlerne roede da nordefter at søge efter dem; saa siger Biskop Bjarne:

Norrigs høje Jarler
Heltene, som fra Sønden
Komne vare, til Landsers
Møde offentlig bøde;
Samlet i føje Tid der
Fandt man en mægtig Landhær,

Mødte til Sværdelegen
Mangen tapper Kriger.

Men da de kom til Hjørungevaag, mødtes de, og paa begge Sider ordnede de deres Skibe til Træfning; midt i Flaaden vajede Sigvald Jarls Mærke, og med 20 Skibe skikkede han sig i Orden; Hakon havde derimod 60 Skibe; i Hakon Jarls Flaade vare disse Hovdinger: Thorer Hjort fra Halogeland og Skyrkar af Gimse; paa Fylkingens ene Fløj vare Bue hin Digre og hans Broder Sigurd Kappe med 20 Skibe, imod dem lagde Erik med 60 Skibe, og med ham vare disse Hovdinger: Gudbrand Hvide fra Oplandene, Thorkel Lejra, en Mand fra Vigen, og en stor Kæmpe ved Navn Armod; paa Fylkingens anden Fløj lagde Vagn Aageson frem med 20 Skibe, og imod ham Svend Hakonsson og med ham Skegge fra Ophoug paa Yrje og Røgnvald fra Ærvig paa Stat med 60 Skibe. Saa siger Biskop Bjarne:

Man fortæller, at trende
Tapre Førere over
Hver en Flok vare satte,
Folk det har i Minde;
Der hvor Sværde-Uvejrs
Vækkere [1]) mødte paa breden
Hjørungevaag, den Træfning
Tyktes heel navnkundig.

Siden lagde de Flaaderne sammen, som det berettes i Eriks Drape:

Men den blanke Boligs
Bolde Moer [2]) til Kamp mod
Daners Skuder ilsomt

[1]) Krigere. [2]) Havets Moer, d. e. Skibene.

Skrede langs med Kysten;
Da paa Møre rydded
Jarlerne de fleste,
Førende døde Kroppe,
Dreve Søens Heste.

Dernæst rejste de paa begge Sider deres Bannere, og der begyndte den haardeste Kamp; i Førstningen kastede man Stene og skød med Pile; saa berettes i Bues Drape:

Høit bar Hæren Mærker [1]),
Hamders Særke [2]) blev slidne
J de haarde Egges
Uvejr, da Helte mødtes;
Kastespyd og Stene
Kæmperne røved Livet,
Blanke Odde klirred,
Brødes Dækningsvaaben.

Siden begyndte man at bruge Hugvaabnene; da var Mandefaldet stort paa begge Sider, dog faldt der flere Folk paa Hakons Side; mange Mænds Hoveder og andre afhugne Lemmer fløj over Borde, saa som der fortælles i Bues Drape:

Hoveder og Hænder
Tumlede over Borde,
Aadsler at undersøge
Ulven da begyndte.

Af de med Jomsvikingerne fra Danmark dragne Mænd nævner man især tvende, som baade i Haardførhed og Barskhed langt overgik andre Mænd: den ene af dem hed Havard Huggende, den anden Aslak Holmskalle, ham bed

---

[1]) Bannere. [2]) Krigskongens Særke d. e. Brynjer.

ej Jærn paa; de vare Bues Stavnboer; selve Bue var ogsaa en stor Hugger, som Biskop Bjarne siger:

Kløvede stærke Hjælme
Bue med Odins Lue [1]),
Ned lod han i Skuldre
Brynjers Slider [1]) gange;
Haarde Hug uddeelte
Havard til Fjenders Skarer,
Og mod Aslak at stride
Ondt det var for Kæmper.

Vagn Aagesøn satte saa haardt ind paa Svend Hakonssøns Flaade, at Svend lod fire paa Skødene, og var ikke langt fra at flye; da lagde hans Broder Erik Jarl did og frem i Fylkingen mod Vagn, saa at Vagn igjen maatte trække sig tilbage, men dog stred saavel han selv som alle hans Mænd med megen Tapperhed, og mange faldt for dem. Da fældte Vagn ogsaa den mægtige Mand og store Kæmpe Armod, som fulgde Erik; derom taler Biskop Bjarne:

Vanskelig var for Kæmper
Vagn i den haarde Træfning,
Frem gik med den frække
Fører Heltene modig,
Der hvor i Odins Uvejr
Akes Søn hin tapre
Banehug tildeelte
Raskt den modige Armod.

Da skede der et heftigt Anfald over hele Hæren, thi Jomsvikingerne hug baade haardt og tidt; saa siges i Bues Drape:

[1]) Sværdet.

Hænderne brugte Hæren,
Haardt var Sværdenes Anfald,
Graadigen Skjoldes Splitter [1])
Søgte Mændenes Isser;
Fulde Heltes Mængde,
Fløj af Strengen Pile,
Højt de blodige Sværde
Sjunge mod Dækningsvaaben.

Jomsvikingerne skøde saa haardt, at hverken Skjolde eller Brynjer kunde holde sig, og saa mange Vaaben traf Hakon Jarl, at der ikke blev heelt af hans Brynje, hvorfor han ogsaa kastede den af sig, som Tind Halkeldssøn beretter:

Opløst blev den Syning,
Som til Armene havde
Kvinden gjort [2]), da om Jarlen
Knitrede Odins Luer [3]);
Brynjeringes Farver [4])
Maatte kaste Odins
Vide, klingrende Skjorte [2]),
Vikingens Hest blev ryddet.

Sønder sprang af Jarlen
Særkens vævede Ringe
Ud i Søen; Heltes
Ven har deraf Mærke.

Jomsvikingerne havde større Skibe, men begge Parter anfaldt paa det djærveste; da faldt mange Folk paa Hakon Jarls Side baade for Skud og Stene, som det fortælles i Bues Drape:

---

[1]) Sværdet. [2]) Brynjen. [3]) Klirrede Sværde. [4]) Hakon.

Skrege Aadslers Høge,
Skarpe Vundestave [1])
Krigeres Lemmer flækked,
Knuste Stene Helte;
Lydt mod Kæmpers Isser
Klirrede blanke Sværde,
Søndersprunge Hjælme,
Hoveder Fred ej nøde.

Men da Hakon Jarl saae, at Besætningen paa hans Skibe formindskedes, og han syntes at maatte opgive Haabet om at sejre i denne Kamp, og hans Flaade paa alle Kanter begyndte at trække sig tilbage; fortæller man, at han drog i Land, og ofrede til Sejer sin syv Vintre gamle Søn Erling, som var en meget dejlig Dreng; derom tales i Jomsvikinge=Drape saalunde:

Spydgny øgede Hæren,
Hørte jeg, allevegne
Maatte for mægtige Helte
Mænd tilbagevige;
Indtil i Piles Uvejr,
Ond mod Mennesker, Hakon
(Grufuld Gjerning skede!)
Grumt sin Søn fik ofret.

Erik Jarl havde rettet den Krumning, der var bleven paa hans Broder Svends Flaade, da han havde trukket sig tilbage for Vagn, saa at Skibene paa den Fløj igjen laa paa samme Plads, som i Førstningen, da de stødte sammen; og han vendte nu igjen tilbage til sin Flaade, hans

[1]) Sværd.

Mænd havde daført Skibene lidt tilbage, men Bue havde overhugget de Tov, hvormed Skibene vare fastgjorte til hinanden, og agtede at sætte efter de Flyende. Erik Jarl lagde da til Siden af Bues Skib, og der opstod den skarpeste Hugstrid; to eller tre af Eriks Skibe lagde imod Bues Skib allene, men Bue gik igjennem Fylkingerne; derom tales i Bues Drape:

Gjennem Fjenders Rækker
Frem gik Bue vældig,
Glædede Odins Svaner [1])
Sværdes vakte Tummel.

Dernæst kom Hakon Jarl oppe fra Land, og gik ud paa sit Skib, og han eggede nu sine Folk paa det heftigste til Fremgang, og sagde dem, at nu var Sejren dem bestemt; da opstod der en stærk Byge og et heftigt Uvejr imod Jomsvikingerne; saa fortælles det i Jomsvikinge-Drape:

Hørte jeg da, at det haarde
Hølges Datters Uvejr
Rædsomt fra Norden rased,
Rasled paa Hjælmene Haglen;
Der hvor Skyers Stene [2])
Stormen førte i Heltes
Spillende Øjne; af Vunder
Sprudled hvislende Blodet.

Haglen var saa stor, at hvert Hagelkorn vejede en Øre; herom siges:

Vov hvert Hagl en Øre,
Ud af Mændenes Vunder
Væde strømmed i Søen,
Saaraarer [3]) Blodet tvætted;

---

[1]) Ravne. [2]) Haglen. [3]) Sværde.

Der faldt Slagne vide;
Valmøer [1]) saaes at ride,
Modig Folk i Striden
Stred paa Jarlers Snekker.

Derhos forekom det Jomsvikingerne, som de saae en Kone paa Hakon Jarls Skib, da det klarede op i Vejret, og syntes det dem, som den ene Piil efter den anden floj af hver af hendes Fingre, og hver Piil blev en Mands Bane; herom er dette kvædet:

Mange skarpe Pile
Skød af Fingrene Hexen,
Faldt for den fule Trolddom
Frækne Krigeres Mængde;
Heftig Storm og Haglvejr
Helte maatte udstaae,
Vældig Tummel voldte
Vaabnenes Sammenstøden.

Sigvald Jarl hug Tovene over, drejede af med sine Skibe, og begyndte at flye; Vagn Aagesøn raabte da til ham, og bad ham ikke flye; men Sigvald gav ikke Agt paa, hvad han sagde; Vagn skød da et Spyd efter ham, og traf den, som sad ved Roret, thi han vidste ikke, at Sigvald var løben til Aarerne. Sigvald Jarl sejlede bort med 35 Skibe, men tilbage laa 25; saa siger Biskop Bjarne:

Mindskedes da for Jarlen
Modet, hørte jeg sige,
At sin Flaade den Fejge
Førte ud af Kampen;
Sigvald højt i Masten
Sejlene bod at hejse,

[1]) Valkyrier.

Bølgen plasked paa Borde,
Blæsten i Sejlskød pusted.

Hakon Jarl lagde da sit Skib paa den anden Side af Bues Skib, og da var der ikke langt imellem Huggene for Bues Mænd. Disse Mænd vare paa Erik Jarls Skib: Thorstejn Midlang, han var en stor Kriger, han havde været uenig med Hakon Jarl, og tilkjøbte sig nu Fred, ved at han ydede Jarlen Bistand med sit Mandskab; der var en islandsk Mand, som hed Thorlejf Skuma, en Søn af Thorkel hin Rige fra Alvidra; han havde før Slaget hugget sig en stor Rodkølle, og slog nu vældig omkring sig med den; der var og Vigfus Vigaglumssøn, en meget stærk Mand; da denne fik Øje paa Aslak Holmskalle, hvorlunde han hug med begge Hænder Folk ned for Fode, uden at have Skjold for sig, thi intet Vaaben bed paa ham; saa greb Vigfus en Ambolt med Horn, som laa paa Dækket, ved hvilken en Mand havde nettet Knappen paa sit Sværd. Vigfus slog med begge Hænder Aslak Ambolten i Hovedet, saa at Spidsen gik ned i Hjærnen, og deraf døde han. I det samme slog Thorlejf Skuma Havard Huggende med Køllen, saa han faldt med knuste Been; alt dette omtales i Jomsvikinge-Drape:

Der lod Vigfus Vejen
Vorde let for Aslak,
Dødsmaaden, der ham gaves,
Dvæler i Folkeminde;
Tapre Thorlejf brød de
Tykke Been i den stærke
Havard, haardt med Køllen
Hug han fra sig deelte.

I dette Anfald gik Erik Jarls Mænd op paa Bues Skib, og tilbage i Løftningen til Bue; da hug Thorstejn Midlang til Bue tvært over Panden, og hug Næseskjærmen sønder; det var et meget stort Saar, men Bue hug til Thorstejn i Siden, og hug Manden sønder i Midten. Derefter tog Bue tvende Kister, begge fulde af Guld, og raabte højt: „Over Bord, alle Bues Mænd!" Bue sprang derpaa over Bord med Kisterne; saa siges i Bues Drape:

Steg da over Bord hin
Stærke Ørnens Mætter,
Gav nu Vundemaagen [1])
Mad af egne Lemmer;
Ned kom Vindens Bølge [2]),
Bues Daad skal mindes,
Tappert tvende Kister
Tog han i baade Hænder.

Somme fortælle, at Sigmund Brestissøn ude fra Færøerne har været med i dette Slag paa Hakon Jarls Side, og at han har hugget begge Hænder af Bue, efterat han først havde dræbt Thorstejn Midlang; og de, som paastaae det, sige, at Bue stak begge Armstumperne i Ringene paa Kisterne, og sprang saaledes over Bord med dem begge. Da Bue var sprungen over Bord, fulgde mange af hans Mænd ham samme Vej, men somme faldt der paa Skibet, thi det nyttede ikke at bede om Fred; og saaledes gjordes det Skib ryddeligt imellem Stavnene, og siden det ene efter det andet. Dernæst lagde Erik Jarl til Vagns Skib; der mødte ham en meget haard Mod-

[1]) Ravnen. [2]) Sifs gyldne for Vinden flagrende eller bølgende Lokker, en Omskrivning af Guldet.

stand, og det varede længe, inden de kom op paa Skibet; det omtales saaledes i Jomsvikinge-Drape:

Skuden, hørte jeg, værged
Vagn med sine Helte,
Ryddede vare ellers
Alle deres Skibe;
Den ej kunde nogen
Jarlens Mand bestige,
Ned de voldsomt styrted
Eriks Mænd af Skibet.

Vagn værgede sig paa det tapreste, hug til begge Sider, og dræbte mangen Mand, men dog blev han omsider overmandet; da ryddedes Skibet, da Vagn blev tagen fangen, og ført i Land med 30 Mænd; saa fortælles i Bues Drape:

Krigere Vagn nu fældte,
Valgde blandt de stive
Kroppe Ravnen Føde,
Faldt paa Dækket Blodet;
Da lod Erik rydde
Raskt den Kæmpers Skude,
Højt lod mellem Stavne
Staalenes Sammenklirren.

Saasnart Vagn og hans Folk vare komne i Land, bleve de alle bundne paa den Maade, at et Reb blev snæret om Fødderne paa dem alle, men deres Hænder vare løse. De sade alle sammen paa en Træbul. Da gik Thorkel Lejra til, og talte saaledes: „Det Løfte gjorde du, Vagn! at dræbe mig, men nu synes det mig rimeligere, at jeg dræber dig." Thorkel havde en stor Øxe; han nedhug først den, som sad yderst paa Bullen, og siden den ene efter

den anden. Man fortæller, at alle Jomsvikingerne talte Manddomsord, før de bleve dræbte; saaledes sagde een af dem: „Jeg har en Dalk i Haanden, og vil jeg stikke den ned i Jorden, hvis jeg veed noget til mig selv, efterat Hovedet er af mig." Da blev Hovedet hugget af ham, og Dalken faldt ned paa Jorden af hans Haand, som man kunde vænte. Atten Jomsvikinger bleve der dræbte; saaledes hedder det:

Atten Mand lod Erik
Aanden strax opgive,
Mændenes Hær heel meget
Minkedes for Vagn nu;
Modige Helte mælte
Manddomsord blandt Fjender,
Længe de Ord skal leve
Lydt i Folkemunde.

Men da 18 vare dræbte, sad der en meget smuk Mand med et dejligt langt Haar. Han svøbte Haaret frem over sit Hoved, rakde Halsen ud, og sagde: „Gjører ikke mit Haar blodigt!" Een af Hakon Jarls Hofsinder tog da ved Haaret med begge Hænder, og holdt fast i det. Thorkel svang Øxen højt i Vejret, og hug haardt til. Vikingen rykkede da Hovedet saa hurtig til sig, at den, som holdt Haaret, fulgde med. Øxen traf da ham paa Armene, og tog begge Hænderne af, saa at den stod fast i Jorden. Da gik Erik Jarl til, og sagde: „Hvo er du smukke Mand?" „Sigurd kalder man mig," sagde han, „jeg er Bues naturlige Søn, og ere endnu ikke alle Jomsvikingerne døde." „Ja! det kan man see," svarede Jar-

¹) Maaske en Dolk.

len, „at du er Bues Søn; vil du tage imod Fred?" „Det kommer an paa, hvo der tilbyder den," svarede han." „Den byder, som har Magt dertil," sagde Jarlen. „Saa vil jeg det," sagde Sigurd, „og blev nu løst af Rebet. Da sagde Thorkel Lejra: „Om du end, Jarl! vil lade alle disse Mænd faae Fred, da skal Vagn Aagesøn dog ikke komme bort med Livet;" og han sprang i det samme frem, og hævede Øxen i Vejret; men Bjørn hin Bretske lavede sig til Fald i Rebet, og faldt fladt ned for Thorkel Lejras Fødder; Thorkel faldt da over ham, og slap i det samme Øxen af Haanden, hvilken Vagn greb, og hug dermed Thorkel Banehug; dette omtaler Biskop Bjarne:

Og med Øxen hævet,
Ilte Thorkel Lejra,
Da om Kvinden kvæded
Krigeren Elskovssange;
Agtede han den tapre
Aages Søn at hugge,
Men til Hævnen rede
Vagn ham før nedlagde.

Erik gik da til Vagn, og spurgde, om han vilde tage imod Fred. „Ja jeg vil," sagde han, „saafremt jeg kan faae mit Løfte opfyldt; saa fortælles i Jomsvikinge-Drape:

„Vil du," kvad til Vagn hin
Vise og bolde Fyrste,
„Modige, gjæve Kriger!
Gives af mig Livet?"
„Ej jeg det vil, om ikke
Udført faaer jeg Løftet,
Som jeg gjorde," sagde
Sværdlegs Mand til Jarlen.

Erik Jarl lod da løse dem alle af Rebet; der vare da tolv tilbage af Jomsvikingerne, hvilke toge Fred med Vagn, som Biskop Bjarne beretter:

Gavmild Erik Helte
Gods og Livet skjenked,
Folk det med Roes omtalte,
Tolv med Vagn blev skaaned.

Hakon Jarl sad paa et Træ kort fra det Sted, hvor Jomsvikingerne bleve nedhuggede. Da smeldede en Buestreng paa det Skib, som Bue havde ejet, og den udskudte Piil traf Lehnsmanden Gissur fra Valders; han sad nærmest ved Jarlen, iført prægtige Klæder og Rustning; han faldt strax død ned af Træet. Derpaa gik Folk ud paa Skibet, og fandt der Havard Huggende; han stod paa Knæerne ude ved Skibsbordet, thi begge Fødderne vare af ham; han havde en Bue i Hænde. Da de nu kom ud paa Skibet, sagde Havard: „Hvilken Mand faldt af Bullen?" De sagde, at han hed Gissur. „Da var mit Held mindre, end jeg havde villet," svarede han, „Jarlen havde jeg tiltænkt Pilen." „Stort nok var Uheldet," sagde de, „og ikke skal du afstedkomme flere," hvorpaa de dræbte ham. Valen blev nu eftersøgt, og Godset baaret til Skifte. 25 af Jomsvikingernes Skibe vare ryddede, saasom Tind beretter:

Spor af Sværdeegge
Ørnehærens Nætter [1])
Lægge lod paa Vaagen [2]),
Liv da Vaaben røved,
Førend Krigeren mægted
(Farligt var det Møde)

[1]) Hakon Jarl. [2]) Hjørungevaag.

Fem og tyve lange
Ledingsskuder at rydde.

Siden lode de deres Hær gaae fra hinanden. Hakon Jarl foer op til Throndhjem, og var meget ilde tilfreds med, at Erik Jarl havde givet Vagn Fred. Erik foer til Oplandene, og derfra øster til Vigen. Did drog Vagn Aagesøn med Erik Jarl; som derpaa giftede Thorkel Lejras Datter Ingeborg med ham; det omtaler Biskop Bjarne saaledes:

Da gik glad at ægte
Ingeborg hin prude
Skjoldegnyets Kæmpe,
Skyndte dertil mange.

Om Vaaren derefter gav Erik Jarl Vagn et godt Langskib med alt Tilbehør, og gav ham Mænd med, og de skiltes som de kjæreste Venner. Derpaa drog Vagn med sin Kone Ingeborg hjem til Danmark, og slog sin Bopæl op i Fyen, og blev en berømt Høvding, og fra ham nedstamme mange Stormænd. Bjørn hin Bretske drog over til Bretland, og opholdt sig der paa sine Ejendomme, og var der til Skibe gik mellem Landene.

Om Kong Olaf og Bjørn.

91. Kong Olaf Tryggvesøn var der vesterpaa, og begyndte at længes efter at drage over til Norge at besøge sine Frænder og Fædrenearv. Han spurgde da nøje efter Høvdingernes Adfærd i Norge ligesom ogsaa i andre Lande østerpaa. Men da Bjørn hin Bretske kom derover, fik Kong Olaf sikre Efterretninger om, hvad der var skeet i Norge den Vinter, om Jomsvikinge-Slaget, ligesom ogsaa, at Hakon Jarl havde ofret sin Søn til Sejer. Det fik han ogsaa at vide, at Jarlerne Hakon

og Erik vare meget vennesælle af Almuen formedelst den Sejer, som de havde vundet over Jomsvikingerne, og hvorved de havde frelst alt Folket fra denne skrækkelige Krig. Kong Olaf berømte, ligesom andre, Jomsvikingernes Tapperhed, men var meget bedrøvet over, at saa megen Ondskab og Udaad skulde bedrives i hans Fædreland. Ved denne Tidende tiltog meget hans Lyst til at drage østerpaa, og han tænkte nu paa, at, om Gud vilde forunde ham Riget i Norge, da vilde han gjøre sig al Umage for at omvende dette Folk til den rette Tro, saameget mere som Fanden havde paa mangfoldig Viis sveget hele dette Folk ved denne sin Apostel og Gudniding Hakon Jarl. Paa den anden Side troede Kong Olaf ikke at kunne have meget Haab om at vinde Norge med en liden Hær, saalænge Jarlerne havde saa stor en Styrke, og vare saa afholdte af Almuen, saa vanskelig som det havde gaaet for Jomsvikingerne at bekrige de Frænder med saa stor en Magt; han havde heller ikke Haab om i Norge at træffe Mænd, der kunde eller vilde yde ham Bistand, thi de mange og anseelige Frænder, som han havde der, kunde ikke vide, om han endnu var i Live eller ej, eftersom han drog derfra, da han var een Vinter gammel, men de havde, siden han tre Vintre gammel drog fra Sverrig, ingen sikker Efterretning haft om ham, thi der vare kun faa, der vidste hans egentlige Navn, siden han drog fra Garderige, som før fortaltes. Efterat han saaledes havde overvejet alt dette tilsammen, kunde han vel indsee, at han ikke kunde vinde Riget i Norge, uden at Guds Miskundhed ydede ham endnu mere Bistand end før. Derfor henskød han nu hele sit Foretagende til den almægtige Guds Magt og Forsyn.

Lodin kjøber Astrid.

92. Nu skal der fortælles en Begivenhed, som gik for sig langt tilbage i Tiden: Der var en rig og højbyrdig Mand i Vigen, ved Navn Lodin, som ofte gjorde Handelsrejser, drog stundum ogsaa paa Krigstoge. Det hændte sig nu en Sommer, at Lodin gjorde en Kjøbmandsrejse til Østerleden; han ejede selv allene det Skib, hvorpaa han foer, og havde meget Handelsgods om Bord. Han styrede nu til Estland, og var der til Marked om Sommeren. Til Markedet kom mange Slags Varer, ogsaa mange Trælle bød man fal. Der saae Lodin en Kvinde, som havde været solgt som Trælkvinde, og da han betragtede hende nøjere, kjendte han, at det var Astrid Eriksdatter, som havde været gift med Kong Tryggve Olafssøn. Hun saae nu ganske anderledes ud, end da han sidst saae hende; thi nu var hun bleg og mager og slet klædt. Lodin gik til hende, og spurgde, hvorledes hun havde det. „Tungt er det, at fortælle derom," svarede hun, „jeg har været solgt i Trældom, og end er jeg ført herhid for at sælges." Hun kjendtes nu ogsaa ved ham og hans Æt, og hun bad ham da at kjøbe hende og føre hende hjem til hendes Frænder. „Ja!" svarede Lodin, „jeg skal paa Vilkaar løse dig ud af Trældom, og føre dig hjem med mig, nemlig, om du vil giftes med mig." Og eftersom Astrid var ilde stædt, og hun tilmed vidste, at Lodin var af fornem Slægt og en rask og formuende Mand, saa loved hun ham dette, for at erholde sin Frihed, hvorpaa Lodin kjøbte hende, og førte hende hjem med sig til Norge. Der ægtede han hende med hendes Frænders Samtykke. Deres Børn vare Thorkel Nefja, Ingerid og Ingegerd. Kong Tryggve og Astrids Døttre

vare Ingeborg og Astrid. Erik Bjodeskalles Sønner og Astrids Brødre vare: Sigurd, Jostejn, Karlshøfud og Thorkel Dyrdil; de vare alle anseelige Mænd, og havde store Gaarde østerpaa i Landet.

Hakon Jarls Raadslagninger om Kong Olaf.

93. Hakon Jarl herskede over Norges Kystlande; han havde Herredømme over 17 Fylker. Kong Harald Haarfager havde bestemt det saaledes, at der skulde være en Jarl i hvert Fylke, og det holdtes længe efter; saaledes havde Hakon Jarl 16 Jarler under sig, som berettes i Vell-ekla:

Hvor veed Folk saa under
Een Behersker, som Jarl er
Selv (det burde man tænke)
Sexten Jarler ligge.

Medens Hakon Jarl var i Norge, vare der gode Aaringer i Landet, og god Fred indenlands mellem Bønderne, og Jarlen var i lang Tid meget afholdt af Bønderne. Men da Hakon Jarl begyndte at blive gammel, da gik det meget vidt med hans Løsagtighed, ja det kom endog saa tilsidst dertil, at han lod tage fornemme Mænds Koner og Døttre og føre hjem til sig, laa hos dem een Uge eller to, og sendte dem derpaa hjem igjen, og det voldte ham meget Uvenskab af disse Kvinders Frænder; Bønderne begyndte at knurre, som Thrønderne ere vante til, naar der er noget, som ikke er efter deres Sind. Hakon Jarl havde imidlertid faaet Nys om, at der i Vesterlandene paa hin Side Havet færdedes en Mand, ved Navn Ole, som der kaldtes Konge; men efter hvad Jarlen hørte fortælle om ham, gjorde han sig de Tanker, at han maatte være af norsk Kongeæt. Det blev ham nemlig fortalt,

at samme Ole holdtes for at være gerdsk af Æt, men han havde spurgt, at Tryggve Olafssøn havde haft en Søn, som var faret over til Garderige, og var der bleven opfødt hos Kong Valdemar, og han hed Olaf. Jarlen havde stedse gjort sig Umage for at faae Efterretninger om denne Mand, og det faldt ham nu ind, at det muligt var den samme, som nu var kommen over til Vesterlandene. Vaaren efter Jomsvikinge-Slaget stævnede Jarlen mange Høvdinger til sig østerpaa i Landet; efter denne Jarlens Ordsending indfandt sig ogsaa, blandt andre, Eriks Sønner paa Ofrestad Jostejn og Karlshøfud. Der var ogsaa en Mand, som hed Thorer, med Tilnavn Klakka, Jarlens fortrolige Ven. Han plejede at drage i Viking om Sommeren, men stundum gjorde han Handelsrejser til forskjellige Lande, og han var derfor godt kjendt vidt omkring. Hakon Jarl holdt nu Huusthing med sine Høvdinger, som han havde sammenkaldt, og der tog han saaledes til Orde: „Det have vi spurgt, at der vesterpaa, hinsides Havet, er en Mand, som kaldes Ole hin Gerdske, men jeg troer, at det er Olaf Tryggvesøn, og hvis saa er, da kunne vi af ham snart vænte os megen Ufred, om han faaer nogen Styrke. Nu vil jeg med eders Samtykke lægge et Raad op, for at vi kunne beholde dette Rige i Ro; thi jeg bliver kjed af at være udsat for saadan Ufred, som vi for kort Tid siden maatte udholde mod Jomsvikingerne. Jeg synes bedst om, hvis I ere enige med mig, at see til ved nogensomhelst List at faae ham lokket med en liden Styrke herover i vor Vold." Dette Raad bifaldt Høvdingerne, og de føjede til, at de vilde have Hakon Jarl over sig, saalænge han levede, og ingen udenlandsk Høvding. Da lod Jarlen sin Ven Thorer Klakka kalde til sig,

og sagde til ham: „Du skal fare i Handelsfærd i Sommer, som nu saa mange gjøre, vester over til Dublin i Irland, og der søge at faae nøjagtig Efterretning om, hvem den Mand er, som der ovre kaldes Ole hin Gerdske, og om du faaer Sikkerhed om, at det virkelig er Olaf Tryggvesøn eller nogen anden af norsk Kongeæt, da skal du, Thorer! om du kan, søge ved een eller anden List at lokke ham herhid i min Vold, eller ogsaa selv dræbe ham.” Dette var Thorer villig til. Dernæst bleve Jostejn og Karlshøfud kaldte for Jarlen, som tiltalte dem saaledes: „I skulle drage vester over Havet med denne Mand Thorer Klakka, og forud sværge den helligste Ed paa, at I skulle staae Thorer bi i alt, hvad han foretager sig, om I træffe Olaf Tryggvesøn, og I skulle sande alt, hvad Thorer siger, og paa ingen Maade lade Olaf vide, hvilken List Thorer oplægger imod ham, før I komme hid tilbage til Norrig med Olaf, og sætter eders Fødder paa norsk Grund, thi da skal jeg nok mage det saa, at det ikke skal skade noget, at I underrette ham om vor Plan; men Aarsagen til, at jeg heller valgde eder end andre til dette Foretagende, er, at Olaf snarere vil fæste Tro til eders Udsagn, da I ere hans nære Frænder end til andres, som ere ham uvedkommende; men paa den anden Side have I Ord for at være saa brave Mænd, at I ikke ville bryde den Ed, som I sværge mig og alle disse Høvdinger, som nu ere her sammenkomne.” Begge Brødrene svarede paa een Gang: „Aldrig skal en saa uhørt Skændsel hændes os, at vi saa skammeligen skulle svige vor nære Frænde.” „Ja!” sagde Jarlen, „saa er der et andet Vilkaar, om I ikke ville det, at I skulle her paa dette samme Møde med gruelige Pinsler kvæles til Døde; men, om I opfylde vort Bud,

da love vi eder gode Gaver, og tilsige eder vort Venskab." Men hvad enten de nu talte herom længere eller kortere, saa tilstode de dog omsider, for at undgaae den haarde Medfart, hvormed de truedes, at deeltage i denne Svig, og gjorde Hakon Jarl og alle de tilstedeværende Hovdinger Ed paa at udføre det, som Jarlen bød dem. Thorer og hans Følge gjorde sig nu færdige saa hurtig det var mueligt, og sejlede vester over Havet. Kong Harald Grænske af Vestfold, Gudrød Bjørnssøns Søn, havde tilægte Asta, en Datter af den anseelige Mand Gudbrand Kula. Kong Harald var den Vaar dragen over til Sverrig, og blev der brændt inde, saasom fortælles i hans Levnetssaga. Denne Tidende havde Thorer og hans Folk spurgt, inden de droge bort fra Norge. Den Gang var Haralds Kone Asta frugtsommelig, og fødte Sommeren efter en Dreng, som efter Fortids Skik blev øst med Vand, og fik Navnet Olaf.

Thorer Klakkas Vesterrejse.

94. Da Thorer Klakka kom til Irland til Dublin, spurgde han, at Ole hin Gerdske var der hos sin Svoger Olaf Kvaran, og da Thorer var en veltalende Mand, var det ham let at komme Ole i Tale. Da de nu ofte havde talt sammen, begyndte Ole at spørge om Norge, først om Oplands Kongerne, hvo af dem der vare i Live, og hvad Rige de besade. Thorer gav ham Efterretning herom, og fortalte ham ligeledes, at Kong Harald Grænske var omkommen i Sverrig. Omsider spurgde Ole til Hakon Jarl, hvordan det stod sig med hans Yndest hos Folket. „Hakon Jarl," svarede Thorer, „er saa mægtig, at ingen tør tale eller gjøre andet, end hvad han vil, men Grunden hertil er dog mest, at de ikke see

nogen Hjælp andenstedsfra; men naar jeg skal sige dig Sandheden, saa kjender jeg mange fornemme Mænds, og derhos hele Almuens Sind, at, kom der nogen til Norge af Harald hin Haarfagres Slægt, saa tog de imod ham med aabne Arme. Imidlertid see vi nok, at der indenlands ikke vil kunne findes nogen saadan, og det især, fordi det ansees nu for afgjort, at ingen kan stride imod Jarlen, siden han overvandt Jomsvikingerne, saa stor Styrke som de havde." Da de ofte havde talt herom, aabenbarede Olaf Thorer sit Navn og sin Æt, og spurgde ham derpaa: „Hvad troer du, Thorer! hvis jeg kommer til Norge, mon da Bønderne ville tage mig til Konning over Landet?" Thorer raadte ham af al Magt til at rejse til Norge, og roste meget hans Snildhed og Legems Fuldkommenheder, og til Slutning sagde han: „Nu har du gjort vel i, Olaf! at du ej holdt dig længere skjult for mig, thi mange Sagn hørte jeg og mangen anden Mand i Norrig fortælle om dine navnkundige Bedrifter, og naar jeg skal sige dig Sandheden, saa var det mit egentlige Ærende herhid til Vesterlandene dennesinde, at jeg rejste herover efter Oplands Høvdingernes og andre dine anseelige Frænders Bøn, for at faae Vished om, hvad det var for en Mand denne Ole hin Gerdske, om hvem der i lang Tid har gaaet saa stort et Ry, og om jeg fik det sikkert at vide, som du nu har aabenbaret mig, at du var Olaf Tryggvesøn, da var det dine Frænders og hele Almuens Bøn i Norge, at du skulde komme did saa hurtig som mueligt, og blive Høvding over Landet. De sagde, som sandt er, at Jarlen har ingen Styrke til at holde Riget, naar Almuen rejser sig imod ham tilligemed Høvdingerne der indenlands,

omendskjønt Jarlen værgede Landet kraftig mod udenlandske Vikinger, da Landsfolket stod ham bi, og hertil kommer hvad jeg i Forgaars talte om, at alt Folket vil have en Konning over sig af Harald Haarfagers Æt. Men for at du ikke skal have ringeste Mistanke til mit Udsagn i denne Sag, da ere her fulgte med mig, efter dine andre Frænders Raad, dine to Morbrødre Jostejn og Karlshøfud." Saasnart Olaf fik at vide, at hans Frænder vare komne der, sendte han Bud efter dem, og tog imod dem med den største Venlighed. Han samtalte og overlagde nu Sagen med dem og Thorer. Olaf spurgde dem om deres Ærende, men Thorer fortalte alt ligesom før, de andre talte kun lidet, men sandede det, som Thorer sagde. Eftersom Olaf troede deres Ord, og forud længtes efter at drage til Norge, rustede han fem Skibe, og sejlede, saasnart han var færdig, bort fra Irland først til Syderøerne og derfra til Ørkenøerne. Thorer og hans Folk fulgde ham.

Røgnvald Morejarls Æt.

95. Da Kong Harald Haarfager havde underlagt sig Nordmøre og Romsdal, og nedlagt de Konger, som regjerede der forhen, som der berettes i hans Saga, drog han nordop til Throndhjem om Høsten, og satte over begge disse Fylker en Jarl, ved Navn Røgnvald, en Søn af Eystejn Glumra; han blev kaldt Røgnvald hin Mægtige og hin Raadsnilde, og det sagde man, at begge disse Tilnavne passede godt til ham. Røgnvald var Kong Haralds fortrolige Ven, og deeltog i mange af hans Krigstoge og Kampe, og Kongen holdt ham i høj Anseelse. Røgnvald Jarl havde tilægte Hilde, en Datter af Rolf Nefja; deres Sønner vare disse: Rolf, som

kaldtes Gangerolf, og Thorer Tiende. Desuden havde Røgnvald Frillesønner: een hed Hallad, en anden Ejnar, en tredie Rollaug, de vare voxne, da deres ægtebaarne Brødre bleve fødte. I den Ufred, da Kong Harald bemægtigede sig Riget i Norge, flyede mange landsflygtiggjorte Mænd vesterpaa over Havet, og bleve Vikinger; om Vinteren opholdt de sig paa Ørkenøerne og Syderøerne, men om Sommeren hærjede de paa Norge og anrettede der megen Skade. Kong Harald havde da Leding ude hver Sommer til at værge Landet for Vikingerne; men naar disse bleve Kongens Flaade vaer, undflyede de, for det meste ud i rum Sø. Men endelig blev Kong Harald kjed af denne idelige Leding og Ufred, og han sejlede da en Sommer vesterpaa over Havet, og kom først til Hjaltland, og dræbte der alle Vikinger, som ikke undslap ved Flugten; siden sejlede han ned til Ørkenøerne og gjorde dem ganske ryddelige for Vikinger; dernæst foer han til Syderøerne, og hærjede der, og dræbte mange Vikinger, som styrede hele Flaader, han holdt mange Træfninger, og Sejren fulgde ham næsten overalt. Siden hærjede han paa Skotland, og holdt der et Slag, men da han kom til Man, undflyede alt Folket over til Skotland, og tog alt det Gods, som de kunde føre, med sig; Kong Harald gik da i Land, men fik intet Bytte; derom taler Thorbjørn Hornklofe:

Frækn den gjæve Fyrste
Førte mange Skjolde,
Sejrende paa Sandet,
Søens Byer han gjæsted;
Skotternes Overvinder,
Vældig i Kampfærd, nødte

Hele Hæren fra Kysten
Hurtig bort at flygte.

Paa dette Tog vare Røgnvald Møre-Jarl og hans Broder, ved Navn Sigurd, med Kong Harald; ligeledes ogsaa Røgnvald Jarls Søn Ivar, som faldt i denne Kamp. Da gav Kong Harald Røgnvald Jarl i Bøder for hans Søn Hjaltland og Ørkenøerne, men Jarlen gav sin Broder Sigurd begge disse Lande, og Kong Harald gav ham Jarls Navn, og han blev der tilbage. Efterat Harald igjen var sejlet over til Norge, gav en Mand, ved Navn Raud, en Søn af Olaf hin Hvide og Aude hin Grundrige, sig i Forbund med Sigurd, og de hærjede nu paa Skotland, og bemægtigede sig Katanæs og Søderland lige til Ekkjal. Sigurd Jarl dræbte en skotsk Jarl, som hed Melbrigdatonn, og bandt hans Hoved ved sine Stigbøjleremmer; men en Tand, som stod ud af Hovedet, stødte Hul i hans Læg, og der kom Betændelse i, saa at han deraf døde, og han blev højlagt paa Ekkjals Bred. Sigurd Jarl havde en Søn, ved Navn Guttorm, som herskede een Vinter over Landene efter sin Fader, og døde barnløs. Efter den Tid havde atter Vikinger, baade Danske og Nordmænd, deres Tilholdssted i disse Lande.

Røgnvalds og hans Sønners Samtale.

96. Da Røgnvald Jarl spurgde over til Norge, at hans Broder Sigurd var død, og at Vikinger opholdt sig i hans Lande, baade paa Hjaltland og Ørkenøerne, saa sendte han sin Søn Hallad derover, og Kong Harald gav ham Jarls Navn; Hallad havde en stor Flaade med sig, og, da han kom til Ørkenøerne, tog han der sit Sæde, men baade om Høsten og Vaaren fore

Vikinger omkring mellem Øerne, plyndrede paa Næssene, og gjorde Strandhug; da blev Hallad Jarl omsider kjed af at være der paa Øerne, frasagde sig Jarldømmet, og tog Odelsmands Ret, og drog derpaa tilbage til Norge. Hans Fader Røgnvald var ilde tilfreds med hans Færd, og sagde, at hans Sønner ikke slægtede deres Forældre paa. Ejnar svarede sin Fader: „Jeg er kun lidet elsket af dig, og kun opvoxet her med en saadan Anseelse, som jeg bryder mig ikke om at miste, thi hvor jeg saa kommer, kan jeg være sikker paa at blive ikke mindre anseet end her; nu vil jeg drage over til Øerne, hvis du vil give mig nogen Bistand, og skal jeg da love dig, hvad sikkert vil glæde dig overordentlig, at jeg skal aldrig komme tilbage til Norge." „Det behager mig vel," svarede Jarlen, „at du kommer ikke tilbage, thi jeg har kun lidet Haab om, at dine Frænder ville have Ære af dig, eftersom hele din Modreneæt er trælbaaren." Jarlen gav da Ejnar et temmelig vel udrustet og bemandet Langskib, med hvilket Ejnar om Høsten sejlede vester over Havet, og da han kom til Ørkenøerne, sloges han med de Vikinger, som havde deres Tilhold der, tilintetgjorde dem, og blev siden Jarl over Øerne. Han blev en stor og mægtig Høvding.

Ejnar Jarl hævner sin Fader.

97. Kong Harald Haarfagers Sønner bleve voldsomme, da de voxte til, og dræbte Kongens Jarler og andre mægtige Mænd. En Vaar droge Halfdan Højlæg og Gudrød Ljome ned til Møre med et stort Følge, kom uforvarendes over Røgnvald Jarl, omringede Huset,

satte Ild paa det, og indebrændte Jarlen med 60 Mand. Derpaa tilegnede Gudrød sig det Rige, som Jarlen havde ejet, men kort efter søgte han at forlige sig med sin Fader, og overgav Sagen i hans Vold. Da gav Kong Harald Røgnvald Jarls Søn Thorer hele hans Fædrenearv og derhos Jarlsnavn, og gav ham sin Datter Oløf Aarbod tilægte. Halfdan Højlæg tog to Langskibe, besatte dem med fornødent Mandskab, og sejlede strax, efterat Røgnvald Jarl var indebrændt, vesterpaa over Havet. Han kom ganske uforvarendes til Ørkenøerne, Ejnar Jarl foer da strax bort fra Øerne, men kom dog samme Høst tilbage og overfaldt Halfdan uforvarendes, og deres Skifte endtes med, at Jarlen dræbte Halfdan Højlæg, saasom fortælles i Ørkenø-Jarlernes Saga. Kort derefter drog Kong Harald med sin Hær over til Ørkenøerne. Men da Ejnar Jarl spurgde Haralds Komme, drog han over paa Næsset; da kvad Jarlen denne Vise:

Fagerskæggede Mænd for
Faareran tit søges,
Men for Fyrstesønnens
Fald man mig anklager;
Vænte kan jeg en heftig
Hævn af den tapre Konning,
Thi jeg ham Skade gjorde,
Skal jeg dog ej frygte!

Derpaa droge der Mænd med Ordsendinger mellem Kongen og Jarlen, og de bleve forligte paa det Vilkaar, at Ørkenøboerne skulde betale Kongen 60 Mark Guld. Bønderne gruede for denne Sum, men Ejnar tilbød dem, at han vilde allene betale disse Penge, og derfor

skulde han eje al Odel paa Ørkenøerne. Dette vare Bønderne villige til at tilstaae, efterdi alle de fattige kun havde faa Jorder, men de, som vare rige, sagde, at de kunde løse deres Odel, naar de vilde. Jarlen udbetalte nu Kongen hele Summen, hvorpaa Kongen om Høsten drog tilbage til Norge. Jarlen ejede i lang Tid al Odel paa Ørkenøerne, lige til Sigurd Lødverssøn Jarl tilbagegav Bønderne Odelen. Ejnar Jarl herskede i lang Tid over Ørkenøerne, og døde af Sygdom; han havde tre Sønner; den ene hed Arnkel, den anden Erland, den tredie Thorfin Hjærnekløver. De tvende af Brødrene Arnkel og Erland faldt i England med Kong Erik Blodøxe, som før er fortalt, men deres Broder Thorfin var længe Jarl over Ørkenøerne; han var en stor Høvding, maatte ofte modstaae fjendtligt Anfald, men døde af Sygdom. Han havde fem Sønner, Arnfin, Havard, Ljot, Skule og Lødver. Arnfin var gift med Ragnhild, en Datter af Erik og Gunhild, som før er omtalt. Ragnhild fik sin Mand Arnfin Jarl bragt af Dage, og ægtede hans Broder Havard. Havard var en god og aarsæl Høvding. Havard Jarl og Ragnhild vare ikke længe sammen, inden Ragnhild eggede Jarlens Søstersøn Ejnar, med Tilnavn Klining, til at dræbe Havard Jarl. Hun lovede Ejnar, at naar han gjorde denne Gjerning, da skulde han blive Jarl over Øerne, og hun vilde gifte sig med ham; men da Ejnar havde dræbt Jarlen, da vilde Ragnhild ikke ægte ham, og sagde, at det var den største Løgn, at hun havde haft nogen Deel i Jarlens Drab. Ragnhild sendte derpaa Bud efter en anden Søstersøn

af Havard Jarl, som hed Ejnar Haardkjæft; ham bad Ragnhild at hævne Jarlen, og bød de samme Vilkaar, som hun havde budet hin; men da Ejnar Haardkjæft havde dræbt sin Frænde, vilde Ragnhild ikke ægte ham. Hun giftede sig da med Ljot, Havards og Arnfins Broder. Ljot blev da Jarl over Øerne, og blev en stor Høvding. Han lod efter Ragnhilds Tilskyndelse dræbe Ejnar Haardkjæft. Ljot Jarls Broder Skule drog over til Skotland, og Skotternes Konge gav ham Jarlsnavn. Skule Jarl drog da ned til Katanæs, og, da han der havde faaet en Deel Mandskab, drog han ud til Ørkenøerne, og sloges med sin Broder Ljot Jarl om Riget, men overvunden flyede han over til Næsset. Et andet Slag holdt de i Dalene paa Katanæs, der faldt Skule Jarl, og Ljot Jarl lagde da hele Katanæs under sig. Ljot Jarl var en stor Kriger; det sidste Slag, han holdt, var med en skotsk Jarl, ved Navn Margbjod, og Ljot havde ikke engang Hælften Mandskab imod ham, men Ljot gik saa fast frem, at Skotterne trak sig tilbage, og det varede ikke længe, inden de flyede, som kunde undkomme, men en Mængde faldt; saaledes sejrede Ljot Jarl i Slaget, men fik dog de Saar, som siden voldte hans Død. Da tog hans Broder Lødver Jarldømme over Ørkenøerne, og var en stor Høvding; han var gift med Irernes Konge Kjarvals Datter Edna; deres Søn var Sigurd Digre. Lødver Jarl døde af Sygdom, og hans Søn Sigurd tog Jarldømme efter ham. Sigurd var en mægtig Jarl, og havde et vidtstrakt Herredømme. Han forsvarede med Magt Katanæs imod Skotterne, havde hver Sommer en Flaade ude, og hærjede paa Sydersøerne, Skotland og Irland. Det hændte sig en Som-

mer, at en Jarl, ved Navn Finlejk, kom oppe fra Skotland med en utallig Hær. Finlejk haslede Sigurd Jarl en Valplads paa Skidamyre paa Katanæs, og bestemte en Dag til Slag. Sigurd Jarl drog en Hær sammen. Ørkenøboerne syntes ikke om at slaaes mod Overmagten, thi der skal efter Sagnet have været saa stor Forskjel paa Troppetallet, at der vare syv Skotter mod een Sigurds Mand. Jarlen fik derfor den Gang ikke Mandskab fra Ørkenøerne, før han tilbagegav Bønderne al deres Odel der paa Øerne, for at de skulde staae ham bi. Dernæst drog han til Slaget mod Finlejk, og sejrede, men Bønderne fik igjen deres Odel paa Ørkenøerne.

Kong Olaf træffer Sigurd Jarl.

98. Kong Olaf Tryggvesøn sejlede med sin Flaade over til Ørkenøerne, som før omtaltes. Men efterdi man ikke kunde befare Petlandsfjord, lagde han sine Skibe i Havn ved Rognvaldsø i Asmundsvaag. Der i Vigen laa just Sigurd Lødverssøn Jarl forud med et Langskib, og agtede sig over til Katanæs. Saasnart Kong Olaf fik at vide, at det var Sigurd Jarl der laa, lod han ham kalde til sig; men da Jarlen var kommen om Bord paa Kongens Skib, tiltalte Kongen ham saalunde: „Det er dig bekjendt, Sigurd Jarl! at Kong Harald hin Haarfagre, efterat han havde bemægtiget sig hele Norrig, drog med en Hær herover; den Gang underlagde han sig Ørkenøerne og Hjaltland, og flere andre Lande her ovre; Kongen gav Øerne og Hjaltland til sin Jarl Rognvald hin Mægtige i Møder for hans Søn, men Rognvald gav disse Lande til sin Broder Sigurd, og da blev Sigurd Kong Haralds Jarl. En anden Gang drog Kong Harald herover med en meget

stor Flaade imod Ejnar Jarl, og da ginge velvillige Mænd imellem Kong Harald og Ejnar, og de bleve forligte paa det Vilkaar, at Kongen tilegnede sig alle Orkenøerne og Hjaltland, og Jarlen betalte Kongen for hans Søn Halfdan Højlægs Drab 60 Mark Guld, og Ejnar Jarl styrede Landene paa Kong Haralds Vegne. Nogen Tid derefter kom Kong Erik Haraldsson fra Norge; da vare Jarlerne, Thorf-Ejnars Sønner, Kong Erik lehns-pligtige, som skjønnes af, at de forstrakde Kongen med betydelige Hjælpetropper til hans Krigstoge. Da Kong Erik en anden Gang kom til Øerne, førte han Jarlerne Arnkel og Erland bort med sig, og satte deres Broder Thorfin til Jarl over Øerne, men de andre to faldt i England med Kong Erik. Derefter kom Eriks Sønner fra England, og havde da Herredømme over Øerne, men da de droge bort derfra, overdroge de deres Svoger Arnfin Jarl Landene. Efter ham fulgde hans Brødre i Jarldømmet, først Havard, dernæst Ljot, og tilsidst din Fader Lødver. Du har altsaa, Sigurd! Jarldømme over dette Rige, som jeg kalder min Ejendom ligesom hele det øvrige Rige, Konning Harald har ejet, og den ene af hans Ætmænd har taget i Arv efter den anden. Men eftersom det nu har truffet sig saa, at du er kommen i min Vold, saa har du at vælge mellem to Vilkaar: det ene, at du skal antage den sande Tro og lade dig og alle dine Undersaatter døbe, saa vil jeg give dig Haab om, at du skal beholde det Rige, som du forhen ejede, og desuden, hvad der er mere værd, at regjere hos den almægtige Gud evindeligen i Himmeriges Herlighed, om du holder hans Bud; det andet Vilkaar derimod er meget jammerfuldt og uligt hint, at nu strax

skal du doe, men jeg vil fare med Ild og Ødelæggelse over Øerne, og lægge hele dette Rige øde, naar Folkene ikke ville troe paa den sande Gud; og hvis du vil vælge dette Vilkaar, da vil du, ligesom alle de, der troe paa Afguder, efter en hastig Død gyseligen blive kvalt hos Djævelen i Helvedes Lue uden Ende." I denne Forlegenhed valgde Jarlen det Vilkaar, som var ham det bedste, at antage den sande Tro; og han blev nu døbt tilligemed alle hans Folk. Derpaa blev han Kong Olafs Mand, og svor ham Troskabs-Ed; Sigurd tog da Landene i Lehn af Kongen, og gav ham sin Søn, som hed Hvalp eller Hund, i Gidsel, og Olaf lod da døbe Drengen, og kaldte ham Lødver, og førte ham med sig til Norge. Olaf sejlede siden bort fra Ørkenøerne, og lod nogle Lærere blive tilbage at oplyse Folket og undervise det i den hellige Lære. Kong Olaf og Jarlen skiltes da ad med Venskab.

Kong Olaf kommer til Norge.

99. Kong Olaf sejlede nu ud i Havet, og de havde en meget mild Bør; Kongen var da meget munter, thi han anede ingen Svig eller Fare, hverken af sine Frænder eller af andre, som vare med paa Rejsen; men han fandt det dog bestandig underligt, at hans Frænder Jostejn og Karlshøfud vare tavse og aldrig glade, siden de kom til ham i Irland. Kong Olaf kom først til Moster, hvor han gik i Land, og lod synge Messe i et Landtelt, derpaa mærkede han Grundvolden til en Kirke paa samme Sted, hvor han lod Messen synge; og han satte Tømmerfolk til, og gav dem de fornødne Bygningsmaterialier. Det var den første Kirke, Kong Olaf lod bygge; Kongen lagde Gods til den, og over-

drog den til Præsten Thangbrand. Thorer Klakka sagde til Kong Olaf, da de kom til Moster, at der var ikke andet for, end at holde skjult, hvo han var, og rejse saa ilsomt det var mueligt op til Throndhjem mod Hakon Jarl, saa at ingen skulde faae Nys om hans Ankomst. Dette fandt Kongen at være vel og viseligen raadet, og han fulgde dette Raad, og foer Dag og Nat uden om Øerne nordop mod Landet saa hurtig han kunde; han kom aldrig til Fastlandet, men laa ved Udøerne, naar Vinden var imod. Aarsagen, hvorfor Thorer Klakka gav dette Raad, var, at han vidste, at Folket var begjerligt efter alt Nyt, og paa den anden Side, hvor navnkundig Olaf Tryggvesøn allerede var bleven i Norge ved manges Fortællinger; han tænkte ogsaa, at, eftersom Olaf havde saa mange anseelige Frænder og Besvogrede, allermest østerpaa i Landet, om de toge ham til Høvding over sig, som man sikkert kunde vænte, naar de fik at vide, at han var kommen til Landet, da vilde strax hele Landshæren strømme til ham, tage ham til Konge, og staae ham bi til at faae Riget; men Hakon Jarls største Styrke var i Throndelaugen, og det tænkte Thorer, vilde nok lade sig gjøre for Jarlen med hans Snildhed og den Styrke, han der kunde gjøre Regning paa, at tage Olaf af Dage, naar han kom derop, uden at have større Mandskab, end det, han havde, om Thorer ikke kunde komme afsted med at dræbe ham før, som han og Jarlen havde aftalt det, før han drog bort fra Norge. De fore nu saaledes afsted, saa at Landsfolket ikke blev dem vaer, før de en Aften kom op til Agdenæs, der lagde de til Land, og tjældede over Skibene. Saasnart de traf Folk, spurgde de, at Hakon

Jarl var inde i Throndhjem, og tillige, at han var bleven uenig med Bønderne. Da Thorer Klakka hørte dette, blev han i høj Grad bestyrtset, thi det var ganske anderledes, end han havde væntet, thi efter Jomsvikinge-Slaget gjorde alle Mennesker i Norge særdeles meget af Hakon formedelst den Sejervinding, hvorved han havde frelst hele Landet fra den truende Ufred; men nu, da Bønderne vare blevne uenige med Jarlen, saavel der i Landet, som hjemme i selve hans Fædrenearv, traf det sig, efter hans Mening, meget uheldig, at en saa stor og berømt Høvding var kommen i Landet. Thorer kaldte da Jostejn og Karlshøfud til sig, og talte længe med dem i Eenrum. Men da det blev Nat og alle sov paa Skibene, stode Brødrene op, klædte sig paa saa sagte, at ingen mærkede det, toge dernæst deres Vaaben, og stege paa en Baad. De roede til Olafs Skib, gik hemmelig om Bord paa det og hen til Kongens Sæng, og sagde, at Nøden fordrede, at han maatte gaae i Land med dem. Han gjorde saa; men da Kongen havde sat sig ned, faldt de begge ned for hans Fødder, og sagde med megen Sorg og Bekymring: „Vi have begaaet en sørgelig Udaad, saa at vi have fortjent at døe som onde Forrædere, og derfor overgive vi os nu i din Vold, at du gjør ved os, hvad du vil, enten lader os leve eller døe." Kongen spurgde, hvad det vilde sige. De fortalte ham nu alt, hvorledes Hakon havde nødt dem til at deeltage med Thorer Klakka i hans svigefulde Anslags Udførelse; „og nu er," sagde de, „Døden bestemt dig om en føje Stund, derfor have vi bestandig været sorrigfulde, og aldrig glade, siden vi fore fra Norrig." Kongen sagde: „Stander op hurtig! ej skal

jeg regne eder det til Onde; thi jeg vænter, at dette, ligesom alt andet, hvad mig angaaer, skeer efter det guddommelige Forsyns Styrelse; I have efter Omstændighederne skikket eder vel, giver nu et godt Raad, hvorlunde jeg skal forholde mig." Jostejn svarede: „Da Thorer i Aftes havde spurgt Nyt oppe fra Land, førte han os begge i Eenrum, og takkede os, fordi vi saa vel havde holdt vort Løfte og de Eder, vi havde svoret Hakon Jarl; siden sagde han os, at han agtede i Morgen tidlig, at bede dig at gaae op i Land med ham ganske ene ligesom til Raadslagning. Han sagde, at han i Forvejen vilde sende to af sine Fortrolige i en Skov tæt herved, og de skulle, saasnart han giver dem et Tegn, løbe frem og dræbe dig. Saaledes havde han og Hakon Jarl overlagt det, før han drog bort fra ham. Vi Brødre skulle have Lov til at sige dig Anslaget, naar vi satte vore Fødder paa Fastlandet, fordi de troede, at du skulde være dræbt, førend vi kom i Land, men nu har det truffet sig saa heldig, at du lever, og vi ere løste fra alle Løfter og Eder, vi have svoret Hakon Jarl. Det er nu vort første Raad, at du lader nogen af dine Fortrolige skjule sig i Skoven, saa at du kommer ham i Forkjøbet, og lokker denne Niding Thorer i den samme Snare, som han har stillet for dig." „Dette Raad," svarede Kongen, „skal jeg følge; ville I udføre det, eller skal jeg faae andre dertil?" De svarede begge tillige, at fra den Tid vilde de gjøre alt, hvad han vilde have. Kongen sagde da, at de skulde gaae hen i Skoven, og løbe frem, saasnart han rakde sin Handske i Vejret. Kongen gik derpaa ud paa sit Skib, uden at noget Menneske mærkede det.

Thorer Klakkas Drab.

100. Tidlig den følgende Morgen kom Thorer op paa Kong Olafs Skib, og bad, at de begge skulde gaae i Land til Raadslagning. Kongen sagde, at det kunde de vel gjøre, og da de kom i Land, og vilde til at sætte sig ned, da vilde Thorer sidde paa det højeste Sted; men Kongen vilde ikke tilstaae det, og han rakde nu sin Handske i Vejret med den højre Haand. Jostejn og Karlshofud løb da ud af Skoven og desuden tvende andre Mænd, men Brødrene vare hurtigere, og de hug begge paa een Gang til denne onde Forræder Thorer, saa han styrtede død ned paa Stedet. Da Thorers Mænd, som han havde bestemt til at dræbe Kongen, saae dette, standsede de, men Jostejn og Karlshøfud gik imod dem, og dræbte dem begge. Thorers andre Mænd, som vare paa Skibet, bade om Fred, og den tilstod Kongen dem; de bleve alle hans Mænd, og svore ham Troskabs Ed.

Hakon Jarls Kamp med Bønderne.

101. Hakon Jarl overgav sig til et saa skammeligt Skjørlevnet, at han ansaae sig lige berettiget til alle Kvinder i Landet, saavel Moder og Datter som Søstre, saavel fornemme Møer som gifte Koner, og i mange andre Henseender viste han sig grusom mod sine Undersaatter; deraf fik han det Tilnavn, som han siden har beholdt, Hakon hin Onde. Der var en mægtig og vennesæl Mand, ved Navn Brynjulf, som boede i Guledal, han havde en smuk og i mange Henseender fortræffelig Kone. En Aften sendte Hakon Jarl sine Mænd til Brynjulf i det Ærende, at de skulde føre Brynjulfs Kone med sig hjem til ham. Brynjulf var just kommen i Sæng hos sin Hustru, da Jarlens Folk kom til Gaar-

den. De fremførte deres Ærende for Brynjulf, og sagde, at det var Jarlens Budskab, at Brynjulf skulde sende ham sin Kone. „Der ere kun faa onde Ting," svarede Brynjulf, „som Jarlen lader umælte eller ugjorte, og saa tøjlesløs er han nu i sin Ondskab, at man behøver ikke at mistvivle om, at jo hans Regimente snart vil gaae til Grunde, og han selv vil jammerligen ende sit Liv, thi dette Folk, som maa være ham undergivet, er i megen Nød og beklagelig Forfatning. Gjører I nu snart eet af to, at I drage bort, eller ogsaa faae I snart saadan Skam, at I aldrig kunne toe den af eder." Sendemændene troede sig det da bedst tjenligt at drage bort med saa forrettet Sag, og da de kom til Jarlen, fortalte de ham deres Ærendes Udfald. Jarlen svarede: „Ligemeget hvad Brynjulf siger, miste skal han Konen eller blive dræbt." Jarlen sendte da en stor Trop Folk, og da de kom til Brynjulfs Gaard, fremførte de Jarlens Ord. „Det er nu saa," sagde da Brynjulf, „at jeg ej har Styrke mod eder dennesinde; men det kan dog hændes, at Jarlen omsider faaer velfortjent Vanære og Skam for sit Overmod og sin Udaad." Han sprang da op, tog sin Rustning og sine Vaaben, og gik derpaa bort med megen Vrede. Men Sendemændene toge Konen, og førte hende til Jarlen. Brynjulf gik omkring i Bøjgden, og kaldte Bønderne sammen, og kærede sin Sag for dem, hvilken Vanære Jarlen viste ham. „Nu er det min Begjering," sagde han, „at vi stævne en Hær sammen, drage imod Jarlen, slaaes med ham eller brænde ham inde; det er og den største Skam, at vi ikke tør frie os fra saadan Ondskab. Og om nu end Beskæmmelsen er mig nærmest, da vil det ikke vare

længe, før flere ville være i samme Forfatning, om man ikke raader Bod derpaa, og da vil der vel nok findes nogle saa raske, at de ikke ville taale enhver Vanære af Jarlen, skjønt I ikke nu ville tage eder af min Nød." Alle de Bønder, som vare komne sammen, bifaldt lydelig Brynjulfs Tale, og sagde, at det var meget begribeligt, at en brav Mand tog sig sligt meget nær; og det var da paa det nærmeste, at de vilde til at gjøre Opstand.

102. Kort efter var Jarlen til Gjæst paa Medalhus i Guledal, og hans Skibe laa ude ved Viggja. Paa Gaarden Bynæs boede da en mægtig Bonde, ved Navn Orm Lyrgja, der var gift med Gudrun, en Datter af Bergthor paa Lunde, der for sin Dejligheds Skyld kaldtes Lunde-Sol. Hakon Jarl sendte sine Trælle til Orm Lyrgja med det Ærende at føre Jarlen Orms Kone. Trællene kom til Bynæs, og fremførte deres Ærende. Orm lod, som han ikke var uvillig dertil, og bad dem først at sidde ned og faae Nadver, men inden Trællene vare mætte, kom Gaarden fuld af Bøjgdens Folk, som Orm havde sendt Bud til. Orm sagde dem da reent ud, at paa ingen Maade fik de Gudrun med; og Gudrun lagde til: „I kunne hilse Jarlen, at jeg kommer ikke til ham, med mindre han sender Thora fra Rimul efter mig;" denne Thora var en fornem Frue og een af Jarlens Kjærester. Meget vrede og med svære Trudsler mod Manden og Konen gik da Trællene deres Vej, og sagde, at det skulde de inden kort Tid faae at fortryde, og de skulde komme saaledes anden Gang, at det skulde tykkes dem begge bedst at gjøre Jarlens Villie, og dermed droge de afsted. Orm skar Budstikken op, og

sendte den til Haldor paa Skjerdingstedja, men Haldor sendte den videre, og de lode den strax løbe til alle fire Kanter ud i Bøjgden med den Besked, at alle vaabenføre Mænd skulde drage bevæbnede mod Hakon Jarl, og dræbe ham. Efter dette Opbud rejste Almuen sig, og strømmede flokkeviis til Medalhuus. Saasnart Hakon Jarl fik Nys om denne Opstand, drog han strax bort fra Gaarden med hele sit Følge, og skjulte sig i en dyb Dal, som siden har faaet Navnet Jarlsdal. Den følgende Dag lod Jarlen holde Øje med Bondehæren, men Bønderne havde besat alle Veje; de troede, at Jarlen snarest var dragen ud til sine Skibe, som hans Søn Erland, en haabefuld Ungersvend, styrede. Da det blev Nat, lod Hakon Jarl sine Folk gaae fra hverandre, og bød dem drage skovvejs ud til Ørkedalen: „Ingen vil gjøre eder noget," sagde han, „naar jeg ikke er med. Siger til min Søn Erland, at han skal drage med vore Skibe ud efter Fjorden og ned til Møre, hvor jeg skal møde ham, thi jeg vil drage derned, saasnart Bondehæren skilles noget ad; men jeg vil holde mig skjult paa et hemmeligt Sted her i Nærheden, imedens de heftigst lede efter mig, og holde Flokken samlet. Jarlens Mænd droge da bort, somme ud til Skibene til Erland, men de, som vare bosatte, hjem i Bøjgden. Jarlen blev ene tilbage med sin Træl Thormod Kark. Denne Træl havde været given Hakon til Tandgave, thi de vare begge lige gamle. Jarlen og han droge da bort at søge sig et Skjulested; Jarlen red, men Kark gik Da de kom til Gulaaen, var Isen paa Aaen fuld af Huller. Jarlen sprang da af sin Hest, og styrtede Hesten ud i et Hul paa Isen, og lod sin Kappe efter sig, og fæstede den ved Kanten af Isen,

saa at den ikke kunde falde ganske ned i Vandet; derpaa droge de til den Hule, som siden er kaldt Jarlshulen. Der laa de en Tid og sov, men da de vaagnede, sagde Trællen: „Jeg drømte nu, Herre!" Jarlen spurgde, hvad han drømte. „Mig syntes," sagde han, „at vi vare her i Hulen, jeg saae, at en stor, sort og styg Mand kom op af Jorden, og vi bleve bange, at han skulde gaae ind i Hulen; mig tyktes, han standsede for Hulens Dør, og mælte: „Nu er Ulle død," derpaa gik han bort og op paa Fjældet, men jeg vaagnede." Saa er min Søn Erland vist dræbt," sagde Jarlen. Kark sov ind anden Gang, og gav sig i Søvne ligesom før, og da han vaagnede, spurgde Jarlen: „Hvad drømte du nu?" Trællen svarede: „Mig tyktes, at den samme Mand førte ned ad Fjældlien, og da han kom til Hulen, mælte han til mig: „Siig du Jarlen, at nu ere alle Sunde lukte." Jarlen svarede: „Du siger os her, at vi kun have saa Levedage tilbage."

Jarlens Søn Erlands Drab.

103. Efter Thorer Klakkas Drab styrede Kong Olaf med fem Langskibe ind i Fjorden; der kom Erland roende imod ham med tre Skibe. Det var blikstille, og Skibene nærmede sig hinanden snart, da de roede imod hinanden; men da de vare komne hinanden ganske nær, fattede Erland Mistanke om, at det kunde være Fjender, og drejede da sine Skibe til Land. Da Kong Olaf saae disse Langskibe komme sejlende inde fra Fjorden imod sig, tænkte han, at det var Hakon Jarl; men da Erland undflyede, bad Kongen sine Mænd at roe efter dem paa det heftigste. Da nu Erland var kommen nær ind til Land, roede de paa Grund, og

sprang strax over Bord, og forsøgte at svømme i Land. Kong Olafs Skib naaede dem, og da Kongen saae, hvor der svømmede en overmaade dejlig Mand, snappede han Roerpinden, og kastede den efter ham; det Hug traf Hakon Jarls Søn Erland i Hovedet, saa at Pandeskallen knustes ind i Hjærnen, og der lod Erland sit Liv. Olaf og hans Folk dræbte der mange Mænd, nogle undkom dog ved Flugten, nogle toge de fangne og skjenkede Fred, og spurgde dem om Tidender. Man sagde da Kongen, at den Mand, han havde dræbt med Roerpinden, var Hakon Jarls Søn Erland, og tillige, at Bønderne vare rykkede mod Hakon Jarl, og at han var flygtet for dem, og hele hans Hær adspredt. Hakon Jarl og Kark bleve kun en kort Tid i Hulen, men stode siden op, og gik til Gaarden Rimul. Jarlen sendte da Kark til Thora, og bad hende komme lønligen til ham. Hun kom strax, og tog kjærlig imod ham. Jarlen sagde da til hende: „Veed du noget forborgent Sted her paa din Gaard, hvor du kan skjule mig nogle Nætter, indtil Bønderne skilles ad." „Det vil ikke være let," svarede Thora, „at holde dig her skjult; thi dine Fjender ville komme og ransage Gaarden paa det nøjeste saavelsom alle Skjulesteder i Nærheden, og her vil blive søgt langt omhyggeligere end andre Steder, eftersom det er Folk vitterligt, at jeg gjerne vil hjælpe dig saa meget, det staaer i min Magt; men dog er her et Sted ved Gaarden, hvor jeg ikke vil falde paa at lede om saadan en Høvding, som du er, det er en Svinisti." Da Thora førte dem derhen, sagde Jarlen: „Dette Skjulested kommer vel tilpas, her ville vi berede os et Herberge; Livet maa man først bjærge, meer end see

paa, om Herberget er anseeligt." Trællen gjorde da en stor Grav, og bar Jorden bort, men Jarlen og Thora sade imidlertid, og talte; hun fortalte da Jarlen de Tidender, hun nylig havde spurgt, at Olaf Tryggvesøn var kommen i Fjorden, og at han havde dræbt Jarlens Søn Erland. Siden gik Hakon Jarl ned i Graven og Trællen Kark med ham. Thora gav dem tilstrækkelig Mad og Drikke, Lys og hvad de ellers behøvede; dernæst lukkede hun Graven til med Bræder, skovlede Jord og Møg ovenpaa, og drev saa Svinene derind, som nedtraadte Møget saaledes, at ingen kunde see, at det nylig var lagt der. Derpaa gik Thora hjem til sin Gaard, og intet Menneske, uden hun allene, vidste, at Jarlen var der. Denne Svinesti laa tæt ved en stor Steen.

Hakon Jarl dræbes af Kark.

104. De Bønder, som havde forsamlet sig imod Hakon Jarl, droge strax til Olaf Tryggvesøn, saasnart de spurgde, at han var kommen til Landet. De toge imod ham med aabne Arme, og sagde: „Det er os en stor Lykkes Dag, at vi fandt dig, og det vænte vi, at det ogsaa skal blive for dig; vi tænkte efter Jomsvikinge-Slaget, at der ikke var saadan en Høvding til som Hakon Jarl for hans Sejersælheds Skyld og for de mange andre Egenskaber, som han havde til at være Høvding. Da vilde Folket ikke andet end have Jarlen til Regjent; men nu da hans Ondskab og Udaad gaaer over alle Grændser, saa den paa ingen Maade er at udholde, ere alle blevne saa kjede af hans Usædelighed, at han langt fra at beholde Regjeringen i det Sted skal miste Livet, saasnart vi faae ham fat; vi haabe, at det skal

skee med din Bistand og Lykke, saa heldig du har været med at dræbe hans Søn Erland. Derfor ville vi bede dig at være Høvding over denne Flok, og oppebie saa et højere Værdighedsnavn, thi vi vide, at hele Landsfolket vil helst tjene under Harald hin Haarfagres Afkom, om der end ikke havde været en saa berømmelig Mand til, som du er." Olaf blev glad ved deres Tale. De sluttede nu Forbund, og Bønderne toge Olaf til Konge over sig, og de forenede sig nu alle om at søge efter Hakon Jarl. De droge op til Guledal, thi de meente, at havde Jarlen søgt til beboede Steder, var det rimeligst, at han var paa Rimul, thi i den Dal havde Jarlen ingen kjærere Ven end Thora. Da de kom til Gulaaen, fandt de Jarlens Kappe i Vaagen, og Hesten, som var dreven i Land noget neden for paa en Landtunge. Da de fandt Kappen, sagde nogle, at Jarlen maatte være druknet i Aaen, hvorfor det ikke nyttede at lede efter ham længer. Da sagde en gammel Mand: „Ej kjende I Jarlens Underfundighed, om I troe, at han er omkommen i denne Aa, og ikke indsee, at dette er hans List for at bedrage eder?" Kongen bifaldt hans Ord, og de samtykte det alle, og bleve ved at fare fort, indtil de kom til Gaarden Rimul, hvor de brøde alle Husene op, og ledte efter Jarlen baade ude og inde, som Thora havde væntet, men fandt ham ikke. Da holdt Olaf Thing ude i Gaarden, og steg op paa den store Steen, som laa ved Svinestien, paabød Tavshed, og talte højt og gjennemtrængende, og sagde: „Det er eder kundbart, at vi have ledet efter Hakon Jarl, men eftersom vi ikke dennesinde kunne finde ham, skulle alle vide, at den, som bliver Jarlens Banemand, ham skal jeg be-

lønne med Ære og Gods efter Fortjeneste." Derefter drog Kong Olaf med hele sin Hær bort fra Gaarden Rimul og ind paa Hlade, og tog der sit Sæde. Hakon Jarl og Trællen vare i Graven, og hørte meget tydelig hvert Ord, Kong Olaf talte. Da Kongen var dragen bort med sine Mænd, sagde Jarlen til Kark: „Megen Kraft og Rædsel følger denne Mands Tale; jeg har været stædt i mange Farer og Manddoms Prøver, og man har sagt, at jeg ikke var ræd, men ved denne Olafs blotte Ord greb Frygten nu saaledes mit Hjærte, som aldrig før, at jeg blev betagen af Bekymring og Rædsel over hans skrækkelige Ord." Jarlen saae da hen paa Trællen, og saae, at hans Mine og Aasyn blev mørkt og han skiftede Farve. „Hvad er det nu?" sagde da Jarlen til ham, „hvi er du saa bleg men stundum sort som Jord, er det ej saa, at du vil forraade mig?" „Ej er det saa," svarede Kark, „men det maa ikke tykkes dig underligt, at jeg ræddes for denne Mands Ord lige saavel som du." „Ja," svarede Jarlen, „eftersom vi ere fødte paa een Dag, vil der heller ikke være længe imellem vor Død." Men da det blev Nat, spiste de begge sammen, og drak af eet Kar. Jarlen vaagede om Natten, thi han troede ikke Trællen, men Kark sov baade haardt og længe, men dog vaagnede han omsider, og saae da Jarlen vaage. Kark sagde da: „Jeg drømte end, Herre! jeg tyktes at vi vare begge paa eet Skib, og jeg skulde styre." „Da raader du nu for begge vores Livstimer, og vær du mig tro, som du bør at være, derfor skal du faae god Belønning af mig, naar andre Tider komme." Kark sov anden Gang, og gav sig i

Søvne, men da han vaagnede, spurgde Jarlen, hvad han drømte. „Jeg var nu paa Hlade," svarede han, „og Olaf Tryggvesøn lagde en Guldkjæde om min Hals, og desuden tyktes jeg, at han gav mig en stor Hest." „Det betyder," sagde Jarlen, „at Olaf vil lægge en blodrød Ring om din Hals, hvis du kommer til ham; vaer dig derfor, thi han vil lade dig halshugge, og det er sandsynligt, at han siden lader dig ophænge til Spot og Spee, og giver dig saaledes en Hest [1]); men hos mig skal du altid have det godt, ligesom du før har haft, hvis du ikke forraader mig." Siden vaagede de begge, som om ingen af dem troede den anden, men imod Dag faldt Jarlen i Søvn, han gav sig da strax i Søvne, raabte frygtelig, og skød Hælene og Nakken under sig, som om han vilde rejse sig op. Ved det blev Trællen betagen af Rædsel, han greb en stor og hvas Kniv af sit Bælte, og stak den igjennem Jarlens Strube, og skar den tværs over, det var Jarlens Bane; derpaa skar Kark Hovedet af Jarlen, og løb bort med det. Han kom Dagen efter ind paa Hlade, og bragde Kong Olaf Hakon Jarls Hoved, og fortalte hele Tildragelsen saaledes som vi nu have hørt berette. Da sagde Kong Olaf: „Af hvad Grund sveg du Jarlen?" Kark svarede: „Jeg dræbte mest Jarlen for det fagre Løfte, som du gjorde den Mand, der blev hans Bane, og tillige fordi jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre ved de gyselige Gebærder, som Jarlen gjorde i Søvne." „Mit Løfte herom," sagde Kongen, „skal jeg opfylde, og give dig en velfortjent Belønning for din Gjerning, og afskrække de Efterlevende fra at svige deres retmæssige Herre; thi skjønt

[1]) Galgen kaldtes af Skjaldene Odins Hest.

du tjente en ond Mand, var han dog alligevel din Herre, og du havde ham kun Godt at lønne, og ikke mindre vilde du have sveget ham, om du end havde haft en god Herre." Kongen lod ham da føre ud og halshugge. Siden lod Kongen tage Hakon Jarls og Karks Hoveder, og han drog derpaa med en Mængde Bønder ud til Nidarholm. Denne Holm blev da brugt til at henrette Tyve og andre Misdædere paa, der stod en Galge, hvori Kongen lod fæste begge Hovederne; da gik hele Hæren til, spottede og stenede Jarlens Hoved, og sagde, at der skulde Nidingen følge med andre Nidinger. Derefter bleve der sendte nogle Mænd op i Guledal, at tage Jarlens Krop af Graven; de førte den da bort, og brændte den, og saa tydelig viiste Thrøndernes Fjendskab sig imod Hakon Jarl, at intet Menneske maatte nævne ham anderledes, end Hakon hin Onde, og med det Navn benævnedes han over hele Throndhjem, og vidt omkring andre Steder baade indenlands og udenlands. Men det maa man dog sige om Hakon Jarl, at han havde mange Egenskaber til at være Høvding; han var af høi Byrd i alle sin Æts Grene, viis og forstandig, om han havde villet nytte det til det Gode, forfaren i alle Regjeringssager, tapper og haardfør i Strid, og havde ofte Lykke til at sejre over sine Fjender; saa siger Thorlejf Raudfeldssøn:

Taprere Jarl end dig vi
Ej under Maanens Bane
Kjende, Hæder kjæk i
Kamp paa Søen vandt du.

Hakon Jarl var gavmild mod sine Mænd, og i lang Tid vennesæl af Almuen indenlands, men den største Ulykke

fulgde ham i hans Død, og var det paa den anden Side ikke underligt, thi Hakon Jarl var altid fuld af Underfundighed, utro og svigefuld baade mod Venner og Uvenner, den stærkeste Trosfornægter og Blotmand; da var ogsaa den Tid kommen, da den almægtige Gud havde besluttet, at Blotskab og Hedendom og denne hin onde Satans Apostel Hakon Jarl skulde fordømmes, og isteden derfor skulde den hellige Tro komme, og gode Sæder fagert blomstre i de nordiske Lande, for den velsignede Gud Herrens Sendebud Olaf Tryggvesøns velvillige Bestræbelser. Hakon Jarl havde, da han blev dræbt, været Jarl i 33 Vintre, fra den Tid hans Fader Sigurd Jarl faldt. Den Gang var Hakon 25 Aar, men nu manglede han 2 Vintre i 60, da han blev dræbt.

Olaf Tryggvesøn tages til Konge over Norge.

105. Kong Olaf opholdt sig paa Hlade i Førstningen efter Hakon Jarls Fald. Da den Tidende spurgdes, at Hakon Jarl var dræbt, og Olaf Tryggvesøn kommen i hans Sted, da søgte til ham alle Høvdinger og mægtige Mænd i Thrøndelaugen og mange andre Folk, og de vare alle enige i at bede ham at være deres Konge, og tilbyde ham deres Tjeneste og villige Lydighed; de forestillede ham, at de ikke kunde være længe uden Høvding, efter hvad der var skeet, sagde, som sandt var, at de kunde vænte den strængeste Medfart af Jarlerne Erik og Svend for den Opstand, de havde gjort mod deres Fader Hakon Jarl. Olaf fandt Behag i deres Tale. De bleve da alle enige om at stævne de 8 Fylker i Throndhjem til Thinge. Der kom da en stor Mængde Mennesker sammen fra hele

Throndelaugen, og da nu Thinget var sat, stod Olaf op, og paabød Tavshed, og tog derpaa saaledes til Orde: „Det er alle dem, som her ere komne sammen, kundbart, at Harald hin Haarfagre var i lang Tid Enevoldskonning over hele Norrig; en Deel af Riget fik han med det Gode, en Deel bemægtigede han sig med væbnet Magt; han gav den Lov, at enhver af hans Ætmænd, som paa Sværdsiden nedstammede fra ham, skulde være Konning og følge sin Fader i Regjeringen; men eftersom Kong Harald havde mange Sønner, skiftede han Riget imellem dem, som han fandt det passende, og bestemte derhos, at kun een skulde være Overkonning over Landet ad Gangen, om end flere vare lige arveberettigede. Da nu dette Folk er høvdingløst, og har i lang Tid maattet udstaae uretfærdigt Herredømme og Regjering, da vil jeg tilbyde, eftersom mange Høvdinger og mægtige Mænd have forud begjeret, at være eders Konning, om I ville være mine Undersaatter. Og synes det mig i visse Henseender, som vort Forbund ikke vilde være upassende, og at den ene burde understøtte og styrke den anden til retfærdig Fremfærd. Formedelst Hakon Jarls Drab, ville I være udsatte for megen Fare af hans Sønners og andre hans Frænders og Venners Vrede. Af dem kunne I vænte den voldsomste Medfart, om I ikke have nogen Høvding at anføre eder imod dem, ligesom I tilforn have andraget det for mig. Men paa den anden Side har jeg en stor Vaande at oprette, saa længe jeg har maattet undvære den mig tilkommende Værdighed; thi i lang Tid har Regjeringen i dette Land været et Tvistens Æble for Avind og Uretfærdighed. Først dræbte Erik Blodøxe min Farfader Olaf og mange

andre af sine Brødre, begjerlig efter ene at herske over deres Riger; dernæst kom Hakon Adelsteensfostre til Regjeringen, og han viste dem af sine Frænder, som ikke gjorde Opstand imod ham, megen Hæder. Han tildeelte da min Fader Tryggve det Rige, som hans Fader havde haft før ham, og gav ham Kongenavn; det Rige beholdt han saalænge hans Farbroder Kong Hakon levede, og de vare de kjæreste Venner; men da Eriks Sønner havde faaet Regjeringen, svege de min Fader Kong Tryggve efter deres Moder Gunhilds Raad, og dræbte ham ved Forræderi; den Gang var jeg endnu i Moders Liv. Den samme Gunhild udsatte ved sin Underfundighed mange Snarer for at fange mig og tage mig af Dage, saasnart jeg var født. Min Moder Astrid og jeg vare den første Vinter hemmelig paa Ofrestad hos hendes Fader Erik, men formedelst Gunhilds listige Efterstræbelser troftede han sig ikke til at beholde os længere her i Landet; da rejste min Moder med mig, forklædt og i Usselhed, for at ingen skulde kjende os, over til Sverrig; der opholdt vi os i to Aar hos Hakon Gamle; og da skulde Gunhild ved sine Udsendinge have fanget mig med Underfundighed, hvis den gode Mand Hakon Gamle ikke havde med Magt og Mandighed forsvaret mig imod hendes Efterstræbelser, af Venskab for min Morfader Erik. Dernæst, da jeg var tre Vintre gammel, fore min Moder og jeg med et Skib fra Sverrig, og agtede os over til Garderige til hendes Broder Sigurd; da mødte vi Vikinger, og bleve tagne fangne og solgte som Trælle, men noget af vort Følge blev dræbt, der skiltes min Moder og jeg, saa at jeg saae hende aldrig mere. Jeg blev da solgt ligesom andre Trælle. Jeg var sex

Vintre i Trældom i Estland, indtil min Morbroder Sigurd løste mig ud derfra, og førte mig med sig til Garderige, da var jeg ni Vintre gammel. Andre ni Vintre var jeg i Garderige fremdeles i Udlændighed, skjønt jeg ved gode Høvdingers Ædelsind blev der vel behandlet. Dernæst var jeg i Vindland tre Vintre, men fire tilbragde jeg paa Krigstoge i de vestlige Lande. Al den Tid har jeg, som man vel kan tænke, udstaaet Slud og Strabadse, og blot haft Sikkerhed, naar jeg var hos udenlandske og fremmede Folk, og næsten blot haft det til at føde mig selv og mine Folk af, hvorfor jeg har vovet mit og mine Mænds Liv, og sat det i Fare, som mere er værdt, om jeg end ikke regner det dennesinde, thi mangen uskyldig Mand have vi ranet hans Gods, og somme Livet med, som det er Krigeres Skik. Men saadanne have besiddet vore Ejendomme og Arvegods, som dertil vare lidt fortjente, da de efterstræbte vort og vore Frænders Liv med mangfoldig Snedighed, nemlig Gunhild Kongemoder og hendes Sønner; dog de vare arveberettigede til at være Konninger, naar de kun ikke havde attraaet mere, end dem tilkom med Rette. Men denne Høvding, som her var nu sidst, Hakon Jarl, havde Byrd til at besidde sin Fædrenearv og have Jarlsnavn og Lehn af Norrigs retmæssige Konning; men det var den største Uretfærdighed og Overtrædelse af Loven, at han herskede næsten ene over hele Norrig, og han dræbte de Konger, hvem han skyldte Lydighed, somme i aaben Kamp, andre ved listige Efterstræbelser, ligesom det ogsaa havde gaaet mig, hvis hans Ondskab havde faaet Fremgang, thi han sendte Thorer Klakka over til Vesterlandene, for at han skulde søge ved List at føre mig her-

over i hans Vold, eller ogsaa dræbe mig, som nogle af de Mænd, der ere her paa Thinget, vel vide. Nu venter jeg, at der ikke er nogen Mand her i Landet, der efter den gjældende Lov er ved Slægtskab saa nær berettiget til Kongedømmet som jeg, om det er Høvdingernes Villie og Almuens Samtykke." Olaf sluttede sin Tale saaledes, at alle beklagede ham for al den Nød, han i sin lange Landsflygtighed havde udstaaet. Da stod op hver Mand, og vilde ikke høre andet, end at Olaf Tryggvesøn skulde være Konge. Olaf Tryggvesøn blev da paa det almindelige Folkething udraabt til Konge over hele Landet, saa vidt som Harald hin Haarfagre havde ejet det, og Riget blev ham tildømt efter de gamle Love. Bønderne lovede at give ham tilstrækkeligt Mandskab til at sætte sig i Besiddelse af Riget, og siden til at forsvare det, men Kongen lovede dem derimod Lov og Landsret, og at beskytte dem imod Anfald og Overlast af Hakons Sønner og alle andre, som vilde søge at hævne Jarlens Drab. Kong Olaf valgde sig da en Huustrop; derom taler Thord Kolbejnssøn i Eriks Drape:

Skadeulves Forjager [1])!
Skjæbnen leder til meget,
Lidet efter lod den
Livet Hakon røve;
Men da Krigere kjække
Kom med en Hær fra Vesten,
Tryggves Søn fik det Land, som
Værnet Kæmpen havde.

[1]) Jomsvikingernes Forjager; Skjalden henvender Talen til Erik Jarl.

Om Albani og Sunnifas Død.

106. I Hakon Jarls Dage døde øvre i Irland en Konge, som efterlod sig en Datter, ved Navn Sunnifa. Hun var tidlig forstandig og en god Kristen, thi Irland havde da længe været kristnet. Sunnifa var en meget dejlig Mø, og voxen, da disse Begivenheder foregik; hun styrede Riget efter sin Fader, med sine anseelige Frænders og Venners Raad. Eftersom Sunnifa havde et stort Rige, og derhos var saa dejlig, var der en hedensk Viking, der bejlede til hende. Sunnifa vilde saa meget mindre ægte en hedensk Mand, som hun havde fast besluttet at tjene den eneste Gud i Kydskhed, og ikke have nogen Mand paa Jorderige. Vikingen begyndte da at hærje paa Sunnifas Rige, og ængste hende paa mange Maader, og agtede saaledes at tvinge hende til at ægte sig. Sunnifa stævnede da sine Mænd til Thinge, og da hendes Frænder og Venner vare komne sammen, talte hun saaledes til dem: „Jeg har sammenkaldt eder, mine kjæreste Venner! til at raadslaae om dette Rige, som jeg har styret i nogen Tid med eder; nu begynde onde Mennesker at ængste mig med overmodige Anfald, ligesom alle dem, der tragte efter dette kortvarige Livs forgjængelige Glæder; derfor har jeg nu betænkt, at jeg vil ikke længer som en Trælkvinde taale Sorger og Bekymringer for dette usle Rige, som er intet værdt imod den evige Fryd; i det Sted vil jeg som en højbaaren Kvinde gjøre mig fri, og overgive mig i min Herre Jesu Kristi Magt og Forsyn, og saa maa de gjøre, som mig ville følge, men alle skulle efter deres egen fri Villie forblive i deres Fødeland, skjønt jeg begiver mig derfra." Men saa elsket var Sunnifa af hele Folket,

at en stor Mængde vilde drage bort med hende, baade Mænd og Kvinder, og forlade deres Odelsjord. Derefter skaffede Sunnifa dem Skibe, og mange beredte sig til at drage med hende. Saasnart de vare færdige, styrede de fra Land med deres Skibe paa den Maade, at de hverken havde Sejl eller Aarer, ej heller Roer eller Skibsredskaber, ej heller Vaaben eller Rustninger. Derved gav Sunnifa tilkjende, at hun stolede mere paa den alvældige Guds Almagt end paa verdslig Rejsehjælp og Bistand; hun overgav sig og hele sit Følge i den levende Guds Haand, og bad ham vise dem Vej, og styre dem, hvorhen han vilde. De dreve siden ud i rum Sø, og førtes endelig med Guds Bistand til de Øer, som ligge ved Norge sønden for Stat; den ene af disse Øer hedder Selja, den anden Kinn. Disse Øer vare ikke beboede, men Folk havde Kvæg derude ligesom paa mange andre Udøer, thi der vare store Bøjgder inde paa Land ligefor Øerne. Sunnifa og hendes Følge gik i Land paa Selja. Paa Øens vestlige Side laa der et stort Fjæld, hvori der vare store Klippehuler; disse gjorde de i Stand til deres Bolig. Der bleve de i lang Tid, og tjente Gud med Ydmyghed og alskens Afholdenhed, og nærede sig af de Fiske, som Sunnifas Folk fangede i Vandene. Men da Bøjgdemændene paa Fastlandet mærkede, at der opholdt sig Mennesker paa Øerne, troede de, at det vare Røvere, der vilde bemægtige sig deres Kvæg. Bønderne droge da til Hakon Jarl, og fortalte ham, at en Mængde Ildgjerningsmænd og Røvere vare ude paa Øerne Selja og Kinn, og gjorde megen Skade paa Folks Kvæg, og de bade ham at drage derud med betydeligt Mandskab, at dræbe de Vikinger, som opholdt sig paa

disse Øer. Jarlen gjorde, som de bade, og drog ud til Øerne med meget Mandskab, væbnet som til Slag. Men da de Guds gode Venner, som vare derude, saae dem komme, tyktes de vide, at de vilde blive anfaldte; de gik da ind i deres Huler, og bade den almægtige Gud, at han vilde give deres Aander den evige Hvile i Paradises Salighed, i hvad Død de end døde, og derhos bade de Gud, efter hans Mildhed og Miskundhed, at forunde dem en saadan Begravelse, at de onde Hedninger ikke skulde faae deres Legemer i deres Magt. Den almægtige Gud tilstod dem det, de bade om, saa at de Guds Helgene endte deres Liv paa den Maade, at store Klippestykker faldt ned for de Huler, hvori de vare, og de fik saa den evige Saligheds Belønning for deres gode Gjerninger i det Timelige. Men Hedningerne kom til Øerne, og ledte efter dem, og syntes det meget underligt, at de ikke fandt dem, da de havde seet dem kort før de kom til Øerne. De fore da tilbage med saa forrettet Sag.

Thorderne komme til Øen Selja.

107. Noget derefter, da Hakon Jarl var død og Olaf Tryggvesøn kommen til Regjeringen i Norge, hændte det sig, at to mægtige Bønder, af hvilke den ene hed Thord Egilejfssøn, den anden Thord Jorunssøn, fore med et Skib med nogle Mænd sønden fra Fjordene, og agtede sig op til Throndhjem til Hakon Jarl, thi de havde den Gang endnu ikke spurgt Høvdingeskiftet. De kom nær til Øen Selja, thi den ligger paa den almindelige Vej. De saae da skinne fra Himlen et stort og dejligt Lys ned paa Søen nær ved Øen, saa at denne Glands naaede Landet paa Øen. Dette Syn forekom dem meget underligt;

de lagde dog til Land for at efterforske, hvad der var under, hvor denne Glands skinnede ned. Men da de kom i Land paa Øen, fandt de tæt ved Stranden netop paa det Sted, hvor de havde seet Lyset, et Menneskehoved, som var blankt og smukt; derhos mødte dem saa sød en Vellugt, at de aldrig før havde mærket en saadan; men da de vare Hedninger, indsaae de ikke, hvad denne kostelige Vellugt havde at betyde, men syntes dog, at det var meget mærkværdigt. De toge da Hovedet op med Ærbødighed, svøbte det i et reent Klæde, og tog det med sig i den Agt at bringe det til Jarlen, thi de troede, at han ved sin Viisdom maatte kunne indsee, hvad det betydede; derpaa droge de igjen deres Vej. Da de kom norden om Stat, spurgde de, at Hakon Jarl var dræbt, og i hans Sted den berømmelige Konge Olaf Tryggvesøn kommen til Regjeringen. Men de fortsatte ikke desto mindre Rejsen, og agtede nu at besøge den nye Konge, thi der var meget fortalt dem om hans Fromhed og Gjævhed. De vedbleve da at rejse, til de kom til Hlade til Kong Olaf, han tog med megen Mildhed imod dem, saasnart han fik at vide, hvo de vare. Han begyndte strax at forkynde dem den hellige Tro, og bad dem at lade sig døbe; „om I gjøre dette efter mit Bud," lagde Kongen til, „da skulle I derfor nyde mit fuldkomne Venskab." Dertil vare de ikke uvillige, og sagde, at de vare beredte til at vise ham deres Tjeneste; de talte sammen en Tid, og Kongen spurgde om Tidender fra Sønderlandet. De svarede ham paa, hvad han spurgde, og fortalte dernæst Kongen om deres Rejse, og viste ham Hovedet, som de havde fundet paa Øen Selja. Kong Olafs Hofbiskop, som han havde ført med sig fra England, hed Sigurd,

og kaldtes Sigurd hin Mægtige; han var baade viis og velvillig og en stor Klerk. Da nu Kongen og Biskoppen saae Hovedet, sagde de, at det var visselig en Helgens Hoved. Kongen vedblev da at forkynde Troen for disse Mænd, som havde fundet det, og talte saaledes til dem: „Megen Fryd og Glæde maa alle gode og rettroende Mennesker føle ved Betragtningen af den almægtige Guds Miskundhed, om end intet Øje kan see, intet Øre høre og intet Menneskes Tanke fatte, hvor herlig en Belønning, vor Herre giver sine Tjenere for den timelige Møje. Men derfor har hans store Mildhed viist eder dette Tegn, at I desto snarere skulle frivilligen vende eder bort fra Afgudernes Vildfarelse til den sande Tro og hellige Daab, som det bliver alle og enhver øjensynligere, naar de tænke derpaa, at hin ophøjede Himlens Konning vil skjenke sine Venners Sjæle overordentlig Herlighed i Himmeriges Fryd, da han af deres Legemers døde og tørrede Lemmer, lader saa yndig en Vellugt udgaae, at der ikke udgaaer en saadan af nogen vellugtende Blomst." Disse gode Mænd bleve saa indtagne af Kongens Tale, at de strax tilstode at ville troe paa den sande Gud; de bleve da døbte med hele deres Følge. Derpaa indbød Kongen dem til sig, og gav dem den hæderligste Beværtning, medens de vare i de hvide Klæder, og lod dem undervise i den hellige Lære. Siden droge de med gode Gaver og Kongens Venskab hjem igjen til deres Gaarde. Men Kongen og Biskoppen beholdt det hellige Hoved i deres Varetægt, indtil Kong Olaf holdt Thing nede ved Stat paa Dragshede, som siden skal omtales. Efter dette Thing spurgde Kongen de Mænd, som boede nærmest ved Øen Selja, om de havde bemærket noget Usædvanligt

der; man sagde ham da, at man ofte saae et skjønt Lys derude. Siden droge Kong Olaf og Biskop Sigurd med meget Folk til Øen Selja, og da de kom ud til Klipperne paa Øen, bleve de vaer, at der havde været store Huller, som for ikke mange Vintre siden vare tillukkede. De fandt og allevegne der mellem Klipperne Menneskebeen med den sødeste Vellugt; omsider kom de et Sted, hvor Bjerget nylig var sprunget fra en Huleaabning; der fandt de hin hellige Mø Sunnifas Legeme heelt og uskadt med Hud og Haar, som om hun havde været ganske nylig død. De toge da den hellige Relikvie op, og beredte hæderlig om den med megen Glæde og høitidelig Taksigelse til Gud. Siden blev Øen bebygget, og der bleve rejste Kirker, hvor den salige Sunnifas hellige Relikvie blev dyrket, indtil hendes velsignede Legeme blev ført ned til Bergen, hvor hun nu hviler i et stort og anseeligt Skrin over Højalteret i Kristkirken.

Om Sunnifas Broder Albanus.

108. Kong Olaf takkede uafladelig den almægtige Gud, især fordi han af sin ophøjede Misskundhed hædrede hans Dage med at aabenbare sin Tjenerinde Sunnifas og hendes hellige Følges Herlighed; thi alle forstandige Folk opmuntredes til Kjærlighed mod den almægtige Gud og til Lydighed mod Kongen derved, at de aabenbarligen saae af saadanne herlige Jærtegn, at det var en sand Tro, som Olaf forkyndte, og det allene kan kaldes at herske, at tjene den levende Gud. Det findes skrevet, at Sunnifas Broder, som hed Albanus har været i denne hellige Skare, og er faren over Havet med Sunnifa, men der er ikke talt om ham her, fordi denne Beretning er tvivlsom, thi det sige de, som have været

paa Selja, og der ere bekjendte, at der er en stor Kirke, som er helliget til Guds Martyr Albanus, som var den første, der blev piint for Guds Navn, og disse Mænd sige, at der dyrkes højtideligen Hovedet af den hellige Albanus, som blev dræbt i England. Ved Kirken, som er helliget denne Albanus, er et Sortebrødre Kloster; der i Kirken ere mange Skrin, baade store og smaae, som bleve gjorte for Relikvierne af de gode Mennesker, som vare med Sunnifa; men Sunnifas Kirke staaer oppe paa Fjældet ved Klosteret. Man siger, at der i den Hule, hvor den hellige Sunnifas Legeme fandtes, sprang Vand ud af Bjerget, og derfra løber en lille Bæk, og at mange syge Mennesker faae deres Helsen igjen ved at drikke deraf. Guds Mø Sunnifas og hendes salige Følges Messedag holdes af Nordmændene den 8de Juli, som vi kalde Seljumanna Messe. I Selja viser vor Herre Jesus Krist evindeligen mange Jærtegn for disse hans Helgenes Fortjenester, som der dyrkes.

Brødrene Erik og Svend flygte ud af Landet.

109. Kong Olaf drog Vinteren, efterat han var bleven udraabt til Konge i Throndhjem, over Landet, og lagde det under sig. Han blev udraabt til Konge paa hvert Thing, og alle Folk i Norge gave sig under ham, ligeledes de Høvdinger paa Oplandet og øster i Vigen som forhen havde haft Landet til Lehn af den danske Konge; nu bleve de Olafs Mænd, og toge deres Lande i Lehn af ham. Saaledes drog Kongen omkring den første Vinter og Sommeren efter. Erik Hakonssøn Jarl og hans Broder Svend og andre af Jarlens Frænder og Venner rømte Landet, og søgte over til Sver-

rig til de Svenskes Konge Olaf; der bleve de vel imodtagne; saa siger Thord Kolbejnsson:

Meer i Tanker Erik
Havde, end han sagde
Da til Kongen, sligt man
Kunde af ham vænte;
Hjælp af den svenske Konning
Jarlen fra Throndhjem søgte;
Stævned dog ingen til ham,
Stivsind hos Thronder findes.

Island opdages af Nordmænd.

110. Saa siger den hellige Præst Beda i den Krønnike, som han skrev om Inddelingen af Landene paa Jorden, at den Ø, som i Bøgerne kaldes Thule, ligger saa langt i Verdens nordre Part, at der ikke kommer Dag om Vinteren, naar Natten er længst, og ikke Nat om Sommeren, naar Dagen er længst. Vise Mænd troe derfor, at det er Island, som er kaldt Thule, fordi der ere mange Steder paa dette Land, hvor Solen ikke gaaer ned om Natten, naar Dagen er længst, og ligeledes, hvor man ikke kan see Solen om Dagen, naar Natten er længst. Men den hellige Præst Beda døde 735 Aar efter vor Herres Jesu Kristi Fødsel, altsaa meer end hundrede Aar før Island byggedes af Nordmænd. Før Island blev bebygget fra Norge, havde der været nogle Mennesker, som Nordmændene kaldte Papa, de havde været Kristne, thi efter dem fandtes irske Bøger, Klokker, Bispestave og endnu flere Ting, hvoraf man kunde see, at de vare Kristne, og komne fra Vesterlandene; engelske Bøger mælde ogsaa, at der i den Tid har været faret mellem Landene.

111. Da Island blev fundet og bebygget, var Adrianus Pave i Romeborg, og efter ham Johannes, som var den femte med det Navn i det apostoliske Sæde; men Lodver Lodversson var Kejser norden for Fjældet [1]), og hans Sønner Leo og Alexander over Myklegaard [2]); da var Harald hin Haarfagre Konge over Norge, og Erik Emundsson og hans Søn Bjørn i Sverrig, Gorm hin Gamle i Danmark, Elfraad hin Mægtige og hans Søn Edvard i England, Kjarval i Dublin paa Irland; men Sigurd hin Mægtige, Røgnvald Møre-Jarls Broder, var Jarl paa Ørkenøerne.

112. Saa sige vise Mænd, at fra Stat i Norge er 7 Dages Sejlads i Vest over til Horn paa Østkysten af Island. Og fra Sneefjældsnæs, hvor der er kortest til Grønland, er der 4 Dages Sejlads i Vest. Men saa er sagt, at om man sejler fra Bergen til Hvarf i Grønland lige i Vest, da maa man sejle en Tylft sønden for Island; fra Reykenæs paa Sønderlandet af Island er 5 Dages Sejlads i Sønder til Jølduhlaup paa Irland; men fra Langenæs paa Nordlandet af Island er 4 Dages Sejlads i Nord til Svalbarde i Havbugten.

Om Landnamsmændene.

113. Man fortæller, at der vare nogle Mænd, som vilde fare fra Norge til Færøerne, somme sige, at det var Vikingen Naddodd; men de dreve langt vester ud i Havet; der fandt de et stort Land; de landede paa Østkysten, og gik der op paa et højt Fjæld, og saae sig vidt omkring, om de kunde opdage Røg eller noget andet Tegn paa, at Landet var beboet; men de bleve intet

[1]) Alperne. [2]) Konstantinopel.

vaer. De droge om Høsten tilbage til Færøerne, men før de sejlede bort, sneede det meget paa Fjældene, og derfor kaldte de Landet, som de meget berømte, Sneeland. Det Sted, hvor de kom til, hedder nu Rødefjord i Østfjordene efter Præsten Sæmund hin Lærdes Beretning.

114. Der var en Mand, ved Navn Gardar Svavarssøn, svensk af Æt; han foer at opsøge Sneeland efter sin fremsynede Moders og Odds Anviisning; han kom til Landets østlige Kyst til det østre Horn, der var da en god Havn. Gardar sejlede rundt omkring Landet, og fik saaledes at vide, at det var en Ø. Gardar styrede ind i den Fjord, som siden blev kaldt Skjalfande. Han lagde til Havn ved den østlige Side af Fjorden, og opholdt sig der Vinteren over, og byggede sig et Huus; derfor kaldes det Sted Husevig. Da Gardar om Vaaren var færdig til Afrejse, drev en Mand, ved Navn Natfare, fra ham paa en Baad, og tilligemed ham en Træl og en Trælkvinde, han kom i Land paa den vestlige Side af Fjorden, og de nedsatte sig der i den Vig, som siden blev kaldt Natfararvig. Men Gardar foer derpaa til Norge, og roste meget det Land, som han havde fundet; da blev Landet kaldt Gardarsholm. Den Gang var der Skov om hele Landet mellem Fjælde og Strand. Gardar havde en Søn, som hed Une, hans Søn igjen var Ivar Tunga-Gode [1]).

115. Der var en stor Viking, ved Navn Floke Vigerdssøn, som drog ud at opsøge Gardarsholm, og sejlede ud fra det Sted, hvor Rogeland og Hørdeland mødes, som kaldes Flokavarde; han drog først til Hjalt-

[1]) D. e. Præst i Tunga.

land, og laa der i Flokavaag; der druknede hans Datter Gejrhild i Gejrhildssø. Med Floke var en norsk Bonde, som hed Herjolf, og en anden, ved Navn Thorolf; der var og en syderøisk Mand, som hed Faxe. Han førte tre Ravne med sig, da de begave sig paa denne Opdagelses-Rejse, men da han slap den første Ravn løs, fløj den tilbage over Stavnen, men den anden fløj op i Luften og tilbage til Skibet, den tredie fløj foran Stavnen ad den Kant, hvor de fandt Landet. De kom østen fra til Horn, og sejlede sønden om Landet. Men da de sejlede vesten om Reykenæs, og Fjorden aabnede sig for dem saa, at de saae Sneefjældsnæs, da sagde Faxe: „Dette maa være et stort Land, som vi her have fundet, her ere store Floder." De saae da en stor Elv-Os eller Munding falde ud i Søen; det blev siden kaldt Faxaos. De sejlede nu vester over Bredefjord, og landede i Vatsfjord ved Bardestrand; den Gang var Fjorden fuld af Fiske, og for Fiskefangstens Skyld forsømte de at bjærge Hø ind, hvorfor alle deres Kreaturer døde om Vinteren. Vaaren var meget kold. Da gik Floke op paa et højt Fjæld, og saae nord over Fjældene en Fjord, fuld af Drivis, derfor kaldte de Landet Island, hvilket Navn det siden har beholdt. De agtede sig bort om Sommeren, og vare færdige noget før Vinterens Begyndelse; men da de sejlede, gik det dem ikke vel forbi Reykenæs, thi Baaden, hvorpaa Herjolf var, sled sig fra dem, og drev i Land paa det Sted, som nu hedder Herjolfshavn. Floke var om Vinteren i Borgefjord. De traf hinanden igjen, og Sommeren efter sejlede de over til Norge, og da man nu spurgde om Landets Beskaffenhed, ytrede Floke sig ufordeelagtig

om det, Herjolf sagde baade Fordele og Mangler ved Landet, men Thorolf berømte det saa meget, at han sagde, at der dryppede Smør af hvert Straa, hvorfor han blev kaldt Thorolf Smør.

116. Der var en Mand, ved Navn Bjørnolf, en anden, som hed Hroald, de vare Sønner af Hromund Gripssøn; de droge fra Thelemarken for Drabs Skyld, og nedsatte sig i Dalsfjord paa Fjaler i Sogn. Bjørnolfs Søn hed Ørn; Ørn havde to Børn, en Søn, som hed Ingolf og en Datter, ved Navn Helga, en dejlig Mø. Hroald havde en Søn, som hed Hrodmar; Hrodmars Søn hed Lejf. Ingolf og Lejf bleve Fostbrødre. I den Tid var Atle Jarl hin Smækre paa Gule; hans Sønner vare: Hastejn, Herstejn og Holmstejn. Fostbrødrene Ingolf og Lejf sluttede Selskab med Atles Sønner, og de fore alle i Forening paa Vikingetoge; og om Høsten kom de hjem med meget Bytte; alle deres Forhandlinger gik vel, og de skiltes med Venskab, og overtalte, at de vilde fare sammen igjen Sommeren derefter. Om Vinteren gjorde Fostbrødrene et Gilde for Jarlens Sønner. Paa dette Gilde gjorde Holmstejn det Løfte, at han skulde ægte Helga Ørnsdatter, og aldrig nogen anden Kvinde. Om dette Løfte bekymrede de andre sig kun lidt, men Lejf blev rød derved, og han og Holmstein skiltes med Kulde fra hinanden. Om Vaaren efter beredte Fostbrødrene sig til at drage i Vikingsfærd, og agtede at forene sig med Atle Jarls Sønner, som det havde været aftalt om Høsten. Men da de mødte hinanden, lagde Holmstejn og hans Brødre strax til Strid mod Lejf og Ingolf, men da de havde stredet en Tid, kom Ølmod den Gamle, Hørde-Kaares Søn, som var Lejfs Frænde, til, og ydede Lejf sin

Hjælp. I dette Slag faldt Holmstejn, men Herstejn flyede. Lejf og Ingolf droge da paa Krigstoge om Sommeren, og kom hjem om Høsten; men om Vinteren efter drog Herstejn imod Ingolf og Lejf, og vilde dræbe dem; men disse havde Spejdere ude, og rykkede imod ham, saa det kom til et Slag, hvori Herstejn faldt. Derefter kom Fostbrødrenes Venner fra Fjordefylke til dem, og da bleve der sendte Mænd til Atle Jarl og Hrodmar, at tilbyde Forlig, som kom i Stand paa de Vilkaar, at Ingolf og Lejf afstode Atle og Hrodmar deres Jorder, men Fostbrødrene udrustede et stort Skib, og fore at opsøge det Land, som Ravne-Floke havde fundet. De fandt Landet, og vare om Vinteren i Østfjordene i den søndre Alptafjord; men da de undersøgte Landet, syntes de bedre om den søndre end den nordre Kant. Næste Sommer droge de tilbage til Norge. Ingolf anvendte da sit Gods til Islandsrejsen, men Lejf foer i Vesterviking; han hærjede paa Irland, der fandt han en stor underjordisk Bolig; Lejf gik derind, der var ganske mørkt, indtil det lyste fra et Sværd, som en Mand holdt paa, der havde flyet for Lejf. Denne Mand dræbte Lejf, og tog Sværdet og meget andet Gods. Dette Sværd var en kostelig Skat, og han fik af det Navnet Hjørlejf, hærjede om Sommeren vidt omkring i Vesterlandene, og fik der meget Bytte, han fik ogsaa der 10 Trælle, af hvilke den fortrinligste hed Dufthak. Siden foer Hjørlejf til Norge, og traf der sin Fostbroder Ingolf, som forud havde ægtet Ingolfs Søster Helga Ørnsdatter. Den Vinter anrettede Ingolf et stort Offer, og forespurgde sig hos Guderne om sin Skjæbne; de viste ham til Island. Hjørlejf vilde aldrig ofre. Om Vaaren derefter rustede hver

af Svogrene sit Skib til Islandsfærd; Hjørlejf havde sit Bytte paa sit Skib, men Ingolf deres fælleds Gods, og de begave sig paa Rejsen, saasnart de vare færdige. Det var i Kong Harald hin Haarfagres Regjerings sjette Aar, da man drog over at opsøge Island, men 7 Vintre derefter, droge Hjørlejf og Ingolf at bygge Landet, som nu berettedes; det var altsaa i Harald hin Haarfagres Kongedoms 13de Aar; da havde han været to Vintre Enevoldskonge over Norge efter Slaget i Hafursfjord; det var fire Vintre efter Kong Edmund hin Helliges Fald i England; da vare forløbne fra denne Verdens Begyndelse 6073 Vintre og fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel 874 Aar. Ingolf og Lejf sejlede sammen, indtil de saae Island, da skiltes de. Da Ingolf saae Landet, kastede han sine Øndveges Søjler [1]) over Bord, og sagde, at han vilde bygge der, hvor Søjlerne dreve i Land. Ingolf landede da der, som nu kaldes Ingolfshøfde. Men Hjørlejf drev imod Vesten, og da han fik Mangel paa Vand, fandt de irske Trælle paa at ælte Meel og Smør sammen, og sagde, at man derefter ikke tørstede saa meget, det kaldte de Mindak. Men da Mindaket var lavet, kom der megen Regn, og de toge Vand paa Teltene; men da Mindaket begyndte at mugne, kastede de det over Bord, og det drev i Land paa det Sted, som siden hedder Mindaksøre. Hjørlejf tog Land ved Hjørlejfshøfde; der var da en Fjord, hvis Spids vendte imod Høfden eller Forbjerget; han lod der bygge to Huse, den ene tomt paa atten Favne, den anden paa nitten; der opholdt Hjørlejf sig om Vinteren. Om Vaaren vilde Hjørlejf saae, han havde kun een Oxe, og lod derfor Trællene trække

[1]) Støtter foran Højsædet i Huset.

Ploven. Men da Hjørlejf var i Færd med at bygge paa Husene, og Trællene skulde pløje, fattede Dufthak det Raad, at dræbe Oxen og sige, at en Skovbjørn havde dræbt den, men siden skulde de ihjelslaae Hjørlejf og hans Folk, naar de ledte efter Bjørnen. Man fortalte nu Hjørlejf og hans Folk, at en Bjørn havde dræbt Oxen, men da de nu fordeelte sig omkring i Skoven at lede efter Bjørnen, anfaldt Trællene enhver af dem særskilt, og myrdede dem alle, som vare ligesaamange som de selv. Siden droge de bort derfra med de Dræbtes Koner og Løsøre og Baaden fra Skibet. De droge ud til nogle Øer, som de saae i Sydvest ude i Havet, og opsloge der deres Bopæl. Vivil og Karle hed Ingolfs Trælle. Dem sendte Ingolf vesterpaa langs Kysten at lede efter hans Øndveges Søjler, men da de kom til Hjørlejfshøfde, fandt de Hjørlejf død; da droge de tilbage, og fortalte Ingolf denne Tidende. Han blev bedrøvet over Hjørlejfs Drab, og drog da selv til Hjørlejfshøfde. Men da Ingolf saae Hjørlejfs Lig, sagde han; „Det var en uværdig Skjæbne, der her mødte en brav Mand, at Trælle skulde vorde din Bane, og seer jeg det saaledes gaae de fleste, som ikke ville ofre. Ingolf lod da Hjørlejf og hans Mænd begrave og eftersee deres Skib og Gods. Siden gik han op paa Forbjerget, og saae nogle Øer ude i Havet til Sydvest, da faldt det ham ind, at Trællene vel havde søgt didhen, eftersom Baaden var borte. De droge da ud til Øerne, og fandt dem paa det Sted, som hedder Trælle-Ejd. Trællene sade og spiste, da de kom til dem, og de bleve da ganske betagne af Skræk, og løb alle, hver sin Vej. Ingolf dræbte dem alle, somme med Vaaben, andre sprang ned fra Klipperne, efter hvem de Steder

siden have faaet Navn, disse Øer bleve siden den Tid kaldte Vestmannøerne, fordi disse Trælle vare fra Vesterlandene. Ingolf førte de Myrdedes Koner med sig, og drog tilbage til Hjørlejfshøfde, hvor de opholdt sig den anden Vinter. Men om Vaaren efter drog han længere mod Vest, og den tredie Vinter opholdt han sig under Ingolfsfeld vesten for Ølfusaa. Det Halvaar fandt Vivil og Karle Ingolfs Øndveges Søjler ved Arnarhol norden for Heden. Ingolf drog om Vaaren over Heden, og valgde til Bopæl det Sted, hvor hans Øndveges Søjler vare drevne i Land; han boede i Reykevig.

117. Ingolf var den anseeteste af alle Landnamsmændene, thi han byggede først Island. Det gjorde siden alle Landnamsmændene efter hans Exempel. Ingolf var gift med Halvejg Frodesdatter, en Søster til Lopt hin Gamle. Deres Søn var Thorstejn, som lod sætte Thing paa Kjalarnæs, før Althinget blev sat; Thorstejns Søn var Lovsigemanden [1]) Thorkel Maane, som var den dydigste af alle de hedenske Mænd, man kjender til. Da han laa for Døden, lod han sig bære ud i Solens Straaler, og anbefalede sig i den Guds Haand, som havde skabt Solen, han havde ogsaa ført et ligesaa retfærdigt Levnet, som de Kristne, der have været allerdydigst. Thorkel Maanes Søn var Thormod, som var ypperste Offerpræst den Gang, da Kristendommen kom til Island, hans Søn var Hamal, hans Sønner igjen vare Mar og Thormod og Torfve.

118. Bjørn Buna hed en berømt Herse i Norge; han var en Søn af Vedr-Grim; Grims Moder var Hervør, hendes Moder igjen var Thorgerde, en Dat-

[1]) Den overste Embedsmand, som skulde vide Loven udenad.

ter af Eylaug Herse i Sogn. Fra Bjørn Buna nedstamme næsten alle Stormænd paa Island. Bjørns Kone hed Velaug; de havde tre Sønner, den ene hed Ketil Fladnæse, den anden Hrapp, den tredie Helge, de vare berømte Mænd, og om dem og deres Affkom ere mange Sagaer. Hrapps Søn hed Thord Skegge, som var gift med Vilborga Osvaldsdatter, deres Datter hed Helga; hende ægtede Ketilbjørn hin Gamle. Thord Skegge foer til Island; og opslog med Ingolfs Tilladelse sin Bopæl i hans Landnam paa Skeggjastad. Fra Thord Skegge nedstamme mange Stormænd paa Island.

119. Hrapp Bjørnssøn havde en anden Søn, ved Navn Ørlyg, han blev opdragen hos Biskop Patrech i Syderøerne. Ørlyg ønskede at drage til Island, og bad Biskop Patrech, at være ham behjælpelig dermed. Biskoppen svarede: „Jeg skal give dig et godt Raad, om du vil det følge; nedsæt du dig der, hvor du fra Havet seer to Fjælde, og en Dal i hvert; opslaa din Bopæl ved Foden af det søndre Fjæld, der skal du lade en Kirke gjøre til Ære for Gud og den hellige Columbus." Biskoppen lod ham faae med sig Træ til Kirken, og en Jærnklokke, et Plenarium og viet Jord, som han skulde lægge under Kirkens Hjørnestolper. Biskoppen bad ham vel holde sin Tro, som han havde lært ham. Ørlyg begav sig siden paa Rejsen med sit Følge; de havde et haardt Vejr, og vidste ikke, hvor de fore, da gjorde Ørlyg Løfte til Gud, om han vilde unde dem at naae Land, og tillige til Biskop Patrech, om han kunde yde dem nogen Hjælp, at han skulde opkalde det Sted, hvor de først kom i Land, efter hans Navn. Kort efter saae de Land, og vare komne vester om Landet; de kom til det Sted, som nu hedder

Ørlygshavn, og Fjorden derindad kaldte de Patrechsfjord. Der opholdt de sig om Vinteren; men om Vaaren gjorde Ørlyg sit Skib i Stand, og sejlede Sønden om Sneefjældsjøkel, og da han kom ind paa Fjorden, saae han to Fjælde og en Dal i hvert, og vidste nu, at det var til det Sted, Biskop Patrech havde viist ham, han styrede til det søndre Fjæld, det var Kjalarnæs. Der havde Helge Bjola Ørlygs Sødskendebarn, forud taget Land. Helge Bjola var en Søn af Ketil Fladnæse, Bjørn Bunas Søn. Ørlyg var den følgende Vinter hos sin Frænde Helge, men om Vaaren byggede han sig en Bopæl med Helges Tilladelse, paa Esjuberg, og lod der bygge en Kirke, som han havde lovet Biskop Patrech. Han holdt den sande Tro, som Biskoppen havde lært ham, og der siges ogsaa, at hans Søn aldrig ofrede til Afguderne. Der vare mange andre Mænd, som kom døbte herhid til Island, og toge her Land, men efterdi langt flere af Landnamsmændene vare hedenske og store Blotmænd, som af alle Kræfter modstode den sande Tro, og af Ondskab plagede og fordømte de Kristne, som siden skal fortælles, men hine selv vare unge i Troen: saa vendte somme af dem, som forhen kunde regnes for Kristne, igjen tilbage til Hedendommen; men uagtet nogle af Landnamsmændene ikke aldeles opgave Kristendommen, vare dog alle deres Børn Hedninger, thi der vare ingen Lærere paa Landet, heller ikke andre, som kunde undervise Folket.

120. Grunden til, at her er skrevet om nogle af Landnamsmændene, er, at det ikke synes upassende at omtale i denne Fortælling nogle af de Mænd, som her have troet paa den sande Gud, forend Kristendommen blev

antagen ved Lov paa Island, og berette, af hvad Æt disse Mænd have været, saasom det var et Slags Forvarsel og Begyndelse til den lykkelige Forandring, som paafulgde, at hele Folket omvendte sig fra Djævelens Vildfarelse til den sande Herres Tjeneste, saa at Kristendommen stedse siden er vedligeholdt og befæstet, og aldrig gaaet til Grunde. Ørlyg hin Gamle paa Esjuberg havde mange Børn og meget Afkom.

Om Ketil Fladnæse og hans Efterkommere.

121. Kong Harald hin Haarfagre hærjede paa Vesterlandene, som før berettedes; han underlagde sig alle Sydersoerne, saa langt i Vester, at ingen Konge siden har besiddet Ejendomme længere. Men saasnart Kongen igjen var sejlet over til Norge, overfaldt irske og skotske Vikinger Sydersoerne, hærjede der, og plyndrede vidt og bredt. Da Kong Harald spurgde det, sendte han Ketil Fladnæse, Bjorn Bunas Søn, derover, at tilbagetage Sydersoerne. Ketil Fladnæse var gift med Yngvild, en Datter af Ketil Vejr, Herse paa Ringerige; deres Sønner vare Bjørn Østmand og Helge Bjola, deres Døttre vare Aude hin Grundrige, og Thorun Hyrna. Ketil lod sin Søn Bjørn blive tilbage i Norge at passe hans Ejendomme; men han drog til Vesterlandene med sine andre Børn og sin Kone. Han underlagde sig alle Sydersoerne, og blev Høvding over dem, men betalte ikke Kong Harald nogen Skat, som dog forud havde været bestemt at han skulde; derfor tilegnede Harald sig alle de Ejendomme, Ketil havde i Norge, og drev hans Søn Bjørn bort. Bjørn drog først vester over til Sydersoerne, men vilde ikke forblive der, hvorfor man kaldte ham Bjørn Østmand; han drog til

Island, og tog Land i Bredefjord, og boede i Bjørnshavn; han er højlagt ved Borgarbæk, thi han var den eneste af Ketil Fladnæses Børn, som ikke var døbt. Ketil og alle hans Slægtninge, som vare med ham, bleve døbte i Vesterlandene.

Aude hin Grundrige kommer til Island.

122. Der var en Hærkonge, som hed Olaf, og var kaldt Olaf Hvide; han var en Søn af Kong Ingjald, Helges Søn, Gudrøds Søn, en Søn af Oplændingernes Konge Halfdan Hvitbeen. Olaf Hvide hærjede i Vesterviking, og indtog Dublin og Dublinsskire i Irland, hvorover han blev Konge. Olaf ægtede Aude hin Grundrige, Ketil Fladnæses Datter; deres Søn hed Thorstejn Rød. Da Olaf var falden i et Slag i Irland, drog Aude med Thorstejn til Syderøerne, hvor Thorstejn ægtede Thuride, en Datter af Eyvind, med Tilnavn Østmand. Thuride var Søster til Helge hin Magre, som var gift med Ketils Datter Thorun Hyrna; Thorstejn og Thuride havde mange Børn: deres Søn hed Olejf Fejlan, men deres Døttre, Groa, Olof, Osk, Thorhild, Thorgerde, Vigdis. Thorstejn blev Hærkonge, og gav sig i Forbund med Sigurd Jarl hin Mægtige, Eystejn Glumras Søn. De indtoge Katanæs og Syderland, Ros og Mærhæfe, og mere end Halvdelen af Skotland, over hvilket Thorstejn var Konge, indtil Skotterne svege ham, og han faldt i et Slag mod dem. Da Aude, som den Gang opholdt sig paa Katanæs, spurgde sin Søn Thorstejns Fald, lod hun hemmelig bygge et Fartøj i Skoven, og da hun fik det i Stand, styrede hun ud til Ørkenøerne, hvor hun bortgiftede Thorstejn Røds Datter Groa. Siden beredte Aude sig til at opsøge Island; hun havde

20 frie Karle paa Skibet med sig; den øverste og af Aude meest anseete af dem, hed Koll, og hans Raad fulgde hun fornemmelig. Koll var en Søn af Vedr-Grim, Ase Herses Søn. Koll ægtede Thorstejn Rods Datter Thorgerde. Aude drog først til Færøerne, og bortgiftede der Thorstejn Rods Datter Olof. Fra hende nedstamme Gøteskeggerne [1]) paa Færøerne. Siden drog Aude ud at opsøge Island; hun kom til Sønderlandet, og led Skibbrud paa Vikarsskejd; da foer hun til Kjalarnæs til sin Broder Helge Bjola. Han indbød hende at blive der om Vinteren med Halvdelen af sit Mandskab; hun syntes, det var et ringe Tilbud, og sagde, at hun ikke vidste, hvorfra han havde faaet saadan Smaahedsaand; hun drog da derfra vesterpaa til Bredefjord til sin Broder Bjørn. Bjørn sagde, at han kjendte sin Søsters Stolthed og Højmod, og gik imod hende med sine Karle, og indbød hende til sig med alle hendes Mænd. Aude tog med Takke imod hans Tilbud, og hun var der om Vinteren med hele sit Følge, og blev behandlet med den største Anseelse. Om Vaaren derefter drog hun bort at opsøge sig et Sted til Bopæl; hun drog ind i Bredefjord, og tog alle Bredefjordsdalene i Besiddelse, og boede i Hvam. Aude gav sin Svigersøn Koll hele Laxaadal; han var en meget anseelig Mand, og blev kaldt Dalekoll. Aude boede i Hvam til sin Alderdom. Efter hende ere Audes Tomter ved Ørrideaas Munding opkaldte. Hun var Kristen, og holdt vel sin Tro; hun lod oprejse Kors paa det Sted, som siden hedder Krosholar, og der holdt hun sin Bøn. Olaf Fejlan var den yngste af Thorstejn Rods Børn; han var en stor og stærk Mand, smuk og

[1]) D. e. Gatabeboere.

vel øvet i Legemsfærdigheder. Ham elskede Aude fremfor alle andre, og hun bekjendtgjorde for hver Mand, at hun tiltænkte ham alle sine Ejendomme efter sin Død. Olaf giftede sig efter Audes Raad; han ægtede Aldis hin Barøiske, en Datter af Konal Stejnmodssøn, der var en Søn af Ølver Barnekarl. Hun havde den Gang bortgiftet alle Thorstejn Røds Døttre. Aude var en fornem Kvinde. Da hun var træt af Alderdom, bød hun sine Frænder og Venner til sig, og beredte et anseeligt Gilde for dem; og da dette Gilde havde varet tre Nætter, gav hun i alle de indbudne Gjæsters Paahør sin Frænde Olaf Landet paa Hvam og alle sine andre Ejendomme og Jorder, som hun ikke forud havde givet sine Skibsfolk og frigivne Trælle, og derhos alt det Gods, hun efterlod sig; siden gav hun alle sine Venner Gaver, og gav dem mange nyttige Raad. Derefter takkede hun alle de Indbudne for deres Nærværelse, og sagde, at det samme Gilde endnu skulde vare i tre Nætter, og at det skulde være hendes Arveøl. Natten derefter døde hun. Aude blev begraven paa Strandbreden i Sandet, som overskylles af Flodvandet, efter hendes egen Bestemmelse, thi hun vilde ikke ligge i uviet Jord, da hun var døbt. Men efter hendes Død forlode hendes Frænder den sande Tro, og der blev siden gjort et Gudehuus paa Krosholar, da Ofringerne toge til.

Om Laxdølerne.

123. Dalekoll var gift med Thorstejn Røds Datter Thorgerde, som før blev omtalt; deres Børn vare Høskuld og Groa, som blev gift med Velejf hin Gamle og Thorkatla, som Thorgejr Offerpræst ægtede. Høskuld Kollssøn boede paa Laxaadal efter sin Fader; det Sted

hvor han boede, blev siden kaldt Hoskuldsstader; han var gift med Halfrid, en Datter af Thorbjørn fra Vatn i Haukedal; deres Søn var Thorlejk, som var gift med Thuride, en Datter af Arnbjørn Slejtubjørns Søn; deres Søn hed Bolle, som var gift med Gudrun Osvifrsdatter. Høskuld kjøbte Melkorka, en Datter af Irernes Konge Myrkjartan; deres Søn var Olaf Paa. Denne ægtede Egil Skallagrimssøns Datter Thorgerde; deres Sønner vare Kjartan, Egil, Haldor, Stejnthor og Thorberg. Kjartan ægtede Hrefna, en Datter af Asgejr Ædikoll; deres Sønner vare Asgejr og Skum. Olaf Paa havde en Datter, ved Navn Thuride, som blev gift med Gudmund Sølmundssøn paa Asbjørnsnæs. Deres Sønner vare Hall og Vigabarde. Høskuld Kollssøns Datter var Halgerde Snuinbrok, som Gunnar paa Hlidarende ægtede. Thorstejn Rødes Datter Thorgerde ægtede siden Herjolf, Eyvind Ilds Søn, og hans Søn var Hrut paa Kambsnæs.

Helge hin Magre ankommer til Island.

124. I Gotland var der en berømt Mand, ved Navn Bjørn; han var en Søn af Rolf fra Am. Bjørns Kone hed Hlif, og var en Datter af Rolf, der var en Søn af Ingjald, Kong Frodes Søn; deres Søn hed Eyvind. Bjørn blev uenig med Sigfast, Goternes Konge, Solvars Svoger, og Bjørn brændte ham inde med 30 Mand, og drog siden med tolv Mand til Norge, hvor Grim Herse, Kolbjørn Sneypers Søn tog imod ham. Hos ham opholdt Bjørn sig en Vinter, da vilde Grim dræbe ham, for at bemægtige sig hans Ejendomme, men Bjørn drog bort til Øndot Krake, som boede paa

Agder i Hviversfjord, og blev af ham modtagen. Bjørn var om Somrene i Vesterviking, men om Vintrene hos Øndot, indtil hans Kone Hlif døde i Gotland; da kom hans Søn Eyvind derfra, modtog Faderens Krigsskibe, og drog i Vesterviking, og havde udrustet sig til Irland; han ægtede Rafort, Kong Kjarvals Datter, og tog der sit Sæde; han blev kaldt Eyvind Østmand. Med Rafort havde han en Søn, som hed Helge, som de lode opdrage paa Syderøerne. Men da de kom der to Aar efter, var han saaledes forsultet, at de ikke kunde kjende ham; de førte ham da hjem med sig, og kaldte ham Helge hin Magre, og han blev siden opfødt i Irland. Da han var voxen, blev han en meget anseelig Mand, og ægtede da Thorun Hyrna, Ketil Fladnæses Datter, med hvem han avlede mange Børn; deres Sønner hed Rolf og Ingjald. Helge hin Magre foer til Island med sin Kone og Børn. Helge var at regne for en Kristen, men dog meget blandet i Troen; han var døbt, og sagde, at han troede paa Krist, men han gjorde ikke desto mindre Løfter til Thor til Søfart og vanskelige Foretagender. Helge hin Magre tog hele Øfjord mellem Siglunæs og Reynenæs i Besiddelse, og bosatte sig paa Kristnæs. Helge gav sin Søn Ingjald Landstrækningen østen for Øfjordsaa, oppe fra Arnarhol til den ydre Thveraa; Ingjald bosatte sig ved den søndre Thveraa, og byggede der et stort Gudehuus. Han ægtede Salgerde Stejnolfs Datter. Deres Søn var Eyjolf Hruga; han ægtede Astrid, en Datter af Vigfus Herse paa Vors i Norge; deres Søn var Vigaglum. Disse vare Vikingekaares Brødresønner: Erik Bjodeskalle, som var Fader til Kong Olaf Tryggvesøns

Moder Astrid, og Vigfus paa Vors, som var Fader til Vigaglums Moder Astrid.

125. Der var en Mand, ved Navn Ketil, en Søn af Ketil Fladnæses Datter Jorun Mannvitsbrekka. Ketil foer til Island fra Syderøerne; han var en god Kristen, hvorfor Hedningerne kaldte ham Ketil hin Fiflske eller Taabelige. Ketil tog Land i Besiddelse østerpaa i Vær, han bosatte sig i Kirkebø; der kunde ingen Hedninger boe. Ketils Søn var Asbjørn, hans Søn Thorstejn, hans Søn Surt, hans Søn Sighvat Lovsigemand.

126. En Mand, som hed Eystejn Digre, foer fra Norge til Island; han tog Land i Besiddelse østen for Gejrlandsaa, som grændsede til Ketil hin Taabeliges Landstrækning, og bosatte sig paa Gejrland. Eystejn, en Søn af Hrane Hildersson, foer fra Norge til Island. Eystejn Hranesøn kjøbte af Eystejn hin Digre de Lande, som han havde taget i Besiddelse, og bosatte sig paa Skard; hans Søn hed Hildar; denne agtede at flytte sin Huusholdning til Kirkebø, da Ketil hin Taabelige var død, og troede ikke paa det Sagn, som gik, at Hedninger ikke kunde boe der, som paa andre Steder, men da han var kommen nær til Gaardens Indhegning, faldt han pludselig om og døde. Han ligger der i Hildershøj, og det skal have gaaet flere Hedninger, som vilde slaae deres Bopæl op der, paa samme Maade, thi Gud havde udvalgt dette Sted til sin Dyrkelse. Der er nu et Nonnekloster.

Om Asolf hin Kristne.

127. Tvende Brødre toge hele Akranæs i Borgefjord i Besiddelse; den ene hed Thormod, den anden

Ketil. Ketil tog hele Akranæs vesten og norden for Akrafeld; hans Søn var Jørund hin Kristne, der boede i Gardar. Der var en Mand, ved Navn Asolf, som var i Slægt med Jørund i Gardar, han kom ud til Osar. Asolf var en god Kristen, og vilde ikke have med Hedninger at gjøre, og ikke tage Føde af dem. Han gjorde sig en enlig Hytte under Øfjældene, paa det Sted, som nu kaldes Asolfsskale hin Østre. Han traf ikke paa Mennesker, før Hedningerne, nysgjerrige efter at vide, hvad han havde til Føde, kom til Skalen, hvor de da fandt en stor Mængde Fiske; og da de gik til den Bæk, som laa ved Skalen, fandt de den saa fuld af Fiske, at de syntes aldrig at have seet saadant et Under før. Da Herredets Beboere mærkede det, dreve de Asolf bort, og vilde ikke, at han skulde være i Besiddelse af denne Herlighed; Asolf flyttede da sin Bopæl til Midskale, og var der en Tid; men alle Fiskene vare forsvundne af Bækken, da Hedningerne kom til for at fiske; men da man kom til Asolf, var den Flod, som rinder forbi Midskale, fuld af Fiske, og han blev da ogsaa dreven bort derfra. Han gjorde sig nu en tredie Skale, og det gik ganske paa samme Viis som før, at Fiskeriet strax gik til Grunde. Da Asolf ogsaa blev dreven bort derfra, drog han ud til Akranæs til sin Frænde Jorund. Jørund tog vel imod ham, og indbød ham at være hos sig; men da Asolf ikke vilde være hos andre Mennesker, gjorde Jørund ham et Huus paa Indreholm, og lod Føde bringe ud til ham. Der var Asolf siden, saalænge han levede, og blev der begravet.

128. Der var en Mand, ved Navn Ulf, en Søn af Grim fra Halogeland, Thorers Søn, Gunlaugs

Søn, Rolfs Søn, Ketil Kjølfares Søn. Ulfs Moder var Svanlaug, en Datter af Thormod paa Akranæs. Ulf boede paa Gejrland i Hvitaaside; hans Søn var Rolf hin Rige, Fader til Haldora, som Gissur hin Hvide havde tilægte, deres Datter var Vilborg, som Hjalte Skeggesøn ægtede; Ulf havde en anden Søn, ved Navn Roald, som var Fader til Rolf hin Yngre. Rolf hin Yngre ægtede Thuride, en Datter af Valthjof, Ørlyg hin Gamles Søn; deres Søn var Illuge hin Røde, som først boede i Hraunsaas, men siden i Hofstader i Reykedal, og allersidst paa Indreholm paa Akranæs; hans Søn hed Haldor, som boede der efter ham. Haldor var en god Kristen. En Vaar drømte han, at der kom en skinnende og prægtig Mand til ham, og tiltalte ham saaledes: „Det vil jeg gjøre dig vitterligt, Haldor! at det mishager mig, at din Tjenestepige bestandig tørrer sine Fødder paa mit Gravsted, naar hun gaaer fra Malkepladsen, men jeg underretter dig herom, fordi du agter at lade gjøre en Kirke ved din Gaard, og vil jeg, at Kirken skal staae over min Grav." Haldor syntes at spørge Manden, hvo han var. Han svarede: „Asolf hedder jeg, og jeg kom hid til dette Land i Landnamstiden; en god Kristen var jeg, som du vel maa have hørt fortælle. Den almægtige Gud har tilladt mig, at underrette dig om min Grav." Dernæst vaagnede Haldor, og overtænkte sin Drøm; han troede nu at være sikker paa, at det var sandt, hvad hans Fader havde berettet, thi han kunde huske, at hans Fader Illuge havde fortalt, at denne Mand Asolf var begravet der. Siden lagde han Mærke til den Tue, hvorpaa Pigen tørrede sine Fødder, og forbød hende at gjøre det

længer. Samme Sommer sejlede Haldor tidlig til Norge, og kom tilbage om Høsten med Tømmer til en Kirke, han lod da Kirken bygge ligeover Asolfs Gravsted, som han havde befalet ham, og Asolf ansees for en Helgen.

129. Der var en syderøisk Mand, ved Navn Kalman, som havde taget Land i Besiddelse vesten for Hvitaa, hans Søn var Sturle Offerpræst; Sturles Søn hed Bjarne, som boede efter sin Fader paa sin Fædrenearv i Kalmanstunga. Bjarne trættedes med Rolf hin Yngre, Illuge hin Rødes Fader, om den lille Tunga, da lovede Bjarne at antage Kristendommen, om han vandt det, han gjorde Fordring paa. Derefter brød Hvitaaen sig en ny Flodsæng, hvor den nu løber i, Bjarne erholdt da den lille Tunga, og hvad der ligger ovenfor Grinder og Sølmundshøfde; Bjarne opfyldte vel sit Løfte; han antog den sande Tro, og holdt den til sin Dødsdag.

Om Thorvald Kodransøn.

130. Der var en Mand, ved Navn Ejlif Ørn; efter ham er det højeste Fjæld i Rejkestrand i Skagefjord opkaldt. Ejlif Ørn var en Søn af Atle, der igjen var en Søn af Skide hin Gamle, Baard Jarls Søn. Ejlif Ørn var gift med Thorlaug, en Datter af Sæmund hin Syderøiske, som tog Sæmundsli i Besiddelse; de havde tre Sønner: den ene hed Sølmund, Fader til Gudmund, Fader til Vigabarde og hans Brødre; den anden var Atle hin Stærke, han ægtede Herdis, en Datter af Thord fra Høfde; deres Datter var Thorlaug, som Gudmund hin Mægtige paa Mødruvalle ægtede; Ejlif Ørns tredie Søn hed Kodran, han boede paa Giljaa i Vatsdal, han var en rig Mand, hans Kone hed Jarngerde, deres Sønner hed Orm og Thorvald. Kodran elskede sin Søn Orm højt, men

Thorvald lidet eller intet; han blev holdt til Arbejde, saasnart han nogenlunde mægtede det, han blev slet klædt og i alle Henseender behandlet som et Slegfredbarn imod hans Broder; han udførte alt det Arbejde, som han i sin Faders Huus var sat til, med god Villie. Den Tid boede Thordis Spaakone ude paa Skagestrand paa det Sted, som siden kaldes Spaakonefeld. En Sommer blev hun indbuden til Kodran paa Giljaa, thi han var hendes Ven. Men da Thordis var kommen til Gildet, og saae, hvilken Forskjel der gjordes paa Brødrene, sagde hun til Kodran: „Det Raad vil jeg give dig, at du herefter viser din Søn Thorvald mere Godhed, end du hidtil har gjort, thi det seer jeg klart, at i mange Henseender vil han vorde berømtere end alle dine andre Frænder; men om du for nærværende Tid har liden Kjærlighed til ham, giv ham da Kjøbmandsvarer, og send ham bort, og lad nogen have Tilsyn med ham, saalænge han er ung." Kodran saae, at hun talte dette af god Villie, og sagde, at han vilde give ham noget Sølv, og han tog da en Pung frem, og viste hende. Thordis betragtede Sølvet, og sagde: „Ei skal han have disse Penge; thi dem har du taget med Tvang og Voldsomhed fra Folk i Bøder." Han tog da en anden Pung frem, og bad hende see paa den. Hun gjorde saa, og sagde derpaa: „Ei vælger jeg disse Penge til ham." „Hvad har du da at udsætte paa dette Sølv?" spurgde Kodran. „Disse Penge," svarede Thordis, „har du af Gjerrighed skrabet sammen i større Landskyld og Indtægter end Ret var, derfor passe saadanne Penge ikke til Rejsepenge for en Mand, der baade vil være retfærdig og mild." Siden viste Kodran hin Digre hende en Pung, der var fuld af Sølv; deraf vejede Thordis

tre Mark til Thorvald, og gav Kodran det øvrige tilbage. Da spurgde Kodran: „Hvorfor vilde du hellere tage af disse Penge for min Søn, end af hine, som jeg bragde dig før?" „Thi du er kommen vel til disse," svarede hun, „da du har taget dem i Arv efter din Fader." Derefter foer Thordis bort fra Gildet med hæderlige Gaver og Kodrans Venskab. Hun førte Thorvald hjem med sig til Spaakonefeld, og han blev hos hende en Tid, og blev holdt vel med Klæder og andre Fornødenheder, og voxte godt til; men da han var fuldvoxen, drog han ud af Landet efter Thordis's Raad, og standsede ikke, før han kom til Danmark. Der traf han Kong Svend, med Tilnavn Tveskæg. Svend var kun af en ringe Mødreneæt, men han sagdes at være Danekongen Harald Gormssøns Søn. Svend var ikke i Landet den Tid i Danmark, thi Kong Harald vilde ikke erkjende ham for sin Søn; han laa da længe ude paa Krigstoge, og blev efter Vikingers Skik i de Tider kaldt Konge af sine Folk. Da Thorvald kom til Kong Svend, blev han vel imodtagen af ham, og blev hans Mand, og fulgde ham nogle Somre paa Krigstoge i Vesterlandene. Ej havde Thorvald været længe hos Kong Svend, inden Kongen agtede ham højere end sine andre Mænd og alle sine Venner, thi Thorvald var forsynlig med gode Raad, udmærket var han i Dyd og Forstand, stærk af Kræfter, og uforsagt, en duelig Krigsmand og rask i Striden, mild og gjæv paa Penge og af prøvet Troskab, villig til Tjeneste, og derfor yndet og afholdt af alle sine Stalbrødre, som han fortjente, thi uagtet han endnu den Gang var Hedning, overgik han i Retfærdighed langt andre Hedninger, saa at han anvendte alt det Bytte, han fik i Kampen, til at hjælpe Trængende, og til at ud-

løse fangne Mænd, og han understøttede mange, som vare komne i Trang; men naar fangne Mænd faldt i hans Lod, sendte han dem tilbage til deres Fædre eller Frænder, saavelsom dem, han havde udløst med Penge. Eftersom han nu var taprere end de andre i Kampen, toge de den Bestemmelse, at han maatte udvælge en Kostbarhed af hvert Bytte, men han benyttede denne Forrang til, at han udvalgde fornemme Mænds Sønner, eller andre Ting, som det gik dem mest nær at have mistet, og som hans Stalbrødre syntes mindst om at give slip paa, og sendte det siden tilbage til Ejerne. Derfor var han endogsaa elsket af dem, der vare udsatte for Plyndringer af Svends Mænd, og de berømte ham for hans Godhed; derfor udløste han let sine Mænd, naar de bleve fangne af Fjenderne, ja endogsaa Kongen selv. Det hændte sig saaledes engang, at Svend hærjede paa Bretland. I Førstningen sejrede han, og gjorde meget Bytte, men da han trængte langt op i Landet fra Skibene, kom der saa stor en Rytterhær imod ham, at han ikke kunde modstaae den. Kong Svend blev da fangen, bunden og kastet i Fængsel, og med ham Thorvald Kodransson og mange andre anseelige og ypperlige Mænd. Den næste Dag kom en rig Hertug med en stor Hær til Fængslet, for at tage Thorvald ud deraf; thi kort tilforn havde Thorvald udløst samme Hertugs Sønner, som vare blevne fangne, og sendt dem tilbage til deres Fader. Hertugen bød Thorvald at gaae ud og drage frit bort. Thorvald svor paa, at han paa ingen Maade vilde drage levende derfra, undtagen Kong Svend blev udløst og frelst med alle sine Mænd. Hertugen gjorde dette strax for hans Skyld, hvilket Kong Svend siden bevidnede, da han sad ved et

anseeligt Gjæstebud med to andre Konger, thi da Retterne bleve indbragte, og en Drost sagde, at aldrig vilde herefter ved et Bord vorde saa anseelig en Forsamling, som nu, da tre saa vældige Konger spiste af een Disk; da svarede Kong Svend smilende: „Nævne kan jeg en udenlandsk Bondesøn, som ene tilkommer, naar man skal tale tilbørlig, ligesaa megen Berømmelse og Hæder, som alle vi tre Konninger tilsammen." Dette opvakde megen Munterhed i Hallen, og alle spurgde leende, hvo eller hvad for een denne Mand var, som han lagde saa megen Berømmelse paa? „Den Mand," svarede han, „om hvem jeg her taler, er saa viis som en forstandig Konning burde være, stærk og modig som den meest uforsagte Berserk, saa from og sædelig som den dydigste Viismand;" siden fortalte han om Thorvald den Begivenhed, som nylig blev omtalt, hvorledes han ved sin Vennesælhed og mange andre berømmelige Fortrin havde frelst Kongen.

131. Efterat Thorvald havde faret vide om Land, antog han den sande Tro, og blev døbt af en saxisk Biskop, som hed Fredrik. Han lagde al Hu paa at overtale Biskop Fredrik til at drage til Island med ham, og prædike Guds Sag, og søge at omvende hans Fader og Moder og hans andre nære Frænder til Gud. Biskoppen lovede det gjerne, og foer derpaa til Island med ham, og deres Rejse gik heldig af. Kodran tog vel imod sin Søn, og Thorvald og Biskoppen vare den første Vinter paa Giljaa hos Kodran med 13 Mænd. Thorvald begyndte strax at forkynde Guds Evangelium for sine Frænder og alle dem, som kom at besøge ham, thi Biskoppen forstod ikke Indbyggernes Tungemaal; nogle bleve da den Vinter ved Thorvalds Taler bevægede til at omvende sig til

den sande Tro. Men nu skal her først fortælles, hvorledes han omvendte sin Fader og hans Huusfolk til den sande Tro: Da Biskop Fredrik med sine Klerke en Højtid holdt Gudstjeneste, var Kodran tilstede, mere af Nysgjerrighed, end fordi han agtede den Gang at samtykke i deres Sæder, men da han hørte Klokkernes Lyd og Klerkenes fagre Sang, og mærkede den søde Vellugt af Røgelsen, og saae Biskoppen prydet med en prægtig Dragt, og alle dem, som tjente ham, klædte i hvide skinnende Klæder, og derhos stor Glands over hele Huset af Voxkjerternes klare Lys, saa og andre Ting, som hørte til Højtidens Holdelse; da behagede alle disse Ting ham særdeles vel. Samme Dag kom han til Thorvald, og sagde: „Nu har jeg seet og temmelig overvejet, med hvilken Alvor I tjene eders Gud, men eftersom jeg skjønner, ere vore Sæder meget forskjellige, thi mig synes, at eders Gud glædes ved det Lys, for hvilket vore Guder ræddes; men om saa er, som jeg troer, da er denne Mand, som du kalder eders Biskop, din Spaamand, thi jeg veed, at du lærer af ham alle de Ting, som du paa din Guds Vegne forkynder os; men jeg har mig en anden Spaamand, som gjør mig megen Nytte; han forudsiger mig mange tilkommende Ting, han passer mit Kvæg, og minder mig om, hvad jeg skal foretage mig, eller hvad jeg skal vogte mig for; og derfor har jeg megen Tillid til ham, og har dyrket ham i lang Tid, men du mishager ham meget og ligesaa din Spaamand og eders Skikke, og han afholder mig fra at vise eder nogen Hæder, og allermest fra at antage eders Tro." „Hvor boer din Spaamand?" spurgde Thorvald. „Han boer her tæt ved min Gaard," svarede Kodran, „i en stor og præg-

tig Klippe." „Hvorlænge har han boet der?" spurgde Thorvald videre. Kodran sagde, at han havde boet der i lang Tid. „Da vil jeg, Fader," sagde Thorvald, „herom slutte en Overenskomst mellem os: du siger, at din Spaamand er meget stærk, og at du sætter stor Tillid til ham, men Biskoppen, som du kalder min Spaamand, er svag, og besidder ingen store Kræfter; men om han nu kan ved den Himlens Guds Kraft, paa hvem vi troe, fordrive din Spaamand af saa stærkt et Herberge, da er det tilbørligt, at du forlader ham og omvender dig til den almægtige Gud, din Skaber, som er i Sandhed Gud, over hvem ingen Magt formaaer at sejre, han, som boer i det evige Lys, hvorhen han fører alle, som troe paa ham, og tjene ham med Troskab, for der at leve med ham i ubeskrivelig Salighed evindeligen; og om du vil omvende dig til den ophøjede Himlens Konning, da vil du snart indsee, at denne, som afholder dig fra at troe paa ham, fuldkommen bedrager dig, og at han ønsker at drage dig med sig fra det evige Lys til uendeligt Mørke; men om det synes dig, som han gjør dig noget Godt, da gjør han det allene, for at han derved desto lettere kan bedrage dig, naar du anseer ham for god og nødvendig for dig." Det er let at see," svarede Kodran, „at din og Biskoppens Tænkemaade er ganske forskjellig fra hans, og det seer jeg, at begge Parter føre deres Sag med megen Iver, thi alle de Ting, som I sige mod ham, de samme anfører han ogsaa mod eder; men hvad behoves der at tale meget herom! denne Overenskomst, som du har foreslaaet, vil vise det Sande." Thorvald blev glad ved sin Faders Tale, og fortalte Biskoppen deres Samtale og Sagens Sammenhæng. Da-

gen derefter viede Biskoppen Vand, gik siden med Bønner og Salmesang, og stænkede Vandet rundt omkring Klippen, og han hældte det paa Spidsen af den, saa at hele Klippen blev vaad. Natten efter kom Kodrans Spaamand til ham i Søvne, og med et skummelt Aasyn, og skjælvende af Rædsel, sagde han til Kodran: „Ilde har du gjort, i det du bød saadanne Mænd hid, som ville svige dig, saa at de forsøge at drive mig bort fra min Bopæl, thi de hældte sydende Vand over mit Herberge, saa at mine Børn ikke lidet pintes af de brændende Draaber, som løb inden for Taget; og om sligt end ikke skader mig meget, er det alligevel tungt at høre de smaa Børns Graad, at de skrige, naar de brændes. Morgenen efter fortalte Kodran sin Søn alt dette. Thorvald glædede sig derved, og opmuntrede Biskoppen til at vedblive med det begyndte Foretagende. Biskoppen gik til Klippen med sine Mænd, og bar sig ad ligesom forrige Dag, og bad den almægtige Gud indstændigen, at han vilde fordrive Djævelen, og føre Manden til sin Frelse. Næste Nat viste den svigefulde Spaamand sig for Kodran ganske anderledes, end han før plejede, thi forhen forekom han ham af lyst og blidt Udseende, og med anseelig Paaklædning, men nu var han ifort en afskyelig sort Skindpels, var af et stygt skummelt Udseende, og talte saaledes med en sorrigfuld og skjælvende Røst til Bonden: „Disse Mænd bestræbe sig af alle Kræfter for at rane os begge det Gode og den Nytte, vi have af hinanden, i det de ville drive mig bort fra min egen Arvelod, men berøve dig vor inderlige Omhu og vise Forudsigelser. Viis dig nu saa ædelmodig imod mig, at drive dem bort, at vi ikke for deres

Ugjerning skulle miste alle gode Ting, thi aldrig skal jeg flye; men det er dog tungt at taale længer al deres Ondskab og Overlast." Kodran fortalte sin Søn om Morgenen alt dette og meget andet, som denne Djævel havde talt til ham. Biskoppen drog til Klippen den tredie Dag paa samme Maade som før, men den onde Aand viste sig tredie Gang for Bonden Natten efter med et jammerfuldt Udseende, og fremførte med hulkende Stemme denne Veklage for ham: „Denne onde Bedrager, de Kristnes Biskop," sagde han, „har berøvet mig al min Ejendom; mit Herberge har han ødelagt, han har hældt sydende Vand over mig, vædet mine Klæder, sønderrevet dem og gjort dem aldeles ubrugelige, men mig og min Familie har han tilføjet en uerstattelig Skade ved Forbrændelse, og derved tvunget mig til at flygte langt bort til øde Steder; nu nødes vi til at skille vor Forening og vort Venskab, og alt dette er forvoldt ved din Utroskab. Tænk du nu paa, hvo der herefter saa troligen skal passe dit Gods, som jeg har gjort tilforn; du ansees for en retskaffen og tro Mand, men du har gjengjældt mig Ondt for Godt." Da svarede Kodran: „Jeg har dyrket dig som en nyttig og stærk Gud, den Tid jeg ikke kjendte den sande, men eftersom jeg nu har forsøgt, at du er fuld af Svig og meget svag, saa er jeg nu berettiget til, uden derved at begaae nogen Synd, at forlade dig og henflye under den Guddoms Beskjærmelse, som er langt bedre og stærkere end du." Dermed skiltes de, meget opbragte paa hinanden. Dernæst blev Kodran og hans Kone Jarngerde døbte, og ligeledes alle Folkene i Huset, undtagen hans Søn Orm, som ikke vilde lade sig døbe den Gang.

132. Vaaren derefter droge Biskoppen og Thorvald vesterpaa til Videdal med deres Mandskab, opsloge deres Bopæl paa Lækjamot, og boede der fire Vintre, og droge i de Aar vidt omkring paa Island at prædike Guds Ord. Det første Aar, de vare paa Lækjamot, bejlede Thorvald til en Kvinde, som hed Vigdis, en Datter af Olaf, der boede paa Haukagil i Vatsdal. Da Biskoppen og Thorvald kom til Gildet, var der som Gjæster en Mængde Hedninger. Der var en stor Skale eller enlig Bygning, som Skik var i de Tider, og en lille Bæk gik tværtigjennem Skalen, som var beredt paa det bedste; men eftersom hverken de Kristne vilde spise sammen med Hedningerne eller disse med hine, tog man det Raad, at hænge et Tæppe tværtigjennem Skalen imellem dem, der hvor Bækken var. Biskoppen skulde være foran i Skalen med de Kristne, men Hedningerne indenfor Tæppet. Ved dette Bryllup vare blandt de andre Hedninger tvende Brødre, der vare de stærkeste Bersærker og meget kyndige i Trolddom, de hed begge Hauk. Eftersom de med al Magt modstode den sande Tro, og gjorde sig al muelig Flid for at ødelægge Kristendommen, bøde de Biskoppen, at, hvis han havde Mod dertil eller nogen Fortrøstning paa sin Gud, da skulde han prøve med dem de Idrætter, de vare vante at udføre: at vade gjennem luende Ild med bare Fødder eller lade sig falde paa Vaaben, uden at faae nogen Skade deraf. Stolende paa Guds Bistand afslog Biskoppen det ikke. Der bleve da gjorte store Ildsteder langs igjennem Skalen, som i den Tid var Skik, at drikke Øl ved Ild. Biskoppen iførte sig hele sin Bispedragt, og viede Vand; han gik derpaa til Ilden saaledes klædt, havde

en Bispehue paa Hovedet og en Bispestav i Haanden; han viede Ilden, og stænkede Vand over den. Dernæst gik de to Bersærker ind, gruelig hylende bede de i Skjolderandene, og havde blottede Sværde i Hænderne, og de agtede nu at vade gjennem Ilden; men de kom hurtigere til den, end de tænkte, og stødte Fødderne mod Brændestykkerne, saa at de begge faldt frem, og Ilden slog op over dem, og brændte dem i et Øjeblik med saa megen Heftighed, at de bleve trukne døde ud deraf. De bleve førte op i en Gil eller Bjergkløft, og der begravede, hvoraf dette Sted siden fik Navnet Haukagil. Biskop Fredrik gjorde Kors for sig, og gik midt i Ilden langs igjennem Skalen, men Luen adskilte sig til begge Sider fra ham, som om en Vind blæste den, og saa aldeles ingen Skade tilføjede Ildens Hede ham, at ikke engang den mindste Trævl paa hans Klædning var sveden. Mange af dem, som saae dette ophøjede Jærtegn, omvendte sig da til Gud. Denne Begivenhed, siger Gunlaug Munk, at han hørte fortælle af en sandfærdig Mand, Glum Thorgilssøn, men Glum havde hørt den af en Mand, ved Navn Arnor Arndissøn. Olaf paa Haukagil byggede siden en Kirke paa sin Gaard, og Thorvald gav ham Træ dertil.

133. Biskoppen og Thorvald gjorde sig bestandig al Flid for at føre saa mange Mennesker som mueligt til den sande Guds Dyrkelse, og det ikke blot i de nærmeste Bøjgder, men de droge vidt omkring i Island at forkynde Guds Ord. De kom saaledes vesterpaa til Hvam i Bredefjordsdalene ved Althingstiden. Thoraren var ikke hjemme, men hans Hustru Fridgerde, en Datter af Thord fra Høfde, tog i Forstningen vel imod

dem. Thorvald underviste Folkene i Troen, men Fridgerde ofrede imidlertid indenfor, og den ene hørte alt, hvad den anden sagde. Fridgerde svarede lidt men dog ilde paa Thorvalds Ord, men hendes og Thorarens Søn Skegge spottede over Thorvalds Ord; derom gjorde Thorvald denne Vise:

Foer jeg med herlig Lære,
Høre dog vilde mig ingen,
Goden Hæder fra Guldets
Giver førte vi næppe;
Ej med Gjævhed den Gamle
Galed fra Hedningehjalet
Ligemod Skjalden, den Gydje [1])
Gud vil ødelægge!

Der fortælles intet om, at nogen i Vestfjerdingen skal ved deres Ord være gaaet over til Kristendommen, men da de droge nordpaa til Bøjgderne, antoge der nogle anseelige Mænd den sande Tro, nemlig: Ønund i Reykedal, Thorgils Grenjadssøns Søn, og Hlenne paa Saurbø i Øfjorden og Thorvard paa Aas ved Hjaltedal; Thorvards Brødre hed Arngejr og Thord; han var en Søn af Landnamsmanden Spakbødvar Øndotssøn, som boede i Vidvig; disse og endnu flere i Nordfjerdingen bleve fuldkomne Kristne; men der vare desuden mange, som, uagtet de ikke strax lode sig døbe, dog troede paa Krist, og afstode fra at ofre til Afguderne og fra alle hedenske Skikke, og vilde ikke betale Skat til Afgudshusene. Derfor bleve Hedningerne vrede paa Biskop Fredrik, og øvede Fjendskab mod alle dem, der gik over til ham.

[1]) Præstinde, Troldkvind.

Thorvard Spakbodvarssøn lod bygge en Kirke paa sin Gaard paa Aas, og havde en Præst, som Biskoppen gav ham, hos sig til at synge Messer og forrette Gudstjeneste. Derover blev Klause, en Søn af Thorvald Refssøn fra Bard i Fljot, meget vred. Klause var en fornem Mand, han drog til Thorvalds Brødre Arngejr og Thord med det Andragende, at han bød dem at vælge, om de vilde dræbe Præsten eller brænde Kirken. „Det fraraader jeg dig," svarede Arngejr, „og det vil jeg fraraade enhver min Ven at dræbe Præsten; thi min Broder Thorvard har forhen grusomt hævnet mindre Forurettelser, end jeg troer at han vil holde dette for, men det vil jeg tilskynde dig, at du brænder Kirken." Thord vilde ikke samtykke med dem i denne Beslutning. Kort efter gik Klause selv tiende hen en Nat, for at brænde Kirken, men da de nærmede sig, og gik ind paa Kirkegaarden, mærkede de en frygtelig Hede, og saae, at store Gnister fløj ud af Vinduerne paa Kirken. De gik da deres Vej igjen, da de troede, at Kirken var fuld af Ild. En anden Gang gik Arngejr til med mange Mænd, og agtede at brænde denne samme Kirke, men da de havde brudt Døren op, og han agtede at tænde Ild i Gulvet med tørre Birkeriis, og det ikke vilde lue saa hurtig, som han vilde, lagde han sig ind over Dørtærskelen, og vilde til at blæse paa det, da der var Gløder nok, men de vilde ikke fænge i Træet; da kom en Piil, og stod fast i Kirkegulvet lige ved hans Hoved, og strax kom en anden, som hæftede hans Kjole fast til Gulvet, saa at Pilen fløj imellem hans Side og Skjorten, han havde paa. Han sprang da hurtig op, og sagde: „Saa nær fløj denne Piil min Side, at jeg beslutter mig til ikke at oppebie

den tredie her." Saaledes beskjærmede Gud den Gang sit Huus. Arngejr drog bort med sine Mænd, og Hedningerne forsøgte ikke oftere at brænde denne Kirke. Denne Kirke var bygget 16 Aar, før Kristendommen blev offentlig antagen over hele Island, og den stod saaledes, at intet var gjort ved den.

134. En Sommer underviiste Thorvald Kodranssøn efter Biskoppens Bøn offentlig paa Althinget hele Folket i Troen, men da han havde med megen Veltalenhed fremført den almægtige Guds mange og store Undergjerninger, da tog først til Gjenmæle en fornem og anseelig Mand, skjønt Hedning og grum, Hedin fra Svalbard i Øfjordsstrand, en Søn af Thorbjorn, der igjen var en Søn af Skage Skopteson; denne Hedin var gift med Ragnhejd, Eyjolf Valgerdssøns Steddatter og Broderdatter. Hedin talte meget Ondt imod Thorvald, og bespottede meget den hellige Tro, og det udvirkede han ved sin ondskabsfulde Tale for Folket, at ingen fæstede Tro til det, som Thorvald havde sagt, men tværtimod tiltog fra den Tid Hedningernes Forfølgelse og Had imod Biskoppen og Thorvald saameget, at de gave Skjaldene Penge for at gjøre Nidviser om dem; i een af disse hedder det saaledes:

Ni Børn baaret
Biskoppen haver,
Til dem alle er
Thorvald Fader.

Derfor dræbte Thorvald de to, som havde gjort Kvadet, men Biskoppen udholdt alle Fornærmelser med den største Sagtmodighed. Da Thorvald havde dræbt Skjal-

dene, gik han til Biskoppen at fortælle ham, hvad han havde gjort. Biskoppen sad inde, og læste i en Bog, og før Thorvald gik ind, kom der to Blooddraaber paa Bogen for ham, Biskoppen indsaae strax, at det var et Varsel, og da Thorvald kom ind til ham, sagde han: „Enten har du udøvet Manddrab, eller har du det i Sinde." Thorvald fortalte ham da, hvad han havde gjort. Biskoppen sagde: „Hvi gjorde du det?" „Jeg kunde ikke taale, at de forhaanede os," svarede Thorvald. Biskoppen svarede: „Der hørte lidet til at taale, at de løj dig paa, at du havde Børn, men du har fort deres Ord til det Værre, thi vel kunde jeg bære dine Børn, om du havde nogle, men ej skulde en Kristen forsøge at hævne sig selv, om han end skammeligen forhaanedes, men heller for Guds Sag taale Beskæmmelse og Forurettelse."

135. Om de end saaledes udstode megen Forfølgelse af onde Mennesker, holdt de dog alligevel ikke op med at drage omkring i Bøjgderne og forkynde Guds Ord. De kom saaledes ud i Laxaadal, og opholdt sig en Tid hos Thorvalds Farbroder Atle hin Stærke, under Eriksfeld. Denne blev da døbt med hele sit Huus, og mange andre, som kom til; thi den hellige Aands Miskundhed nærmede sig ved deres Ord. Da fløj ved Guds Bistand Biskoppens Lære i en lille fem Vintre gammel Drengs Øre, som hed Ingemund, en Søn af Hafer i Goddale; han blev opfostret i Reykestrand. Ingemund kom en Dag til sin Fosterfaders Faarehyrde, og bad ham følge sig hemmelig til Ejlifsfeld, at see Biskoppen. Dette tilstod Faarehyrden ham, og de gik nu over Kjartansgjaa og vesterpaa over Fjældet til Laxaa-

dal; men saasnart de kom til Atles Gaard ved Ejlifsfeld, begyndte Drengen at bede om, at han maatte blive døbt. Atle tog Drengen i Haanden, og førte ham for Bispen, saa sigende; „Denne Dreng er Søn af en anseelig Mand, dog en Hedning, men han beder om at vorde døbt uden sin Faders og Fosterfaders Raad og Vidende. Tænk nu over, hvad man skal gjøre, thi det kan man sikkert vænte, at det vil mishage dem begge, om han bliver døbt." Biskoppen svarede leende: „Sandeligen," sagde han, „maa man ikke nægte saa ungt et Barn den hellige Tjeneste, allerhelst om han har bedre Forstand paa, hvad der er ham tjenligt, end hans voxne Frænder." Siden døbte Biskoppen Ingemund, og lærte ham, før han gik bort, de vigtigste Pligter, han havde at iagttage som Kristen.

136. Der fortælles, at Biskop Fredrik døbte en Mand, som hed Maane, der, fordi han holdt den hellige Tro ved en udmærket dydig Vandel, blev kaldt Maane hin Kristne. Han boede i Holt paa Kolgumyre, hvor han byggede en Kirke, i hvilken han tjente Gud baade Nat og Dag med hellige Bønner og Almisser, som han uddeelte til mange fattige Mennesker. Han havde et Fiskestade i en Aa, der laa i Nærheden, som endnu den Dag i Dag kaldes efter ham Maanefos; thi da engang Uaar og Hungersnød indtraf, havde han intet at give de Hungrige, han gik da til Aaen, og havde da tilstrækkelig Laxefangst i Dybet under Fossen. Denne Laxefangst lagde han under Kirken i Holt, og Gunlaug Munk siger, at denne Herlighed har siden bestandig ligget dertil. Ved Kirken sees endnu Mærke af, at han har boet der som en Eremit; thi ligesom han var ganske forskjellig fra de fleste Mennesker i Tænkemaade, saa vilde han og i legem-

lig Henseende være affondret fra Verdens Støj, thi ved Kirkegaarden sees endnu Levningerne af et Gjærde til det Indelukke, hvor han efter Sagnet skal have gjort Hø paa om Sommeren til at fodre en Ko ved, af hvis Mælk han nærede sig; thi han vilde heller forhverve sig sin Føde ved sine egne Hænders Gjerninger, end spise sammen med de Hedninger, som hadede ham; det Sted hedder siden Maanegerde.

Angreb paa Biskop Fredrik.

137. For kun at tale om en enkelt af de mange Forfølgelser, som Biskop Fredrik og Thorvald udstode af Hedningerne for den sande Tros Forkyndelse, anføres her blot følgende: Engang vilde de ride til Vaarthing paa Hegranæs, men da de nærmede sig Thingstedet, gjorde den forsamlede Mængde Hedninger Opløb, og løb imod dem med megen Raaben, somme kastede Stene paa dem, somme svingede deres Vaaben og Skjolde mod dem med Voldsomhed og Skrigen, og bade Guderne at ødelægge sine Fjender, saa at der ikke var noget Haab om, at de kunde komme paa Thinget. Da sagde Biskoppen: „Nu hændes det, som min Moder fordum drømte, at det forekom hende, som hun fandt et Ulvehaar i mit Hoved; thi nu gjøres vi fredløse, og fordrives som farlige Ulve med skrækkeligt Raab og Opløb. Derefter droge Biskoppen og Thorvald hjem til Lækjamot, og opholdt sig der om Sommeren. Samme Sommer efter Althinget samlede nogle hedenske Høvdinger en Hær, saa de havde 200 Mand (store Hundreder); de agtede sig til Lækjamot at indebrænde Biskoppen og hans Følge. Da de vare komne nær til Gaarden Lækjamot, stege de af deres Heste, og agtede at bede, som de ogsaa gjorde, men da de vare

komne op paa Hestene igjen, fløj der pludselig en Mængde Fugle forbi, hvorved deres Heste bleve sky, og saa gale, at alle de, som vare komne op, faldt af, og lemlæstedes; nogle faldt paa Stene, og brøde Arme eller Been eller fik anden Skade, nogle faldt paa deres egne Vaaben, og fik deraf store Saar, Hestene løb over andre og lemlæstede dem; de, som Hestene løb fra, kom mindst til Skade, men de kom nu til at gaae en lang Vej, inden de naaede deres Hjem. Efter denne Hændelse vendte de tilbage. Saaledes beskjærmede den almægtige Guds Miskundhed sine Mænd, at det var saa langt fra, at Biskoppen og Thorvald den Gang fik nogen Skade af Hedningernes Ondskab og Efterstræbelser, at de ikke engang fik det mindste Nys om dette Overfald og Anslag. De boede nu den fjerde Vinter paa Lækjamot, men Sommeren efter fore de bort, først til Norge, og laa der en Tid i en Havn. Da kom fra Island, og lagde til samme Havn den før omtalte Hedin fra Svalbard. Hedin gik op i Land i en Skov at hugge sig Huustømmer. Da Thorvald blev dette vaer, kaldte han sin Træl med sig, og de gik nu hen i Skoven, hvor Hedin var, og Thorvald lod Trællen dræbe ham. Men da Thorvald kom til Skibet, og fortalte Biskoppen, hvad der var skeet, sagde denne: „Formedelst dette Drab skulle vi skilles, thi du vil seent aflade fra Manddrab." Derefter drog Biskop Fredrik til Saxland, og endte der sit Liv i høj Hellighed, tagende evig Belønning af den almægtige Gud for sin Dyd og timelige Møje.

Om Thorvald Vidfarne.

138. Thorvald levede mange Aar derefter, men da han var en ypperlig Mand, stærk og modig, og altid opfyldte Guds Bud af inderlig Kjærlighed, da

tænkte han, at, om han atter drog tilbage til sin Fødes, var det ikke vist, at han altid kunde taale sine Landsmænds Overlast og Forurettelser, som han burde af kristelig Kjærlighed, og han fattede derfor den Beslutning, ikke oftere at besøge Island. Han begav sig da paa Rejser ud i Verden og lige til Jerusalem, at see de hellige Steder; han rejste omkring i hele Grækerige, og kom til Myklegaard, hvor selve Stolkongen med megen Æresbevisning tog imod ham, og gav ham mange hæderlige Gaver; saaledes hvilede Guds Miskundhed over ham, og hans Navnkundighed gik forud for ham, hvor han kom frem, saa at han agtedes og æredes af Store og Smaa som en Troens Støtte og Forsvarer, og hædredes som en ypperlig Bekjender af vor Herre Jesus Krist, af selve Myklegaards Kejser og alle hans Høvdinger og ikke mindre af alle Biskopper og Abbeder over hele Grækeland og Syrland; allermeest blev han anseet i Østerleden, da han af Kejseren var sendt did, som Befalingsmand over alle Konger i Rusland og i hele Garderige. Thorvald Kodranssøn lagde der Grundvolden til et berømt Munkekloster ved den Hovedkirke, som er helliget til Johannes Baptist, og lagde dertil tilstrækkelige Jorder; det hed bestandig siden Thorvalds Kloster. I dette Kloster endte han sit Liv, og er der begravet. Dette Kloster staaer ved Foden af det høje Bjerg, som hedder Drøfn. Da Biskop Fredrik og Thorvald kom til Island, vare forløbne fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel 981 Aar, men 106 Aar fra den Tid, da Island begyndte at bebygges. Tre Vintre derefter byggede Thorvald Spakbødvarssøn en Kirke paa Aas.

Om Stefner Thorgilssøn.

139. Der var en Mand, som hed Stefner, han

var en Søn af Thorgils Ejlifsson, Helge Bjolas Søn, Ketil Fladnæses Søn, Bjørn Bunas Søn. Stefner var født paa Kjalernæs, og voxte op der, medens han var Barn. I en temmelig ung Alder drog han udenlands, og antog Kristendommen i Danmark, og blev en berømt Mand. Han traf sammen med Torvald Kodransson, og rejste med ham vidt omkring i Verden, at lære at kjende de hellige Steder og fornemme Mænds Sæder. Omsider vendte han tilbage til Norden, hvor han traf Olaf Tryggvesøn ovre i Vesterlandene, blev hans Mand, og fulgde ham, da han drog til Norge.

Kong Olaf paabyder Kristendommen.

140. Kong Olaf Tryggvesøn drog mod Slutningen af den samme Vinter, da han var tagen til Konge i Throndhjem østerpaa landvejs lige til Grændsen, og underlagde sig hele Landet, som forhen blev fortalt. Tidlig om Vaaren drog Kongen ud i Vigen, ledsaget af betydeligt Mandskab; der opholdt han sig længe om Vaaren, og der kom mange mægtige Mænd til ham, som dels vare hans Frænder, dels havde været hans Fader Kong Tryggves Venner, og han blev der imodtagen med megen Kjærlighed. I Vigen boede to rige og fornemme Brødre Thorgejr og Hyrning, som ogsaa kom til Kong Olaf. De havde talt om den Sag med Kongens Stedfader Lodin, at de vilde bejle til Lodins og Kong Olafs Moder Astrids Døttre. Lodin svarede dem vel paa deres Andragende, men henskød dog Sagen til Kong Olaf, eftersom Kvinderne vare hans Søstre. En Dag kaldte Kongen til sig sine Morbrødre Jostejn og Karlshøfud, Thorkel Dydril og deres Stedfader Lodin, saa og Thorgejr og Hyrning, thi de vare de mægtigste Mænd der østerpaa i Vigen. Siden begyndte

Kongen saaledes sin Tale med stor Alvorlighed og Iver: „Jeg vil her gjøre eder vitterligt," sagde han, „at jeg vil paabyde Kristendommen her i Landet, og skal jeg enten faae det udført, at kristne hele Norrig, eller i modsat Fald døe; det er min Villie, at I staa mig bi i denne Sag, og udføre, med al Omhu, dette herlige Kald, saa at dette heldbringende Raad kan faae Fremgang. Jeg underretter eder om denne min Beslutning, førend jeg fremfører den for det øvrige Folk her i Landet, fordi det synes mig rimeligst, formedelst eders Magt og Rigdom, at dette Budskab vil blive antaget, om I Brødre Thorgejr og Hyrning ville fremme det, men jeg troer mine Frænder bedst til, at de ere mig hengivne, og ligeledes min Stedfader Lodin for Svogerskabs Skyld." Da svarede Thorgejr: „Paa denne Sag har jeg Svar paa rede Haand: vil du, Konning! give os Brødre dine Søstre Ingerid og Ingegerd tilægte, med deres Fader Lodins og andre Frænders Samtykke, da skulle vi af al vor Magt staae dig bi, i hvad du vil gjøre, og bevæge alle vore Venner og Frænder til Lydighed imod dig, saavidt vi ved vort Raad og Indflydelse kunne formaae. Af sanddrue Mænds Beretninger kjender du vor Æt, og hvilke betydelige Ejendomme vi besidde, skjønt du ikke har været længe i dette Land." „Ja" svarede Kongen, „jeg veed, at I ere mægtige og højbyrdige Mænd, og af prøvet Troskab og Manddom, derfor vil jeg tilstaae eder eders Begjering, om det ikke er imod Møernes eller deres Frænders Villie; og jeg skal forøge eders, alle mine Svogres og Frænders, Magt og Anseelse, om I ville staae mig bi i at indføre Kristendommen, thi det er nu det allermest magtpaaliggende, som I kunne gjøre for mig." Alle de, som

vare tilstede ved Forsamlingen, sagde, at de skulde udføre alle Kongens Ønsker, og det samme skulde alle de gjøre, som vilde lyde deres Ord. Siden blev der talt om Brødrenes Frieri, og det blev afgjort, at de skulde have Lodins og Astrids Døttre, og Brylluppet skulde holdes tidlig om Sommeren i Vigen. Efterat denne Forsamling var holdt, gjorde Kong Olaf vitterligt for hele Folket, at han vilde byde alle Mennesker i sit Rige at antage Kristendommen. De, der forhen, som nu blev fortalt, havde erklæret sig villige, tilstode nu først at opfylde Kongens Bud, og da de vare de mægtigste af alle de tilstedeværende, fulgde de andre deres Exempel, og derpaa bleve alle Folk østfjords i Vigen døbte. Kongen var siden tilstede ved Brødrenes Bryllup, hvor der holdtes et meget anseeligt Gilde. Efter dette Bryllup drog Kong Olaf nord op i Vigen, og bød Folket at antage Troen, og straffede dem haardt, som satte sig derimod, somme lod han dræbe, andre afhugge Hænder eller Fødder, andre drev han ud af Landet. Udfaldet blev, at i hele det Rige, som hans Fader Kong Tryggve, og ligeledes i det, som hans Frænde Kong Harald Grænske havde ejet, gik alt Folket paa Kong Olafs Bud over til Kristendommen, saa at hele Vigen blev kristnet.

Kong Olafs Prædiken for Bønderne.

141. Kong Olaf lod udruste Skibe i Vigen, og foer derpaa nordop til Agder, han havde en stor og skjøn Hær, og hvor han holdt Thing med Bønderne, bød han alle Folk at lade sig døbe, og alle antoge da Kristendommen, thi ingen af Bønderne torde staae imod, og Folket blev saaledes døbt, hvor han foer frem. Kong Olaf stævnede et Thing i Morster paa Sydhørdeland;

da Kongens Thingbud kom til Bønderne, samlede de sig sammen i en betydelig Mængde, og talte og raadsloge om den vanskelige Sag, at de havde spurgt, at Kong Olaf paa hvert Thing paabød den nye og fremmede Tro, og forpligtede dem alle til at antage og holde sig til den, men forkaste, ødelægge og tilintetgjøre den, som Indbyggerne forhen havde haft. De bleve nu enige om, at de af alle Kræfter vilde modsætte sig dette Bud. De udvalgde siden tre Mænd, som vare de viseste og mest veltalende i deres Flok til at tale imod Kongen, om han vilde andrage den Sag; de skulde med djærve Ord sige ham, at de ikke vilde taale nogen Uretfærdighed, om Kongen vilde byde dem den. Natten før Thinget skulde holdes, viste den hellige Biskop Martinus sig for Kong Olaf i Søvne, saaledes talende: „Det har været Folks Skik her i Landet, som vide andensteds, hvor Hedendommen hersker, at man giver Thor og Odin Øl og helliger Aserne fulde Bægere, naar Drikkelag eller Gilde ere holdte, men nu vil jeg, at du lader det indrette paa denne Maade ved Gilder eller Sammenkomster, hvor der tales for Skaaler, for at den Uskik, som tilforn har hersket, kan aflægges, at du lader Skaalen tilegnes mig eller Gud og hans Helgene, men jeg skal understøtte og hjælpe din Sag i Morgen, saa den skal faae Fremgang, thi mange agte at staae imod, og bestandig skal jeg yde dig Bistand til dine gode Foretagender." Kongen syntes, at han tilstod dette, og dernæst vaagnede han, og tænkte over, hvad han havde drømt, og det syntes ham bedre end udrømt. Om Dagen drog nu Kongen til Thinget, hvor en Mængde Bønder vare forsamlede, alle fuldt væbnede. Da Thinget var sat,

stod Kongen op paa en Klippe, og hans Mænd, som ogsaa vare bevæbnede, rundt omkring ham, men Bondeflokken sad længere borte. Saa sige troværdige Mænd, at man endnu kan see i Klippen ligesom smaa Kopper, der hvor Kongens Mænd satte deres Spydskaft-spidser, da de stode og støttede sig ved deres Spyd, og ligeledes Kong Olafs Fodspor, der see ud, som om han havde staaet i blød Snee. Kongen talte med Blidhed til Bønderne saalunde: „Her ere nu sammenkomne mange anseelige Høvdinger og en Mængde Folk; jeg vil nu takke eder alle, som ere komne til Thinget efter vort Bud, thi jeg vænter, at ederს Tilstedeværelse her vil være os alle til Hæder baade i Tid og Evighed. Det er eder vitterligt, at dette Lands Folk har overdraget mig Høvdingskab over hele Norges Rige, og lovet at vise mig Lydighed og villig Tjeneste i alle Henseender efter min Villie; men eftersom jeg vænter, at I alle ville troligen opfylde eders Løfte herom, da bør jeg ikke kue eder i Trældom som kjøbte Trælle, men anbetroe eder hæderlig Tjeneste, som høviske Riddere bør overdrages af deres Konning; derfor vil jeg ikke, at I skulle und-være nyttig Underretning om, hvad eder anstaaer at gjøre, og hvo det bør eder at tjene; hvis I ville lyde mig, da skal jeg gjøre eder til den øverste Konnings Rid-dere, han som elsker og beriger alle ham trolig tjenende, ikke i det timelige Rige allene, men han gjør sine Tjenere til sin søde Søns Brødre og Medarvinger i den evige Salighed; thi det jordiske Rige er ikke nyttigt til andet, end dermed at kjøbe det evige Rige, som aldrig faaer Ende; derfor skulle I troe paa den almægtige Gud Fa-der, alle Tings Skaber, og paa hans velsignede Søn,

som lod sig føde her i Verden af sin velsignede Moder og Mø Maria til alle Menneskers Frelse, og paa den hellige Aand, een Gud i Trefoldighed og trefoldig i Eenhed; og med denne Tro skulle I lade eder døbe i Navnet Faderens, Sønnens og den hellige Aands, og saaledes gjøres til den almægtige Guds Børn og Arvinger til det evige Rige; men I skulle forsage Djævelen og hele Afgudernes Vildfarelse, som han har besnæret eder i, og hvormed han agter at lede eder, ligesom eders Fædre for eder, til evige Kvaler med sig selv, om I forblive i hans Tjeneste. Det vil jeg sige eder i Korthed, at alle, saavel Fattige som Rige, der af deres egen fri Villie adlyde dette mit Bud, kunne gjøre sikker Regning paa mit Venskab, og derhos paa evig Belønning af den almægtige Gud; men de, som tale derimod, og ikke ville adlyde dette frydefulde Andragende, som de ville selv have størst Gavn af at antage og holde, de skulle have min Vrede, og blive straffede, saa vidt jeg kan formaae det." Kongen talte baade længe og snildt, og da han standsede sin Tale, stod den af Bønderne op, som var den mest veltalende, og som var bestemt af dem til først at svare Kongen og tale imod hans Bud om Kristendommens Antagelse; men da han vilde begynde at tale, kom der saa stor Hoste og Trangbrystighed over ham, at han ikke kunde faae et Ord frem, og han satte sig da ned igjen. Da stod en anden Bonde op, som ikke vilde lade Svaret falde, skjønt det var gaaet den første saa ilde; men da han begyndte sin Tale, blev han saa stam, at han ikke fik fremsagt et eneste Ord, som man kunde forstaae. Alle Tilstedeværende begyndte da at lee ad ham, og saa satte han sig ned igjen. En tredie stod da op med megen

Vrede og Overmod, for at tale imod Kongen, og tænkte at ville hævne sine Stalbrødre med en smidig Tunge og megen Veltalenhed, men han blev saa hæs, at intet Menneske kunde høre, hvad han talte; og den samme Mand satte sig nu ned med Skam og Vanære, som rejste sig med Stolthed og Overmod. Derefter vovede sig ingen paa dette Thing til at tale imod Kongen; og Udfaldet blev da, at alle tilstode, hvad Kongen bød, og Kongen drog ikke bort, før alt Thingfolket var døbt. Kongen bød derpaa Præsten Thangbrand at døbe Kvinder og Børn, og alle dem, som vare deromkring, men ikke vare komne til Thinget. Alle Steder, hvor Kongen kom frem, og Folket antog Troen, lod han nedbryde og brænde Afgudshuse og Altere, og bygge Kirker isteden, og ansatte Præster, hvor han troede det meest fornødent. Han lod alle Afgudsbillederne enten brænde eller hugge i Stykker; herom taler Hallarstejn saaledes:

Mange Templer og Altre
Milde Konning vilde
Brænde lade, og Guder
Ødelægge bod han;
Kyndig Fyrsten, og nidkjær
Kristen, Folk i den gode
Tro da underviste;
Vældigst han er blandt Konger.

Stefner Thorgilssons Hjemkomst til Island.

142. Stefner hin Islandske var hos Kong Olaf, som før fortaltes. Kongen talte ofte med ham, thi Stefner var en viis Mand og havde faret vidt omkring. Kongen spurgde ham meget ud om mægtige Kongers Fremfærd og Sæder i andre Lande, ligeledes om Thor-

vald Kodranssøns og Biskop Fredriks Foretagender. Stefner besvarede Kongens Spørgsmaale. Kongen spurgde ham endelig, om han ikke kunde faae i Sinde at besøge sine Frænder paa Island, og forkynde dem den hellige Tro. Stefner svarede: „Saalunde blev der af de fleste taget imod Thorvald, da han drog i dette Ærende til Island med Biskop Fredrik, at det ikke lyster mig, thi han var i alle Henseender bedre skikket til at fremme denne Sag end jeg." Kongen svarede: „Eftersom jeg har saaledes begyndt at forkynde Kristendommen her i Norrig, at jeg har fuldkommen foresat mig i mit Hjærte, ej at holde op med denne Id, før alt Folket her er rettroende, da skal jeg med ligesaa megen Flid bestræbe mig for at føre til Gud det Folk, som beboer Island og andre nordiske Lande, som ligge her under vort Rige i Henseende til Handel, i det de nemlig tilføre os saadanne Varer, som vi behøve, men hente igjen saadanne, som de endnu langt mindre kunne undvære; thi det er ikke sømmeligt, at Kristne vanære deres Tro ved at handle med Hedningerne, eller staae i andet Venskabs Forhold til dem som deres Brødre. Nu er det mit høieste Ønske, at sende dig til Island, at forkynde Guds Navn, og forsøge, hvad du kan udrette. Her blandt os finder jeg ingen, som er bedre skikket til dette Ærende, thi du er fra selve Landet, og har der en anseet Slægt, du er derhos fast i den hellige Tro og Religionen." „Gjerne vil jeg," svarede Stefner, „drage i eders Ærende, hvorhen I vil, til Island eller andensteds, men jeg har Frygt for, at min Rejse derhen vil kun lidet nytte, thi Islænderne, mine Frænder, ere haarde at have med at gjøre, og ikke lette til at faae fra

deres engang fattede Beslutning." Imidlertid gjorde Stefner sig færdig til at drage til Island, og begav sig siden paa Rejsen med nogle lærde Mænd og andet Følge, som Olaf gav ham med; Rejsen løb heldig af, og var baade kort og behagelig; Stefner landede med sit Skib i Gufaa-Munding noget før Althinget, og han begyndte strax offentligen at prædike Guds Ord. Men da Folk mærkede, at han var Kristen, og hvilket Ærende han havde, da toge de meget uvenlig imod ham, men dog hans Frænder allerværst. Han drog med Djærvhed selv tiende omkring baade til Vest og Syd; men da han saae, at ingen i de Herreder vilde høre hans Taler, thi alt Folket paa Sønder- og Vester-Landet hang endnu ved Hedenskabet, blev han vred, og begyndte med sit Følges Bistand at nedbryde Afgudshusene og Alterne, og brænde Afgudsbillederne. Da samlede Hedningerne sig, og forhindrede dem at nedbryde Afgudshusene eller lemlæste Guderne. Samme Sommer blev det fastsat som Lov paa Althinget, at enhver skulde gjøres fredløs og landsforviist, som lastede Guderne eller gjorde dem nogen Skade eller Vanære; deres Frænder skulde sagsøge dem, som bleve anklagede, Næstsødskendebørn og Frænder i fjerde Led og derimellem; thi Hedningerne kaldte Kristendommen en Frændeskam. Derfor blev nu Stefner stævnet af sine Frænder, Sønnerne af Osvifr Helgesøn, hvis Fader Ottar var en Søn af Ketil Fladnæses Søn Bjørn; deres Navne vare: Thorolf og Askel, Torraad og Vanraad, men deres Broder Ospak vilde ikke være med at sagsøge ham. Stefner svarede dem, da de havde landsforviist ham, saaledes: „Denne Straf,

som I have idømt mig, vil ikke skade mig, men det vil ikke vare mange Vintre, inden der for denne Sags Skyld vil komme meget Uheld og megen Ulykke over eder." Stefners Skib stod om Vinteren oppe i Gufaa-Munding, men da Sneen om Vaaren tøede paa Fjældene, og paa een Gang baade Vandet voxte i Aaen, og et Stormvejr opstod, drev Skibet ud paa Havet, og da troede Hedningerne, at det var tydeligt at see, at Guderne nu vare vrede paa Stefner, og at de derfor havde voldt denne Tildragelse; derom kvade de denne Vise:

Storm fra Fjældet Stefners
Stavnhøg har nu splittet,
Tumler den hule Knørre
Hid og did for Strømmen;
Vist mon Asers Vælde
Volde slig en Tummel,
Isen raser i Aaen,
Ere Guder i Landet!

Kort efter kom Stefners Skib til Land næsten aldeles ubeskadiget, og Stefner drog da paa det bort fra Landet.

Om Hordekaares Slægt.

143. Da Kong Olaf havde kristnet hele Folket i Vigen, drog han nordpaa langs med Landet samme Sommer, som Stefner foer til Island, som nu fortaltes. Kongen omvendte alle til Kristendommen, hvor han kom frem, og lærte dem gode Sæder. Paa Hørdeland vare da mange mægtige og fornemme Mænd, som nedstammede fra Hørdekaare. Denne havde fire Sønner: den ene hed Thorlejf den Vise, den anden Øgmund, Fa-

der til Thorolf Skjalg, som var Fader til Erling paa Sole; den tredie Thord, Fader til Klypp Herse, som dræbte Gunhilds Søn Kong Sigurd Slefa; den fjerde var Ølmod hin Gamle, Fader til Askel, Fader til Aslak Fitjaskalle; denne Ætgreen var den største og mest anseete paa Hørdeland, som nedstammede fra Hørdekaare. Da disse Frænder spurgde, hvorledes Kongen nu ogsaa vesterpaa drog med meget Mandskab omkring, og afskaffede Folkets gamle Love og Skikke, og straffede med Pinsler alle dem, som talte imod det, han vilde have fremmet; da satte de hinanden Stævne, for at raadslaae om, hvad Forholdsregler de skulde tage, naar Kongen om kort Tid kom til dem. Da de nu alle vare komne sammen, tog den fornemste af dem Ordet: „Det vide alle de Mænd, som her ere sammenkomne," sagde han, „at Kong Olaf Tryggvesøn vil snart komme at besøge os; han har vundet Berømmelse formedelst hans Færdigheder, Styrke og de store Bedrifter, han har udført vidt omkring i Verden; derfor er hans Navnkundighed og Rygte udbredt over hele Verdens nordre Deel; af den Aarsag er det godt og hæderligt at tjene slig en Konning, og at lyde ham i alle antagelige Befalinger og Fordringer, men denne fremmede Tro, som han paabyder, mishager os meget; det er derfor mit Raad, at vi Frænder ikke underkaste os dette Bud, uden Kongen vil føje os i noget saadant, som kan forøge vor Anseelse og Hæder. Dette Raad vandt alles Bifald, og Forsamlingen endtes med, at det var alles Samtykke og Raad, at de skulde alle komme meget mandstærke til Gulething, og træffe der Kong Olaf, om han havde i Sinde at komme did.

144. Denne Hordekaares Affkom havde i lang Tid været de Mægtigste i Hørdeland. Thorolf Øgmundssøn Skjalg herskede over Jæderen, han var en mægtig Mand og en stor Kriger og Voldsmand; hans Søn hed Erling, som før omtaltes, han blev opfostret i sin Ungdom borte fra sin Fader; tidlig blev han stor og stærk, og ond at komme i Kast med.

Om Rognvald og Raud.

145. Der var en Mand, ved Navn Lodin, som boede paa Ærvig, sønden for Stat, en rig Mand, dog ikke overmodig af Sindelag, han havde en smuk og anseelig Kone, som hed Gyda, med hvilken han havde to Sønner, Rognvald og Ulf. Lodin var en Ven af Thorolf Skjalg, men Thorolf gjorde dog mere af Konen. Thorolf var ofte til Gildes hos Lodin, og blev der længe, han talte stedse meget med Lodins Kone, og Ordet gik, at han ikke vel gjengjældte ham hans gode Beværtning og Vennegaver. Det hændtes nu, da Skjalg engang var til Gildes i Ærvig, at Folk kom ind i Skalen før Dag, og fortalte Thorolf, at den Loftsal, hvor Lodin sov, var opbrudt, og han selv dræbt, men der var ingen, der vidste, hvo der havde gjort det. Thorolf sagde, at de vare ilde behandlede, men man mærkede dog ikke, at han sørgede meget derover, og der vare mange, som havde Thorolf mistænkt for denne Gjerning, thi der var meget ved hans Ophold der, som kunde lede paa den Tanke, men ingen torde offentlig erklære det. Thorolf bød sig til at ville drage Omsorg for Gyda, hun takkede ham derfor, og han førte hende hjem med sig, men inddrog alle hans Jorder og Løsøre. Lodins Sønner vilde han tvinge til at trælle; Rognvald lod sig ogsaa tvinge,

men Ulf ikke, hvorfor han blev solgt som Træl til fremmede Lande, og omtales ikke mere i denne Saga. Røgnvald voxte snart til; han var stor og stærk og smuk af Udseende; han udførte snart meget Arbejde, og var meget duelig og behændig. Thorolf behandlede ham som Træl, men da han var voxen, satte han ham til at styre de andre Trælle og holde dem til Arbejde. Engang sagde Røgnvald til Thorolf: „Jeg vilde være tilfreds med at være hos dig, om du vilde give mig en Kone, som jeg synes om." „Det vil være en let Sag," svarede han, „thi jeg har nok af Trælle-Herkomst. Der er en Pige, ved Navn Sigrid, som jeg vil lade dig faae, hun er en Datter af en ringe Bonde, som boer ikke langt herfra, det er et godt Parti for dig, og vil jeg have din Troskab til Gjengjæld." Røgnvald sagde, at han ikke hidindtil havde tjent ham uden Troskab. Det blev da besluttet, at Røgnvald fik Sigrid, som baade var en smuk Pige, duelig og vel oplært; de fik snart en Søn, som de kaldte Gunnar, der voxte op til en stor og smuk Dreng. Thorolf Skjalg tog Drengen fra dem, og elskede ham, som han var hans egen Søn. Saaledes hengik tre Vintre. Thorolf Skjalg drog hver Sommer paa Krigstoge, og satte Røgnvald til imidlertid at bestyre Gaarden hjemme, men om Vinteren sad han rolig, og havde stedse mange Mænd om sig. Den Vaar, da Drengen Gunnar, Røgnvalds Søn, var tre Vintre, rustede Thorolf sig til at fare paa Vikingetoge, som han plejede, men før han drog hjemme fra, gik han til Røgnvald, og talte saaledes til ham: „Jeg agter at lade udføre mere Arbejde her i Sommer end sædvanligt; thi jeg vil lade gjøre en stor Drikkeskale, hvorpaa der skal an-

vendes al Flid. For dette Arbejde skal du staae, og være Tilsynsmand over de andre Trælle, og skaffe Bygningsmænd dertil, thi du er en meget duelig Arbejdsbestyrer og selv kunstfærdig, og da vilde jeg sige, at der var arbejdet godt, om jeg kunde beværte mine Venner i denne Skale til Høst, og deri højtideligholde min Hjemkomst." Røgnvald lovede det, og Thorolf drog i Vikingsfærd. Røgnvald begyndte nu med Skalens Bygning, han lejede to meget duelige vendiske Bygmestere paa gode Vilkaar for dem, thi han sparede ikke Thorolfs Penge; med dem sluttede Røgnvald et fortroligt Venskab. Det gik vel og hurtig med Skalens Bygning. Røgnvald lod vel gjemme baade Spaaner og afhuggede Stumper. Han bestyrede hele Arbejdet. Men da Skalen var heel færdig og indhegnet, lod han Trællene bringe en stor Mængde Brænde hjem og opstable det lige højt med Væggene paa alle Sider af Skalen; alt dette var gjort, før Thorolf kom hjem om Høsten. Da han kom hjem, betragtede han Bygningen, og sagde, at han var vel tilfreds med den; han spurgde Røgnvald, hvorfor han havde ladet føre en saa stor Vedkast hjem. „Grunden hertil," svarede denne, „er deels, at jeg er kjed af den idelige Klagen over Mangel paa Brænde, her er om Vinteren, da der forbruges saa meget, deels ogsaa, fordi jeg vilde forhindre, at Solstraalerne skulde skade Skalens nye Tømmervægge, der kun ere lidt tjærede." Thorolf bekymrede sig ikke mere herom, men lod derpaa berede til et kosteligt Gilde i Skalen, og bød sine Venner til sig; der var sørget for meget stærk Drik, og blev skjenket rundeligen, og Røgnvald var ivrig sysselsat med at have Øl i Beredskab at bære ind. De vendiske Bygmestere skjen-

kede for Gjæsterne. Røgnvald skyndte dem til at ombære Drikken saa hyppig mueligt, thi der var Raad nok dertil, han sagde, at af store Gilder gik der allerstørst Ry, naar Gjæsterne i Førstningen bleve ganske drukne. Skjenkerne stode i Forstaaelse med ham, og vidste, hvad han agtede at gjøre. Thorolf Skialg gjorde meget af Drengen Gunnar, og havde ladet ham give en rød Skarlagens Kjole, og lod ham sidde hos sig i Højsædet. Man drak nu saa heftig den første Aften, at enhver tilsidst laae sovende paa sin Plads; men da det var kommet saa vidt, havde Røgnvald endnu nok at bestille, skjønt han ikke længer behøvede at indbære Øl; og nu saae man, hvad de Spaaner skulde til, som han havde gjemt om Sommeren. De vendiske Mænd stode ham da bi, og de bare en Mængde Brænde hen for Skale-Døren, og lagde Spaanerne til; siden stak de Ild i det altsammen og i den store Vedkast, saa Skalen stod snart i lys Lue. Røgnvald gik da ind, og greb sin Søn Gunnar fra Thorolf i Højsædet, og bar ham sovende ud til sin Moder, og sagde, at det var bedre, at han vaagnede seent, „thi nu have vi nok at bestille." Hun sagde, at det var tilvisse nok. Alle de, som vare i Skalen, vare saa ganske drukne, at de ikke vaagnede, før Luen spillede om dem; Skalen brændte saaledes med alle dem, der vare i samme. Røgnvald stak og Ild i Trællehuset, og brændte de Folk, som vare der inde. Siden gik de til Stranden, og tog et Skib og roede ud af Fjorden; da først vaagnede Drengen, og saae Luen og Røgen oppe paa Land. Han sagde da: „Det er forunderligt, nu er jeg kommen her, men for kort Tid siden sov jeg hos min Fosterfader; den store Ild, som jeg seer hjemme i Gaarden, har du onde

Røgnvald forvoldt, jeg vilde meget heller være der hos min Fosterfader end her hos dig, thi ej vil du gjøre vel ved mig, da du har gjort ilde ved ham." Røgnvald bød den uforstandige Pog at tie. De droge nordefter, og havde meget Gods med sig, bestaaende af Bordtøj og brændt Sølv, som de vendiske Mænd havde baaret ud, medens Røgnvald forberedte Branden. De havde ikke Held paa Rejsen, thi Skibet forliste for dem sønden for Stat; de vendiske Mænd druknede, og alt det Gods, som var paa Skibet, forliste de; men Røgnvald fik sin Kone og Søn reddet, og førte dem til Gaarden i Ærvig. Thorolf Skjalg havde sat over de derværende Ejendomme nogle ubetydelige Mænd, dem drev Røgnvald bort, og bosatte sig der; hans Frænder glædede sig over, at han havde faaet sit Gods og sin Fædrearv. Røgnvald foregav nu, da han kom til Ærvig, at Thorolf Skjalg havde frigivet ham, og for hans lange og tro Tjeneste tilbagegivet ham hans Ejendomme, hvilket Folk fandt troligt. Det spurgdes vidt omkring, at Thorolf var indebrændt, men ingen vidste, hvo der havde gjort det; man søgte heller ikke at komme paa Spor derefter, thi hans Søn Erling var endnu et Barn, og Thorolf havde desuden været en overmodig og gjerrig Mand og derfor ikke elsket af Almuen, og hans fleste kjære Venner vare ogsaa indebrændte med ham. Da Røgnvald havde en kort Tid været hjemme i Ærvig, tog han sin Søn Gunnar, og gik til Søen med ham, og fik sig en lille Baad; siden tog han et andet større Skib, og førte Baaden langt ud paa Søen. Han tog da og bandt Drengen ved Indholterne i den lille Baad, og lod den drive, hvorhen den vilde, men Røgnvald roede til Land. Sigrid spurgde,

hvor han havde været, og hvad han havde gjort ved Barnet. Han sagde, at han kunde ikke sige andet dertil, end at han vilde forhindre, at Drengen skulde sige, hvo der havde indebrændt Skjalg. Røgnvald boede siden paa sin Gaard Ærvig, og var meget anseet. Men om Drengen er at fortælle, at Baaden, han var paa, dreves af Vind og Strøm nordefter langs Landet, og kom omsider til en Ø. Røgnvald havde indrettet det saa, at, skjønt Drengen var bunden ved Baaden, saa at han ikke kunde løse sig selv, vare dog hans Hænder frie, saa han kunde tage den Føde, som Røgnvald havde lagt i Baaden til ham at leve af. Over den Ø, hvor Baaden drev op, herskede en Blotmand eller Afgudsdyrker, og der var et stort Gudehuus, som var helliget til Thor. Denne Mand fandt Baaden, og det Hele syntes ham underligt; imidlertid løste han Drengen, og talte til ham, men han tav. Bonden tog Drengen, og bar ham hjem til sin Kone. De syntes, at det var en smuk Dreng, og de havde selv ingen Børn. De forsøgte at faae ham til at tale, men kunde ikke faae et Ord af ham. Bonden fortalte sine Naboer herom, og spurgde efter, om nogen skulde vide, hvorfra dette Barn var kommet, men ingen vidste det. Da sagde Bonden: „Ja! eftersom ingen kjender sig ved denne Dreng, vil jeg opføde ham og antage ham i Søns Sted, men han skal tage Navn af sin Kjortels Farve og hedde Raud (Rød). Han voxte nu der op, og blev en stor og driftig Mand, og hans Fosterfader elskede ham meget, saa at han gav ham alle sine Ejendomme efter sin Død. Denne Blotmand blev ikke gammel, men da han var død, tog Raud Bestyrelsen af alt hans Gods og alle hans Ejendomme, og Raud blev nu ogsaa en stor

Blotmand, og man beretter, at han manede med megen Ofren Thors Billede der i Gudehuset, saa at Djævelen talte med ham fra Billedet, og rørte det saaledes, at det syntes at gaae ude med ham om Dagen. Raud førte det ofte med sig omkring paa Øen.

Røgnvalds og Sigrids Skilsmisse.

146. Om Sigrid, Røgnvalds Kone paa Ærvig, fortælles, at hun engang gik til sin Mand, og talte saaledes til ham: „Vi have længe været sammen med inderlig Kjærlighed, men nu agter jeg, at vi skulle skilles ad, thi jeg kan ikke finde mig i det længer, efter hvad der er skeet; jeg har været vidende om og samtykket med dig i de store Gjerninger, som du har udført, og hvorover hviler et saa uigjennemtrængeligt Slør; thi det veed man af Erfaring, at ingen, som har myrdet blot et eneste Menneske, bliver ved at være lykkelig lige til sit Yderste; men disse store Ting, som vi ere indviklede i, ere af langt større Betydenhed end een Mands Mord; nu har jeg hørt, at vidt omkring i Verden hersker en anden Tro, end den vi have, og de, som have denne Tro, kalde sig efter den Gud, paa hvem de troe, som hedder Hvidekrist, og derfor kaldes de Kristne. Mig er og sagt, at Hvidekrist er saa barmhjærtig, at om end et Menneske har gjort nok saa meget Ondt, tilgiver han det alt, naar det vil blive Kristen og holde hans Tro; jeg har og spurgt, at een af vore Landsmænd drager vide om Land at forkynde denne Tro, han hedder Olaf, og er en Søn af Konning Tryggve Olafssøn. Nu agter jeg at opsøge ham, og om jeg finder, at alt det er sandt, hvad mig er fortalt, da vil jeg antage den Tro, som han forkynder, og maaskee det da kan gaae an for os, men ikke saaledes, som det

nu staaer med vor Sag." Røgnvald svarede: „Du vil vel raade derfor, men jeg vil blive tilbage, og om jeg maatte raade, skulde der ingen Forandring skee i vor Tilstand." Dernæst drog Sigrid bort fra Landet med nogle Kjøbmænd, som seilede til England. Sigrid traf Kong Olaf i Vesterlandene, og da hun fik Kongen i Tale, tiltalte hun ham saaledes: „Jeg er kommen herover, fordi jeg spurgde, at du forkynder en anden Tro, end Nordmændene have; jeg vil nu lade mig døbe, og siden have og holde den Tro, som du forkynder." „Du farer med et godt Ærende," svarede Kongen, „og faa tage saaledes imod Kristendommen, og jeg vil gjerne tilstaae dig den hellige Daab." Sigrid blev da døbt. Siden sagde hun til Kongen: „Hvis I synes, at jeg har gjort vel i dette, da gaaer det her, som man siger, at altid seer Gave efter Gjengjæld; du vil komme til Norge, og forkynde der den sande Tro, og jeg vænter, at og din store Lykke vil med Guds Miskundhed formaae mere end dine Landsmænds Ondskab og Modstand; jeg vil derfor underrette dig om, at der er en mægtig og rig Mand, ved Navn Røgnvald, som boer i Ærvig sønden for Stat i Norge; han er min Mand, og det er nu min Bøn, Herre, at I ville, naar I komme til Norrig, med Blidhed og venlige Ord bevæge denne Mand til at antage den sande Tro, thi han lader sig snarere bevæge ved Mildhed end ved Haardhed. Der er en anden Mand, som hedder Raud, og raader over en Ø nordpaa ved Halogeland; det er mig mindre tydeligt, hvad jeg har med ham at gjøre. Begge ere de store Mænd og i flere Henseender ikke ulige i Sindelag, og det vilde være dig godt, o Konning! at de hellere vare dig med end imod." Siden fortalte

hun ham nøjagtig alt, hvad der var gaaet for sig imellem Skjalg og Røgnvald, og ligeledes, hvorledes det stod til med andre mægtige Mænd i Norge. Sigrid gav Kong Olaf gode Gaver, førend de skiltes, thi hun havde ført meget Gods med sig fra Norge. Derefter drog hun ud i Verden, og endte der sit Liv med megen Fromhed. Men Kong Olaf Tryggvesøn foer kort efter over til Norge, som før fortaltes.

Erling Skjalgssøn giftes.

147. Vi kom før fra, at Kong Olaf drog med sin Hær til Gulething, thi Bønderne havde sendt ham Bud, at de der vilde svare paa hans Begjering. Da begge Parter nu vare komne til Thinge, talte Kongen først med Landshøvdingerne, forestillede dem Sagen, og bød dem antage Kristendommen, ligesom andre. Den mægtigste af dem svarede: „Vi Frænder have talt om denne Sag, og ere komne overeens om, at hvis du vil tvinge os til noget, og tilintetgjøre vor Lov, og nøde os med nogensomhelst Tvang; da ville vi staae imod af alle Kræfter, og sejre saa de, hvem Skjæbnen bestemmer det; men om du, o Konning! vil tilstaae vor Slægt nogen lykkelig Forfremmelse, da vil du derved kunne bevæge os alle til at vise dig tro Tjeneste." „Hvad ville I da have, at jeg skal tilstaae eder," spurgde Kongen, „for at vort Forlig og Forbund kan blive fastest?" Høvdingen svarede da: „Det er det fornemste, at du skal gifte din Søster Astrid, Kong Tryggves Dotter, til vor Frænde Erling Skjalgssøn, ham ansee vi nu for den vakreste af alle unge Mænd i Norrig." „Det finder jeg at være et godt og hæderligt Giftermaal," svarede Kongen, „thi Erling er rig og af fornem Slægt og en smuk Mand;

men dog maa Astrid selv svare paa den Sag; nu vil jeg søge at faae at vide, hvad hun synes derom, thi alt, hvad der paa nogen Maade staaer i min egen Magt, vil jeg gjøre, for at Guds Kristendom kan faae Fremgang." Siden talte Kongen med sin Søster om denne Sag, om hun vilde ægte Erling med hans Samtykke. „Lidt nytter det mig da," svarede hun, „at jeg er en Konnings Datter og en Konnings Fuldsøster, om jeg skal ægte en Mand, som ikke beklæder nogen Værdighed, jeg vil hellere vænte nogle Vintre paa et andet Giftermaal." Astrid tavg derpaa, og gik sin Vej. Kongen lod tage en Høg, som Astrid ejede, og lod alle Fjedrene plukke af den, og sendte hende den derpaa. Da sagde Astrid: „Vred er Broder min nu," og hun stod strax op og gik til Kongen, som tog vel imod hende. Hun sagde da, at Kongen maatte raade for hendes Giftermaal, ligesom han selv vilde. „Det tænkte jeg," sagde han, at jeg vel havde Magt til at ophøje enhver her i Landet til Værdighed, som jeg finder for godt." Kongen lod da Erling og alle hans Frænder kalde til sig, og man talte nu over om Frieriet, og Slutningen blev, at Astrid blev fæstet til Erling. Derpaa lod Kongen Thinget sætte, og bød Bønderne at antage Kristendommen, og da Erling og alle hans Frænder stode Kongen bi i at fremme Sagen, tilstod hele Almuen Kongens Begjering, thi der var ingen, som vovede at tale imod Høvdingerne. Alt dette Folk blev da døbt og kristnet. Kort efter holdt Erling Skjalgssøn sit Bryllup, og der var meget Folk forsamlet. Kong Olaf var der ogsaa, og tilbød at ville give Erling Jarls Navn og et stort Rige, men hertil svarede Erling: „Herser have mine Frænder været for mig, jeg vil ikke bære et højere Navn end de;

men derom vil jeg bede, Konning! at I vil lade mig være den største Mand med det Navn i Norrig." Dette tilstod Kongen ham, og ved Skilsmissen gav Kong Olaf sin Svoger Erling Herredømme over alt Landet lige fra Sognsø til Lindesnæs paa samme Vilkaar, som Kong Harald hin Haarfagre gav sine Sønner. Kongen drog fremdeles nordefter, og forkyndte Guds Navn, hvor han kom frem.

Kong Olaf kommer til Røgnvald.

148. Da Kong Olaf var paa Gjæsteri i Nærheden af Ærvig, mindedes han, hvad Sigrid havde sagt i Vesterlandene om sin Mand Røgnvald, som før fortaltes. Kongen sendte da Mænd til Røgnvald, og bad ham komme til sig. Sendemændene kom til Røgnvald, og fremførte Kongens Ord for ham. Røgnvald svarede: „Velkomne skulle I være her; gaaer ind og drikker, og bliver her, saa længe I finde for godt, men jeg veed ikke, at jeg har noget Ærende til Kongen, om I ej vide det." Kongens Mænd droge derpaa tilbage, og fortalte ham nøjagtig, hvad Røgnvald havde svaret. „Da har jeg et Ærende til ham," sagde Kongen, „om han ikke har noget til mig, og jeg skal komme der med betydeligt Mandskab." Da Røgnvald spurgde, at Kongen vilde komme der, sendte han alle sine Folk bort fra Gaarden. Da Kongen nærmede sig, saae de en Mand udenfor Gaarden, og da Kongen spurgde, hvo det var, sagde man ham, at det var Røgnvald. „En stor Mand er det, og af et godt Udvortes," sagde Kongen. Røgnvald gik nu ene imod Kongen, og bød ham velkommen. Kongen optog det vel. Siden sagde Kongen: „Det er mit Ærende til dig, Røgnvald! som til alle andre her

i Landet, at jeg vil, at du skal troe paa een almægtig Gud Fader og Søn og hellig Aand, Himlens og Jordens og alle synlige og usynlige Tings Skaber; med denne Tro skal du forsage Djævelen og alt hans Væsen og alle hans Gjerninger og alle Afguder og Troen paa dem; siden skal du, som enhver anden, der vil frelse sin Sjel og erhverve sig det evige Liv, lade dig døbe i den hellige Treenigheds Navn med sand Anger og Bekjendelse af alle dine Synder; men den Gud, paa hvem du skal troe, er saa mægtig, mild og barmhjærtig, at han i Daaben tvætter alle Synder af Mennesket, om det end har begaaet nok saa meget Ondt, naar det gaaer til Skriftes hos en Præst, og med sand Anger bekjender alle sine Misgjerninger." Da Kongen havde fuldendt sin Tale, svarede Røgnvald: „Det har nu længe gaaet mig godt med min Tro, men jeg synes meget vel om dit Bud, undtagen een Ting, som du siger, at man skal gaae til Skriftes og bekjende sine Gjerninger, thi meget mere er gaaet mig over, end jeg kan sige, og derfor vil jeg ikke antage din Tro, men paa ingen Maade skal jeg forhindre, at andre gaae over til Kristendommen." Kongen lod da Røgnvald gribe, og tog ham i sin Forvaring.

Paa Dragshede holdes fire Fylkers Thing.

149. Denne samme Sommer stævnede Kong Olaf fire Fylker til et Thing, som skulde holdes paa Dragshede norden for Stat; der skulde møde: Sognboerne og Fjordboerne, Søndmørerne og Romsdølerne. Kong Olaf drog til Thinget med et meget betydeligt Mandskab, som han havde ført med sig østerfra, og ligeledes det Folk, som var kommet til ham fra Rogeland og Hor-

deland. Bønderne kom til Thinget, som det var bestemt. Og da Kongen kom der med sin Hær, paabød han der Kristendommen ligesom paa andre Steder, og eftersom han syntes, at Bønderne ikke vilde strax tilstaae hans Andragende, bød han dem to Vilkaar, at enten skulde de lade sig døbe og antage den sande Tro, eller de skulde holde Slag med ham; men eftersom Bønderne saae, at Kongen havde saa betydelig en Hær, indsaae de nok, at de ikke havde Styrke til at slaaes med Kongen; de besluttede sig da omsider alle til at lade sig kristne, og antoge den hellige Daab. Derefter drog Kongen til Øen Selja, og fandt der den hellige Sunnifas Legeme og andre hellige Relikvier af den salige Skare, som havde fulgt hende, som før fortaltes. Derpaa drog Kongen til Nordmøre med sin Hær, og kristnede det Fylke.

Kong Olaf kommer til Raud.

150. Dernæst sejlede Kong Olaf ind til Hlade, og lod Gudehuset nedbryde og borttage alt det Gods, som der var, og al Prydelse af Gudebillederne. Han tog en stor Guldring af Døren, som Hakon Jarl havde ladet gjøre, og derefter lod han brænde hele Huset og alle Gudebillederne. Da Bønderne mærkede det, lode de Budstikken gaae omkring i alle de nærmeste Fylker, og udbøde en Hær, med hvilken de agtede at drage mod Kongen. Kong Olaf styrede med sin Flaade ud af Fjorden, og sejlede nordpaa langs Landet, og agtede sig til Halogeland, at kristne Folket der. Men da Kongen kom norden for Nummedalen, agtede han sig ud til Rauds Ø. Samme Morgen gik Raud til sit Gudehuus, som han plejede. Thor var da meget sørgmodig og gav ikke Raud noget Svar, hvor meget denne end forsøgte at faae Ord

ud af ham. Raud syntes det var underligt, og forsøgte paa mange Maader at faae ham til at tale, og spurgde hvad Aarsagen dertil var. Da svarede Thor omsider meget kummerfuld, og sagde, at han gjorde det ikke uden Aarsag, „thi de Mænds Komme, som agte sig her til Øen, er mig meget ubehagelig, og jeg har stort Had til dem." Raud spurgde, hvad det var for Mænd. Thor sagde, at det var Kong Olaf Tryggvesøn og hans Folk. Raud sagde: „Blæs du din Skægrøst imod dem, og lad os staae imod dem med Mandighed!" Thor sagde, at det vilde kun lidet nytte, men de gik dog ud, og Thor blæste stærkt i Skægget, og tudede Skægrøsten; og der kom da strax saa stor Modvind imod Kongen, at han ikke kunde blive ved at sejle frem, men nødtes til at vende om og sejle tilbage til samme Havn, hvorfra han var sejlet ud, og saaledes gik det nogle Gange, men Kongen blev meer og meer tilbøjelig til at drage til Øen, og omsider sejrede hans gode Villie ved Guds kraftige Bistand over den Djævel, der stod imod ham. Raud kom atter til Gudehuset, og da var Thor meget barsk og uvenlig, og da Raud spurgde ham om Aarsagen, sagde han, at nu var Kongen kommen til Øen. Raud sagde: „Vi skulle da staae imod dem af alle Kræfter, og ikke strax give os; men Thor sagde, at det nyttede kun lidet. Kongen sendte da Bud til Raud, at han skulde komme til ham. Raud svarede langsomt herpaa: „Ej vil jeg ile med at komme til Kongen, thi hans Ankomst er mig ikke meget behagelig, og endnu mindre behagelig er den min mægtige Gud Thor." Kongen drog da til Rauds Gaard, og kaldte der sammen alt det Folk, som var paa Øen. Siden forkyndte han Raud og alle dem,

S

som vare sammenkomne, Guds Ord med Mildhed og Sagtmodighed og uden al Strænghed, og forsøgte at føre Raud paa den rette Vej ligesom andre Folk. „Det er mit Ærende hid til denne Ø, ligesom andensteds," sagde Kongen, „at føre dig, Raud! og alt dette Folk fra de Vildstier, ad hvilke I nu alt for længe have vandret efter Djævelens Tillokkelse, og vise eder paa den lige Vej, som fører til den evige Salighed alle dem, der vandre ad den, ved rigtig at efterfølge de guddommelige Bud; men det er, at troe paa den sande Gud Fader og Søn og hellig Aand, og lade sig døbe i hans Navn, gjøre siden hans Villie med et godt Hjærte og iagttage hans velsignede Bud, og, naar man har handlet retteligen, da at faae i Belønning den evige Salighed hos den almægtige Gud. Men det er den sande og almægtige Gud, som ethvert tænksomt Menneske maa indsee, der har skabt Himmelen og Jorden og Havet, Solen og Maanen og alle tilværende Ting af Intet i Begyndelsen, og som siden styrer og regjerer alle sine Skabninger efter sin Villie og herlige Tilskikkelse. Og det vil man ogsaa kunne indsee, at de ere ikke Guder, skjønt de kaldes saa, hvis Billeder ere gjorte efter onde Mennesker, og saameget mindre kunne de hjælpe andre, da de jo selv ere baade blinde og døve, stumme og døde, og kunne ikke bevæge sig af Stedet, uden de bæres af Mennesker, eller Djævelen bevæger dem ved Falskhed og Koglerier, for at han derved desto lettere kan føre Menneskene bag Lyset, naar det synes som om Afguderne yde dem nogen Bistand til de onde Gjerninger, som de ville udføre, der troe paa dem. Men de falske Guder have saa meget mindre nogen sand Magt, at selve Djævlene ere svage og afmægtige imod

den alvældige Guds Kraft." Raud svarede saaledes paa Kongens Tale: „Det lader sig høre, hvad du siger, o Konning! men jeg skjøtter ikke meget om at opgive den Tro, som jeg har haft, og som min Fosterfader lærte mig; og det gaaer ikke an at sige, at vor Gud Thor, som boer her i Templet, mægter lidet, thi han forudsiger tilkommende Ting, og prøvet har jeg, at han er sikker at sætte sin Lid til i alle Besværligheder, og derfor vil jeg ikke afbryde vort Venskab, saalænge han er mig tro, men ej vil jeg formene nogen, at holde den Tro, som ham synes bedst." „Det er og rimeligt," svarede Kongen, „at det kun nytter lidt for dig ene at staae imod, naar alle andre ville følge det rette Raad, og du maa have spurgt, at jeg har ofte snart skilt de Mænd, som ikke vilde lyde mine Bud til deres egen Frelse og Tarv, ved Liv og Gods." „Nu begynder du med Trudsler," sagde Raud, „men derved lader jeg mig kun lidt bevæge; men da du nu er saa haardnakket, o Konning! i denne Sag, og du siger, at din Gud er saa stærk, og kan alt, hvad han vil, da vil han sikkert styrke dig saa, at du kan udrette meget; men du kalder Thor ringe og afmægtig, men jeg venter, at du vil faae andet at vide; nu vil jeg gjøre et stort Baal, og du og Thor skulle saa gaae dertil, hver fra sin Side, og tage hinanden i Hænderne; saa skal den af eder ansees for at have sejret, som trækker den anden over Ilden, og tænker jeg, at Thor skal blive dig temmelig haandstærk." Kongen sagde, „Hvo hørte saadan Tale før, ingen af dem, som jeg har paabudet den hellige Tro, har før dristet sig til, at foreslaae mig at trækkes med Djævlene, men dog vil jeg gjøre dette, stolende paa den almægtige Guds Miskundhed,

at Djævelen intet vil formaae imod Jesu Kristi Kraft, og dog gaaer jeg til denne Prøve paa det Vilkaar, at ingen af os, hverken Thor eller jeg, skal spare hinanden, hvordan det end gaaer, og ingen Mand skal hjælpe nogen af os, hvo der end monne tabe." Der blev da gjort et stort Baal, som blev stukket i Brand. Thor gik til Ilden, og var dog temmelig uvillig dertil; de toge hinanden i Hænderne, og trak haardt i hinanden, men Thor maatte give sig, stødte Fødderne imod Brændet, og faldt frem i Ilden, og brændte der i et Øjeblik til Aske, men Kongen fik ikke den mindste Skade. Da sagde Kong Olaf: „Nu kunne alle see, at de have en slet Tro, som stole paa Thor, eftersom han ikke kunde hjælpe sig selv ud af Ilden." Raud svarede: „Det er nu prøvet, o Konning! at du har sejret i Kampen med ham, og aldrig mere skal jeg troe paa ham, men dog er det langt fra, at jeg vil lade mig døbe dennesinde. Kongen lod da Raud gribe, og beholdt ham i sin Varetægt, men dog vidste hverken Røgnvald til ham eller han til Røgnvald. Alt det øvrige Folk paa Øen blev døbt, og antog den sande Tro. Kong Olaf spurgde, at Haleyerne havde en Hær ude, og agtede at værge Landet imod Kongen, om han kom derop; for denne Hær vare følgende Høvdinger: Harek fra Thjotta, Thorer Hjort fra Vaage, og Eyvind, med Tilnavnet Kinnrifa. Da vendte Kongen med sin Hær tilbage til Throndhjem og ind i Fjorden, thi han spurgde, at Thronderne havde ladet den sammentrukne Hær skilles ad, og hver gaae hjem til sit, saasnart Kongen foer ud af Fjorden, og de fik at vide, at han agtede sig op til Halogeland.

Trykfejl. S. 216 L. 4 f. n. tomt læs Tomt.
